

Titulli:

Udhë në kohë...Publicistikë nga Xhevahir Cirongu

Autor:

Xhevahir Cirongu

Redaktor:

Hasan M. Shahinaj

Botues, Jozef- Durrës ,2019

ISBN : 978 – 9928 – 280 – 49 – 7

@ - Xhevahir Cirongu

Xhevahir Cironu

Udhë në kohë...

(Publicistikë)

(Histori, portrete, ese, kritika letrare, intervista, reportazhe, kulturë)

“Mendim i shprehur me fjalë, mbetet rrënjë e frut kur atë e shkruan në letër!”

Autori

Qërshor, 2018

Parathënie: Poeti, publicist, tregimtari Xhevahir Cirongu

(Nga Hasan M. Shahinaj, redaktor i librit)

Doli nga shtypi libri i 12-të i shkrimtarit Xhevahir Cirongu, duke plotësuar kështu një dyzinë në kolonën e tij botuese e të suksesshme deri më tash në harkun kohor 2005- 2018, dmth ka botuar vit për vit. Ky libër i ri, sipas autorit, tenton, realizon e shpërndan natyrshëm vakumin e grumbulluar prej tij në kohë dhe hapësirë në detyrën fisnike, delikate e të vështirë të gazetarit; prandaj me të drejtë shkrimtari e ka titulluar “Udhë në kohë...”.

Kjo, veç të tjerash, na kujton të madhin Dritëro Agolli në fillimet e tia të para letrare, nëse kujtojmë vëllimin e parë poetik “Në rrugë dola” të vitit 1958; pastaj “Hapat e mia në asfalt” të vitit 1961; më pas “Shtigje malesh e trotuare ” të vitit 1965. Kurse Xhevahiri ynë modest, në fqinjësi krahinore me të madhin Agolli, ka ecur në udhën letrare me hapin e matur të milingonës punëtore të dheut, e cila plot përpjekje e çon kokrën e grurit në folezën e sigurtë duke sfiduar përherë atë gjinkallën zhurmtare, landraqe e aspak letrare që përpos dembelizmit të saj vegjetues, mbetet urie; madje paturpësisht troket në derën bujare të milingonës për një kore bukë çdo dimër të përvitshëm! Bëra këtë paralelizëm të përafër, sepse në të 12- të librat e Xhevahir Cirongut fryn lirizmi spontan, shpirtëror dhe i motivuar i trevës nga buron, gërshetuar me epizmin heroik shqiptar, ndërkrahinor, kosovar e mbarëkomëtar. Mua që më ra barra e rëndë e redaktorit të paanshëm të analizës së këtij vëllimi publicistiko-letrar përzgjedhur

këmbëngulshëm nga vetë autori, më del sakaq përpara sysh ajo lartësi qiellore Tomorrike për të ravijëzuar linjat në fjalë. Dhe ja, analiza ime e përmbledhur:

Së pari, i nderuari lexues, autori Xh. Cirongu e ka origjinën burimore nga fshati Leskovë i Tomorricës së Skraparit, pra nga një trevë e begatë disaplanshe, shtrirë nën hijerëndin mal të Tomorrit. Dhe, ashtu sikurse ky kryemal i bekuar froni i perëndive, përthith e shpërndan fort bukur rrezet mëngjesore mbrëmësore rreth e qark në një hapësirë të pamatë; ashtu edhe autori ynë Xh. Cirongu reflekton me librin e tij më të ri një mozaik të pasur shkrimor tematik, shtrirë nëpër trevat shqipfolëse që nga Kosova martire e deri tek Çamëria fisnike. Gjithashtu, që nga Lura e Dibrës, Vlora e Pavarsisë dhe mësonjtorja e parë e Korçës deri tek mësuesit e spikatur e të dekuruar delvinjotë e picariotë; deri në Durrësin antik e metropolitan ku hulumton ai vetë si krijues i mirëfilltë në përbërje të Klubit të shkrimtarëve dhe artistëve sëtoku me ne të tjerët, qysh prej 11 vitesh të themelimit të veprimtarisë intensive vlerashumë të bashkësisë sonë prej krijuesish të zellshëm.

E nisa me vendlindjen e autorit, sepse sipas meje H. Sh, ajo është ngjizja e parë, zanafilla e cicërimave të para poetike të autorit tonë dhe të çdo krijuesi në këtë botë njerëzore ku çelin sythat e parë të pemës krijuese. Pikërisht, përms esesë poetiko-prozodike “Guri i **vendlindjes**” (në fq. 14 të faqosjes së librit), ai motivon e shpërfaq mall e dhimbje për vendlindjen duke binjakëzuar shpirtin e vet poetik me atë të poetes emigrante me rrënjët tomorricare Vjollca Koni Ajasllari, përms vargjeve të skalitura:

“Më prit të shoh majën e Tomorrit/, të hedh sytë mbi Elbasan, Korçë, Gramsh, Skrapar/, mbi krejt Shqipërinë siç bënë Frashëllinjtë atdhetarë...” Dhe poeti Xhevahir thur: “ Qenka zhur e prush/ ajo këngë e bukur/ , gjoksin plot seç ma mbush...”. Shkurt, guri i vendlindjes na

portretizohet si gur mulliri që bluan bukën e jetës, kurse jazet ujrabledhës të tij, një sinfoni e pambaruar. Unë, redaktori i këtyre paragrafëve, do të shtoja sentencë vetiake se: edhe pse emigrojmë nga fshati nëpër qytete e shtete e kontinente, djepvarrin vendlindës e bartim përgjithmonë me vete!... Vendlindja është guri i themelit, ekzistenca dhe mbijetesa kulmore. Kjo të mbush me krenari përmes qëndresës sfidante të nënës heroine Xhemile Hazis Kolgjegja, masakruar barbarisht për së gjalli në dheun e zi me fëmijën në bark nga pushtuesit austro-hungarezë gjatë Luftës I Botërore, më 28 korrik 1916 sëbashku me 108 banorë qëndrestarë burjanë. Xhemilja martire ishte nga Krej-Lura, vendlindja e Dom Nikollë Kaçorrit, n/kryetarit të Qeverisë Shqiptare të Pavarsisë; njëherësh ai kryepersonazh i shkrimit publicistik në fjalë (**në faqen 5 të faqosjes së vëllimit libëror.**)

Së dyti, libri publicistiko-letrar “Udhë në kohë...” prej **120 faqesh**, ilustruar këndshëm sipas rastit edhe me fotot përkatëse, strukturohet përmes 4 kapitujve bazë; gërshetuar edhe me plot nëntituj e rubrika që ka botuar autori vijëmisht në median e shkruar dhe elektronike.

Kapitulli I hapet me shkrime e pasazhe letrare për disa nga figurat emblematike kombëtare siç cituam më lart N. Kaçorri e Fan Noli; ky i fundit dijetar i shquar poliedrik, i cili meshën e parë në gjuhën shqipe e ka dhënë në Durrës. Vijon me kongresin e Lushnjes të 1920-ës, ku jepet edhe fotoja e parlamentit të parë shqiptar të vitit 1921. Parakalojnë në ekranin e mendjes sonë shkrimet portretizuese për figura dëshmorësh të djeshëm e të sotëm si Avni Kondi e Antigona Fazliu, që nga jugu shqiptar deri në zemër të Kosovës. Rrëfimet ecin parallel edhe me dëshmitë e përjetuara nga invalidët e veteranët e luftës e të punës sikurse Qemal Mançja me shokë; një figurë e spikatur ndërtimore shqiptare; madje njëherësh mik i përherëshëm i duarartëve mjeshtra të

Gollobordës kantjereve dursake. Kapitulli I përfshin 37 shkrime të veçanta ku lexuesi njihet me bilbilat e vërtetë të këngës skrapariote që nga kryebilbili i majit Demir Zyko “Artist i Popullit” dhe në vazhdim me Asllan Ibron e Fatmir Ajasllariin; pra krenohemi me këta figura të shquara të gurrës së pashteruar të folkorit shqiptar, për të arritur tek rapsodi e valltari virtuoz Dervish Shaqa, shqiponja kosovare. Njihemi me artistë të mëdhenj durrsakë e me jehonë kombëtare si psh. Nikolin Xhoja dhe Ramazan Njala, ky i fundit dalluar si sportist dimensional në disa lloje. Po kështu edhe ish- mësuesi e këngëtar i spikatur lirik Naim Kërçuku, dalluar si intelektual i palodhur për afro 2 dekada për veprimtaritë kulturore të fëmijëve në rang prefekturor, kombëtar e ndërkombëtar në drejtimin e QKF-së së Durrësit. Shkrime analitike e mbreslënse janë ato për poetët e shquar kosovarë si psh: Adem Zaplluzha, Ismail Simica e Gani Pllana; tregimtarin e talentuar për fëmijë Izet Hotin, shkrimtarin e analistin Bedri Tahiri, poeteshën Valbona Sulçe, dibranin Myrteza Baboçin, ish- mësues e këngëtar, piktoen Manjola Hoxholli etj. Vëmendje të posaçme meritojnë pasazhet për poetin e publicistin tropojan Zeqir Lushaj, gazetarin dhe shkrimtarin cilësor Bashkim Koçi nga Prishta e Skraparit e deri tek satira e mprehtë e Nebi Dragotit të zonës së Dumresë, që lëvron ndryshe trivargëshin haiku-humoristik. Mirëpo, qershia mbi tortë në këtë kapitull, është poetesha dhe prozatorja “Mjeshtre e Madhe e Penës”, Vilhelme Vranari Haxhiraj, princesha e fjalës së ëndrrave dritëdhënëse.

Përpos tjerash, kjo mjeshtre e vërtetë eurodite e fjalës letrare shqipe, në përmbyllje të librit që kemi në duar të Xh. Cirongut, na dhuron Esenë e saj si një buqetë karafilash për 1 Qërshorin e ditëlindjes së shkrimtarëve dhe artistëve durrsakë (pra për Klubin aktiv tonin në 10 – vjetorin e udhëtimit të tij progresiv 2007- 2017). Në kapitullin e parë,

më i zgjeruari se 3 kapitujt e tjerë, autori gdhend edhe portrete mësuesish të dalluar delvinjotë e picariotë nga njëra anë; kurse nga tjetra të befasojnë detajet nga përkushtimi human i mjekëve poliçanas e durrsakë deri tek rangu i kirurgut të specializuar Bashkim Habibi, i cili ka botuar edhe monografi historike në këtë fushë. Duhet pohuar se kapitulli I parë ndalet më gjerësisht se kapitujt e tjerë në veçoritë poetike të talentëve si psh. Adem Zaplluzha, të cilin e ka fort për zemër sit ë thuash vetë Xh. Cirongu. Mirëbesoj se ka plotësisht të drejtë, pasi poeti guximtar e prodhimtar A. Zaplluzha, autor i mbi 173 botimeve deri më tash, Brenda e jashtë vendit, nëpër Evropë e gjetiu, ka një nerv poetik specifiko-metaforik dhe analitiko-përgjithësues, nëse kemi parasysh refleksionet çudibërse të titulluara "Kozmogonia e një poeti kosovar" si edhe vëllimin poetik "Një dry prej dylli", ndarë në 3 cikle me poezi dhe arrira të kalibrit cilësor kadrean.

Talentit Zaplluzha i shkon për shtat cilësime i Xh. Cirongut: Poet që udhëton brigjeve të kujtesës" për modelin e vargut të tij motivues dhe 4 bedenave të fjalëve kështjellore: Atdhe, Nënë, Flamur, Liri... të ngjizura siç duhet në kohë dhe hapësira mbarëkombëtare.

Paralel me poetin kosovar Adem shkon dhe analiza për talentin Vivra (Vilhelme Vranari Haxhiraj), botuese e merituar e 30 librave në 15 vjet si një sfidante moshore, ngaqë e ka nisur krijimtarinë në moshën 52 – vjeçare; atje brigjeve të Rivierës magjike vlonjate saqë epitetohe si një Nermin Vlora Falaski, pra me studimesen skrupuloze të etnogjenezës shqiptare dhe të gjuhës së lashtë shqipe me rrënjët etimologjike pellazgo-ilire. Poeti rebelues Adem Zaplluzha në 5 vargje na kujton se "Edhe librat në raft protestojnë/, sa bukur! / e paskan mësuar lojën e pantomimës/, herë hapen e herë mbyllen/ ; fletët e ndryshkura të lirikave të Frederikut...". Pra, është edhe një apel i sotëm, edhe një

homazh i merituar por i vonuar për humbësin lirik të pakrahasueshëm Frederik Rrepshpja, shkodrani etj.

Së treti, Kapitulli II i veprës publicistike të Xh. Cirongut na emocionon padyshim me vlerësimet që i bëjnë 9 autorët vendas dhe kosovarë për krijimtarinë e begatë të autorit tonë në fjalë. Prozën tregimtare të Xhevahirit e analizojnë objektivisht kolegët shkrimtarë Muharrem Gazioni, mjeshtëri haikut dhe Agim Bajrami, poeti i përveçëm lirik e baladist. Po kështu vlerësojnë produktin e Xhevahirit në gjininë e përrallës e të rrëfenjave për fëmijë analistët Hasan Ulqini e Kadri Tarelli; ndërsa refleksionet e Bedri Tahirit dhe të Pëllumb Gorica kanë disa nota elozhiste e subjektive. Analizë objektive modeluese në këtë kapitull bën poeti e kritiku letrar eseist Pjetër Cara duke rreshtuar me fines ca vërejtje dashamirëse e dobiprurëse. Kjo na vlen të gjithëve. Secili/a prej nesh kemi të meta dhe mosrealizime në shkallën spirale të pritshmërisë letrare sipas gjinive që lëvrojmë. Kësoj, vërejtejet reciproke e të specifikuara siç duhet e ku duhet, janë balsami i vetëm për një krijimtari të shëndetshme e me sens ngjitjeje nëpër labirintet e misteret e artit krijues. Duke u ndalur konkretisht në trekëndshin krijues të shkrimtarit Xhevahir (pra si poet, publicist e tregimtar); duke shmangur në maksimum elozhe të tipit “Belul” pohoj se mesazhet e 4 vëllimeve poetike të cirongut kanë një poezi të pranueshme, të mirëpritur, të singertë, liriko-epike, e cila sython natyrshëm në trungun e shëndoshë të penës së tij poetike. Megjithatë, që të arrijë deri në frontin e plotpjekur kërkon ende mjeshtëri; përpos talentit të autorit dhe kryesorja që ta shijojmë si lexues e anasjelltas ëmbëlsinë e frutit poetik.

Metaforikisht do të thoja me plot dashamirësi: poeti buron nga Leskova (që entimologjikisht dmth Lajthizë); prandaj nuk thyhet dot lajthia me dhëmbë sikurse një kokër gështenjë e zier apo një arrë e butë (e jo

gungse)! Shkurt, poezia lirike e Xh. Cirongut ka gjetur shtratinlumor Osumian herë me vozitje të qetë, herë me ngjitje – zbritje kanonike të trevës nga buron, gjithnjë nën këmbët gurore të “Baba Tomorrit” mal... Unë personalisht përgëzoj autorin më fortë për poezinë me tematikë sociale psh dhimbjen e kurbetit, varfërisë aktuale...sepse ma ka ënda që ajo të jetë sa më për afërsisht Çajupiane, ashtu si vëllimi poetik brilant i rilindasit tonë të dytë të madh pas Naim Frashërit. Kujto këtu poezitë e famshme “Fshatit im”, “Kurbeti”, “Atdheu dhe dashuria” etj të Çajupit. Është rasti këtu të bëj përqasjen me poezinë vendlindëse të Xh. Cirongut: “Nga Tomorri, fron i parë/, dielli ngroh botën mbarë!/, Fshati im në faqen e një mali/, aty ku rriten lulete lajthia;/ një burim uji rrijedh si kristali;/ aty nisin udhën ëndrrat e mia/...Rrijedh nga shpirti si ujvarë/, kënga e zemrës o Skrapar!” Vetëkuptohet lirizmi, mesazhi dhe nënteksti i plot po edhe përshtatja adekuate, e përpiktë si fjala me titullin e vetë librit “Udhë në kohë...”

Me kënaqësi vërejmë se autori ynë Xh. Cirongu është përfshirë me dy poezi të bukura në antologjinë dygjuhëshe (italisht –fërngjisht) me tematikën e ullirit; një event botues mes autorëve të përzgjedhur kryesisht mesdhetarë. Kjo veç tjerash, rrit besimin për energjitë vitale krijuese të poetit Xhevahir si një tipar pikant në bonsensin e vet krijues. Magjia e ullirit mijravjeçar, edhe si drufrutor i zgjedhur specifik, ilustruhet me foto nga vetë autori që nga Petrela e Tiranës e në jug të vendit tonë.

Së katërti, kapitulli III i librit jep panoramën e shkrimeve të autorit Xhevahir Cirongu me bashkëautorët shqiptaro-kosovarë. Si psh. me poetin Xhemal Peci, imazhe e refleksione për mësuesit delvinjoto/picariotë, bashkëpunime me dr.Osman Azizaj, refleksioni për Bashkinë e Maliqit etj.

Personalisht ndjej kënaqësi obliguese se autori Cirongu ka përzgjedhur edhe 2 nga shkrimet tona si bashkëautorë, kushtuar autorit disident durrsak Gëzim Çela dhe 70 –vjetorit të gazetarit me përvojë kombëtare Zylyftar Haxha, të botuara periodikisht më parë edhe në gazetën e pavarur “Zëri i Gollobordës”, ku unë jam kryeredaktori i saj prej 13 vjetësh rradhazi. Sqaroj se shkrimtari Xhevahir është një bashkëpunor i rregullt me këtë organ me botime poezish, shkrime për rapsodin Dervish Shaqa, opinione letrare etj.

Autori bën mirë që kapitullin e tretë e siglon në fletën hyrëse me 2 bashkëpunorët e tij vendas: Gëzim Aliajn nga kryesia e Shoqatës atdhetaro-kulturore “Tomorri” dhe Dake Tushën nga kryesia e Organizatës së Veteranëve të LANÇ-it.

Së pesti, kapitulli IV hapet me 2 shkrime skica humoristike të autorit me thumb kritik aktual social. Me ineres për lexuesin është shkrimi hulumtues për këngën përmetare kaludhiote, një buqetë e vërtetë trandafilash që veç rriten në Përmet, ku siç edhe proverbializohet gëzueshëm: shko e vizito të të presin në çdo kohë e stinë si mbret! Mirëpo, rubrika më domethënëse është ajo e si gurra “Udhëtim nëpër gjurmët e historisë”; ku përmes reportazhit aktual triditor 14,15,16, qërshor 2018 na ekranizohen veprimtaritë konkrete nëpër Kosovë, pikënisur nga guida përmes Prizrenit historik, nëpër gjurmët e betejës famore të Fushë-Kosovës të vitit 1389 e deri në komunën Kastriot. Atje, pikërisht në kuadrin e “Vitit të Skënderbeut” (2018-ta), ka marrë pjesë enkas nga Italia mike një pinjoll trashëgimtar skënderbegian me emrin Loros Skënderbeg. Gjë solemne kjo!

Pra, lëvizja “Foleja kombëtare shqiptare” e realizuar si më lart përmes larmisë së veprimtarive, bisedave, vizitave, këngëve zinxhir e valleve

mikste jug-veri, sekuencave fotografike, na mbushin me emocione të forta atdhetarie të ndërsjellta. Këtu ka vlerë edhe pena e Bedri Tahirit, ngaqë përjetëson lavdinë tonë kombëtare në përkrahje të publicistikës të Xhevahir Cirongut.

Së fundi, duke përmbledhur këtë analizë përmbledhëse si më lart, dëshiroj të shpreh opinionin personal si vijon: Pa asnjë hatërmбетje të gjithësecilit/ës prej nesh, as të autorit Xhevahir, duke përfshirë edhe veten time si redactor (me botimin e librit tim të fundit, shtator 2018: monografi historiko- pedagogjike me 460 fq.) ; dua të apeloj e të jem kritik dashamirës si i thonë “24 karat” për: Kërkoj shumë ndjesë drejtpërdrejt për shumë lapsuse kompjuterike të pashmangshme që na bëjnë të ashtuquajturit “specialistë” të artit grafik; ngaqë ata faktikisht nuk njohin në fakt dhe nuk zbatojnë rigorozisht standartin e drejtshkrimit të njësuar kombëtar të gjuhës shqipe. Kësisoj, edhe libri i mirë, i pasur, motivues e masozhues i autorit tonë Xh. Cirongu që analizova sa më detajueshëm, nuk u shpëton dot gabimeve kompjuterike si më lart. Kjo përbën keqardhje dhe kontradiktë me përmbajtjen mjaftë të pasur të librit “Udhë në kohë...”. Po kështu më ndodhi kohët e fundit edhe mua me vëllimin poetik brilant “Sërish” të Agim Bajramit; me librin e bukur “Baladë për Tartin e Spaçit” të Hysen Haxhiajt, me librin vëllimor pedagogjik “100 vjetori i shkollës së Shënvlashit” të Bajram Gashit, me “Unë mendoj” të Vladimir Muçës. etj.

Prandaj, e përsëris: apeloj për të gjithë, përfshirë në krye vetveten: të përzgjedhim profesionistë dhe veçmas korrektorë letrarë të sprovuar; mundësisht mësues me përvojë të pasur të fushës shqipe, me qëllim që veprat tona të kenë bukurperformancën, nurin ashtu siç na i prodhon aq mundimshëm porsi guri i Sizifit truri e shpirti ynë krijonjës...

Me përzemërsi përshëndes botimin e librit “Udhë në kohë...” të Xh. Cirongut duke i uruar: suksese e lartësi të tjera mbi shtratin e sigurtë të botimeve si deri më tash porsì rrjedha tërsëlluese e Osumit plak nën hijen e Tomorrit frymëzues...

Durrës, më 2. 09. 2018 (e diel)

Kapitulli I

Xh. Cirangu

Lura zambak i bardhë me rrënjë gjaku në historinë e kombit tonë

(Në përkujtim të masakrës së 28 korrikut 1916 tek Kisha e Lurës së vjetër, ku 98 vite më parë u internuan dhe u masakruan 108 banorë të zonës Lurë, gjatë luftës së Parë Botërore nga ushtria Austrohungareze)

Kohët rrëshqasin në humbëtirën e viteve e të shekujve që lënë pas. Me vete ato marrin gëzimet e drithërimat e njerëzve për ti lënë të qeta diku në skutat e errta të kohëve. Udhëtojmë si një shtegtar nëpër vite e shekuj, dhe startojmë diku atje në ngjarjet njerëzore që na flasin edhe sot. Kohët janë të trështa, sa që herë pas here na shfaqen të gëzushme kur sjellim kujtime mirësie. Por, ja... kur ne kujtojmë copza kujtimesh nga historia jonë, vetiu syt na përlohen. Ndiejmë dhimbje deri në palcë të trupit tonë! Dhimbje në çdo plis dheu të tokës sonë Shqipëri!

Vështroj malet e Lurës që të befasojnë me bukuritë e tyre. Këtë mbrekulli natyrore që na i ka falur vetë Zoti. Në brendësi të maleve të kësaj zone, shtrihen lugina të bukura e që mbajnë në gjirin e vetë shtatë liqene. Një oaz i vërtet që ka mahnitur edhe vizitorët e huaj kur kanë ardhur aty në Lurën tonë magjepse. Është i bukur atdheu im! Pëllëmbë e histori. Ato na flasin ende edhe sot gjysh nga lashtësia. E ndjej dhimbjen tënde Lura ime e shtrenjtë! Ku janë bijtë e bijat e tua që ende s'u dimë varret ku i kanë?! Historia dhe pamja natyrore e Lurës ka tërhequr dhe befasuar shumë vizitorë midis tyre edhe të huaj. Ata kanë lënë edhe përshtypjet kur janë larguar nga Lura e Shqipëria për në vendin e tyre nga kanë ardhur.

Austriaku Stinmestz shkruan se "Pamja nën shkëmbin e Kunorës është kaq e këndshme sa s'ka shoqe në tërë Shqipërinë!" Edhe anglezia Ed'hit Durham u befasua nga bukuritë e natyrës shqiptare, kur ajo shkeli në Lurë.

Lura,- djep i historisë kombëtare

Po të vështrosh për gjatë historisë të kësaj zone, do zbulosh ngjarje nga më të çuditshme të cilat vërtetojnë qëndresën dhe heroizmin nëpër shekuj të banorëve Lurjanë. Ata kanë dëshmuar me fakte në rrugëtimin e egzistencës së historisë të tyre për mbrojtjen e atdheut e vatrave stërgjyshore nga pushtuesit e ndryshëm. Faktet janë kokfortë dhe ato dëshmojnë edhe sot . Ngjarjet që janë zhvilluar në zonën e Lurës për gjatë rezistencës historike, sot tregohen me krenari dhe janë dëshmi e gjallë se shqiptarët e duanë lirinë, ku është dashur të japin edhe jetën e gjakun për kombin.Ato, sot tregohen edhe si legjenda që kanë mahnitur edhe vizitorin e huaj të cilët i kanë mësuar kur ata kanë shkelur e vizituar vatrën e Lurjanëve.Nga shekujt deri më sot vjen e gjallë , e cila ka mbetur si legjendë e që qëndron si zambak i bardhë i liqeneve të Lurës historia e qëndersa e 300 vajzave të kësaj zone.Lura dhe njerëzit e saj janë mikpritës, bujarë me shpirt të gjerë,fisnik e puntorë,atdhetarë e njerëz që duanë bashkëjetesën fetare. Sa herë që takohesh me Lurjanët Dibranë, ndjen kënaqësi në shpirt kur bashkëbisedon , por edhe fisnikrohesh më shumë.

Dom Nikoll Kaçorri (1862-1917)

Nga Lura kanë dalë njerëz atdhetarë e patriot, të cilët kanë kontribuar për çështjen tonë kombëtare. Me kontributin e qëndrimin atdhetar ata luftuan për jetë a vdekje për çështjen tonë kombëtare. Dhe një nga këta kollozë që i qëndroi pranë Ismail Qemalit në ngritjen e flamurit tonë Kombëtar dhe Shpalljen e Pavarësisë së Shqipërisë, ishte edhe Dom Nikoll Kaçorri nga fshati Krej Lura e Dibrës. Pikërisht, ishte ai firmtari i dytë pas Ismail Qemalit, biri i Lurës dhe i gjithë Shqipërisë që nënshkroj këtë akt madhor për fatet e atdheut tonë. Lurjanët si gjithë shqiptarët, patriotizmin e vlerat historike dhe kulturore, i kanë mbajtur e i mbajnë si thesare të pa zvëndësueshme me asgjë tjetër në dobi të atdheut e të shoqërisë sonë. Ata e treguan veten me aktin sublim, sa patriot e atdhetar, të cilët në 100 vjetorin e Shpalljes së Pavarësisë, me vullnet e kontributin e tyre sollën eshtrat e patriotit e atdhetarit Dom Nikoll Kaçorri nga Austria në Shqipëri. Eshtrat u rivarrosën në Kishën "Shën Luçia" në Durrës. Jo vetëm kaq, por vendosën edhe

bustin në Krej Lurë,fshati i lindjes së tij. Pra, këta janë Lurjanët, me të vërtetë “Luanë” që dinë të vlersojnë e lartësojnë veten dhe vlerat historike të bijëve të popullit që kanë kontribuar për çështjen tonë kombëtare.Ky veprim atdhetar që bënë djemtë e Lurës e gjithë ata që kontribuanë për sjelljen e eshtrave në atdhe të ish Zv.nënkryetarit të parë të Qeverisë së Vlorës e të shtetit shqiptar, i dhanë një mësim të mirë jo vetëm qeveritarëve por edhe në tërësi politikës shqiptare. Ja vlen ti vlerësosh këta njerëz sa humanë e patriot që mbajnë gjallë vlerat historike të popullit tonë.Dom Nikoll Kaçorri është dekoruar në vitin 1992 me “Urdhërin e Lirisë së Klasit të I-rë”.Por edhe ish presidenti z. Bamir Topi më datën 17 dhjetor 2007, Dom Nikoll Kaçorri (pas vdekjes) e ka dekoruar me urdhrin “Gjergj Kastrioti Skënderbeu”.

Kisha e Lurës së Vjetër dhe masakra e austro-hungareze e 28 korrikut të vitit 1916

Dihet historikisht se Lufta e Parë Botrore që filloi në vitin 1914 e mbaroj më 1918, u zhvillua kryesisht në gadishullin e ballkanit.Fuqitë imperialiste të ballkanit e të evropës perndimore, me politikat e tyre shoviniste që ndiqnin ndaj vendeve të tjera në atë kohë, e sidomos ndaj shteteve të posa krijuara me shkëputjen përfundimtare nga perandoria Osmane, ishte edhe Shqipëria që kishte fituar tashmë pavarsinë e saj.Një kohësisht në krye të shtetit, shqiptarët kishin për herë të parë gjatë historisë qeverinë e tyre të krijuar nga vetë shqiptarët.Nga qarqet e caktuara shoviniste dhe hegjemoniste të disa shteteve e qeverive të ballkanit e ato perndimore, ndaj shtetit të ri të posa krijuar shqiptar,kjo nuk u prit mirë.Kështu filluan planet e tyre ogurzi për coptimin e tokave shqiptare që e kurorëzuan duke e bërë atë faktike qysh në vitin 1913-1914.Në këto plane grabitqare për të coptuar shqipërin e takat e saj, përveç Greqisë, Jugosllavisë,Italisë, u përfshi edhe mbretëria e Austrohungarisë që kërkonte edhe ajo pjesën e” luanit” nga tokat shqiptare.Revolta mbarëshqiptare ishte e pranishme gjithandej, si në veri e jug të shqipërisë . Shqiptarët kishte hequr qafe sundimin 500 vjeçar të turqisë, një tjetër rrëzik sa i egër e grabitqar kanosej ndaj coptimit të Shqipërisë, pikërisht këtë radhë nga shtetet fqinje të Ballkanit, po

ashtu edhe të disa shteteve perndimore. Kjo e rriti edhe më shumë urrejtjen në radhët e vetë popullit tonë, sepse i prenë në besë.

Këtij pushtimi të egër e grabitqar të tokave shqiptare, s'mund t'i shpëtonte dot edhe Lura me 10 fshatrat e saj. Rezistenca ndaj pushtimit të tokave shqiptare prej ushtrisë austro-hungareze, gjeti kundërshtimin e fortë edhe tek populli i zonës së Lurës. Kështu, më 28 korrik të vitit 1916, në Lurë të Dibrës u zhvilluan luftime të ashpra. I gjithë populli në Lurë, burra, gra e fëmijë, rrëmbyenë armët dhe luftuan me trimëri ndaj ushtrisë pushtuese austrohungareze. Ishte një betejë shumë e ashpër atë ditë të datës 28 korrik të vitit 1916, ku fshatrat e Lurës u dogjën, u plaçkitën e grabitën pasuritë, deri në djegien e të mblellave në ara. Kundër ushtrisë pushtuese austro-hungareze, nga popullata u përdorën në mungesë të armatimit dhe municionit të paktë, gurë e shkëmbinjë për të mos lejuar ushtarët austrohungarezë që të depërtonin në thellësi të zonës së Lurës. Qëndresa e Lurjanëve ishte e madhe e luftuan me heroizëm ndaj një ushtrie të armatosur deri në dhëmbë me armatimin më të sofistikuar të kohës. Vrasja e dy ushtarëve austriak nga rezistenca e banorëve, ashpërsoi më shumë luftimet atë ditë të datës 28 korrikut 1916-ës. Zhegut të vapës iu shtua edhe flaka e armëve që u përdorën në luftime midis ushtrisë e rezistencës popullore të banorëve të Lurës. Si hakmarrje ndaj qëndersës popullor, që iu bë ushtrisë austro-hungareze tek Kisha e Lurës së Vjetër, ushtria nisi masakrën e saj ndaj popullit e banorëve të Lurës. Si rrjedhim në këtë vend u masakruan 108 veta. Shumë banorë u internuan deri në Kotorr të Austrisë. Mud Skana, mudi të kthehej i gjallë në Kraj-Lurë. Ai jetoi deri në vitin 1964 dhe jepte dëshmi tronditëse nga ai kamp fëmëq të Austrisë. Tek ai kamp u internuan mbi 49 banorë, dhe 13 prej tyre mbetën atje që akoma s'u dimë as varret se ku i kanë. Për këtë ka edhe një statistikë shkresor, ku ne shkëputëm për njohje nga publiku e ilustrim të shkrimit disa emra të tyre.

Më konkretisht: Llesh Kaçorri, Ndue Rajta, Hamit Koci, Abas, Mark Kaçorri, Can Vladi, Pjetër Rajta, Han Hoti, Zyber Doçi, Met Haldeda, Cen Tollja, Arif Haldeda Ali Markola, Mustafa Vladi (U internuan në Kotorr, mbetën në Austri e as varri s'u dihe edhe sot e kësaj dite). Mustafa Sulejmani e pushkatuan gjatë rrugës në Shkodër. Pjesa tjetër mundën të kthehen të gjymtuar në Lurë. Siç ishin, Abas Skana, Bajram Cuku, Bibe Markola, Vesel Kalija, Adem Meta, Demir Mena, Isuf

Deda, Ymer Hoti, Sali Tollja, Cen Vladi, Hasan Murati, Xhaferr Haldeda, Xheme Haldeda, Halil Peka, Adem Meta, etj. Pra, ushtria austrohungareze s'u kurseu as gratë për ti internuar në Kotorr të Austrisë. Kjo tragjedi kujtohe me dhimbje sot. Ajo na bën apel për reflektim, që të kujtojmë e respektojmë sot këto ngjarje të dhimbshme, por e të ardhmen ta ndërtojmë me ura miqësie e reciproke midis popujve e kombeve, të cilat, këto ngjarje kobzeza të mos përsëriten më kurrë.

Presidiumi i Kuvendit Popullor të RPSSH-së, me dekret nr. 72, datë 23.05.1978, nga viti 1916 deri më 1939-ën, ka dekoruar 28 veta, burra e gra nga Lura e Dibrës të cilët kanë kontribuar për atdheun. Kush kontribon për lirinë e atdheun e vet, s'ka vdekje, por jetë!

Fondacioni "Dom Nikollë Kaçorri" dhe misioni patriotik e kulturor i këtij fondacioni

Pas një telefonate, takohem në qendër të qyteti Durrës me Presidentin e fondacionit z. Fran Kaçorri së bashku me Gjin Kaçorri, anëtar po i këtij Fondacioni të emruar tashmë zyrtarisht "Dom Nikollë Kaçorri".

Veprimtarinë e vetë, fondacioni e ka filuar qysh nga viti 2011, nga ku mori edhe miratimin e tij zyrtar e ligjor. E gjithë puna e veprimtaria e fondacionit jofitimprurës, është për të mbajtur gjallë e lartësuar vlerat historike e atdhetare të popullit tonë, kryesisht të zonës së Lurës. Kjo inisiativë e disa banorëve e djemëve të Lurës, duhet përkrahur e nxitur, sepse lartësojnë vlerat historike për t'i treguar brezave sot e ato që do vijnë pas tyre. Interesante ishte se fondacioni i kishte vënë vetes si qëllim për ngritjen e një muzeu "Dom Nikoll Kaçorri" në Krej-Lurë, që është edhe vendlindja e tij. Në dokumentin e themelimit të fondacionit gjen edhe objektiva të tjera; që së bashku edhe me bashkëpunimin me autoritetet e pushtetit lokal e qendror, të realizojnë objektivat e tyre për këtë qëllim.

Fran Kaçorri-President i Fondacionit "Dom Nikoll Kaçorri"

Ne kemi kërkuar që të vendoset një pllakë memoriale në kujtim të masakrës që është bërë në vendin " Kisha e Lurës së Vjetër" më 28 korrik të vitit 1916 nga ushtria austro-hungareze në Luftën e Parë Botërore, - na thotë Presidenti i fondacionit z. Fran Kaçorri. Aty u masakruan 108 banorë nga Lura. Ai kërkon mbështetjen edhe të organeve të pushtetit lokal e qendror, sepse ngritja e kësaj pllake memoriale me emrat e tyre, do lehtësojë sado pak shpirtrat e Lurjanëve, por do të jetë edhe një dëshmi historike, jo vetëm për ne, por edhe për vizitorin e huaj , sepse shqiptari e do lirinë, por edhe bashkjetesën me kombet e tjerë. Shqiptarët e kanë dëshmuar në shekuj se kurrë s'u kanë rënë më qaf popujve të tjerë, por edhe kur ata iu kanë rënë më qafë padrejtsisht, shqiptarët i kanë falur duke i zgjatur dorën e pajtimit e të bashkjetesës.

Për vendosjen e një pllake memoriale tek Kisha e Lurës së Vjetër, pas 98 vitesh sot në shekullin e 21 –të, një zë thërret nga varri. Dhe ai zë që bën apel është i nënës heroinë Xhemila Haziz Xhogjegja që u varros e gjallë me fëmijën në barkë nga ushtarët austro-hungarezë më 1916.

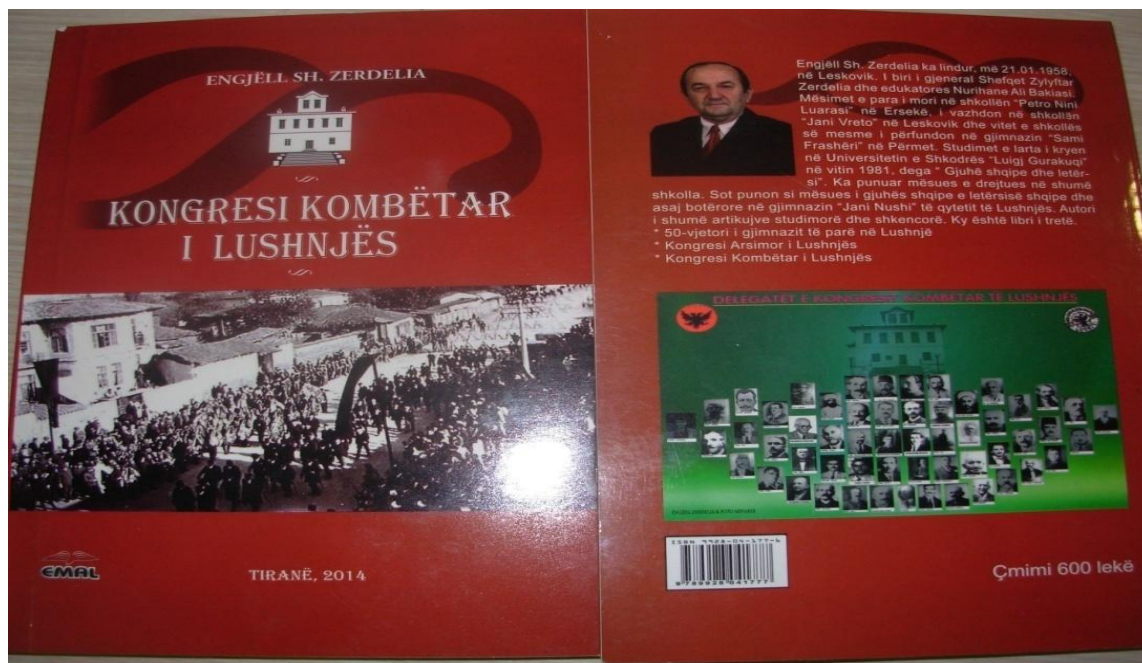
Historitë kujtohen e shkruhen për të mos u përsëritur më kohët e hidhura, me qëllimin e vetëm për të ndërtuar ura bashkëpunimi e miqësi vllazërimi midis popujve e kombeve. Shqiptarët si dje edhe sotë, kanë dëshmuar para popujve e kombeve të botës dashuri njerëzore, civilizim e qytetrim. Është detyrë e qeverisë së "Rilindjes" që të investojë në perlën e natyrës shqiptare, në Lurën e zambakëve të bardhë, atje ku fletë historia e kombit tonë.

Durrës, 11.11.2014

Xh. Cirangu

Kongresi i Lushnjes, ngjarje madhore në historinë e Shqipërisë

Sa herë shfletojmë historinë, para syve tanë na shfaqet edhe ajo shtëpi e thjeshtë muze, por me histori të madhe, e cila ndodhet në qytetin e Lushnjes e cila të fton për ta vizituar. Ajo ngrihet me madhësi në zemrën e myzeqesë sonë. Janë plotë 95 vjet që nga ajo ditë, ku delegatët e ardhur nga gjithë trojet shqiptare, thirrën Kongresin e Lushnjes e që unanimisht vendosën për fatet e atdheut tonë. Kongresi i Lushnjes zhvilloi punimet nga 21 – 31 janar të vitit 1920.

Ishin 68 delegatë që përfaqësonin gjithë trojet tona nga veriu në jug, ku ata vulosën fatet e

Shqipërisë e të shqiptarëve. Me rastin e 95 vjetorit të Kongresit të Lushnjes, e në nderim të kontributit të Delegatëve pjesëmarrës në këtë kongres, këto ditë në qytetin bregdetar të Durrësi, u bë promovimi i librit me titull: “Kongresi Kombëtar i Lushnjës” me autor Engjëll Sh. Zerdelia. Autori ka lindur në vitin 1958 në Leskovik dhe banon në Lushnje. Libri ka 220 faqe ,ku në brendësi të tij, lexuesi do njihet me shumë dokumente e fakte historike, por edhe të shoqëruar me fotot e kohës kur janë zhvilluar ngjarjet. Kjo e fakte të tjera, që autori na sjell në këtë libër historik, për lexuesin është një “gur margaritar” për të njohur të djeshmen e historisë sonë e vendimet historike të këtij Kongresi. Kështu, në nderim e të kontributit që kanë dhënë edhe delegatët e Durrësit, Kavajës e Shijakut në këtë Kongres, Klubi Art dhe Kulturës SIGAL UNIQA , Durrës në datën 28 janar 2015, organizoj një takim me intelektualë, historianë, poetë , shkrimtarë e qytetarë; të cilët u njohën me vlerat historike që mbart libri i autorit Engjëll Zerdelia. Fjalën e hapjes të këtij eventi, të pranishmëve u foli Drejtoresha Klub @ Art – Kulturës SIGAL , Mimoza Mele. Delegatë që përfaqsonte Durrësin, Kavajën e Shijakun, ishin: Abdi Adem Toptani, Rexhep Jella, Shazivar Mustafa Alltuni, Xhaferr Asllan Ypi, Irfan Allaman Ohri. Në libër jepet edhe një foto e Parlamentit të parë Shqiptar, viti 1921. Kongresi i Lushnjes zgjodhi Qeverinë e përbërë me 10 ministri. Sulejman Delvina u zgjodh kryeministër. Kurse Eshref Frashëri Zv. Kryeministër. E rëndësishmja e këtij Kongresi ishte edhe fakti tjetër , sepse delegatët e të zgjedhurit në Qeveri përfaqsoheshin nga të gjitha besimet fetare, se për shqiptarin feja është shqiptaria.

Në organizimin e këtij aktiviteti historik e kulturor të promovimit të librit “Kongresi Kombëtar i Lushnjes” me autor Engjëll Zerdelia, ndihmuan Naim Kuçuku, Ermir Dizdari, etj. Në këtë aktivitet të 95 vjetorit të Kongresit të Lushnjes merrte pjesë edhe Kryetari i Shoqatës Durrësi z. Shpëtim Metani. Midis të tjerash, autori Engjëll Zerdelia, falnderoi të pranishmit e aktivitetit e gjithë durrsakët për vlerësimin që u bëjnë vlerave atdhetare e patriotike në edukimin e brezave me ndjenjat e atdhedashurisë. Aty u shfaq edhe një film dokumentar që i dedikohesh Kongresit të Lushnjes. Aktiviteti u ndoq edhe nga mediet e shkruara e ato vizive, lokale e qendrore.

Durrës, 28 .01. 2015

Foto nga aktiviteti(Xh. Cirongu)

Durrës, 28 Janar 2015

Xh. Cirangu

Fan S. Noli, ideolog dhe pishtar udhërrëfyes i përjetshëm për kombin shqiptar

(Me rastin e 50 vjetorit të ndarjes nga jeta SHBA, 1882 – 1965).

Në qytetin bregdetar të Durrësit më datën 13 mars 2015 u zhvillua një aktivitet mbreslënës kushtuar Fan S. Noli, këtij njeriu gjenial, ideologut dhe pishtarit udhërrëfyes i përjetshëm për kombin shqiptar. Pikërisht, ishte 13 marsi i vitit 1965 kur i madhi Fan Noli, mbylli sytë në SHBA. Jeta dhe vepra e Nolit përkujtohet sot në këtë 50 vjetor me madhështi, sepse ai shkriu dijet dhe jetën për kombin tonë, duke lënë thesare që do na shërbejnë në shekuj. Me këtë rast disa shkolla të mesme të qytetit të Durrësit si ajo e “Gjergj Kastrioti”, “Naim Frashëri”, “Leonik Tomeo” etj, zhvilluan orë letrare me krijimet e nxënësve të këtyre shkollave. Aktiviteti u zhvillua në ambjentet e Klub – Art e Kulturës SIGAL, UNIQA Durrës. Kjo veprimtari për të madhin Fan S. Noli, u mbështet edhe nga Drejtoria Arsimore e Qendra Kulturore e Fëmijëve të qytetit. Fjalën përshëndetëse për të pranishmit në këtë aktivitetit, u foli Drejtoresha Klub Art e Kulturës SIGAL znj. Mimoza Mele. Në emër të Drejtorisë Arsimore dhe të institucionit të QKF durrës, përshëndeti z. Avni Çuni. Përveç pjesëmarrjes së nxënësve, në aktivitetin e organizuar nga shkollat e mesme të këtij qyteti, në sallë ishin edhe intelektualë, poetë, shkrimtarë, por edhe qytetarë të thjeshtë, të cilët duartrokitën fuqishëm nxënësit që recituan krujimet e tyre kushtuar Fan S. Nolit. Poezitë e krijuara enkas për 50 vjetorin e ndarjes nga jeta të Fan S. Noli, me recitimet e tyre nxënësit krijuan emocione të veçanta tek spektatori në sallë. Ata ishin: Fiona Dinollari, Ndue Prekola, Donisa Koniçi, Anxhelo Hasa, Alesia Halilaga, Devin Salaj, Alma Maksuti, Diona Lumi etj.

Një ekspozitë të shkurtër për jetën dhe veprën e Fan S. Noli të pranishmëve u foli “Artisti i Popullit” Gjergj Vlasi. Midis të tjerave z. Gjergj Vlasi theksoi se “Fan S. Noli meshën e parë në gjuhën shqipe e ka dhënë në qytetin e Durrësit”. Në fund të aktivitetit, juria vlerësoi poezitë më të mira e këtij evinmenti krijues e letrar, duke ju shpërndarë edhe certifikata vlerësuese të shoqëruar me nga një vëllim të veprave të Nolit. Librat e dhuruara për nxënësit, që u paraqitën me krijimet e tyre më cilësore letrare, ishin dhuratë të Klubit Art e Kulturë SIGAL- dega Durrës. Por, në këtë aktivitet të larmishëm u recituan nga nxënësit e këtyre shkollave, edhe poezi nga krijimtaria e Nolit.

Durrës, mars 2015

Tek busti Fan S. Noli - Durrës

Xh. Cirangu

Arni Kondi kishte bërë betimin:” Për lirinë e atdheut do jap edhe gjakun tim!”

Kanë kaluar mbi 73 vite, kur atëhere në ato vite lufte mbarëbotrore të vitit 1942, kobzeza e luftës nazifashiste kishte mbuluar si një re e zezë edhe tokën e qiellit shqiptar. Rëkonte toka shqiptare nga ajo çizme e zezë okupatori, e cila po i merrte frymën shqipes sonë. Nuk mund të rrinin duarkryq djamtë e vajzat

shqiptare, por me vetdije ata morën armët e dolën malit për lirinë e atdheut. Në shekuj shqiptarët kanë luftuar me përkushtim kundër çdo okupatori , të cilët janë munduar për t'i marrë vatrat e trojet stërgjyshore shqiptarëve. E migjithatë, armiqtë e kombit tonë s'kanë mundur dot ta mposhtin shqiptarin, me gjithë barbarizmat që kanë ushtruar ndaj tij. Një shprehje e urtë e popullit tonë thotë : " Shqiptari e do atdhenë si shqiponja follenë!". Pushtuesit e kanë kuptuar vetëm atëherë kur ju është djegur toka nën këmbët e tyre, sapo kanë shkelur tokën e shqipes. Vetëm atëherë ata kanë kuptuar këtë thënie të urtë të larë me ujë floriri e të shkruar me gjak.

-Kush ishte Avni Kondi?

Për të mësuar diçka më shumë rreth jetës e veprimtarisë së dëshmorit të atdheut Avni Kondi, neve na u desh të takonim njerëzit e afërtë të tij, por edhe shokë e bashkëluftëtarët të cilët janë të paktë gjallë sot, sepse kanë kaluar shumë vite nga ajo kohë lufte e vitit 1944. Për të shkruar këtë shkrim, shkak u bënë festimet e 70 vjetorit të çlirimit të atdheut nga okupatori nazifashistët italianë e gjermanë. Ishte 15 shkurt i vitit 1918 kur lindi Avni Kondi. Pikërisht, ajo kohë tjetër e zyrtë për fatet e atdheut tonë, sepse lufta e parë botërore që u zhvillua kryesisht në ballkan, solli coptimin e trojeve shqiptare nga qarqet e shtetet shoviniste të fqinjëve tanë e ato evropiane. Mali i Tomorrit ishte ngarkuar nga dëbora e bardhë që zbriste gjer poshtë në fshatin Bargullas të skraparit. Pemët kishin veshur "kostumin" e bardhë dimëror, kurse nënë Mahmude e Rakip Kondi kishin tjetër "kostum", - bardhësinë e gëzimit shpirtëror të lindjes së djalit të tyre, që më pas e pagëzuan me emrin e bukur e burrëror, Avni. Vitet iknin njëra pas tjetrës, e Avniu hidhte shtrat si një lis i moçëm që mposht çdo furtunë. Qysh i vogël, aty ku zhvilloheshin biseda rreth zjarrit në vatrën e shtëpisë që flitej për fatet e atdheut dhe lirinë e tij, mori mësimet e para patriotike e atdhetare. Fisi Kondi shquhet për qëndrimin e tyre patriotik e atdhetar. Ishte Hajredin Kondi nga Bargullasi i cili ka qënë patriot i njohur në Prefekturën e Beratit, i cili ka marrë pjesë në ngritjen e Flamurit më 28 nëntor të vitit 1912 në Vlorë. Babai i Avniut, Rakipi, u fliste shpesh fëmijëve për këtë njeri trim e patriot që luftoi për çështjen kombëtare. Edhe Avniu, ndonëse i vogël, u frymëzua dhe u burrërua para kohe kur dëgjonte të tilla biseda të ngrohta atdhedashurie nga prindrit e të afërmit e tij.

Fisi Kondi u lidh fuqishëm qysh në fillim me LANÇ. Ata bënë betimin para flamurit të Kombit e atdheut, se do jepnin edhe jetën po të ishte nevoja . Avniu dilte shpesh atje mbi kodrat e fshatit, dhe ashtu, nëpër skutat e fsheta të mendimeve i bënte shumë pyetje vetes se, si do jetë e nesërmja dhe fati i atdheut!? I kujtohej prilli i vitit 1939-ës, atëhere kur qielli shqiptar u nxi nga avionët e italisë fashiste. Ishte 15 shkurti i vitit 1942, pikërisht ajo datë që kishte lindur Avniu, kur nënë mira Mahmude i tha si me shaka: “ Bir i nënës o Avni,- eja të puth në ballë, se m’u bëre sa ai lis atje në fund të arës, ku sipër tij ka hapur krahët pjergulla që na jep raki rrushi..!”. Edhe Avniu e përqafoi dhe e puthi në sy nënën s’bashku me lotin që i rrodhi nga gëzimi atë çast. Në odën e fisit “Kondi” këndohej e hidhej valle atë natë dimri të atij viti, sepse festohej ditlindja e Avniut.

I ati, Rakipi, u ngrit në këmbë,e mori një valle burrash. Si mbaroi së kërcyeri vallen iu drejtua të birit me këto fjalë: “ Bri im Avni! ,- dhe shikimin e treti tek arma që ishte varur në mur. – E di baba, - ajo ka kaq kohë që po më pret mua,...!”.

Pikërisht, më 14 mars të vitit 1942, kur në fshat po çelinin lulet e pranverës, atje mbi fshat te Bregu i Koronit, Avniu përcillet nga prindërit e gjithë të afrmit me pushkën hedhur supit drejt Qafës së Kulmakut.

– “M’u kthefsh me lirinë e shqipërisë, o bir, - i tha nënë Mahmude dhe i ati Rakipi!”. Ndërsa , atje mbi fshatin Bargullas, lart në malin Tomorr zbardhte bora.

Qysh më 14 mars të vitit 1942, Avni Kondi del partizan, duke u rreshtuar në fillim në çetën e Skraparit me komadant Mestan Ujaniku. Avniu e puthi armën në sy të shokëve të çetës , dhe bëri betimin. Që atë atëherë, ai nuk e lëshoi armën, por luftoi me trimëri e guxim të rrallë ndaj pushtuesve të atdheut.

... Atdheut do i fal edhe gjakun...!

Ishte data 15 gusht e vitit 1943, Avni Kondi inguadrohet në radhët e Brigadës së Parë Sulmuese Partizane, pikërisht në batalionin e dytë të kësaj Brigade. Ai, tashmë ishte burrëruar më shumë, sepse aksionet luftarake që kishte zhvilluar çeta e Skraparit kundër pushtuesve, i dhanë guxim e trimëri për të vazhduar deri në fund qëllimin e tij që kish vënë vetes: Çlirimin e Shqipërisë! Në betejën e gushtit të po këtij viti, që u zhvillua në Vidhkuq të Korçës kundër forcave italiane, Avniu plagose rëndë. Me këmbënguljen e tij, ku ende plaga s’ishte shëruar mirë,

kthehet në Brigadë për të vazhduar misionin luftarak për çlirimin e plotë të Shqipërisë. Lufta kundër okupatorit nazifashist në janar-shkurt , atë dimër të vitit 1944-ës, po bëhej edhe më e ashpër. Forcat partizane luftonin me guxim e trimëri, sepse kishin edhe mbështetjen e popullit. Në këtë kohë, Brigada e Parë Sulmuese merr marrshimin drejt Shëngjergjit- Tiranë. Në këtë marrshim ishte edhe Avni Kondi. Plaga iu vështirësua, prandaj me urdhër të Shtabit u vendos në një bazë të fshatit Selitë, nga ku edhe të bëhej mjekimi i plagës. Në muajin gusht-shtator të '44-ës, ai kthehet në Brigadë, pavarësisht se plaga s'ishte shëruar mirë e kullonte gjak. Kështu, në këtë gjendje Avni Kondi merr pjesë në luftimet e përgjakshme që u zhvilluan në Dibrën e Madhe në Maqedoni. Aty, ai plagoset lehtë në kokë.

-Avni,- i tha një nga shokët që po i mjekonte plagët, duhet të mjekohesh e pastaj si të shërohesh mirë, eja në Brigadë. Janë dy plagë...!?

-Jo dy , por shtatë të jenë, unë s'ndahem nga Brigada,- i kthen përgjigjen ai. Nëntor 1944. Lufta që zhvillohej për çlirimin e Tiranës ishte shumë e ashpër. Gjermani nuk lëshonte pozicione. Luftohej në çdo skaj deri në rrugicë më

rrugicë të kryeqytetit e rrethinat e tij. Kudo ishin ngritur barrikada. Kompania që drejtonte Avniu, hasi në një qëndresë tepër të egër, ngaqë armiku ishte egërsuar edhe më shumë nga ky rrethim fatal për atë. Në betejën për çlirimin e Tiranës, ai mbante detyrën e nënkomandant kompanie. Një tank armik ishte afruar drejt pozicionit ku ishte Avni Kondi. Në drejtim të gjermanëve e tankut hedh një bombë. Tanku që afruar edhe më shumë drejt pozicionit të tij. Kur pa s'e e kishte mbuluar gjaku gjithë trupin, u hodh si një shqiponjë drejt tankut gjerman. – Mos, - i thirri një nga shokët, por....Avniu ..., në këtë betejë për çlirimin e Tiranës, më 11 nëntor 1944, i fal gjakun e jetën lirisë së atdheut për të mbetur gjithmonë i pavdekshëm. Emri i dëshmorit të atdheut Avni Kondi është i shkruar në histori, sepse dëshmorët e kombit emrin e shkruan me gjakun e tyre në gonxhen e lirisë, për të mbetur të pavdekshëm në altarin e Atdheut. Kështu, Avniu çoj në vend amanetin që bëri para prindërve kur u betua te Bregu i Koronit atje mbi fshat se, do jap gjakun e jetën për lirinë e atdheut.

Në librin “Lufta për çlirimin e Tiranës” të ish Komandantit të Brigadës Parë Sulmuese, Mehmet Shehu, midis të tjerash shkruan: “*Avniu luftoi heroikisht sa mbaron jetën ndënë zinxhirët e tanksit Vetëm çeliku mundi ta përkulë këtë guximtar të rrallë*”.

Në nëntor të vitit 1945 Avni Kondi Dekorohet me “Medaljen e çlirimit” me këtë motivacion: “*Ka marrë pjesë në rrjeshtat e Ushtrisë Nacionale Çlirimtare Shqiptare, dhe me armë në dorë ka luftuar kundër okupatorit dhe tradhëtarëve deri në çlirimin e plotë të Atdheut dhe të popullit Shqiptar*”.

Sekretari/ (Koço Tashko) / Kryetari i Këshillit Antifashist Nacionalçlirimtar (Dr. Omer Nishani). Po kështu dekorohet me “Medalën e Trimërisë” 1945, dhe me “ Medaljen e Kujtimit” 1942- 1943 më 7 korrik të vitit 1947.

Avni Kondi, djali nga fshati Bargullas të Skraparit, i cili derdhi gjakun për lirinë e Shqipërisë do të kujtohet në breza, sepse te gjaku i dëshmorëve qëndron e sotmja dhe e ardhmja e të nesërmes, përparimi dhe zhvillimi i shoqërisë e të kombit tonë.

Durrës, 11 Janar 2015.

Xh .Cirangu

Fjala e invalidit ka lindur nga gjaku i dëshmorëve të atdheut

Në kuadrin e festave të 28 – 29 nëntorit , më datën 15 .11.2017 , kryesia e Shoqatës së Invalidëve të LANÇ (dega Durrës) zhvilloi mbledhjen e saj të radhës për mbarvajtjen e punëve që do zhvillohen në kuadrin e festave të nëntorit , por edhe në vijim të veprimtarive që do zhvilljë kjo organizatë atdhetare e kulturore për edukimin e brezave me frymën e atdhedashurisë. Në këtë takim pune, u lexua edhe apeli që bën Konferenca e VII e Shoqatës Kombëtare të invalidëve të LANÇ të Popullit Shqiptar, e cila zhvilloi punimet e saj më 29 shtator të këtij viti në Tiranë. Pjesmarrësit e kryesisë u njohën me objektivat e miratuara për periudhën 2017- 2021. Aty u theksua se, në frymën e këtyre objektivave të punojmë të gjithë së bashku për të realizuar detyrat e vendosura nga konferenca Kombëtare të invalidëve të LANÇ. Në këtë takim pune merrte pjesë edhe Tafil Lame, sekretar i përgjithshëm të shoqatës së invalidëve të LANÇ. Me interes u ndoq fjala e kryetares së shoqatës së invalidëve të Durrësit znj. Vera Bajraktari. Po kështu, edhe z. Luan Muça nga Shijaku, Dake Tusha, Nekie Roshi, Zaim Dragoj etj. Në fund të këtij takim, z. Zaim Dragoj u nderua me çertifikatën “Militant i Shquar” nga Shoqata e Invalidëve LANÇ të Popullit Shqiptar.

Nga ky takim, u vendosën disa detyra që do i realizojë në të ardhmen organizata e shoqatës (dega Durrës) për të mbrojtur lavdinë e gjakut të derdhur për çlirimin e Atdheut.

Lavdi invalidëve të Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare të Popullit Shqiptar!

Sekuenca fotografike, takim – pune : 15 nëntor- Durrës 2017.

Foto Xh. Cirongu : Durrës më 16 Nëntor 2017

Xh. Cirongu

Rrëfimtari i luftës dhe i punës

(Ai qëndron i fortë si mali i Tomorrit.Eshtë energjik,ka kujtesë të fortë e të kthjellët.Qemal Mançen se mundin dot 87 vitet që mban mbi supe!...)

Të pishë një kafe me Qemal Nuri Mançe,s'ke sesi të mos ndihesh krenar. Që me takimin e parë,tek ai dallon cilësinë e një burri të fortë, me shikim si të shqiponjës,fjalë ëmbël dhe i përkushtuar të thotë gjithmonë vetëm të vërtetën. Meqëse ka mbushur 87 vite,atë e gjen mes shokëve, kolegëve apo qytetarëve Durrësakë që bisedojnë për probleme të ndryshme në të mirën e shoqërisë.Ai sjell rrëfime të gjalla edhe nga jeta e vetë. Në përshkrimin e tij gjatë rrëfimit, ngjarjet duken sikur ato janë të tashme. ...Dhe prapë historitë tregohen të gjalla edhe sot nga goja e Qemal Mançes.

Qemal Mançe ka lindur në vitin 1925-ës në fshatin Vlushë të rrethit Skrapar. Familja ku ka lindur ai, shquhet për tradita patriotike e atdhetare. Nuri Mançe i ati i Qemalit, së bashku me vëllezërit, kanë marrë pjesë në shumë luftime për çlirimin e atdheut nga okupatorët e ndryshëm. Por, nuk kanë munguar edhe pjesëmarrja e tyre në shoqata të ndryshme, që janë formuar jashtë atdheut në emigrim. Si: në shoqatat e formuara në Stamboll, Bukuresht, Rumani, deri në shoqatën “Vatra” në Amerikë. Nuri Mançe ka qënë edhe kryetar i shoqërisë “Vatra”. Atje në emigracion, në moshën adoleshente në vitin 1905 në Turqi mëson të lexojë e shkruajë shqip. Me armë në dorë, që nga viti 1915 deri në 1920, ata i gjenë duke luftuar kundër Turkut, Francezëve, Grekëve, dhe më 1920 në luftën e Vlorës kundër italianëve. Nuri Mançe ka komanduar edhe forcat e Skraparit, ku në luftime të ndryshme edhe është plagosur. E migjithatë, ata kanë përballuar vështirësitë e kohrave duke ecur krenar për të mirën e kombit. Në vitin 1924, ka bashkëpunuar edhe me Fan Nolin kundër regjimit të Zogut. Duke qënë në krye të forcave të armatosura të Skraparit, ka dhënë kontributin e vet në mbrojtjen e Kongrsit të Lushnjes. Por, edhe në revolucionin demokratik të qershorit të vitit 1924-ës. Kjo ka ndikuar që edhe djali i Nuriut, Qemal Mançe të rritej dhe edukohej me frymën e atdhedashurisë.

-Mos u kurse për atdheun, as edhe me jetën tënde, more bir! – i thoshte shpesh të birit Nuriu.
-Këto biseda i bënim në mbrëmje, rreth zjarrit pranë vatrës, - na thotë Xha Qemali. Pastaj, kujtimet e Xha Qemalit marrin udhën e vetë.

-Të them të drejtën, pushtimin e Shqipërisë nga Italia fashiste 1939-ën, nuk e kam pritur mirë. Por edhe luftën italo-greke të vitit 1941. Meqëse isha i ri në atë kohë, kur shikoja aeroplanët që bombardonin, më digjesh xhani si prushi i zjarrit. Po ç’kërkoni ata në tokën tonë!? Na digjnin e na vrisnin si në shtëpinë e tyre! Në fshatin tonë ka zhvilluar luftime Italia e greku. Unë së bashku me Xhaxhain që e quanin Nurçe, që është dhe dëshmor, së bashku edhe me një kushëririn tim çarmatosëm tre ushtarë grekë. Ata bënin terror në fshat. Për këtë arsye, më arrestojnë e na çuan në fshatin Gjergjovë. Aty, që të treve na u bë edhe gjyqi ushtarak. Na dënuan me burg. Të shoqëruar edhe nga tre karafillak, na çuanë në burgun e Selanikut; në vendin e quajtur “Jedikul”. Kjo na irritoi edhe më shumë ndaj pushtuesëve italo-grekë. Më vonë, që këtej mua më transferojnë për në Athinë në kampin e internimit për në Koqinase. Aty gjeta edhe shumë patriot të tjerë të intrnuar. Ata ishin: Sabri Qyteza, Sejfulla Selenica, Sefedin Dume, Kasem Qafzezi, dhe profesor i Liceut të Korçës, Emin Kopliku. Qëndimi im në atë burg internimi së bashku me të tjerë shqiptarë e intelektualë patriot, më dhanë edukimin e dashurisë edhe më shumë për atdheun. Por edhe m’u shtua urrejtja akoma më shumë për pushtuesit e vendit tonë. Pas sakrificave të shumta, këta patriot më ndihmuan që unë të kthehesha nga Athina në Korçë. Atje në burgun e Athinës, kuptova se sa i shtrenjtë dhe i dashur ishte atdheu që të ka lindur!

Kështu, dalëngadalë unë po kuptoja se duhej luftuar deri edhe me jetën tonë, që atdheu ynë të ishte i lirë dhe sovran, të përparonte e zhvillohej si gjithë popujt e tjerë. Më datën tre shtator të vitit 1942, është data që unë inkua drohem në luftën nacionalçlirimtare. Në këtë datë vjen në shtëpinë time togeri Xhelal Staravecka së bashku me një ushtar. Unë isha tek porta e shtëpisë me gjithë xhaxhanë. U prezantuan. Pastaj m'u drejtuan mua:

-Do shkoshë në fshatin Leshnje. Atje do takosh Mestan Ujaniku, komandantin e çetës partizane dhe komisar Gjini Marku. Do i thuash të vijnë në shtëpinë tonë. Do bëjnë një takim me Xhelal Staraveckën.

- Mirë u thashë , - dhe u nisa për në fshatin Leshnje.

Pas disa orë rrugë, arrita më s'fundi në Leshnje. Në një shtëpi bazë të luftës, takova Mestanin dhe Gjini Markun. Midis të tjerave u thashë se në shtëpinë tonë, Xhelali kërkon një takim. Pas një bisede që bënë Mestani dhe Gjini më thanë se mos ishte ndonjë kurth.

-Jo , -u thashë më s'fundi i bindur unë. Nuk është kurth. Kini besim. ! Gjini nuk kishte shumë besim nga ky takim që donte Xhelali. Më s'fundi vendosi edhe ai. Komandant Mestan Ujaniku i tha Gjinit se, nuk na bëjnë kurth, sepse kam besim tek djali i Nuriut! U nisëm për në fshatin e takimit për në Vlushë, duke kaluar nëpër një rrugë të fshehtë që të çonte në shtëpinë time.

Më në fund arritëm në vendin e caktuar, pra në shtëpinë tonë, ku ishte Xhelal Staravecka. Në atë takim, unë nuk isha. Ata biseduan shumë gjatë, dhe më s'fundi ranë dakord që të bashkëpunonin me luftën nacionalçlirimtare. Xhelali në atë kohë ishte oficer i plicisë fashiste (komandant batalioni). Në muajin gusht, pasi ishte arratisur, komandant Mestani, shteti i asaj kohe i dogji shtëpinë në muajin qërshor të po këtij viti. Komandant Mestan Ujaniku me çetën e tij, rrethon Milicinë në fshatin Mëlovë, dhe i çarmatos bashkë me komandant Xhaferr Bali. Si kundër peshë qeveria fashiste bëri një operacion në Skrapar për të kapur komandant Mestan Ujanikun, - rrëfen së treguari veterani Qemal Mançe.

Operacioni filloi në dy drejtime: në lumin e zonës së luginës Tomorricë, e në lumin e luginës së Osumit që kalonte në fshatrat Radësh, Vlush e Gradec. Për këtë arsye ,Xhelali i tradhëtoi fashistët, ku ai ishte komandant i batalionit të milicisë që merrte pjesë në operacionin kundër çetës që drejtonte Mestan Ujaniku. Në takimin që patën në datën 4 shtator 1942-in, u bashkua me forcat e çetës së San Venikut. Kjo ndodhi mes datave 3 e 5 shtator të vitit 1942. Kjo ditë, pra pesë shtator i vitit 1942, është dhe çlirimi i qytetit të Çorovodës e i gjithë Skraparit. Me këtë rast u krijuan edhe dy çeta luftëtare. Njëra me komandant Mestan Ujaniku e komisar Gjini Marku, dhe tjetra komandant Xhelal Staravecka me komisar Ramiz Aranitasi. Dhe mbas çlirimit të Çorovodës, u formua çeta e Kapinovës me komandant Avni Kapinova në komunën e Potomit. Në këtë çetë mora pjesë edhe unë, - na thotë xha Qemali në këto copëza rrëfenjëza historie të luftës.

Kjo çetë zhvilloi luftime si për çlirimin e qytetit të Përmetit e të Beratit, por edhe për shkatërrimin dhe asgjësimin e postave milice e fashiste në Frashër,Çepan, Potom,etj.Më vonë nga çetë kaloi në formacionin luftarak të organozuar në formacionin Batalion i'' Ostrovicës'' me komandant Avni Kapinova.Më 22 Nëntor 1942,në Kalibar u formua Organizata e Rinisë për krahinën e Potomit.Aty Qemal Mançe u zgjodh Sekretar i Rinisë antifashiste çlirimtare të brigadës.Mbas operacionit të qërshorit 1944-ës, me urdhër të Shtabit të Përgjithshëm, u bë organizimi i dytë në Kaliba.Nga shtabi i përgjithshëm për organizimin e batalionit ishte i ngarkuar Zylyftar Veleshnja. Ndërsa unë ,thotë xha Qemali, u caktova me detyrën Komisar Batalioni.

- Për mua,na thotë xha Qemali, kjo ishte një detyrë me përgjegjësi të madhe, por edhe krenari në shërbim të çlirimit të atdheut nga okupatarët. Por, rrëfimet nuk mbarojnë këtu për këtë veteran që udhëton drejt një shekulli jete.Ndonjëherë edhe përloket kur kujton ato vite të stuhishme lufte.

....Dhe vazhdon rrëfimet e tija!...

Në shtator të vitit 1943-it,me urdhër të Shtabit të Përgjithshëm, u emërova zvëndës i DEdent i Qarkut të Beratit.Kurse zvëndës u emërua Qemal Vokopola i DEndt, ku ishin pjesëmarrës edhe Sadi Koprëncka,Qemal Mançi, Ahmet Prishta, Fadil Dervishi, Myrteza Sanxhaku, dhe Laze Qeshibesi.Pas disa ditësh me urdhër të Shtabit të Përgjithshëm u nisëm drejtë Vlorës për të takuar Hysni Kapon për t'i dhënë disa ndihma finaciare që kishim grumbulluar Ishte një rrugë e gjatë.Hodhëm lumin Vjosë me lundër në Selenicë.Rrugën deri në Vlorë e kaluam pa probleme. Kur erdhëm në Greshicë të Mallakastrës, ramë në përpjekje me batalionin e Ballit Kombëtar që drejtohej nga Sefedin Kreshica. Na rrethuan,por pas një ore luftimesh mundëm të çanim rrethimin.Ishte 26 Prilli i vitit 1944-ës. Në këtë rrethin ,unë u plagosa në gjurin e këmbës së djathtë.Jetën time ia dedikoj shokut tim të paharruar,Ahmat Prishta që ishte dhe i fuqishëm; ku më mori në krahë gati 200-300 metra derisa u afruam pranë një shtëpie që quhej ''Kolonjari''. U strehova aty.I zoti i shtëpisë na priti me një ngrohtësi njerëzore.Ishin të gjithë pjestarët e asaj familje dashamirës.I përkrahnin partizanët e luftën nacional- çlirimtare.

Një plakë e shtëpisë m'u bë ''nënë''e dytë në ato çaste. Më pastroi plagën, e mjekoi dhe gjaku ndaloi.Mori dy copa mish derri, dhe i vendosi mbi dy anët e gjurit dhe i fashoi me çarçaf. Më von më shoqëruan me një kafshë deri në spitalin e Lushnjes,ish shtëpia ime. Mjekimin në Lushnje e bëri një mjek Italian,profesor Dalcua.Kur pa plagën që ishte pastruar, u çudit dhe më pyeti si shpjegohet që është plagë kaq e pastër!? Kur unë i tregova të vërtetën për atë nënë që bëri mjekimin, u çudit dhe bëri kryq!. -Eh,- kohë lufte!,- psherëtiu xha Qemali, tek sa tregonte ngjarjen në atë kafene shokësh.

Por, rrëfimin se ndal këtu ai.dhe vazhdon:

...Në vitin 1946-të, me të rinjtë e Elbasanit shkova për ndërtimin e rrugës Peshkopi- Kukës. Aty u zgjedha edhe Komandant i aksionit për sektorin Fushë Muri, deri në Urën e Dodes. Aty jam dekoruar me urdhërin e punës të Klasit të Parë. Mbas aksionit punova në Bashkimet Profesionale si sekretar i sektorit të ndërtimit. Më 1949-ën, mora pjesë në ndërtimin e kombinatit të sheqerit në Maliq, deri në inagurimin e tij. Kjo periudhë zgjati dy vite. Në vitin 1950 më emërojnë drejtor në Ndërmarrjen e Ndërtimit në qytetin e Vlorës. Por përgjigjesha edhe për qytetet e jugut si: Saradnën e Gjirokastrën, por edhe për Fierin, Lushnjën. Kjo ishte një punë e vështirë, por dhe me përgjegjësi për ato vite ndërtimi. Më vonë u emërova drejtor i Ndërmarrjes së Ndërtimit në qytetin e bregdetar të Durrësit. Përveç kësaj, kisha edhe kantjere ndërtimi në Peshkopi, Mirditë, Burrel. Por nuk mungonin objektet e ndërtimit në Elbasan, hidrocentrale etj. Kudo që ka punuar e drejtuar veterani i luftës dhe i punës, Qemal Mançe, ka lënë gjurmë të pashlyeshme e respekt tek gjithë njerëzit që e njohin e që kanë punuar së bashku. Ai jeton në qytetin e Durrësit, nga ku ndihet i vlerësuar dhe i nderuar nga qytetarët e këtij qyteti.

-Për xha Qemalin, 87 vjetët janë si të jenë 87 ditë,- na thotë Rrahman Petova nga Fieri. -Ta ka ënda të rrish pranë Qemalit, e të dëgjoshë rrëfimet e tija të jetës, sepse ato janë të gjalla e konkrete,- thotë bashkëfshatari i tij Bashkim Halili. Ku njeri të jepë jetë teksa bisedon me të. Ndahemi nga xha Qemali për t'u takuar përsëri. Ai ka shumë për të rrëfyerë ngjarje nga jeta e vetë dhe e shokëve.

Shënim:

Artikulli është botuar në gazetën elektronike në Londër. Në gazetën 'Fjala e lirë' e 'Zemra Shqiptare' në gjuhën shqipe dhe anglisht. Po kështu edhe në gazetën 'Zëri i Ppopullit', Mars 2012.

Xh. Cirongu

Guri i vendlindjes

Udhëtoj drejt vendlindjes sime.....pafundësi shikme!... Ja drita e diellit që lind çdo ditë mbi malin e bekuar, Tomorrit kryelart! Mirmëngjes i thotë tokës tonë arbërore dhe përhap rrezet e arta diellore deri në çdo cep të saj. Sa bukur, - them me veten! Ja ,Tomorri ynë i cili mbjell mirësitë në tokën shqiptare për shqiptarët, por....ky mal i shenjtërimin udhëton drejt kontinenteve e jep kushtrimin e jetës të mbarë njerëzimit . Aty merr udhë e jetë gjithësia....pra, mali i Perëndisë, apo siç i thonë me pagëzimin e fjalës aq magjike "Baba Tomorri!" . Yjet zbresin nga kupa qiellore e ulen në sofrën e shpirtit tonë. Vezullime dritash të kristalta të cilat na japin oksigjenin e jetës . Sërisht vështroj malin mitik Tomorrit! Jam larg, e sytë më lotojnë. Thellë në shpirtin tonë, ai lot prek telat e zhuritur të atij malli për vendlindjen tonë Shqipëri. Vajtojnë zogjtë, sa edhe pranvera u duket dimër me borë e ngrica . Pse kështu? E preka me shumë mall atë gur të bardhë tomorri këtu në migrim , por edhe në emigrim. E ndjeva peshën e

dhimbjes, plagën e atij guri, por edhe thirrjen e tij dashamirëse ta puthje gurin e vendlindjes, gurët e tokës arbërore! Më qortoi duke më thënë: “Bijtë e mij, ejani pranë meje, se tek vendlindja jonë është pjalmi i jetës sonë. Lulet e gurit janë dritjete! Sakaq, ky zë i mistershëm më kumboi fuqishëm deri në skutat e shpirti. Vullkane zjarri m’u ndezën në trupin tim!”. Poetja emigrante Vjollca Koni Ajasllari, në vergjet poetike për vendlindjen jep mesazhe dhimbje me plagë malli, e cila e ndjen në gjithë qënien e saj.

“Më prit të shoh majën e Tomorrit

Me qylafin – dimër e verë borë të bardhë,

Të hedh sytë mbi Korçë, Gramsh, Skrapar

Mbi krejt Shqipërinë si Frashëri në vakt”.

....Veç bulza gjaku të vendlindjes sonë aq vlerësuese edhe nga të huajt, sepse aty rreh fort pulsi i jetës sonë, pavarsisht se ku e kemi ngritur strehën nëpër migrim apo emigrim....Oh! Ja , ajo plagë e shpirtit qan në çdo skut e qelizë nëpër trupin tonë e cila thërret: “Vendlindje, ku Je! Edhe ju o dashamirës, bijtë e mi ejani këtu! Dhe..... (autor Xh. Cirongu, “Kënga e lotit”)

“Malli i vendlindjes

Qënka zhur e prush,

Ajo këngë e bukur

Gjoksin plot ta mbush”.

...vazhdon te poezia me titull "Guri i vendlindjes" të shkëputur nga vëllimi me titull "Kënga e Lotit" (autor Xhevahir Cirongu) me këto vergje:

" Mbi kreshtë të malit dielli derdh rrese të artë

Vesën e mëngjesit than fushës së Myzeqesë e Elbasan;

Të heshtura shtëpitë vështrojnë Tomorrit plakë

Guri i vendlindjes nën jastëk mallin mban".

Tek ata gurë të bardhë të vendlindjes, lexova lehtë bardhësinë shpirtërore, por edhe këngën e Jetës !

Durrës , 19 Nëntor 2017.

Xh. Cirongu

Antigona Fazliu,- përjetësisht në gonxhen e lirisë së Kosovës e të kombit tonë

Kosovën e kishte mbuluar plaga e shekullore serbomadhe. Mbi trupin e saj që kullonte gjak, vajtonte shqiponja me dy kokë për truallin Arbëror! Bijtë e bijat kosovare , si pushuan kurrë përprjekjet e tyre titanike edhe në ditët më të vështira, atëherë kur çizmjat e zezë e ushtrisë serbe ushtronte dhunën më të egër ndaj popullatës kosovare. Kalvari i kobshëm nëpër dekada si dhuna sistematike ushtarake, ekonomike, psikologjike, e deri tek ajo kulturore e arsimore, për vëllezërit tanë kosovarë, tashmë kishte arritur kulmin e duhej t'i jepej frymarrjeje dhe oksigjen, që lulja e Lirisë të vinte një herë e përgjithmonë në Kosovën e larë në shekuj me gjak nga bijtë e bijat e saj, të cilët flijuan edhe me jetën e tyre për Liri!

Sot hedhim vështrimin tonë tutje pas mënyrës së dekadave që lam pas. Qielli i Kosovës martire loton lotin e dhimbjes mbi ato plagëdhimbje që ende kullon gjak! Dhimbje, dhimbje! Zemrat tona kuvendojnë për të djeshmen e hidhur. Në plagën e trupit të Kosovës, me sakrificë e gjak u shkrua me gërma të arta fjala Liri!

Takohemi me të djeshmen dhe kujtojmë të rënët në fushën e betejave për liri. Ata i kemi gjithmonë pranë zemrave tona. Kujtojmë dëshmorët e atdheut tonë, sepse rrënjët e Lirisë që gëzojmë sot, janë te gjaku i tyre përjetësisht! Vitet kalojnë dhe ne shfletojmë kalendarin historik. Aty tek ai kalendar historik, lexojmë pas kaq vitesh të Lirisë së Kosovës, edhe emrin e dëshmores së Kombit tonë të shkruar me gërma të arta, të vashës së Gradicës së Drenasit Antigona Fazliu! Ishte marsi i vitit 1981. Luleve të pemëve të atij marsi, iu shtua edhe një lule tjetër, por këtë radhë kjo lule frymonte e lulëzonte më shumë, dhe flakakuqonte si petalet e trëndafilave të kuq pranvere. Sa bukur! Një emër kuptimplot, kur e shqipton shpaloset si palët e flamurit tonë kombëtar! Lisat, gurët e krojet e fshatit, u gëzuan atë ditë kur lindi Antigona! Por, më shumë e ndjenin prindërit e saj, i ati Agush e nëna zemërmadhe Hyra.

– Ta kemi me jetë, e të rritet për Kosovën, uroi të pranishmit Agushi atë ditë kur i thirri emrin vashës Antigone! – Bijtë tanë ja kemi falur Kosovës, iu përgjigjën një zëri të ftuarit në atë ceremoni gëzimi familjar. Agushi vështroi drejt te flamuri kuqezi që ishte vendosur në balloren e

murit të dhomës së miqëve. Në këto çaste ra heshtja. Të gjithë vështrimin e kishin te flamuri Kombëtar! Ishte nënë Hyra që theu heshtjen duke thënë: ‘Bre burra, pse heshtni! Tek ai flamur unë lexova përjetsisht emrin e vashës së vogël të kësaj shtëpie! Epo, ta gëzojë emrin Antigona, lulja e lirisë së marsit për gjithë Kosovën! ...Dhe kënga me tingujt e çiftelisë oshëtiu me zërin burrëror deri në bjeshkët e Drenasit! Pikërisht, ishte ai vit i vitit 1981, ku në gjithë Kosovën martire frynte era e lirisë! Është krenari, që sot pas 17 vitesh të shkruash sado pak rreshta për dëshmoren Antigona. Në themel të lirisë së Kosovës e të Kombit tonë, është edhe gjaku i dëshmores së fshatit të Gradicës patriotike e atdhetare. Edhe familja Fazliu shquhet për patriotizëm e atdhedashuri.

Familja ‘Fazliu’ përbëhej në gjirin e vet familjar 6 fëmijë , 3 djem e 3 vasha: Hajrizi, Aziz, Avni, Kimete, Sadete e Antigona. Një familje e përndjekur nga okupatori serb. Agushi e Hyra u flisnin shpesh fëmijëve për masakrat ogurzeza që përdorte okupatori serb ndaj kosovarëve. Asnjëherë nuk u trembën para vështirësive propagandistike, internimeve e ekonomike që ushtronte regjimi serb në Kosovë. Me zgjuars e trimëri edukuan me frymën patriotike e atdhetare fëmijët e tyre që t’u dilnin zot fateve të atdheut e të Kosovës. Pikërisht, kjo i nxiti që të merrnin pjesë aktive qysh në rininë e tyre gjithë fëmijët e kësaj familje në lëvizjet patriotike për lirinë e Kosovës. Me vështirësi, por të vendosur për kauzën e lirisë së Kosovës, Agushi e Hyra, iu dhanë edhe arsim fëmijëve të tyre. Tek arsimimi i fëmijëve ata shikonin fatet e lirinë e Kosovës. Ndaj, edhe emrin vajzës më të vogël të kësaj familje patriotike ia thirrën Antigona!

Vitet ecnin me hapin e tyre. Edhe Antigona rritej s'bashku me ato. Ajo i donte librat, ndaj edhe ishte e lidhur fort pas tyre, sepse aty mësonte të shkruante shqip. Jo më kot ia thirrën emrin Antigona, atë ditë marsi kur lindi ajo vashë e fshatit Gradicë!? Kishte kuptim të thellë dhe aromë lule lirie! Prandaj dukej qartë e ndriçonin si yje në sytë e saj fjalët : Atdhe, Arbëri, Antigona! Lule marsi, Liri! Shkollën fillore e tetë vjeçare e mbaroi me rezultate shumë të mira. Ajo vazhdoi më tej shkollën e mesme për mjekësi. I donte dhe i respektonte shoqet e fëmijërisë e të shkollës 8 vjeçare si: Lavdije Dervishi, Jehona Fazliu, Lavdije Zyberi etj. – Më pëlqen profesioni i mjekut, u thoshte shpesh prindërve e gjithë të afërmëve Antigona, sepse t'u shërbesh njerëzve e atdheut , ke bërë gjënë më sublime ndaj vetes! Si mbaron shkollën 8 vjeçare vazhdoi arsimin e mesëm për mjekësi në shkollën mjekësore "Ali Sokoli". Lexonte libra të ndryshme, por më shumë ato historike. Tregimet e shumta që tregonte i ati dhe e ëma me karakter historik për bijtë e bijat në Kosovë -Shqipëri e të mbarë trojeve shqiptare nëpër shekuj, Antigona i dëgjonte me vëmendje të madhe e bënte pyetje nga më të ndryshme sikur të ishte në moshë madhore. Ajo ishte ende e vogël, por kuptonte aq shumë sa një ditë vëllai më i madh Hajriz i thotë këto fjalë: "Motër Antigona! -Je e vogël ende , sa të rriteshe edhe pak, pastaj mendo e vepro ndaj pyetjeve që po bën, prandaj ...! Ajo, si u mendua pak i kthen përgjigje:" Jo vëllaçko, jam rritur para kohe dhe i kuptoj mirë bisedat e tregimet e babës e të nënës, atdheu na thërret të gjithëve..! Të gjitha këto copëza bisede bëheshin atëherë kur sapo binte muzgu i mbrëmjeve rreth vatrës ku zjarri flakëronte si një flamur; por edhe zemrat e tyre i ngjanin prushit të zjerret për atdheun, për Kosovën, për Shqipërinë! Një ditë, tregon Lavdije Zyberi, Antigona kishte marrë një pako të vogël me fasho të bardhë e pak jod në një shishe. I mbante poshtë bangës atje në klasë. – Po këto pse të duhen moj Antigona?, - e pyeta unë. Më duhen për të bërë provë se si mjekohen plagët, - ma ktheu përgjigjen. Afrohe pak krahun, dhe improvizoi sikur unë kisha plagë në krah duke e "mjekuar" atë. Në këtë kohë Lavdija ishte shoqe e ngushtë me Antigona, atëherë kur ato vazhdonin shkollën e mesme mjekësore. Ndjenja e atdhedashurisë tek vasha me emrin aq domethënës Antigona, ishte rrënjësuar në çdo qelizë të trupit të saj. Këto veti vyrtyti patriotike ajo i kishte merrë nga babai e nëna nëpërmjet tregimeve, por e fakteve, sepse nënë Hyra ishte bijë nga fshati Hade i Kastriotit, e cila ishte gjaku i poetit dëshmor Fazli Grajqevci. Ndërsa i ati Agush nipi i mësuesit dhe patriotit Halit Geci nga Llausha e Skënderajt, i cili ra heroikisht për lirinë e Kosovës më 26 nëntor 1997, vritet nga forcat serbe , në varrimin e ngritjen e flamurit para varrit të këtij dëshmori, del në skenë për herë të parë më 28 nëntor 1997 UÇK-ja. Në këto rrethana, vasha e Gradicës lë bangat e shkollës duke u përqafuar me shoqet e mësuesit për t'u bashkuar formacioneve luftarake për lirinë e Kosovës. – Do kthehem shpejtë te bangot e shkollës, bashkë me Lirinë e Kosovës, u tha shoqeve e mësuesëve atë ditë trimëresha Antigona, para se të largohej për në mal! Dhe..". Pas marrjes së komandës në brigadën 114, nga Ilaz Kodra si udhëheqës i ri i saj, më 8 nëntor të vitit 1998, në Shkabë të Drenasit, vendlindjen e heroit Fehmi Lladrovci, komandanti i ri do të organizonte betimin solemn të ushtarëve, me ç'rast në betimin e saj përurues, do të shkëlqente edhe Antigona Fazliu, si ushtarja më e re, e cila tani e tutje do të merrte pjesë edhe në betejat të drejtpërdrejta me armikun. Infermierja e re do të angazhohej në dy fronte, në mjekimin e të plagosurve dhe në luftimet kundër armikut"..". Antigona Fazliu me rastin e 28 Nëntorit të parë pas rënies së Adem Jasharit ishte zgjedhur për ngritjen Flamurit Kombëtar. Pikërisht heroizmi i familjes Jashari, ishte ai që nxiti edhe Antigona, t'i ndërpriste mësimet në shkollën e mesme të mjekësisë "Ali Sokoli", (Marrë nga Veteranët e UÇK –së) .

Ajo iu shërbeu me devotshmëri të plagosurve së bashku me Dr. Lec Gradicën dhe Emine Gashi – Leci, atje në vendlindjen e saj të dashur në spitalin e UÇK- së , i cili ishte vendosur në Gradicë të Drenasit. E gjithë familja e vashës Antigone ishte përfshirë në luftën ndaj okupatorit shekullor serb, e vendosur deri në fitoren e lirisë së Kosovës! Antigona Fazliu ishte betuar atë ditë më 8 nëntor 1998 kur ajo u rreshtua në Brigadën e 114 se , do luftonte deri në vdekje për lirinë e pavarsinë e Kosovës. Në këtë kohë Antigona sapo kishte hyrë në 18 pranverat e jetës së saj. Më shumë se ëndrrat rinore për jetën, ajo donte lirinë e Kosovës, sepse kështu do realizonte gjithë dëshirat e saj. Me mallin e dhimbjes, por edhe me krenari e kujtojnë vashën e Gradicës Heroinën e Kombit tonë Antigonen, edhe ish mësuesit e saj . Ata janë: Sokol Qerimi, Gani Abdyli, Rrahim Abdyli, Qerim Qerimi, Aziz Bardhi, Aziz Dostani, Nexhmedin Dervishi, Abedin Dibrani, Vehbi Nika, Rushit Topilla, Ahmet Hajra, Hajre Hajra, Tahir Selmani, Lutfi Krasniqi, Shaban Xhemajli, Besim Morina, Haki Tahiraj, Mehmet Qorri, Enver Gashi, Sali Heta, Rexhep Sallahu, Oflin Sejda, Murat Gashi, Gani Morina, Abdyl Zeka, Tafil Qorri, Sami Bytyqi, Beçir Gllareva, Musa Beçiri, Ilire Ahmeti, Afrim Koca, Adem Hamza, Rizah Hamza, Mehmet Bublaku, Emin Hasi , Hafir Gashi, Selman Mehani, Agim Koca, Fadil Beka, Oflin Sejda, Servete Gashi, Shehide Gashi, Sefer Biringjiku etj. Ishin këta mësues të cilët i mësuan Antigones alfabetin dhe shkrimin shqip. Ajo bëhej me flatra si shqiponja në flamur kur shkruante në fletore fjalët: Nënë, Atdhe, Shqipëri, Kosovë, Liri!

Atë ditë kur bëri betimin para flamurit të Kombit në Brigadën 114, puthi flamurin e tha këto fjalë: ‘‘ Ta kam falur gjakun tim ty flamur, lirisë së Kosovës, kombit shqiptar!’’. Çdo ditë në gjithë Kosovën luftimet zhvilloheshin të ashpra ndaj okupatorit serb. Masakrat e ushtrisë militare serbe ndaj kosovarëve, si në qytete e fshatra ishin nga më çnjerëzore në pranverën e vitit 1999-ës. Të tilla masakra kishte kohë që si kishte parë njerëzimi qysh nga lufta e Dytë Botërore. Ishte marsi i vitit 1999, si një lum i vërtet vërshuan drejt nënëns Shqipëri mbi 500 mijë kosovarë, të cilëve u hapën portat e zemrës e të vatrave të tyre vëllezërve të një gjaku, për ti shpëtuar gjenocidi të egër militarist serb. E gjithë bota u mahnit nga kjo pritje vllazërore që iu bënë shqiptarët e shqipërisë popullsisë kosovare. Çdo lot e gjak i derdhur atë pranverë afronte ditën e çlirimit të Kosovës. UÇK-ja e ndihmuar edhe nga aleatja jonë SHBA, ngjallte shpresë te populli kosovar se dita e lirisë do triumfojë!

Ishte data 30 prillit të vitit 1999. Luftimet sa vinin e ashpërsoheshin ndaj okupatorit shekullor serb. Në Verboc të Drenasit u bë një betejë e ashpër midis forcave serbe dhe Brigadës së 114 - të që udhëhiqej nga komandati i saj Iliaz Kodra. Pikërisht atë ditë bije heroikisht në fushën e betejës komandant Iliaz Kodra. Por...edhe vasha e Gradicës Antigona Fazliu! Flamuri vajtonte për Iliazin e Antigonen! Por edhe për 167 dëshmorët e tjerë të kësaj brigade që flijuan për liri e pavarsinë e Kosovës. Pushuan këngën bilbilat e lulet e prillit vajtonin për bijtë që i falën jetën e gjakun atdheut e kombit tonë. Dashurinë për atdheun e

kombin, Antigona e kishte mbjellë thellë në kopshtin e zemrës së saj, ndaj ia fali përjetësisht gjakun lirisë së Kosovës. Antigona Fazliu do kujtohet gjithmonë, sepse emri i saj është shkruar me gërma të arta në gonxhen e lirisë së Kosovës. **Dëshmorët e Atdheut e të kombit kanë vetëm Jetë!**

Foto nga jeta e dëshmores Antigona Fazliu

Durrës, 10 Nëntor 2016

Xh. Cirangu

Artur Dane, pasardhës veterani i cili udhëton me shkronjat e gazetës “Kushtrim Brezash”

Ai është një djalë imcak, jo fort mirë me shëndetin, por brenda tij në shpirt qëndron si një lis i moçëm ndjenja e atdhedashurisë. I papërtuar në veprimtarinë e shoqatës së veteranëve të LANÇ të qytetit durrës. I kudondodhur nëpër rrugicat e qytetit bregdetar në shpërndarjen e gazetës, por edhe të revistës Pavdekësia. Kurrë nuk di të thotë “U lodha” në vapë apo në mot me shi edhe erë. Fjalë pak, i komunikueshëm me gjithë njerëzit, si të vegjël apo të moshuar.

Te lokali "Agopi" atë e gjen aty çdo ditë ku merr shtypin e bën interarin e lëvizjeve të ditës në shpërndarjen e shtypit për tek abonentët, apo tek ata që e duan dhe lexojnë gazetën 'Kushrim Brezash' apo revistën "Pavdekësia". Gjithandej i kudo ndodhur ky djalë me zemër të madhe që rrënjët i ka tek atdhedashuria, e te lufta legjendare LANÇ.

Arturi ka lindur në vitin 1973 në qytetin e Durrësit. Si prindërit ashtu edhe të afërmit e Artur Danit, kanë qënë lidhur ngusht me luftën LANÇ, duke ndihmuar me ushqime e veshmbathje luftën partizane. Shtëpia e Danajve ishte një bazë e sigurtë, e përballoi me trimëri rrebeshet e kohës. Arsimimin e kryen në qytetin e lindjes, dhe si pasardhës veterani shquhet si një veprimtar i Organizatës së Veteranëve të LANÇ të qytetit, por edhe të lagjes nr. 3, i cili është edhe anëtar i kryesisë së saj. Tek bisedon me këtë djalosh, në sytë e tija lexohet qartë ajo krenari që e karakterizon atë si pasardhës veterani, i përkushtuar për të mbajtur gjallë vlerat e LANÇ.

Artur Dane është vlerësuar edhe me titullin "Anëtar Nderi i Organizatës së Veteranëve të LANÇ". Me punën e tij fisnike, Arturi ka fituar respektin e të gjithë qytetarëve durrsakë, ndaj atë e duan dhe nderojnë si të moshuarit ashtu edhe brezat e rinj, madje edhe fëmijët duke e thirrur nëpër rrugicat e qytetit "Erdhi "Kushtrimi ynë!"

Durrës, 15. 05. 2017

Xh. Cirangu

Kohët i gdhendi në këngë..!

(Me sharki e çifteli, mjaltë e këngë për ty Shqipëri !

Me rastin e 31 vjetrorit të ndarjes nga jeta të këngëtarit Dervish Shaqa)

Koha ecën me hapin e saj..! Bashkë me atë, edhe ne rrugëtojmë të kapur fort dorë për dorë deri aty sa vjen një ditë e i themi lamtumirë! Para se t'i themi asaj lamtumirën e fundit, ajo na këshillon që kohën e madhe të Jetës ta shijojmë e ta gëzojmë; sepse koha që ne jetojmë na fton në oazin e madh të magjishmes Lirijetës për ta jetuar me ndershëmëri atë. Ajo na bën me flatra mendimesh që ngjiten deri në qiellin e kaltër me yje të ndritshëm jetdhënës. Ne, si qenie njerëzore, të vetdijshëm për ato ç'ka bëjmë rreth botës që na rrethon, ajo që na lind e rrit, kjo që na fal frymarrje e tinguj kur flasim, ajo që na frymëzon e jep forcën e shkëmbinjve, por mbi të gjitha në shpirtin tonë Koha - Jetë na jep edhe fjalën e shkruar e tingullin e këngës ! Prandaj duhet të ecim me hapin e hohës, se kështu edhe kur largohemi prej saj një ditë, me gjurmët e mirësisë që lëm aty, Koha - Jetë na mban përgjithmonë të gjallë në gjirin e saj. Të dish ta vlerësosh kohën që jeton, sepse vetëm një herë vjen tek ne ajo, dhe kur Kohën- Jetë e vlerëson dhe i jep dimesionet e vlerat e duhura asaj; natyrisht, edhe ajo të jep vlera jete der në përjetësi, pavarësisht se jemi larguar fizikisht prej asaj kohe që na lindi. Të tillë njerëzjanë të rrallë që koha i vendos në peidestalin e saj. Ata i bën

që të jenë gjithmonë në lëvizje në Kohë - Jetë edhe pas vdekjes si yjet që ndriçojnë në qiell. I tillë ishte dhe mbeti rapsodi i këngës popullore Dervish Shaqa.

Kanë kaluar 31 vite, pikërisht atë ditë të datës 11 prilli të vitit 1985, kur rapsodi ndaloi këngën për t'i thënë fjalën e lamtumirës Sharkisë e Çiftelisë aq të dashur; me të cilat u rrit e u thinj nëpër kohët plot tallaze , e me mjalitin e këngës që ai i këndonte me gjithë shpirt nënës Shqipëri; shëronte plagët e gjakosura të shpirtit të tij. I digjej shpirti, i bëhej copa - copa, sepse shikonte atdheun të gllabëruar nga shovinistët fqinjë ballkanas e

ata perndimorë, të cilët me kthetrat e tyre po i zinin frymën tokës shqiptare. Këngëtari rapsodist si Dervish Shaqa janë të rrallë, ndoshta vetë Koha – Jetë i lind për të përjetësuar vetë kohën e ngjarjet historike ku edhe vet rapsodi i këngës popullore e jetoj atë. Nuk është rastësi, por një mrekulli natyrore lindja e krijuesit e këngëtarit Dervish Shaqa, pikërisht në vitin e shalljes së Pavarsisë më 1912. Ai lindi atje në fshatin Llukë të Epërme të Deçanit, ku janë zhvilluar ngjarje historike që kanë ngelur përjetësisht në memorjen e historisë së kombit tonë. Rapsodi i këngës popullore, i cili i këndonte me aq zjarr e ngrohtësi që i buronin nga shpirti, frymëzimin e kishin te legjendat e historitë e treguara nga të afërmit nëpër shekuj që luftonin për lirinë e pavarsinë e atdheut. Ishte Dervish Shaqa që jetoj dhe përjetësoj me këngët e tija, me tingujt e sharkisë e të çiftelisë ngjarjet historike nëpër dekada të popullit tonë të shekullit XX- të. Në këngët e kënduara prej tij, frymon tingulli i jetës dhe i dashurisë për atdheun, për heronjtë, vendlindjen, njerëzit që sakrifikuhan edhe me jetën e tyre për lirinë e atdheut. Ai i këndon Azem e Shote Galicës, Isa Boletini e Bajram Curri...! Në sofrat e gëzimeve familjare, ndonjë i vogël në moshë, Dervish Shaqa merrte sharkinë e këndonte si një bilbil me sytë që vështronin bjeshkëve të larta të mbuluara me qelshen e bardhë të borës. Ishte viti 1956, kur së bashku me shokun e tij Demush Neziri, lën fshatin e lindjes dhe lotin e mallit në Kosovë, e vendosen me banim në kodrat e fshatit Rrashbull në Durrës. Një vit i acart politik, por tashmë Dervish Shaqa kishte kaluar në lumin e jetës edhe shumë ngjarje të tjera të dhimbshme për fatet e atdheut e të kombit tonë. Ai u rrit me ngjarjet e kobshme fatzeza me coptimin e tokave shqiptare nga politikat shoviniste që ndoqën shtetet ballkanase e perndimore ndaj vendit tonë. Në rrugëtimin e jetës Dervish Shaqa kaloi e provoi midis të tjerave edhe dy luftrat më çnjerëzore që provoi njerëzimi: Luftën e Parë e të Dytë botërore. La kullat e gurta të Dukagjinit, lodrat e fëmijërisë e këngët e rinisë atje në Llukën e Epërme, dhe prapë me valët e detit shpirtëror ai s'u nda këngës, por këndoi deri në çastet e fundit të jetës për atdheun, lirinë edhe në durrësin e mikpritjes. Me inisiativën dhe përkushtimin që e karakterizonte, Dervish Shaqa së bashku me një grup shokësh formuan grupin e rapsodëve në fshatin Rrashbull, që më vonë u bë i njohur në shqipëri e në diasporë, me prezencën e repertorit aq të pasur folklorik të kënduar me mjeshtëri. Grupi i rapsodëve të çiftelisë të Rrashbullit, me në krye Dervish Shaqa, merr pjesë për herë të parë në vitin 1968 në Festivalin Folklorik Kombëtar në Gjirokastrë. Kënga, tashmë ishte bërë pjesë e jetës e s'mund ta ndante dot atë prej vetes këngëtari virtuos siç ishte dhe mbeti i tillë Dervish Shaqa. Edhe hijenat e regjimit komunist, s'e mposhtën dot këtë njeri me shpirt të madh artisti, sepse ai kishte lindur bashkë me këngën për ti kënduar lirisë, atdheut e heronjëve të tij. Këngët e grupit të rapsodëve me çifteli të Rrashbullit gjenden edhe në arkivat e Radiotelevizori Shqiptar, ato ruhen si thesare të kulturës të kombit tonë. Në

këngët e kënduara të rapsodit të talentuar Dervish Shaqa me Demush Neziri, tashmë pas kaq vitesh kur i dëgjojmë, na japin frymëzim e jetëbardhësi të cilat kanë ndërthurje si një gërshet prej bore e ngjajnë si lulet e zambakëve të liqenieve të Lurës. Këtë e shpreh bukur kënga me titull " Mojë mira porsë bora! ". Këngët e Dervish Shaqes, frymëzuan edhe këngëtarët e tjerë siç ishte Fatime Sokoli etj, rapsodë që këndonin me sharki e çifteli. Te këngët e Dervishit dhe grupit të Rrashbullit, gjeti frymëzimin edhe i madhi kompozitori Tish Daija me kompozimin e këngës "Fest të madhe ka sot Shqipëria". Rrapo Toska mësues nga Berati, por edhe mësuesi e gazetari Devollit Kadri Tarelli, Bajram Gashi e Fadil Berisha, japin vlerësimet e tyre për këngëtarin Dervish Shaqa, duke e cilësuar "Një ishull i Kosovës në mes të Shqipërisë" apo " Luan i skenës" etj. Megjithatë, Koha - Jetë bënë të vetën. Ka plot 31 vjet që Dervish Shaqa është larguar fizikisht nga kjo botë, por ai la pas këngën e do kujtohet në breza. Kënga është e përjetshme, i tillë mbetet edhe rapsodi i çiftelisë Dervish Shaqa, sepse kohën e ngjarjet historike ai i gëdhendi përjetësisht në këngë.

Durrës, 21 gusht 2016

Xh. Cirongu

Satira e Nebi Dragotit dhe në haik

"Një trajtim tematik uniformë liriko-mediativ, duke u munduar se gjykoj drejtë, e ka bërë haikun paksa monoton. Si fenomen psikologjik, monotonia e zgjatur bëhet e mërzitshme....

Si për''inat'' të atyre (për humor) që shkruajnë haikun.. (duke i bërë që të meditojnë për këto rreshta), zhgaravita dhe unë... Por duke ia kthyer faqen në haik satirik. Dhe kjo quhet risi gjinie e llojit të poezisë. Letërsia vitale, në kuptimin më të gjerë e më të mirë është dhe duhet të sjellë risi, ... ndryshe rutinizohet."

Këto pak rreshta autori i librit i thotë qysh në hyrje të haikut me satira.

Edhe botuesi mbështet dukurinë pozitive duke u shprehur: "Nebi Dragoti rubairës dhe i haikut, i ka dhënë fytyrë satirike". Kjo është e reja në këtë gjini që nuk është parë tek autorët e tjerë. Ky autor lëvron me sukses: publicistikë, fejtun, satirë, poezi për fëmijë e të rritur, kritikë etj. Kjo gamë e gjërë shkrimi ka reflektuar në organet e shtypit. Ky krijues ka natyrën e të qenit tendencioz, ka guximin në kapjen dhe trajtimin e temave socialpolitike, me qëllimin e vetëm, të jetë në shërbim të shoqërisë me artin e tij. Ky objektiv madhor i është rrënjësuar thellë në botëkuptimin e tij dhe, e çuditshme, e ngacmon, nuk merret me tematikën kalimtare, me motivet tringa-linga, me trajtime

celebrale që nuk kënaqin as lexuesin për të cilin bëhet çdo lloj arti.

Ai,s'fundmi,vjen para lexuesit me dy vepra satirike:"Goditje fjale"dhe "Haiku satirik".Për këtë të fundit,vetëm për rimën që ka,po përcjell mendimin kritik; ndërsa për tjetrën them se ajo do shumë punë për të plotësuar në kritikë vlerën që mbart.Në satirën tonë nuk shihen trajtime të tilla tematike bashkëkohore:"Pensionisti vdiq(...)/Paraja ende qënka gjallë:/korrupsionistët ia marrin pensionin". Satirë e fortë,goditse,therse,zë vend në këtë krijimtari,e cila do të ketë shtrirje kohore jete për sot dhe për nesër.Në aparençë haiqet e Nebiut të duken të lehta,por meditacioni satirik të tërheq si magnet dhe të bën të jetosh e t'i bashkohesh qëndrimit të autorit.

"Lum kush merr/një frymë,një vulë/pa kruajtur xhepat.../.Kjo tematikë vilet nga jeta dhe nuk është frut fantazie jashtë realitetit.Këtu qëndron dhe merita e krijuesit.Pena e tij çon predha me qartësi objektivi:"Republika kaq shumë/veshur blu me policë:/prapë kriminelateti vazhdon".Për këtë vazhdoj e lakoj fjalën guxim autori,se ky është qëndrim qytetar që ngre zërin edhe në sensin politik.Poeti Nebi Dragoti ka frymën e kohës në krijimtari dhe nuk tutet në llogoren e tij. Ai përmys këtij sinqeriteti që shpreh ndaj kohës,ngre penën e tij dhe qëndron në këtë barrikadë kundër anëve negative,që duke bërë apel kërkon të operohet kjo rrezikshmëri,që i kanoset shoqërisë. "Paradoks demografik/Ministri pa produkt;/personeli për meter katror i tepërt...".Pra,në haiqet e tij goditen burokratët,parazitë në politikë dhe të paaftët në detyrën që u jepet.Veshja e mendimit me sensin e satirës,është sa i matur dhe i thellë aq dhe real.:"Ministër-fjalë e lakmueshme,(p.sh. për bujqësinë s'merr vesh). /... rrogën sagllam e merr si ministër".Ja, dhe një haik tjetër: "Hirarki tarafesh,/rriqra nepatizmi në shoqëri,/shtet me hije zvarritëse gjarpri..."Këtu filozofia e autorit është e karakterit politik.Sot pakkush ndihmon shoqërinë me artin e të shkruarit.Ai përcjell mendimin e qartë politik filozofik edhe kundër lëvizës:"Krika egërsirë/ ushqehet me parfurmësinë;/tokat kthehen djerr lëndinë...".Këtu,një politikan i zoti ekonomist, i jep të drejt autorit dhe,nga ana tjetër,del qartë të qenit pozicion të shëndosh për ç'ka shqetësohet poeti.Për të mirën e shoqërisë,ai kërkon të ketë sa më shumë krijues në këtë natyrë,që dhe politika drejtuese e shtetit e çdo kohe të shohë për të qënë më efçente në drejtim të jetës së vendit.Ky trejtim tematik dhe zbërthimi i ideve në fushën e satirës,është natyra e karakterit të Nebiut;na kujton Migjenin,na kujton autorët e Rilindjes.

Durrës,09.09.201

Xh. Cirongu

Manjola Hoxholli, mjeshtre e pikturës së ngjyrave të ndezura

Ishte një rastësi kur unë u njoha me pikturat e Manjola Hoxholli. Në fillimet e para ku mora kontaktet me pikturat, ato mu dukën si foto aparati me ngjyra. Dhe, pas disa rishfaqjeve para syve në ekranin e munitorit të kompjuterit në opsionin "Piktura", me vëmendje ndoqa ciklin e pikturave të cilat më dhanë ndjesi e shije të veçanta. Korsia i pikturave të kësaj piktores të re, të hedhura edhe në facebook, për nga numerikja janë pak, por brendia e tyre dhe mënyra stilistik-estetik që na paraqesin ato, kanë dimisione shumëplanshe dhe ngjyra të ndezura si zjarri vullkanik që burojnë nga shpirti i vetë piktores. Talenti i piktores së re Manjola Hoxholli, vjen si një "meteor" që zbret nga qielli i shpirtit të saj, e si të tillë, piktuarat e derdhura në telajo janë të ngrohta e vezulluese për syrin e vizitorit në përgjithësi, e në veçanti për ata që adhurojnë pikturën. Pikturat e saj kanë "magjiken" e tyre, sepse qysh me shikimin e parë ato të rrëmbejnë e të bëjnë për vete. Mënyra e të pikturuarit të Manjola Hoxholli është veçantë. E themi këtë sepse aty gjen pak "Van Gogh", apo "Pikaso" pra, te ngjyrat e përdorura plot diell e prush zjarri që përcjell për te publiku nëpërmjet pikturës. Manjola Hoxholli ka lindur në qytetin e Lushnjes. Në vitin 2007 martohet në Elbasan dhe ka dy fëmijë të mrekullueshëm. Qysh e vogël Manjola spikati talentin e saj si letrare por edhe piktores. Me lapsin karbon skiconte nëpër fletoret e shkollës, saqë një ditë mësuesi i vizatimit i tha se do bëhesh piktores në të ardhmen e afërtë. Por, edhe mësuesi i letërsisë shkoj më tej duke i thënë se ke dell të shkruash prozë.

Kjo e befasoj më shumë vajzën e talentuar, saqë këto mendime e fjalë e nxitën më tej talentin e sapo lindur që i buronte nga thellësia e shpirti për të vazhduar rrugën e bukur, por të vështirë të artit.

Përveç atyre që i jepnin kurajo për të vazhduar talentin e saj, Manjola u ndesh në rrugëtim e sipër për t'i ngjitur shkallët e artit edhe me mediokrit e kohës, të cilët e shikonin talenten e re me një përbuzje e indiferentizëm sepse gjoja ajo s'ka lalent në letërsi e pikturë. Këto e shumë mentalitete të tjera virusale që manifestoheshin te mediokrit, vajzën e talentuar të myzeqesë s'e thyenë dot. Përkundrazi, i dhanë impulse e forcë deri në "Diamantin" e shpirtit të zemrës ku mbretëronte talenti i saj.

...Dhe ja si shprehet për këto Manjola Hoxholli:

"Pasioni për pikturën kam filluar shumë herët, pothuaj në të njëjtën kohë kur fillova të mbaj lapsin në dorë, të mesoja e të bëja grepat në abetare. Nuk mbaj mend shkakun apo shkendijën që ndezi tek unë pasionin për të riprodhuar, çdo gjë që shikoja në leter. Gjithmonë mbaja një fletë, dhe sa herë që bëja detyrat, përvdhesha tek fleta si në një botë tjetër, ku më lejohej të modeloja apo riprodhoja imazhe, ide. Ishte një botë e imja, e ruaja me xheloz, pa lejuar kënd të hynte në të. Mbaj mend, se herë pas here dilja prej kësaj bote hipnotike, me "dhunë", pasi ishte

mami ajo që më përmendte dhe më risillte në realitetin e detyrave. Jo vetëm piktura ka qenë pasioni im, arti i të shkruarit gjithashtu, më tërhiqte në këtë botë të "fletës" ta quajmë kështu. Krahës viteve që rridhnin, kultivohej dëshira për të shkruar e pikturuar. Duke parë këtë pasion kaq të thellë e shperthyes, më filloi të më jepte një farë drejtimi, që unë të angazhohesha më tepër. Filloi botimi i parë i një vjershe në një gazetë lokale kur isha në moshën 8-9 vjeçe. Emri i gazetës nuk më kujtohet, por më kujtohet zhgënjimi i parë që mora, pasi që, vjershës sime i ishte bërë një redaktim absurd, përveç titullit nuk kishte asnjë strofë, e madje asnjë fjalë nga origjinalja. Ky dekurajim më stepi, por nuk më frenoi, dhe shumë shpejt fillova të shkruaja një novelë. Dhe rreth moshës 15-16 vjeçe e përfundova novelën me titull "Legjenda e vilës buzëdetit", duke i veshur një kopertinë të realizuar prej meje, si dhe ilustrimet. Në vitin 2000 kjo novelë përfundoi në shtëpinë botuese "Dita 2000" dhe botimi u realizua në saj të Eva Lenës. Gëzimin më të madh e ndjente ime ëmë, Kisha filluar të shoqërohesha me shkrimtarët e tjerë të rrethit dhe të merrja pjesë në promovime të ndryshme. Po aty pashë hipokrizinë që derdhej lumë për çdo te ri që promovonte një vepër të tij. Hipokrazia ishte e atillë përsëritëse, sa i mesova përmendësh ligjëratat e secilit prej tyre. Shumë shpejt u largova dhe këtu e ndërpreva karrierën time si një shkrimtare, ndersa piktura vazhdoi të më shoqëronte çdo ditë".

Vërtet Manjola Hoxholli nuk ka mbaruar akademinë e arteve, por me talentin e saj natyral, të lindur, por dhe këmbngulja e pasioni për pikturën, e ka "Diplomuar" veten tashmë si një piktores me "Pashaportën akademike të pikturës", duke realizuar me një mjeshtëri e kolor ngjyrash në gjithë zhanrat e pikturave, e sidomos të portretit e të peizazhit. Pikturat që kanë dalë nga dora e saj dhe peneli mbi telajo që derdh larmi ngjyrash, ngjasojnë si një foto aparati me ngjyra. Këtu qëndron edhe befasja e kësaj piktores të re, që tashmë po afirmohet çdo ditë e më shumë te publiku që do artin e në veçanti pikturën. Nga vetë natyra Manjola është e thjeshtë, fjalëmbël e komunikueshme me të tjerët, këto cilësi e vërtyte ajo i shpreh edhe nëpërmjet pikturës. Vetë pikturat janë si një kartolinë që e mban në dorë dhe e shfaq para syve si një ekran që eksploron natyrën. Po të vështrosh peizazhet e kanioneve të lumit Osum që janë pikturuar nga Manjola Hoxholli, me të vërtetë të magjepsin, sepse ajo ka lënë mbi telajo ngjyrat e shpirtit të saj. Natyra, ngjyrat dhe shpirti plot kolor, na sjell para syve tanë copza nga vendlindja jonë shqipëri. Ajo shpërthen si vetëtimja që del nga Mali i shenjtë Tomorri e na thotë: "Eja dashamirës i artit dhe pikturës të marrësh pak "oksigen" në këto piktura ku është natyra jonë e bukur shqiptare!"

Sa bukur! Ujvara e shpirtit derdhet si zanë mbi shkëmb, dhe nga "loti" i ujvarës merr freskinë e jetës ku natyra "puthet" me ndjenjat tona.

Në gjithë rrafshin e tyre, pikturat e Manjolës kanë freski e gjallëri. Ato merr udhë një lule, një gur i gëdhendur, një pemë me lule e fruta, portrete njerëzish që mbartin me vete midis të tjerave edhe botën e brendshme psikologjike të tyre.

Piktura më është bërë pjesë e jetës sime, - na thotë me krenari Manjola Hoxholli.

Kur e pyesim pse nuk vazhdove akademinë e arteve, ajo na thotë se miopët e kësaj bote të izolojnë. Kështu, me vështirësi e sakrificë ajo vazhdoi studimet e larta në universitetin "Aleksandër Xhuvani" në Elbasan për gazetari. Kështu në vitin 2008 mbaroi studimet e nivelit të parë "Bachelor" për gazetari; e më pas niveli dytë master për "Ekonomia dhe Drejta për Administratë Publike". Në vitin 2012 mbaroi masterin e dytë në fakultetin Ekonomik të Elbasanit.

Po t'i vështrosh me kujdes pikturat e punuar nga dora e saj, të cilat tashmë janë bërë pjesë e shpirtit e pronë e tyre të shumë qytetarëve që adhurojnë pikturën, këto të punuara me laps e bojra vaji në telajo. Te këto piktura me përmasa të ndryshme, ajo ka dhënë një pjesë nga bota e saj shpirtërore si nënë, por edhe si piktoe. Te koleksioni i pikturave për kanionet e Osumit, këtë mrekulli që na i ka falur natyra, ajo i ka punuar me një mjeshtëri të rrallë, sa që natyra përrreth e gjithçka ku ajo ka pikturuar brenda sfondit të telajos, në çdo detaj spikatin të qarta elementët e peizazhit të ngjyrave që ajo ka përdorur. Ky është një gërshetim mjeshtëror të ngjyrave që ka përdorur kjo piktoe e re, të cilën e bën të dallueshme nga piktorët e tjerë, sepse ngjyrat e përdorura dhe stili i këndvështrimit artistik, na japin para syve tanë pamje të gjallë e në lëvizje; por njëkohësisht dhe mbushje shpirtërore që të afron impresione me realen natyrë. Të njëjtën gjë e gjejmë edhe në pikturën "Ura e Kasabashit" mbi lumun Osum (Monument kulture), të cilën për nga përmasa me ambientin rrethues të peizazhit e ngjyrave që ka përdorur kjo piktoe, e bën pikturën të jetë në lëvizje si vetë lumi që kaln poshtë kësaj ure etj.

-Po për portretin?

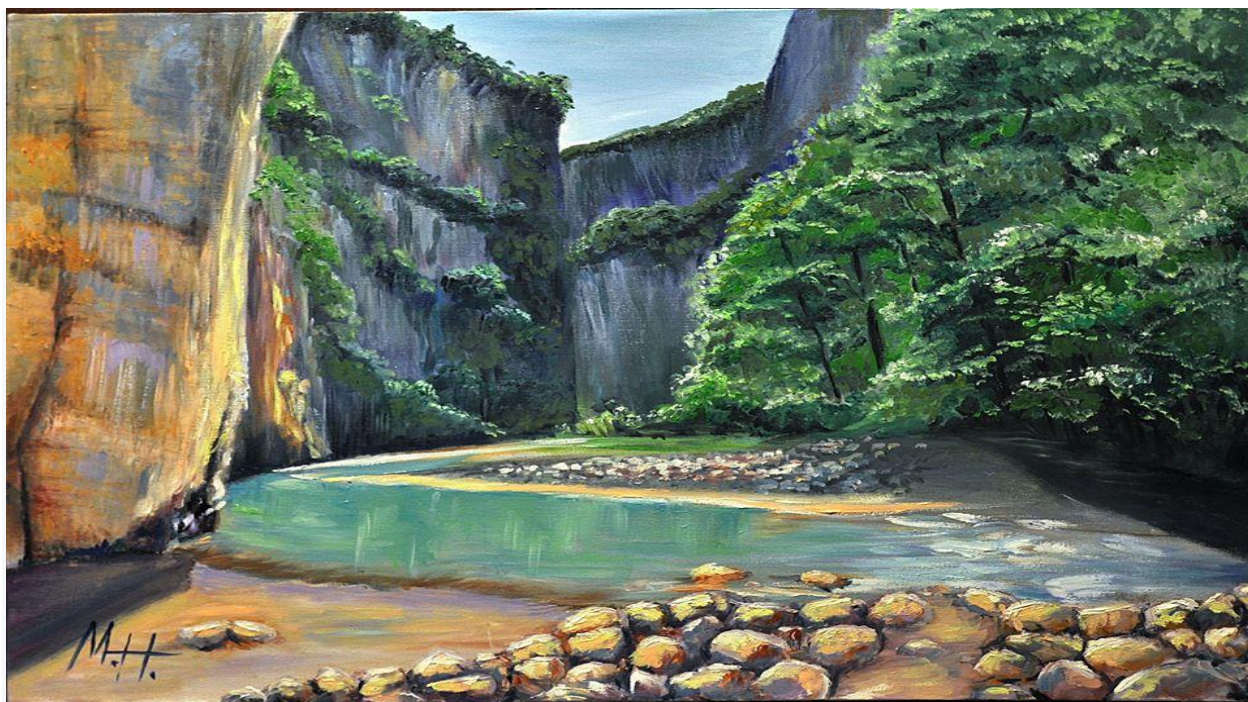
Të flasësh për portretin e pikturuar nga Manjola Hoxholli është pak e vështirë. E themi këtë, sepse ajo të befason me atë visatim e ngjyrim prefekt, madje do të thosha "magjik", të cilën na e jep të gjallë që me shikimin e parë. Piktura ka shumë elementë në vetvete, e si e tillë për te portreti (njerzish) kërkon jo vetëm stilin e mënyrën e veprimit piktoral, por ai kërkon përmasa e shtysa të tjera të elementit artistik; pra edhe atë psikologjik e të mendimit së botës së brendshme, që një gjë të tillë e bëjnë vetëm ata njerëz të artit që kanë botë të madh brenda vetes. Pa këtë zbërthim të botës së brendshme psikologjike të portretit e të elementëve të tjerë teknik e artistik, nuk mund të realizohet një portret i mirfillt i arrirë nga ana vizionale artistike.

Kjo piktoe e re, por vizionare ka mundur të thyejë ato barriera përgjatë punës së saj, e të dali triumfatore duke na dhënë portrete të mirfillta sa artistike aq sa edhe të gjalla e duken sikur na flasin. I tillë është portreti i një fëmije që ka realizuar kjo piktoe.

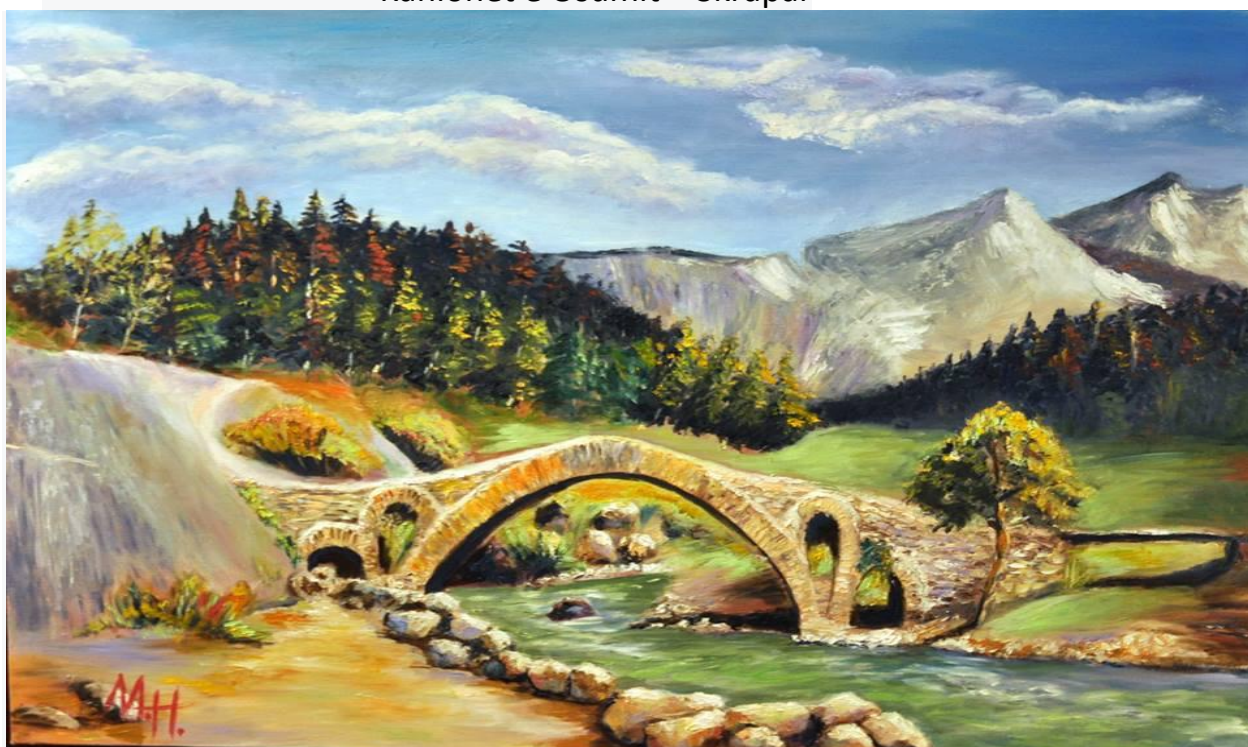
Me të drejt mund të themi pa frikë sepse peneli dhe bojrat që përdor mbi telajo Manjola Hoxholli të mahnitin. Këto di t'i përdori vetëm një artiste e vërtetë që ka një botë të madhe në gjithë qënien e saj, ku rri zgjuar si një lule zambaku i bardhë arti në përgjithësi dhe në veçanti piktura. Shumëkush që ka parë nga afër piktrat e Manjola Hoxholli është shprehur hapur, që njerëz të tillë me talent të veçantë duhen përkrahur nga organet kompetente të qeverisë lokale e qendrore, nga gjithë shoqëria për t'i dhënë mundësinë e zhvillimit të talentit në dobi të artit e kulturës sonë kombëtare.

Piktura që të japin mesazhe jete.

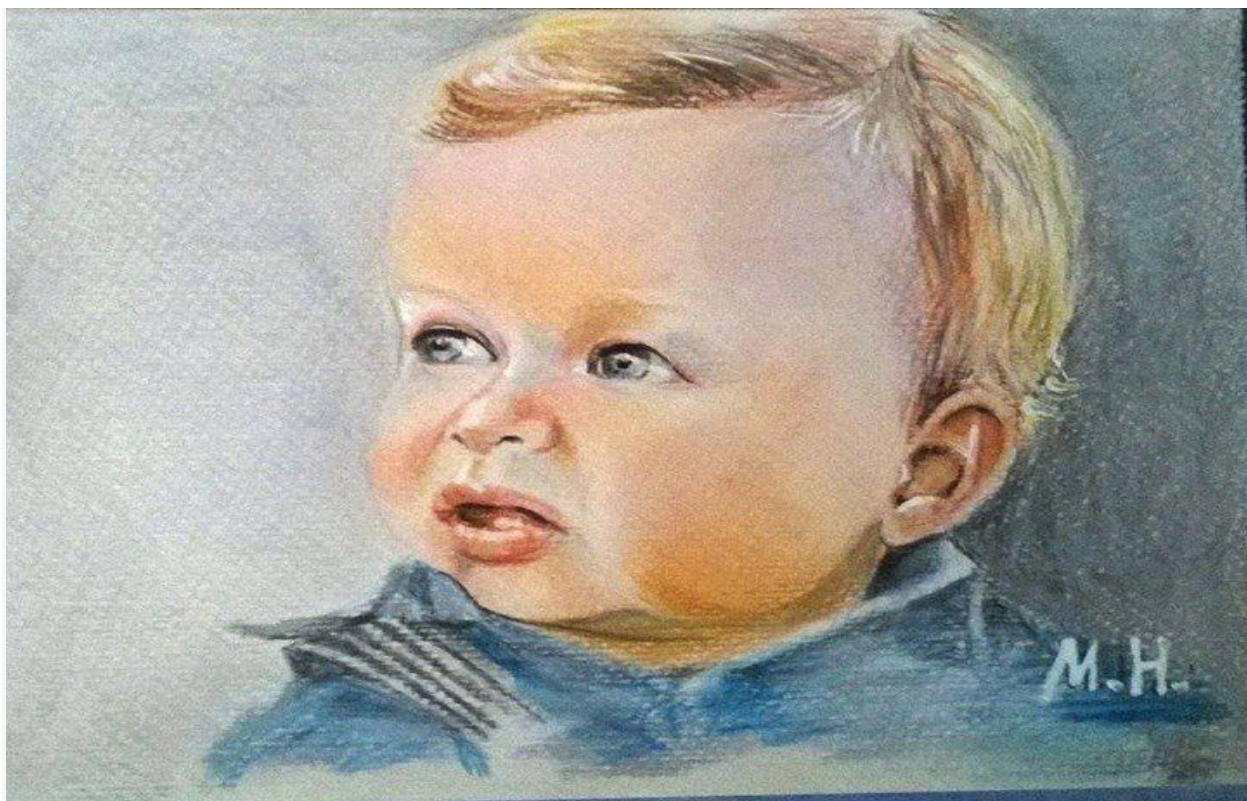
Manjola Hoxholli – Elbasan.

Kanionet e Osumit – Skrapar

2 . Ura e Ksasabashit – monument culture, Skrapar.

Portret Fëmije: M. Hoxholli

Durrës, 21 tetor 2015

Xh. Cirangu

Poezia e Myrteza Baboçi është e shkruar me pjalimin e shpirtit

(Vështrim rreth disa poezive të pa botuara të autorit Myrteza Baboçi)

Të shkruash pak rreshta për fjalëurtin Myrteza Baboçi, duhet që ta ngacmosh me fjalën “Kritikë”, sepse ai s’pranon mburrje fjalësh të kota. Në bllokun e tij, por edhe në copa letra do gesh shënime të

ndryshme. Aty hedh vështimin e do gesh vargje poeze. Me përkushtim, e me një vëmendje të kujdesshme, ai përzgjedh mendimin e fjalën për të cilën më pas e shkruan në letër. Tek bisedon me atë zbulon dalngadalë njeriun me diapazon e kulturë të gjerë , por edhe intelektualin e atdhetarin. Ai mban mbi supë mbi 78 vite jete, por kurrë nuk thotë “U lodha” nga jeta. Atë e gjen pothuajse në çdo aktivitet që organizohet e zhvillohet në Pallatin e Kulturës “A. Moisiu”, Biblioteka e Publike Durrës, apo gjetkë, të cilat i japin jetë e frymarrje qytetit bregdetar të Durrësit. Janë këto aktivitete që i japin jetë aktive edhe vetë Myrtezait. Prandaj merr lapsin e shkruan kujtime nga jeta e tij. Si për qënë më i “Ri” ka zgjedhur poezinë për të thënë të fshehtat e shpirtit. Kështu, në vitin 2012 boton vëllimin me poezi “Jetë e jetuar” . Ai sjell fakte nga përvoja e jetësë , në varg përcjell dashuri njerëzore, atdhedashuri, por s’kursen edhe kritikën ndaj së keqes. Ai ka lindur në Gjirokastër, por e do Peshkopinë dhe e çmon si një gur të rrallë, sepse fletët e ditarit të jetës së tij, janë shkruar më të shumtën atje në atë qytet. Profesionin e Myrtezait ka qënë mësuesia, ku ka punuar si mësime dhënë në lëndën e letërsisë e të muzikës. Kulla e shpirtit, edhe në këtë moshë mban zjarre të ndezura ndaj vargut poetik për të cilën edhe shkruan.

Në ato copza letre Myrtezai kishte shkruar vargje poezie. I lexuam me vëmendje dhe gjetëm aty bukurinë e fjalës së shkruar prej tij. Ne morëm disa prej tyre për të sjellë para lexuesit vargun gurgullues si ujë burimi shpirtëror që del nga poeti Myrteza Boboçi. Ai po përgatit vëllimin tjetër me poezi, që edhe këto poezi do jenë pjesë e tij. Poezia është e shkurtër dhe e thjeshtë në dukje, por brenda saj flet mendimi dhe filozofia që përcjell për te lexuesi.

Xh. Cirangu

Gazetari Bashkim Koçi sjell para lexuesve libra cilësorë që i ngjajnë detit

Më datën 16.12.2014 në Pallatin e Kulturës "A. Moisiu" Durrës u zhvillua një aktivitet i larmishëm kulturor, i cili u organizua nga Shoqata Atdhetare Kulturore “Tomorri” (dega Durrës'), ku u prezantuan dy libra me titull “**Shkëmbi i sherrit**” dhe “**Tregoj për Prishtën**” të autorit **Bashkim Koçi**. Meqëse, atë pasdite binte një shi i rëmbyeshëm dhe i ftohtë, odaoni i sallës që mban emrin e aktorit “Nikolin Xhoja”, ishte mbushur plot me dashamirës që e duan librin. Në atë aktivitet të binte në sy një pjesëmarrje e gjerë e të gjithave grupmoshave. Librat

të bënin për vehte qysh në paraqitjen e tyre me titullin që u kishte vënë autori. Por edhe kopertinat të binin në sy, ngaqë aty ishte punuar me kujdes e fines që të rrëmenin pas vete për t'i lexuar ata. Autori i këtyre dy librave iu është dashur të punojë për vite me radhë. Dhe ja,...kolegu ynë, i mirënjohuri dhe njeru që edhe ka sakrifikuar me punën e tij të palodhur; por edhe me penën e hollë, Bashkim Koçi ka ditur të përshkruajë e të na sjelli në këta dy vëllime "stolitë e argjenda" të kujtimeve për njerëzit e thjeshtë, atdhetarë e patriotë me qëllimin e vetëm: Ato të mbeten të shkruara në histori. Kryetari i Shoqatës "Tomorri" (dega Durrës) z. Hajri Nuhu, foli shkurtimisht për jetën e autorit e prezantoi dy librat e shkruara nga Bashkimi.. Më pas e morën fjalën e tyre referuese e që u përqëndruan rreth vlerave të librave si në rrafshin shoqëror e patriotik, por edhe historiko - letrar z. Dhimitër Shtëmbari, Veli Hoxha, Nuri Dragoi, Petrit Zeneli, Enver Isufi etj.

Gama e shkrimeve të shkruara në vite të gazetarit Bashkim Koçi është shumë e gjerë, dhe ajo i ngjan detit. Ashtu, siç është i thjeshtë e njerëzor, po ashtu ka shkruar kujtimet e tija edhe në librat e botuara që tashmë lexuesi i ka në dorën e tij. Ngjarjet historike, si ato ndër vite, por edhe të kohës që i ka përjetuar vetë autori, na vijnë të freskta me aromën e luleve të malit Tomorr e me oshëtimën e lumit Osum, që për lexuesin është e prekshme dhe e ndjen gjer në zemrën e tij kur lexon rreshta në librat e shkruara me aq fines nga mendja e dora e gazetarit Bashkim Koçi. Pena e këtij njeriu të thjeshtë intelektual, kurrë s'ka qëndruar indiferent edhe ndaj fenomeneve negative të shfaqura në jetën tonë shoqërore, ekonomike, etj. Ai merr guxim, dhe me penë të mprehur mirë, ulet e shkruan problemet që shqetësojnë tërë shoqërinë tonë, si dje, ashtu edhe sot në këtë pragshekulli të XXI. Meqënsë është në pension pleqërie, ai nuk "dorëzohet", por vazhdon të shkruajë nëpër gazeta të ndryshme. Tematika e shkrimeve dhe e përshkrimeve që jepen në faqet e librave, janë të shumëllojshme, prekse, dashamirëse, të japin frymarrje e të mbushin shpirtin. Atje do gjeësh dashuri njerëzore, por edhe lotdhimbje për njerëzit që s'jetojnë më në këtë botë, por kanë lënë gjurmë e vlera për të djeshmen e të sotmen. E mbi të gjitha, autori përcjell vlerat më të mira që na i lë të shkruara ato, me qëllimin e vetëm: Këto vlera të ruhen si thesare që t'u shërbejnë edhe brezave nesër.

Në këtë aktivitet promovues, përveç dashamirësve të librit, merrnin pjesë edhe shokë e të afërm të autorit, por edhe poeti ynë kombëtar Xhevahir Spahiu, që s' mungon kurrë kur bëhet fjalë në promovime librash. Në fund foli edhe autori i librave z. Bashkim Koçi. Si gjithmonë, ai edhe këtë radhë foli shkurt, falnderoj pjesëmarrësit për vlerësimin e aktivitetit dhe shtroj një koktej për të gjithë të pranishmit. Urimet nuk rreshtën për autorin, por ato u shoqëruan edhe me fotokujtime që u fiksuan në aparatet fotografike atë mbrëmje festive libri në qytetin bregdetar të Durrësit.

Durrës, 16 Dhjetor 2014.

Në foto: Meçan Hoxha, Xhevahir Cirongu, Xhevahir Spahiu e Agim Bajrami

Bashkim Koçi me dy mbestat

Xh. Cirangu

Poet që shtegëton brigjeve të kujtesës

Duke udhëtuar nëpër fushën e gjerë të krijmtarisë së poetit kosovar, tashmë i mirënjohur dhe i lexuar si në rrafshin gjeografik në të gjitha trevat shqipfolëse; Kosovë, Shqipëri, Maqedoni, Mali i Zi, por ai ka bërë që me poezinë e magnetizuar që i buron nga shpirti të mirëpritur dhe të respektohet edhe në vendet e tjera të Ballkanit, por e në disa shtete të Evropës. Madje, edhe i përkthyer në gjuhët retospektive në ato vende ku poezia e tij është mirëpritur e lexuar nga lexuesi që e ndjen me shpirt vargun poetik. Vetë poeti nuk kënaqet për ç'ka ka shkruar. Ai merr penën e ulet mbi fletët e bardha duke "mbjellë" farën e vargut të poezisë. Poezia e Ademit të ngroh kur e lexon atë. Ajo ka ndjeshmëri, të jep frymarrje, ka vlagun e shpirtit të vetë poetit; dhe si e tillë ajo hyn si valët e padukshme kozmike për te lexuesi. Kohët e fundit u botua edhe një libër me përmbledhje nga gjithë autorët e kudondodhur, të cilët ata kanë sjallë vlersimet e tyre në këndvështrime të ndryshme vlerësuese rreth poezive të poetit kosovar Adem Zaplluzha. Libri me titull aq domethënës "Kozmogonia e një poeti Kosovar", është një dëshmi reale dhe si e tillë nuk do komente, sepse poeti ka ngritur "mbretërinë" e tij krujuese letrare me filtrin e punës së vargut poetik. Si rrjedhojë e kësaj, ai rend si një "Marathonmak" duke botuar deri tashmë mbi 130 tituj libra me poezi. Kush është ai poet kaq prodhimtar e cilësor që ka botuar një gamë titujsh librash me poezi!? Askush. Poeti Adem Zaplluzha, jo vetëm në Kosovë, Shqipëri, por ai tashmë është i njohur dhe i botuar edhe nëpër Evropë e gjetkë në medien e shkruar e atë elektronike. E bëme këtë parantezë, sepse poeti është në lëvizje të vazhdueshme, dhe si i tillë sjell për lexuesin e poezisë një libër befasues, me vargje të gdhendura nëpër brigjet e kujtesës së tij. Edhe titulli "Nëpër brigjet e kujtesës" të zgjon vetë kujtesën e ndjenjat e të çon diku larg për të rrokur brigjet e reja të asaj kujtese, që është në rritje dritëjete. Autori e ka ndarë në tre nëntituj këtë vëllim të ri me poezi. Cikli i parë "Një daulle e vjetër", e dyta "Edhe pas ikjes së yjeve", e treta "Dryni i heshtjes". Pavarsisht nga nëndarja, ata kanë një lidhje organike me njëra-tjetrën, të cilat formonizojnë në një të vetme tërësinë e trungut të këtij vëllimi. *"Respekti është gjë e mbrekullueshme: Bën që ajo është e shkëlqyeshme te të tjerët, të na takojë edhe neve". VOLTERI!*

Duke marrë shkas edhe nga kjo thënie e Volterit, pra, poezia e Adem Zaplluzhës, tashmë është bërë pjesë shpirtërore e të gjithëve. Për ta ndjerë vargun poetik, por edhe të ulesh brigjeve të atdheut, të dashurosh malet, lumenjtë, njerëzit, të afërmit që prehen të qetë në jetëgjatësinë e pavdekësisë nën dhe, poeti e shpreh me dhimbje, por e me krenari dashurinë për njerëzit e vendlindjen. Ky mesazh plot dritë na jepet në gjithë koloritin e poezive të librit që mban titullin "Nëpër brigjet e kujtesës".

*‘‘Një nga një po më lënë njerëzit
Një mëngjes herët,
Më iku babai pa u përshëndetur!
Po largohen edhe zogjtë mërgimtarë
Vetëm atdheu
Më përshëndet si një nuse besnike’’...,*

Poeti fal gjithë dashurinë e tij të brishtë ndaj prindërve. Ai e ndjen dhimbjen e largimit të tyre në çdo sekond të jetës së tij. Dhimbje në shpirt për babain e nënën zemërbardhë. Zemra e poetit ‘‘flet’’ në çdo çast, saqë e përshkruan edhe me këto vargje, ndryshe s’ka se si të ndodhë ndryshe. Nëpërmjet vargut ai shëron plagët e shpirtit, largon atë dhimbje e mall që i zhurit shpirtin, edhe pse kanë kohë që janë larguar nga kjo jetë. Pra, në vargjet e poezisë, Ademi ka gjetur qetësinë shpirtërore, por edhe shpresën për jetën. Si rrjedhojë e kësaj kujtese, poeti flet me njerëzit, mbjell dashuri në zemrën e tij, por edhe tek të tjerët. Ai na jep mesazhe të qarta në gjithë vëllimin e paraqitur me këtë sigël buqet poezish: Gjithmonë për poetin dhe lexuesin e vargut të poezisë do çelin bisqe lastarë lumturie.

*‘‘Dikur më vonë papritmas
Më la edhe nëna,
Edhe ajo iku diku pa u përshëndetur!
Më mbetën vetëm degët e gështenjave,
Dhe hija e një molle të vjetër
Që rritet në shpirtin e atdheut
Ju thashë se një nga një po më lënë njerëzit’’...,*

.....
Poeti ngre shumë pikëpyetje me veten e tij, por këto s’janë vetëm pronë e tija, ata janë pjesë edhe e njerëzve të tjerë, të të gjithë shoqërisë njerëzore. Në poezinë me titull ‘‘ Edhe perënditë zgjohen nga letragjia’’, duket hapur kjo thirrje e brendshme e poetit që na drejtohet me kaq zell për të nesrmen, për atë dashuri të shkrira në një të vetme me trupin e natyrës së atdheut. Ai flet pa pushim me anën e vargut të shkruar, e s’ndalet, por mendon vetëm për të nesrmen më të mirë, që ky rrugëtim të piktakohet në brigjet e kujtesës së djeshme e të ardhshme, të rrezatojë si drita e diellit pranveror në çdo zemër njerëzore. Ai fluturan mes malesh me borë, kuvendon me rrjedhën e burimeve, prek degët e plepit e të lisave nëpër monopate e koriye, dëgjon këngën e bilbilave në degët e pemëve, por edhe tingullin e çiftelisë e të lahutës në gryka malesh, aty në ato gryka që janë zhvilluar beteja historike për të mbrojtur vatrat tona stërgjyshore, për të mbrojtur atdheun e lirinë nga pushtyesit.

Dashuritë ecin si një e marrë e s’ndalen brigjeve të atdheut, nëpër dallgët e detit Adriatik e Jonian, nga Mitrovica, Presheva, dhe ndakin te kënga e Grykës së Kaçanikut. Pra, vargu ka edhe karakter historik e metaforike. Dhe, poeti Adem Zaplluzha e shpreh kështu me këto vargje në poezinë të titulluar ‘‘Edhe perënditë zgjohen nga letragjia’’.

*“Kur dëgjohen kambanat
Zgjojen statujat e fjetura në qytetin tim.
Zgjojen nga psalmet e betejave,
Dhe me orë të tëra nuk i zë gjumi”...,*

.....

*“Kur dëgjohen kambanat
Edhe perëndit zgjojen nga letargjia,
Dhe kurrë më nuk bëjnë gjumin gjumë
Derisa s’pushojnë zërat hyjnorë të yjeve”...,*

Pra, nga këto këmbana, perënditë zgjojen nga letargjia dhe s’bëjnë gjumë së bashku me yjet në qiellore. Ndërsa tek poezia “Një hënë e lodhur” poeti shpreh shqetësimin se si do jetë e ardhmja e njerëzimit. Po mbi të gjitha, ai e ndjen në shpirt se diçka nuk shkon në këtë botë kaq të mistershme, sa që i shikon ngjarjet të errta, se si do jetë e ardhmja e shoqërisë sonë. Metafora e përdorur në poezinë që ka edhe titullin “Një hënë e lodhur” e shpreh qartë këtë fenomen shoqëror. Ai pak u beson ëndrrave e iluzioneve fallco dhe të premtimeve të politikës në përgjithësi, sa që edhe hëna të duket e lodhur me atë dritë të zbehur që tregon realitetin, por lë edhe skutave të shpirtit tonë zbradësi. Çfarë e mundon poetin? Ai thotë se koha ikën shumë shpejt, pra në kufijtë sa të hapësh e të mbyllësh sytë. Kjo botë ka mistere që neve na rethojnë në çdo çast. Detyra jonë është ti zbulojmë ato., me qëllim të kapim kohën e humbur për ta jetur atë sa më mirë, ndryshe e shpërdorojmë kot atë që na vjen një herë në jetë.

*“Për çdo natë një hije e verdhë
Parakalon një njeri i vetmuar,
Pas tij ecin valixhet e zbrazëta
Nga xhepat e shqyera të pemëve
Derdhen kujtimet
Derdhen si dardhat e pjekura nëpër kopshte”*

.....

*“Një hënë e lodhur
Llamburit hapësirës se fishkur...,
Nga degët e mjegullave
Shkunden stinët e lodhura
Shkunden të ligat e një kohe të brishtë”.*

...dhe vazhdon më tej tek vargjet e poezisë “ I kanë ngrënë deri në rrënjë”, që koha është zverdhur si ato fletët e verdha të pemëve të vjeshtë, që më pas ndryshken mbi shkëmbinjtë e formojnë myshqe të dhimbjes.

*“ Rrasat e kuqe mbi këto çati
Kush e di se nga cili shekull,
E mbulojnë kulmin e dhembjes
I cili nga shirat e rrepta
Është shndërruar në luadhe myshqesh ”.*

.....

Ashtu siç kem shtjelluar edhe më lartë, duke qëmtuar vargun e këtij vëllimi në gjithësinë e paraqitur sipas edhe nëndarjes trio, metaforat e shprehur e krahasimet letrare, kanë gjetje të spikatura dhe ato të afrojnë për ti lexuar deri në fund, të mbajnë të karikuar me frymën e tyre. Pra, kanë fillesa dritjete, kanë edhe aromë borziloku, të gërshetuara edhe me vargun “Migjenian”. Më konkretisht:

.....
*“Një aromë e lehtë borziloku
Kapërcen nëpër shqisat,
E të nuhaturit
Në thellësinë e sterrës
Lëshoj grepin e fatit
Para sysh me paraqiten këpucët e Lulit ”.*

.....,

(E gjejmë tek poezia “Lëshoj grepin e fatit”)

Por me forcën e penës poeti Adem Zaplluzha na drejtohet neve të gjithëve edhe me këto vargje zëri këmbane te poezia “ Që mund të ktheheni një ditë”.

*“Ju përgjëroj mos i prekni fjalët
Mallkimi nuk u përket njerëzve;
Këtë të drejtë
Vetëm njëherë në jetë
E kanë Hyjnitë Dardanë.*

*Kur ikni nga atdheu
Ju përgjëroj me lotin e nënës,
Mos i shkyçni dritat
Lëreni një xixë të vetme në shtëpi
Që të mund të ktheheni një ditë.”...*

.....

Ndalo tek koha jetë! E pse mos t'i buzëqeshësh asaj?! Thyeji plagët e molit . sepse s'mund të shikosh dot sytë e miopisë së vetvetes....! Ai i lutet njeriut të Zotit!? Jeta është e pafajshme, buzëqeshi asaj, dëgjoje këtë zë që vjen nga shpirti, e bardha jetë është si ai lumi, Lum Bardhi atje në Prizren, ku janë eshtrat e të parëve të poetit, të prindërve, por edhe vendlindja e tij që i jep forca kristali jete për ta jetuar jetën, për ti dhënë dorën e përjetësisë bashkëshortes, fëmijëve, nipave e mbesave, pra jo "molit" , por dritës së jetës, pavdekësisë në vargun e poezisë.

*'Ajo sërish pret te moli,
Pret të kthehen anijet e humbura
Pa busull.
Nga sytë e një peshku të verbër
Rrëke pikojnë
Lotët e hidhur të detit''.*

Jeta jonë është si një letër, dhe brenda saj në atë ditar është shkruar historia jonë. Aty në fletët e atij ditari do gjej lumturinë, por edhe hidhrimet që ke kaluar rrugëtimit jetësor. Pikërisht, aty ndalon tek ky stacion edhe vetë poeti kur merr penën e shkruan vargun e poezisë.

Poetin Adem Zaplluzha e gjen të kërrusur mbi tastierin e mediton tek gërmat e bukura të alfabetit shqipe, për të shkruar vargun e ëmbël si mjalti, të gatuar me baltën e kuqe të Dardanisë e të Shqipërisë sonë të dashur. Dhe kjo është e vërtetë si drita e diellit, sepse me punë e mund ai ka botuar këtë serial gjerdani librash deri tashmë. Jeta dhe lumturia për poetin Adem është e barasvlershme me poezinë. "mbi tavolinën e vogël të punës"

*'Çuditërisht vetëm qetësia llamburit
Në këto çaste të vona,
Një mushkonjë e verdhë
Si aeroplan prej një cope alumini.
Fluturon,
Nëpër dhomën time të vogël.*

*Librat në raft protestojnë
Sa bukur!
E paskan mësuar lojën e pantomimës
Herë hapen e herë mbyllen
Fletat e ndrydhura të lirikave të Frederikut...''*

Sigurisht, poeti ka një thirrje të fuqishme që na bën të gjithëve neve, sepse portat e jetës jenë të hapura. Kështu, ai e shpreh bukur te vargjet e poezisë me titull " Në zemrën time prej gjaku".

.....

*‘ Përtej portave të bardha
Ka edhe qindra porta të tjera;
Ti vetëm trokit
Në zemrën tënde prej gjaku.
Do të kuptosh
Se si hapen të gjitha portat e botës’...,*

.....

Kur hapet porta e zjarhtë prej gjaku i zemrës, vetëm atëherë ai prush mbetet dhe nuk harrohet lehtë. Syri e shikon, fjala e lexon veshi e dëgjon, saqë vergu i shkruar te ky titull libri “ Njëpër brigjet e kujtesës” gjen strehën e folesë në zemrat tona, dhe aty ndizet zjarri i dashurisë për atdheun.

Durrës, shkurt 2015.

Xh. Cirangu

Plagët e shekujve u kthyen në këngë lirie

Shkrimtari Bedri Tahiri me shkrimet e tija plot rrezatim dielli, të larë me vesën e mëngjeseve, në çdo fjalë të shkruar shqipe nëpër veprat e botuara deri më tani; gjen penën e këtij njeriu atdhetar e intelektual, të cilën e ka ngjyer me gjakun e dëshmorëve të atdhut, prandaj ai nuk rresht për asnjë çast duke gjurmuar si një “meteor” nëpër rrugëtimin historik të popullit tonë. Ai e ngacmon plagën e shekujve që ende kullon, e vazhdon pa u ndalur tutje rrugëtimin e tij nëpër faqet e lavdishme të qëndresës së popullit shqiptar që ka sakrifikuar duke falur edhe gjakun për lirinë e atdheun. Këtë plagdhimbje, s’duhet harruar, sepse aty qëndron liria që gëzojmë sot, ai e ndjen deri në skutat e zemrës së tij. Edhe në këtë përmbledhje të shkrimeve që formëzon një libër dinjitoz të titulluar “ Pena e Bedri Tahirut përjeton lavdinë tonë kombëtare”, shpalosen si një det i kaltër mendimet e dhjetë autorëve, të cilët japin mendimet e tyre filozofike dhe historike rreth shkrimeve dhe botimeve që ka publikuar deri më tani shkrimtari kosovar Bedri Tahiri.

E vërteta është triumfatore në çdo kohë. Ajo, duke qënë e tillë s'ndalet para vështirësive dhe i thërret kujtesës historike për të qënë pjesë e jetës. Një gjë të tillë, na sjell në këtë fillimshkulli të 21- të, edhe shkrimtari Bedri Tahiri. Historia është e pakthyeshme, prandaj nuk është e lehtë që t'i kthesh shpinën asaj. Shkrimet e paraqitura në libër, na japin qartë sintezën e mendimeve rreth embrionit udhërrëfyes letrar e historik që shpalos autori me shkrimet e botuara, të cilat ato janë të stacionuara tek liria e atdhut. Pikërisht, këtu gjendet forca e fuqia e shpirtit të popullit tonë, njëkohësisht aty merr forcë edhe vetë shkrimtari kur merr penën e shkruan për heronjtë e kombit, për njerëzit e thjeshtë si dje ashtu edhe sot; që mbi të gjitha dashuria për atdheun është dashuria më shtrenjtë, sepse aty gjen shërim plaga e zemrës Te Atdheu i lirë agon dita e shpresës me rreze dielli, dhe plagët e shekujve kthehen në këngë lirie!

Në gjithë oazin e mendimeve që pasqyrohen nëpërmjet shkrimeve të autorëve për shkrimtarin Bedri Tahiri në këtë libër, lexuesi do zbulojë shkallë- shkallë lartësitë vlerësuese dhe mesazhet e fuqishme se dashuria për atdheun dhe lirinë nuk vdesin kurrë. Këtu qëndron magjia e së vërtetës, prandaj shkruajnë shkrimtarët, poetët, piktorët që pikturojnë, këngëtarët që këndojnë, gjithë krijuesit, sepse ata me krijimet e tyre zgjojnë ëndrrat e botës së njerëzve, u japin shpresë, dritë që ndriçojnë rrugën e jetës së tyre.

Duke ju hedhur një vështrim përmbajtjeve të gjithëve shkrimeve të dhjetë autorëve, shkëputëm citate prej tyre me qëllim që lexuesi të informohet shkurtimisht, mbase ato do t'i mbeten në memorien e tij, por edhe për ta nxitur që librit t'i shkojë deri në fud për ta lexuar.

Më konkretisht:

Prof. dr. Zenun GJOCAJ

“ Bedri Tahirit nuk i mjaftoi të jetë vetëm edukator e mësimdhënës i gjuhës dhe i letërsisë në procesin edukativo- arsimor se, shpesh fjalët i merr era. Talenti për krijimtari letrare e nxori më tej se mësimdhënia dhe e shpuri në shkrime publicistike e letrare, kryesisht në trajtimin artistik të figurave të shquara letrare të qindvjetëshit të fundit, siç janë: Ahmet Delia, Hys Popova, Shotë dhe Azem Galica, Shaqir Smaka, e deri te heroi legjendar Adem Jashari...”

Prof. dr. Ibrahim Gashi

“... Figura qendrore e këtij studimi monografik, Ramadan Zymer Bajraktari (1851-1912), është prezantuar në kontekstin më të drejtë të mundshëm, përmes kontributit të tij që ka dhënë në Lëvizjen çlirimtare në vitet e rëndësishme të Krizës Lindore (1877- 1878), kur shqiptarët po luftonin, që duke e forcuar dhe dëshmuar identitetin e tyre kombëtar, të realizonin të drejtën për të pasur shtetin e tyre. Me këtë Lëvizje, e cila kulmoi me krijimin e Lidhjes Shqiptare të Prizrenit (1878-1881)”.

Dr. Mehmet RUKIQI

“... Autori Bedri Tahiri, jep një pasqyrë për frymën luftarake e liridashëse, pothuajse, të të gjithë trimave të kohës së Azem Galicës, siç ishte Xhemë Tërnafc. Ngjashëm me komendantin, Xhema dëshmoi njohuri strategjike e profesionale të artit luftarak. Ishte ndër luftëtarët më të njohur, në kohën e tij, dhe bartës më i famshëm i kujtimeve, me vlera historike....”

Xhevahir Cirongu

Tregimtari që gatuan vargun me baltën e vendlindjes, dhe ndez zjarr si gur stralli kur e lexon atë.”... Simbolika e gurit përfaqëson qëndresën e shqiptarit në shekuj për liri e pavarësi ndaj pushtuesve grabitqarë të trojeve tona shekullore. Kurse dielli është shpirti miqësor i shqiptarëve, edhe ndaj fqinjëve. Por, balta e tokës sonë që është më e ëmbël se mjalti, në shkrimet e autorit na jepet e gatuar me gjakun e derdhur në shekuj të shqiptarëve, saqë pema e lirisë i ka rrënjët aty, dhe mesazhi është i qartë: Për të mos u vyshkur kurrë kjo pemë në shekuj.

Prandaj, shkrimtari e tregimtari Bedri Tahiri, i ka bashkangjitur gurin, baltën e flamurin edhe në vargjet prozaike...”

Fatime Kulli

“...Gjeografia e veprave të tij është e plotë, ajo përfshin gjithë Trojet Etnike Shqiptare. Madje, edhe vetë idetë e veprave të tij bartin mesazhe të qarta dhe të gjitha nënkuptojnë synimet tona shekullore që konsistojnë në ribashkimin tonë kombëtar...”

Xhemail PEÇI

“... Në misionin aq fisnik që toka bujare e gjakut vë mbi shpatullat e misionarëve të lirisë, shkrimtari dhe intelektual Bedri Tahiri na kujton për të satën herë se po u harruan të rënët, të gjallët nuk kanë vlerë. Me tregimtarinë e tij poetike, Bedri Tahiri e nderon, e lartëson dhe e përjetëson, atë që Lasgush Poradeci e ka quajtur: PELERINATA E GJAKUT...” Profesori, shkrimtari, kronisti e lajmëtari i lirisë Bedri Tahiri, i ka vënë vetes një mision sa të lartësuar po aq edhe fisnik: për të mos lënë pa shkruar për çdo pikë gjaku, për të mos lënë emër trimi pa e gdhendur në kronikat e tij, për të mos lënë levendët e lirisë së Shqipërisë pa i nderuar, pa i lartësuar e pa i përjetësuar në një mënyrë kaq të përkushtuar...”

Izet ABDYLI

“...Që në hyrje të librit, si një prolog, na jep detaje nga historia e Drenicës dhe bëmave të luftëtarëve të kësaj treve, duke u ndalur më shumë të beteja e Kosovës e vitit 1389 dhe akti heroik i Millosh Kopiliqit,...” ...Sa e sa luftëtarëve të lirisë u mungojnë përmendoret, andaj vetëm pena e çmuar dhe zelli për ta gjurmuar të kaluarën e tyre, historinë, faktet e dëshmitë siç ka bërë autori i këtij libri, Bedri Tahiri, bën që atë përmendore që nuk kemi mundur ta skalimisim në gur apo bronz, ta skalimisim në libër”.

SHPENDI TOPOLLAJ

“... Kjo është edhe arsyeja pse autori i librit e gjen të udhës që të qortojë indiferentizmin e pushtetit ndaj asaj që bëri familja e Sadri Kapitit dhe propozon që Hotel “*Drenica*” të bëhet Muze, propozim të cilit i janë bashkuar edhe shumë individë dhe shoqata të ndryshme, pasi kështu nderohet e gjithë Kosova, Shqipëria dhe ata epopeja që shkroi me gjak UÇK-ja...”.

Enver S. Morina

“... Rileximi i librit të Bedri Tahirit “Atdhetarizmi jeton në përjetësi... shpërfaq edhe një herë kontributin e familjes atdhetare të Kapitëve përgjatë afër një shekulli jo vetëm në Durrësin e gërshtimit të kohërave....dhe në veprën “Atdhetarizmi jeton në përjetësi” autori shkruan se “DRENICA” është një përfaqësi e Kosovës në Shqipëri dhe Kapitët përfaqësues të denjë të saj...”.

Prof. dr. Nusret PLLANA

“...Vepra më e re e autorit Bedri Tahiri, **Lufta e Drenicës, sipas rrëfimit të Asllan Jasharit**, lexuesit i vë përpara një mënyrë tjetër të trajtimit të ngjarjeve historike, të zhvilluara brenda një treve të caktuar, siç është Drenica, duke shpaluar me kujdes dhe me qartësi anën themelore të asaj lufte: luftë për liri kombëtare.... Shqiptarët e kësaj pjese të gjeografisë kombëtare, të Kosovës pra, duhej ta prisnin Luftën e Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës me Komandantin e saj Legjendar, Adem Jasharin, për ta vlerësuar drejt Luftën e Drenicës dhe Komandantin e saj, Shaban Palluzhën, edhe pse dilemat historike vazhdojnë edhe më tutje”.

Shkrimtarit Bedri Tahirit iu urojmë shëndet e jetë,që edhe në të ardhmen të na sjelli vepra të tjera historike e letrare edhe më të arrira, të cilat ato të mbeten pjesë e trashgimisë së historisë e kulturës së kombit tonë nëpër breza.

Durrës, më 28 prill 2015

Xh. Cirangu

Zëri i poezive kanë kurorë mëndafshin e tokës Arbërore

Nuk është rastësi, ndoshta do ta emërtoja si një dërgesë e zbritur prej qiellit këtu gjer në tokë poetin e fjalën e tij të shkruar, sepse në çdo frymarrje dhe tingull që del nga shpirti i vetë poetit, ngjan si mëndafsh dhe e thotë ëmbël vargun kur e shkruan në letër “Jam këtu, po të pres me llavën e ngrohtë të shpirtit tim që buron nga toka që më lindi së bashku me gërmat shqipe, me fjalën e magjshme të nënës plot tingull e melodi, të mbështjellë si një kurorë me mëndafshin e tokës Arbërore!”. Në gjithë korpusin e poezive të shkruara nga dora e poeti Adem Zaplluzha, gjen të parat fjalë: Atdhe, nënë, flamur, liri! Të gjitha këto janë të shkruara në një të vetme, dhe kur bashkohen ato formojnë shkëmbenjë dhe marrin forcë e ndriçojnë si gur xehori kur poeti i

derdh si ujë i Lum Bardhit të qëndisura me fije mëndafshi gërmat e fjalët shqipe në fletët e bardha nëpër libra.

Poeti Adem Zaplluzha është një kronikan i vetëdijshëm i kohës që jeton ai, por edhe që e jetojmë edhe ne. Ai ka veçori të veçanta si poet, sepse kohës dhe fenomeneve të saj, iu qëndron në krye, i prek shqetësimet e shoqërisë njerëzore dhe na i përcjell ato me tërë forcën e tyre me mënyrën e stilit të shkruarit të vargut poetik. Në vargjet mbizotron thjeshtësia dhe lartësohet kuptimi i tyre që marrin vlera edukative e filozofike kur i lexon ato.

Tingujt e vargjeve të poezive kanë në vetvete dashuri, dhimbje, por edhe rebelim drejt aty sa shtrun pyetjen se: “ Duhet ta largojmë nga vetja ne si qenie njerëzore urrejtjen për një- tjetrin, por shkon edhe drejt atje kur thotë se kombet e popujt duhen të ndërtojnë ura bashkëpunimi miqësie dhe të largojnë urrejtjen nga vetja, sepse kjo e fundit sjall vetëm regres dhe jo zhvillim e përparim shoqëror midis popujve e kombeve”.

Vetë poezia është trugu dhe fruti i ndërgjegjes së poetit.

Në këtë vëllim të ri me titull “ **Një dry prej dylli**”, është i ndarë në tre cikle. Të tre ciklet e paraqitura përshkrohen me një varg të lëmuar mirë të poezive. Ato kanë lidhje harmonike, por dhe fill përshkruet i mendmeve dhe tërësia e mesazheve kanë lidhje organike me një zë që buron fuqishëm të brendshëm, të kapshëm nga lexuesi me lehtësi që të mbetet në memorje kur e lexon atë. Pra, këto veçori dalluese e bëjnë poetin Adem Zaplluzha të pranueshëm të lexohet me lehtësi, por na jep edhe forcën e fjalës së shkruar që na ndërgjegjëson si qenie njerëzore për të bukurën, për kurorën e Dashurisë njerëzore! Autori sjell kohën e shkruar midis nesh, i jep jetë, frymarrje të djeshmjes, pra e ringjall duke përshkruar ngjarje e të afron tek e nesërja plot shpresë për ta jetuar jetën sot, nesër e përgjithmonë. Ai me poezinë na paraqitet me këtë vëllim si një shtegtar që rend drejt dashurisë njerëzore, por me vargun e tij shëron edhe plagët e shoqërisë njerëzore në përgjithësi, e në veçanti të kombit të vetë. Poeti Adem Zaplluzha ka zgjedhur fjalën dhe poezinë për të shëruar plagët e Atdheut, sepse pushtuesit në radhë të parë popullit shqiptar i kanë vrarë fjalën, gjuhën, kulturën, pastaj i kanë marrë edhe jetën, lirinë etj.

Titulli i librit “**Një dry prej dylli**” është sunteze e një metafore e gjetur që rrok gjithë brendësinë e përfshirjes së poezive të këtij vëllimi poetik. Autori ka ditur të gjejë atë dryn prej dylli e ta vendosë në kornizën e shpirtit të tij tek poezitë e librit, me qëllimin e vetëm që shkronjat shqipe dhe vargu i shqipëruar të mos ketë kurrë ndryshk, por vetëm tingullin e jetës dhe t’i japë oksigjen lexuesit.

Këtë e gjejmë të konkretizuar në poezinë “**Një dry prej dylli**” nga ku ka marrë edhe titullin ky vëllim.

.....
“*Pulëbardhat çukitin*”

Nëpër dritaret e anijeve të përmytura.

Zëri i trishtuar i ujit

Dëgjohet diku larg në Mesdhe”

.....

“Bunaca e përgjumur

Numëron çastet e fundit të kësaj nate.

Edhe pak kohë ka mbetur

Derisa të hapen portat e mbyllura të ujit”.

...Por ky ujë dhe shi i pranverës së jetës s’ka të ndalur. Ai vazhdon rrugëtimin e tij. Ndaj poeti bën edhe gjetjen tjetër fosforishente në pika uji, e ndërton varg me ngjyrat e pranverës të cilat i lag shiu pranveror. E ku ka më bukur, - thotë poeti që vargu poetik të lahet me shiun e pranverës!?

.....

“ Po bie shiu i çmendur i pranverës,

Vetëm zëri i shthurur i natës

E cila tundet në largësi.

Mund të matet sonte

Me thellësitë e tasave të ndryshkur.

Ndërsa te poezia **“ OXHAKU GJYSËM I SHEMAUR”** poeti ka gjetjen e dhimbjes shpirtërore, dhe ai e shpreh hapur këtë plagë e cila kërkon shërim. E gjithë poezia përshkruhet nga lirika e vargut dhe ka përbërës të shumtë metaforikë, kjo e lartëson poezinë dhe përcjell mesazhe të forta te lexuesi. Më konkretisht:

“Nëpër muret e rrënuara

Kanë mbetur vetëm plagët..,

Dhe shenjat e gishtërinjve

Një dritare e thyer

Nuk mbyllet më asnjëherë”.

.....

“Nën pemët e kopshtit të dhunuar
Si flamujt e pikëllimit valojnë,
Pjesët e një fustani të grisur
Buzë greminës së mendjes
Dënes mbrëmja e plagosur në shpirt ”.

Me të njëjtën metaforike pulson edhe në poezinë **“Mëngjesi i klonuar në sterrë”**

.....

“Hapen dhe mbyllen dyert
Sërish hapen,
Bozhuret kanë mbetur pa ngjyrë
Kudo mbisundon ajo e gjakut.

Në buzët e një fëmije
Si lulja e pranverës çelë trishtimi;
Mëngjesi i klonuar në sterrë
Me të dy duart e ditës i mbulon sytë ”.

Poetin Adem Zaplluzha e mundon edhe pengu i kujtesës. Pikërisht ndaj këtij fenomeni shoqëror, ai bën thirrje që të mos harrojmë të kaluarën, por ajo të jetë një mësim për të tashmen e të ardhmen që brezat të dinë se ç’është falja, besa e dashuria ndaj të tjerëve e vetes, sepse kjo urëdashurie sjell vetëm përparim e zhvillim shoqëror. Këto i gjen në pasqyrën e vargut të poezia “ Mbetem peng i kujtesës”.

.....

“Po që se e pranon vdekjen
Ti që në fillim të rrugës,

Je një hije e vdekur.

Një tel i hollë argjendi

Mbrëmë u këput nga kitara e trishtimit”

.....

“Hije të ndryshkura që në fillim të rrugës

Mbetën peng i kujtesës;

Ne patëm edhe net më të këqija

Kur na i censuruan këngët

Që i këndonim për t’i shëruar plagët e atdheut ”

Dhe në mbyllje të ciklit të parë poeti sjell vrullshëm kujimet dhe i bashkangjit ato për të marrë jetë në pafundësi të vargu i poezisë. Më konkretisht:

“ Sa herë që shkoj në takim me vdekjen

Para sysh më dalin gjyshërit;

Po ashtu edhe ata të vetmuar,

Por për dallim nga unë

Vijnë me nga një bastun prej dylli ”

Edhe pjesa e dytë cikli i poezive ka një natyrë komplekse që në tërësinë e tyre pasqyrojnë vetminë njerëzore të mpleksur me intimen e bukur që e ka emrin dashuri. Poezia vjen natyrshëm me plot drithërima e mbyllur në një dhomë ku flakëron zjarri i dashurisë. Fjalët bëhen statuja, bëhen lejte që fluturojnë, marrin frymë si gjethe e fjalët shkreptëtojnë si zjarr e puthen me hënën në vezullime yjesh.

Poeti është bashkë me imazhin e njerëzve të tjerë në këtë mikpritje ku tirren ëndrrat e dashurisë. Ja si e shpreh ai me vargje në poezinë “ **Gjymtyrët e lëshuar të fjalëve**”:

.....
" Lëshoheshin si bombat me hidrogjen,
Dhe i vranë fjalët
Gjymtyrët e lënduara të fjalive.
Kurrë më nuk u këndellën
Një plagë e hapur të gjelbërimit,
Po kullon nga shpirti i erës së plagosur ”.

...Dhe vazhdon më tej me vargjet e poezisë **“ Unë si këmishën time e vesha trupin”**

.....
“Ajo zhveshi lëkurën e saj të mëndafshtë,
Kurse unë me lëkurën time
I errësova dritaret,
Në çastin e parë
Dëgjohej vetëm zëzëllima e mizës
Kurse më vonë
Ulërimat s’ndaleshin në korridor”

.....
Vargu të rrëmben së bashku në fluturim drejt hapsirës qiellore kur poeti ka ditur ta saldojë mendimin e fjalën me yje e flokë të mëndafshta, duke bërë thirrje për të hapur fletët e librave e sidomos aty ku është shkruar poezia. Më konkretisht e zbërthen te poezia **“ Sërish po të them”**.

.....
“ Ke sa të duash disa lloje poezish
Shfletoi librat e poetëve të shthurur;

Që për dashuri thurën vargje

Duke i zbritur yjet në flokët e tua të mëndafshta”.

...Kurse në poezinë mbyllëse të ciklit të dytë, midis të tjerash shkruan edhe këto vargje te poezia “ **Ku të gjej pak dyllë** ”...!

“Sonte s’kalon asnjë çast

Pa dëgjuar në thellësi të lumit,

Zërin e heshtur të një fluturë.

Nata sillet rreth qiriut,

Kurse pesha e saj

Me të dy këmbët shkeli mbi ëndrrën time”.

.....

“Çfarë të bëjë me këto duar vetmie

Si t’i mbledh në këtë natë

Këta krih të djegur të fluturave ”.

.....

Në ciklin e tretë , si një këmbanë që dëgjohet nga thellësia e shekujve deri në ditët e sotme ajo drithërimë e frikshme me hijet e mendimeve që kërkon diçka të prekë apo të marrë me vrullin e saj drejt gjoksit eshtëror të historisë. Dashuria vjen si një sirenë dhe zgjat duartë drejt qiellit për të kapur yjet e dritën e tyre për ta bërë fjalën e shpirtit të këndojë, zëri të kumbojë me melodinë e zogjve të pranverës, dhe hija të kthehet në dritë vezulluese drejtë shpirtit tonë. Kushti kryesor është që dashuria të mbizotrojë kudo, këtu qëndron edhe emblema e poezive të poetit Adem Zaplluzha.

E konkretizojmë me vargje nga poezia “**Dashuria**”

Dashuria nuk është mollë,

Që sa herë do ta kafshosh

Ajo është diçka tejte e hollë

Kur te buzët e afrosh.

Është një degë me bisqe shpirti

Rritet në mal në lumë e në det,

Si dielli i parë kur më shndriti

Pa të njeriu është i shkretë.

...Ose tek poezia “ **I ngjan zërit të sirenave** ”

.....

“Ajo i zgjate duart kah qielli

Trupi i dridhej

Si druri në furtunë.

Nga sytë e saj lindte dielli

Ethshëm shikonte hapësirën e pafund.

Diku te mjegullat

I varte këngët,

Zëri i saj

I ngjante zërit të sirenave

Pa të sot dita sa më duket e mangët”

Dhe në mbyllje autori i këtij libri Adem Zaplluzha në librin “**Një dry prej dylli** ” na jep mesazhe të qarta me anën e vargut poetik që për lexuesin ato do mbeten gjithmonë në memorien e tij.

Vargje nga poezia “**Mbi flokët e mëndafshta të tokës** ”

.....

“ Pa e lëshuar grepin e gjashtë
Mbi togje yjesh fluturuan dy pëllumba:
Me nga një bisk trëndafili
Nata mu duk në atë moment
Si nusja më e bukur e atdheut.

Pa e lëshuar grepin e shtatë
Shtatë herë i dëgjova thirrmat e qiellit;
Për shtatë ditë dhe shtatë net
Mbi flokët e mëndafshta të tokës
Ra një shi i vaktë e i kristaltë “.

Në mbyllje të mendimeve tona vlerësuese rreth këtij vëllimi të ri të poetik të autorit Adem Zaplluzha, na mbetet për t'i thënë fjalët e kristalta zemre për gjerdanin e vargjeve poetike të cilat janë me të vërtetë si fije mëndafshi .

Durrës, maj 2015

Xh. Cirongu

Promovim libri dhe lule te busti Tomson

Klubi i Artit dhe Kulturës SIGAL, në bashkpunim me shoqatën “**Miq e Tomsonit**” organizuan më datën 15 qershor 2015 një aktivitet të larmishëm përkujtimor për nder të 101 vjetorit të vdekjes së kolonelit Hollandez Tomson. Atë mbasdite, pjesëmarrësit ishin të shumtë, e midis tyre merrte pjesë edhe ambasadorja e Hollandës në Shqipëri znj. **Dewi Van de Weerd**.

Pjesëmarrësit e aktivitetit i përshëndeti znj. **Mimoza Mele**, drejtoreshë e klubit SIGAL të qytetit bregdetar të Durrësit. Midis të tjerave, ajo vuri theksin për kontributin që dhanë oficerët e Misionit Ushtarak Holandez për mbrojtjen e teritoreve shqiptare gjatë viteve 1913- 1914. Me interes e vëmendje u ndoq nga të pranishmit edhe fjala e ngrohtë e ambasadores hungareze në shqipëri znj. **Devvi Van De Weerd**. Oficerët e Misionit Ushtarak Holandezë janë nderuar me medalje ushtarake nga Ministria e Mbrojtjes me mativacionin: “Për kontribut të shquar në organizimin dhe komandimin e repareve ushtarake dhe trimërinë e treguar për mbrojtjen e trojeve shqiptare dhe vendosjen e autoritetit shtetror në vitet 1913- 1914”. Dhe ata nuk janë pak, por 18 oficerë, e midis tyre edhe Koloneli Lodevijk W. J. K. Tomson, oficer këmbësorie. Në këtë aktivitet përkujtimor u promovua edhe libri me titull : “ **Kolonel Tomson- Misioni Holandez** ” të autorit **Fluturak Gërmenji**.

Shumëkush, që e morën fjalën nga ajo foltore atë mbasdite përkujtimore, ngritën edhe një herë lartë figurën e Koloneli Tomson. Ata përgëzuan edhe autorin e librit z. Fluturak Gërmenji, sepse libri mbart me vete dëshmi historike e dokumenta të asaj periudhe, e lexuesi do njihet më nga afër me historinë e atyre viteve të shkuara, por që tingëllojnë fuqishëm me aktualitetin e vërtetësisë historike edhe në ditët e sotme. Fluturak Gërmenji, shkrimtar dhe studiues, ka lindur më 21 nëntor 1948 në Tiranë. Ai ka mbaruar Shkollën Ushtarake “Skënderbej”, Fakultetin e Gjuhës dhe të Letërsisë Shqipe në Tiranë. Është autor i disa librave, dhe libri më i fundit që sjell para lexuesit tonë është “Misioni Ushtarak Holandez – Koloneli Tomson

Në këtë veprimtari kushtuar kolonelit Holandez Tomson, ishte organizuar edhe takimi muziko – letrar për nder të 101 vjetorit të tij. Pjesëmarrësit e aktivitetit dhe ambasadorja holandeze znj. Dewi Van De Weerd vendosën kurora me lule te busti i kolonel Tomson.

Durrës, 15 Qërshor 2015.

Xh, Cirongu

Histori e dhimbje, kujtime e kranari historike

Histori – Përkujtimore
Foto Xh. Cirongu

Me rastin e 628 vjetorit të përkujtimit të betejës së Fushë Kosovës ku mbeti i vrarë edhe Princi Teodor Muzaka, Shoqata Atdhetare “Foleja Kombëtare Shqiptare” organizoi një veprimtari të bukur përkujtimore në Kosovë më datën 15 qërshor 2017. Kjo betejë është zhvilluar në datën 15 – 28 qërshor të vitit 1389. Nisja u bë nga Tirana e Durrësi drejt Kosovës kreshnike me pjesmarjen nga gjithë trojet tona shqipfolse. Organizatorja e kësaj shoqate znj. Elida Jorgoni kishte bërë një organizim të mbrekullueshëm, e cila la shumë mbresa e kujtime të

bukura historike te pjesmarrësit e më gjerë. Aktiviteti u pasqyrua edhe nga medjet e shkruara e ato vizive të Kosovës. Në fshatin Mazgit të Komunës së Kastriotit, aty ku u derdh gjaku i shumë trimave shqiptarë për mbrojtjen e trojeve tona shekullore, u ngrit flamuri kombëtar dhe u vendosën kurora me lule, e u ndezën qirinjë, u kënduan edhe këngë patriotike, u recituan vargje atdhetare etj. Aty folën shumë pjesmarrës të aktivitetit e sollën faktet historike të kësaj beteje të përgjakshme. Histori e dhimbje, dhimbje e kujtime historike në Kosovën tonë që ende i kullon gjaku i Lirisë! Më pas aktiviteti merr rrugëtimin e tij atje në Prekazin e Komunës së Skënderajt, te Memoriali i Adem Jasharit. Dhimbje e lot, lule të freskta në varrezat e Jasharëve, por edhe krenari për këta trima e të tjerë të UÇK- së që vunë themelet e shtetit të ri të Kosovës së lirë! Lavdi dëshmorëve të kombit tonë .

Kosovë, 15 Qërshor 2017

Xh. Cirangu

Ismail Simnica, - poet i vargut të dhimbjes e dashurisë

(Vështrim rreth vëllimit poetik me titull "Trojet kërkojnë")

Takimet e ndryshme që zhvillohen herë pas here midis klubeve të shkrimtarëve nga të gjitha trojet shqiptare, kanë mundësuar që ata të njihen më nga afër jo vetëm me krijimtaritë e tyre letrare, por edhe të takohen fizikisht. Kjo ka sjellë një risi disi të veçantë, sepse ata edhe shkëmbejnë midis tyre edhe veprat e botuara letrare në vite. Takimet letrare që zhvillohen si në Shqipëri, Kosovë, Maqedoni, Mal të Zi, ka bërë që poezia e shkruar në gjuhën shqipe të marrë frymë lirshëm, dhe si rrjedhojë e kësaj, ajo po e thotë fjalën e saj magjike duke u propoganduar e përkthyer edhe në gjuhët e kombeve të tjera. Tashmë, këto takime me vlera letrare kombëtar janë bërë një rrugëtim i blertë, ku vargu poetik është shkruar mbi fletët e bardha të librave e lexuesi merr prej tyre oksigjenin shpirtëror. Poezia dhe vargu kanë një ndihesi të veçantë kur e lexon atë. Ishte takimi i poetëve nga gjithë trojet shqiptare të ardhur në maj të këtij viti në qytetin bregdetar të durrësit, ku u shpalos edhe një herë poezia e krijuar prej poetëve. Në këtë takim midis klubeve të tjera të ardhur nga Kosova, merrnin pjesë edhe poetët Adem Zaplluzha, Bedri Neziri e Ismail Simnica të klubit "Fahri Fazliu" të Kastriotit.

Takohem me poetin fjalëurtin Ismail Simnica. Nga çanta që kishte me vete nxorri një libër dhe ma dhuroi mua. E hapa në çast dhe....flet pas flete lexova poezitë e shkruara nga poeti Ismail Simnica. Për mua ky ishte takimi i parë që takoheshim fizikisht, sepse poezitë e këtij poeti të vargut të dhimbjes e të dashurisë, i kisha lexuar në faqet letrare të gazetave apo revistave, por edhe në postimet portale elektronike. Për autorin Ismail Simnica ke se çfarë të shkruash, por ne po përqëndrohemi rreth poezive të vëllimit me titull "Trojet kërkojnë", është vëllimi i dytë që boton ky autor. Poezitë e këtij vëllimi janë ndarë në VI nën kapituj. Ashtu si gjithë poetët e tjerë, edhe poeti Ismail Simnica e ndjen peshën e dhimbjeve të kohës e të shoqërsë njerëzore. Si rrjedhojë e kësaj dhimbje, poeti mundohet që plagët e shpirtit t' i shërojë duke shkruar vargje poezie, sepse ai mendon që fjala e shkruar që buron nga shpirti të shëron kur ajo hidhet me fjalë në letër. Më konkretisht në poezinë "Gjuha shqipe" ai shkruan:

.....
"Ka shkronja të arta

Ka fjalë të zjarrita,

Me shprehje të dëlira

Në botë më e mira’’.....,

Edhe poezia me titull ‘’Lumturimi’’ ka simbolikën e vetë që jep mesazhe të qarta për te lexuesi, si dhimbjen ashtu edhe dashurinë njerëzore, më konkretisht:

.....

‘’Lumturimi i nënës sonë

Na gëzon dhe na nderon,

Doli nga gjiri i kombit tonë

Që aq shumë e lartëson’’.....

Këtë poezi autori ia kushton të madhes nënë Terezës.

Poezitë e këtij autori kanë frymë patriotike në tërsinë e tyre, sepse liria që gëzojmë sot, në themel kanë gjakun e dëshmorëve, pa të cilën s’mund të shkruash lirshëm fjalën e poezisë me gjuhën e nënës. Në poezinë ‘’Legjendari’’ autori lartëson figurën emblematike të UÇK – së Adem Jashari.

‘’Kush filloi luftën më i pari

Adem Jashari- ai legjendari.

E filloi me pushkë e topa

Kah kalonte dridhej toka’’.....,

Poeti derdh vargje malli e dhimbje edhe për fshatin e lindjes. Ai përshkruan kujtimet e bukura të fëmijërisë që la atje në fshat si : Baltën e ëmbël, dimrin e acart me borën e bardhë, burimet me uji të ftohtë kur i mushte në bucela, dashuritë e mbrëmjeve që duhia e ajrit të freskët flladonin zemrat e të rinjëve e që kuvendonin s’bashku në mes të fshatit etj.

Kujtimet e poetit Ismail janë shumë, ato po dalin një e nga një nga ‘’kosherja’’ e shpirtit si mjaltë i bletës e po derdhen me ngrohtësi në librat e shkruar prej tij, sot e në të ardhmen ku projektet nuk i mungojnë. Te poezia ‘’Krenaria’’ bën thirrjen e fuqishme të nënave tona që të jemi krenarë për trimat që kanë dhënë jetën për lirinë e atdheut.

.....

‘’Me mallë foli nëna e trimit

Ju lutem të mos vajtoni,

Nuk ka asgjë më të mirë

Lirisë gjakun t'ia dhuroni".....,

Jeta jonë është si një varg poezie , - thotë poeti Ismail Simnica. Ai këtë e ka shprehur bukur te poezia me të njëjtin titull. Dhe s'ka se si të jetë ndryshe, sepse vjen një ditë dashuritë kthehen në dhimbje dhe dhimbjet në dashuri.

Durrës, 28 qershor 2015.

Xh. Cirongu

Poet i vargut të atdhedashurisë

Vëllimi poetik i autorit Halil Preniqi të titulluar "Baladë për atdheun", është si një gur i çmuar që i bashkëngjitet plejadës së madhe të poetëve tanë që lëvrojnë me aq fines poezinë që të mbush shpirtin, por edhe të frymëzon për ta shkruar e lexuar letërsinë shqipe. Në gjithë gamën e këtij vëllimi, poezia e atdhedashurisë zë vendin kryesor. Aty gjen guximin, qëndresën, dhimbjen, sepse pushtuesit i kanë hapur plagë të thella në shekuj popullit shqiptar. Autori është i pranishëm në këto ngjarje të dhimjes, ai i ka përjetuar edhe vet disa nga këto tragjedi , dhe duke qënë i tillë, Halil Preniqi sjell para lexuesve vëllimin e tij të tretë me poezi, ku ngjarjet historike dhe plagdhimbjet e kosovarëve i derdh bukur me anën e vargut të poezisë. Dramën e kosovarëve nëpër shekuj deri në çlirim e pavarësi të Kosovës, autori ka ditur të thuri varg me forcën e ngjytimeve poetike të shkruara në një shtullë të vetme : qëndresën e historinë e kosovarëve , dramën e egzistencës në shekuj. Intuita e poetit Halil Preniqi fragmenton me anën e fjalës poetike edhe figurat e shquara të popullit tonë që u sakrifikuan edhe me jetën e tyre për liri e pavarësi. Poeti Halil Preniqi ka lindur në vitin 1964 në fshatin Hade të komunës Kastriot-Kosovë. Ka kryer arsimin e mesëm në vendlindje. Mbas shkollimit u punësua në MS të Bardhit, ku punoi deri në vitin 1990, vit kur pushtuesit serb i largoi të gjithë punëtorët shqiptarë me dhunë nga puna. Më vonë Halili u hodh në aktivitetet ilegale. Në vitin 1993 merr rrugën e emigrimit dhe kontribon për çështjen kombëtare. Qysh në vitin 1985 ai merret me shkrime të ndryshme. Në poezi ka marrë edhe çmime letrare, ku disa poezi janë përkthyer edhe në gjuhën gjermane. Bashkë me znj. Gundulla ChWarteze në Gjermani botoi një libër për çështjen shqiptare. Deri më tani ka botuar këto libra me poezi: "Dashuria është parajsë", "Shpirti i trazuar", "Baladë për atdheun".

Shkëputëm disa poezi nga vëllimi "Baladë për atdheun", për të sjellë freskinë e atdhedashurisë që na paraqet para lexuesit poeti Halil Preniqi.

Autorit iu urojmë suksese në rrugën e bukur të krijmtarisë letrare për të na sjellë edhe vepra të tjera poetike në të ardhmen.

Durrës ,8 nëntor 2015.

Xh. Cirangu

Valbona Sulçe befason lexuesin me librin të titulluar “Shqipëria në pallat”

Tashmë është bërë traditë, që s’ka të ndalur kur bëhet fjalë për botime librash e promovime cilësore të cilat organizohen herë pas here në ambjentet e ndryshme publike, për t’u njohur me autorët e vlerat e librave që dalin nga shtypi. Qytetaria durrsake është e ndjeshme dhe e do librin, sepse aty gjen mesazhe të jetës. Më datën 04.04. 2016, Biblioteka Publike Durrës, në kuadrin e veprimtarive për librin, organizoi një veprimtari mbreslëse në Odaonin “N. Xhoja” të Pallatit Kulturës “A. Moisiu”. Ishte ora 17.00 e mbasdites, e salla u mbush plotë me grupmosha të ndryshme, ku pjesmarrësit u njohën me autoren e librit Valbona Sulçe. Autoren e njohim si gazetare,-u shprehën me fjalën e tyre nga salla lexues e qytetarë të thjeshtë; por risa e ditës së sotme, solli që ta njohim më nga afër botën e saj të madhe nëpërmjet librit të parë me gjetjen e titullit aq domethënës “Shqipëria në pallat”.

Pjesmarrësi e aktivitetit i përshëndeti punonjësja e bibliotekës Teuta Dhima, e cila ishte edhe moderatorja e këtij aktiviteti promovues libri.

Në fjalën e saj, Edlira Tonuzi pedagoge e letërsisë në universitetin "A Moisiu" të Durrësit, u ndal te disa piketa kryesore që përcjell për tek lexuesi e shtresat shoqërore ndjesitë edukative të mbarë shoqërisë për ndryshimin sa më cilësisht anën sociale të jetës sonë. Libri i autores Valbona Sulçe "Shqipëria në pallat", ka linja të qarta edukative e letrare për kë do lexues, prandaj duhet lexuar nga të gjithë, -tha midis të tjerave në fjalën e tij kritiku letrar Agim Baçi. Më pas e morën fjalën e tyre edhe shumë të tjerë, të cilët sollën mendime vlerësuese rreth libri të autores Valbona Sulçe. Midis tyre ishte gazetari Aleks Kalemasi, poetët Artan Ballgjini, Mertia Thartori, etj. Në fund të këtij aktiviteti promovues, falnderoj gjithë pjesëmarrësit edhe autorja e këtij libri. Gjatë këtij aktiviteti u ekzekutuan edhe pjesë orkestrale me piano e kitarë nga nxënësit e shkollës "Jani Kokozeli" Durrës, por nuk munguan edhe fotot që bënë s'bashku me autoren e librit Valbona Sulçe.

Durrës, 04 prill 2016.

Xh. Cirangu

Poezitë janë derdhur si ngjyrat e ylberit e frymojnë deri në qiell..!

(Vështrim rreth librit me titull "Po t'ua thoja reve", poezi të autores Fatbardha Lile)

Nuk është von që të hedhësh në letër kujtimet e jetës. Vetë jeta jonë është si një "Gur i çmuar" në këtë botë të madhe që na rrethon. Pikërisht, kjo botë ku edhe ne "lundrojmë" përballemi me gëzimet e hidhërimet e saj. Ne ecim me hapin tonë të lehtë drejt rrugëve të kësaj jete, dhe si rrjedhojë u marrim erën e bukur petaleve të luleve që na gëzojnë deri në skutat e shpirtit tonë njerëzor. Por jeta sjell edhe ujra të turbullta që derdhen në përrënjtë e jetës sonë. E megjithatë, ne nuk ligështohemi, por ecim mbi ata gurë të zjarrtë e i themi kësaj jete: "Jemi këtu bashkë në gëzim e hidhërim!". Jemi qenie njerëzore, e si të tillë kemi ndjenja, ato shpërthejnë si vullkan e nxjerrin nga brendia shpirtit atë llavë fjalësh të bukura si zjarr, dhe kur shkruhen në letër, të ngrohin shpirtin e trazuar, zgjojnë kujtime të cilat fluturojnë drejt hapsirës qiellore, puthen me yjet, diellin e hënën.

Për poeten Fatbardha Lile, vargu i poezisë dhe poezia në tërësinë e saj, është bërë pjesë e jetës, dhe si e tillë tek ajo ka gjetur ngrohtësi e forca emecionuese e frymëzuese për t'u bërë ballë enigmave të jetës. Po të hedhësh një vështrim me kujdes te leximi ndjeror e shpirtëror në poezitë të saja te libri me titull "Po t'ua thoja reve", do kuptosh s'e ke të bësh me një poete ku vargu poetik është i gjallë dhe konkret, sepse figurat e përdorura te poezia kanë mesazhe të fuqishme që e rrëmben pas vetes lexuesin. Në këtë vëllim janë përmbledhur 46 poezi. Tematika është gjithpërfshirëse nga të gjitha temat e jetës. Poetja përdor metafora e krahasime të fuqishme në vargjet e poezive. Ajo ka ditur të ndërthuri me mjeshtëri artistike ndjenjën e botës së madhe që ka nëna. Sepse, edhe ajo vetë është nënë e gjyshe tashmë, ndaj mesazhi që na përcjell nëpër poezitë në këtë vëllim të parë, lexuesi do gjejë dashurinë e nënës, por s'do mungojë edhe dhimbja që edhe kjo është pjesë e jetës sonë. Imagjinata e poetes Fatbardha Lile shkon deri atje sa takohet me retë, me dritën e hënës, me yllin polar...!

Te poezia "Po t'ua thoja reve" nga ka marrë edhe titullin libri, e shpreh hapur artistikisht ndjenjën e fjalën, e që frymon deri në qiell së bashku me ëndrrat.

Më konkretisht:

"Ç'kam një hall në zemër

S'di se kujt t'ia hap,

Po t'ua thoja reve

Ato ikin me vrap.

Po t'ia thoja hënës

Do tallet me mua,

Do më shohë vëngër

As këtë s'e dua.

Do t'ia them një ylli

Të ndritur polar,

Me kusht që ta mbylli

Në ndonjë sirtar".

Poetja Fatbardha Lile, ka ditur të na sjellë tek ky libër vargje të dlira edhe për nënën. Vargu është i thjeshtë në dukje, por kur e lexon atë, ai të jep ngrohtësi e dashuri. Autorja shkon deri aty kur thotë se nënës po i lype zjarrin e zemrës, ajo ta dhuron me dashuri, sepse është vetëm nëna ajo që jep e fal dashuri në këtë botë. Nëna është qenia e ripërtëritjes së botës njerëzore, prandaj ka atë zjarr të madh

brenda shpirtit e që sakrifikon aq shumë për veten e të tjerët.

....Dhe ajo na jep këto vargje magjike që i dalin nga zemra e një nëne që është vetë poetja.

” I kërkova dashurinë nënës,

Ajo ma dha menjëherë.

I lypa zjarrin e zemrës

E s'ma kurseu asnjë herë.

Ç'i kërkova e s'ma dha

N'ato kohëra me gjëmë...

Si ajo në botë s'ka

Ah, dhëmshuri e dli nënë.”

Vetë poetët kanë shumë ëndrra. Dhe këto ëndrra s'kanë kurrë fund, por udhëtojnë ngado nëpër komzozin krijues të tyre. Poeti është i ndjeshëm ndaj të gjithave fenomeneve të natyrës dhe të atyre shoqërore. Si i tillë ato i hedh në “liqenin” e ëndrrave për t'u dhënë jetë si një zambak të bardhë e i kthen në vargje poezie të shkruara në letër. Shpesh ajo i bën pyetje vetes se ku shkuan ëndrrat? Kjo e mundon shumë poeten, sepse vetë jeta qënka një ëndërr, e cila me kalimin e viteve, bëhet më e dhimbshme vetë ëndrra jonë. Në poezinë me titull “Ku shkuan ëndrrat?”, na jep shkurt e sakt një pyetje sa metaforike, por edhe të vërtetë, sa kur lexon vargun poetik, ai të rrëmben e të mban në gjirin evet, ashtu si nëna fëmijën kur i jep qumshtë ngasisa e saj. Poezia e kësaj poetjeje është e shkurtër, s' të mundon kur lexuon vargun, ai është i thjeshtë, gjen fjalën e “shtrydhur” nëpër vargjet si një centrifug kur nxjerr nga hojet mjalën e bletëve.

” Ku shkuan ëndrrat e mia

Se dua që t'i bëj bashkë,

Copa jete, - historira,

Që rrugëve seç i lashë.

Furtuna m'i çoi larg

Pa mëshirë s'di se ku,

Ç'ishte vallë ai hark

Që i flaku tutje ashtu.

Pishmanet e mia ç'ju humba

E dot s'ju mbledh më në varg,

Ku bëni tani kollotumba,

Në ç'plazhe, e në ç'dete larg?”

Në poezinë “Natë vjeshte” ka një ndërthurje filozofike e artistikoletrare në brendinë e mesazhit kolorit në çdo strofë, me një thirrje të fuqishme që buron nga thellësia e shpirtit të vetë poetes. Poezia ka një ndërtesë të fortifikuar aq bukur, sa të gjitha linjat e saj jepen të kthjellta e janë skalitur fjalët ku ndrisin si vesa e mëngjeseve që bie mbi bar në pranverë. Poetja e ka titulluar kështu, jo pa qëllim, sepse vjeshta ka shumë ngjyra, e si rrjedhojë edhe ëndrrat tona janë të ngjyrosura me këto ngjyra. Pra, jeta njerëzore është si një det, ku aty lundrojnë varkat e mendimit tonë. Më konkretisht poetja Fatbardha Lile shkruan kështu:

(.....)

”Pikturoj, kujtoj ç'më iku...,

Kohën që qenka flori,

Por ëndrrat tona fisnike

S'janë si ato tani.

Vëtet ëndrrat e mia

M'u bënë natë vjeshte,

Nuk i vura dot në jetë

Por piktura e poezia

M'u bënë realitet".

(.....)

Ndërsa të " Loti i nënës", për poeten është pengu më i madh i kësaj jete.

" Ah, lotët i desha dhe dua

Ata i pata shokë e miq,

Se ilaç ishin për mua

Në botën lavire,eksiq.

Tek mua mbeti

Veç loti i ngrohtë i nënës".

Vendlindjen e saj, Lushnja ku edhe ka lindur poetja, e do aq shumë sa atë s'e krahëson me asnjë qytet edhe më të bukurin e botës. Edhe shpirti i digjet për baltën e tij. Shkëputëm disa vargje nga poezia me të njëjtën titull aq domethënëse "Në çdo plis dheu", ku rrinë fshehur ëndrrat e loti i poetes.

" Pashë Barin e Venecien, Romën,

Zhytur mes artit e industrisë.

Por ato kurrë s'krahasonen

Me Lushnjën time të rinisë"

(.....)

Mesazhi që jep poetja është i qartë si drita e diellit që ngroh planetin tonë. Poetja kërkon një gjë të tillë, që edhe poezia të jetë e dashur dhe e ngrohtë për lexuesin e gjithë njerëzit në çdo skaj të globit tonë. Pra, kudo mbretëroftë dashuria njerëzore, dhe ëndrrat e shpresave tona të jenë vetë mrekullia . Ajo na e përcjell me krenari të poezia "Në skajet e planetit", një thirrje prej nëne e poetjeje.

(.....)

" Shirat na i qullën teshat

dhe era sërish i thante

po ne s'i humbisnim shpresat

se mrekullia do ngjante.."

Në libër poezitë janë derdhur si ngjyrat e ylberit mbi det e frymojnë deri në qiell . Libri është botuar me cilësi nga botimet "Jozef" Durrës; që tashmë lexuesi e dashamirësit e poezisë kanë në dorë edhe këtë vëllim të ri me poezi nga autorja Fatbardha Lile. Dhe së fundi, poetes i urojmë suksese në rrugën e bukur krijuese letrare..

Durrës ,janar 2016

Tregimet e shkrimtarit Izet Hoti vijnë para lexuesve të vegjël si një gërshet thurur artistikisht me fjalën e artit

Të gjitha frakuencat e mendimeve që përshkruhen në librin për fëmijë “Gjarpri me zile” të autorit Izet Hoti, janë ndërtuar e përshkruar aq bukur, sa që kur i lexon tregimet, të ngjajnë sikur këput një e nga një gonxhe të shpirtit të pemës krijuese të vetë shkrimtarit.

Rrëfenjat e tregimeve të shkurtra, që përcjell ky vëllim për te lexuesit e vegjël, janë përshkruar me një stil të veçantë, ndryshe nga disa autorë të tjerë të kësaj gjinie, sepse autori Izet Hoti ka përdorur me mjeshtëri mendimin e gjuhën burimore shpirtërore të fëmijëve. Të shkruash tregime për fëmijë, në radhë të parë duhet shumë guxim, sepse kjo temë në dukje të shfaqet si një “Anije” që çan detet e oqeanet me lehësi, si në kohë me diell apo me stuhi. Autori Izet Hoti merr pa frikë penën e tij guximtare, e ngjyen atë me mendimet fëminore e na sjell para lexuesve të vegjël e të shumtë, këto buqeta të bukura tregimesh. Libri ka gjithsej 36 tregime. Çdo tregim ka në vetvete tingullin e tij tregimtar. Lexuesit e vegjël, e gjithë fëmijët që e duan librin e përrallat tregimtare të moshës së tyre; do të zbulojnë përgjatë leximit stilin e bukur me plot ndjenjë për botën që kanë ata; sa që autori shkrihet e bëhet një me botën e fëmijëve, me mënyrën e stilin e të treguarit të të gjithave tregimeve të shkruara prej tij.

Në tregimet e librit “Gjarpri me zile”, që tashmë lexuesit e vegjël do ta kenë në dorë për ta lexuar, por edhe në raftin e bibliotekës personale nëpër shtëpitë e tyre; autori Izet Hoti, ka ditur të kap e rrok tematika të ndryshme plot larmi ngjyrash dhe ëndrrash të botës së fëmijëve, të cilët kanë plot ndiesi e fantazi për botën që na rrethon, por edhe për ëndrrat e bukura për të nesërmen plot dritë e dashuri. Si të tilla, tregimet e këtij libri janë kapur fortë pas një boshti të vetëm : Në atë edukativo-estetike për moshën fëminore, të cilat japin mesazhe të qarta edukuese dhe frymojnë me ide të reja udhërrëfyese për sot e nesër për tek gjithë lexuesit e grupmoshave të vegjël. (Pse jo edhe për tek të më të rriturit). Autori ecën i sigurt shtigjeve të mendimit fëminor, dhe si i tilla rrëfenjat e këtij libri na i sjell të gjalla bashkë me personazhet, të cilët bashkëbisedojnë midis tyre duke zgjidhur çdo keqkuptim në dobi të jetës e të bashkëjetesës kolektive.

Duke vështruar për gjatë lexueshmërisë së tregimeve në përgjithësi, por edhe në veçanti, do të dallosh dukuri mendimesh aq të spikatura të botës mendimtare të të vegjëlve, sa që bëhen të dallueshme si ngjyrat e ylberit qiellor. Pra, tregimet e këtij libri sa modest, po aq interesant në stilin e të shkruarit nga shkrimtari ynë për fëmijë të autorit Kosovar Izet Hoti, janë si një gërshet të thurur me fjalën e artit, me mendimin e autorit që ulet në “Kopshtin e gjelbër” fëminor, e këmbëkryq bisedon shtruar me botën e tyre dritëdhënëse, të pastër e të ngrohtë si të diellit. Po të lexosh me kujdes, filli i bukurisë së tregimeve të këtij autori, kanë brenda tyre psikologjinë e të vegjëlve; si rrjedhojë kjo përbën atë buket të këndshëm që rrinë të lulëzuara në çdo stinë tek memorja dhe ndërgjegjeja, në botën e kristaltë që kanë fëmijët. Këtë e sintetizon më konkretisht te tregimi me titullin aq domethënës “Buketi i luleve”, ku përcjell në çdo skutë të qënies sonë e sidomos të fëmijëve respektin e dashurinë njerëzore; kjo e identifikuar me

personazhet nxënës- mësuese . Me këtë gjetje sa letrare dhe artistike, shkrimtari Izet Hoti thyen brengat e shpirti, e në vendin e tyre na dhuron buketin e luleve të dashurisë.

Ndërsa te tregimi "Kroi i bardhë", personazhet lëvizin si një elektron sa tek njëri- tek tjetri, dhe ata bashkohen gëzueshëm si ujët e valëbardhëve të kroit me fjalën e ngrohtë shpirtërore të së madhes Fjalëmirë!

Autori ka ditur të ndërtojë me mjeshtëri "Kalanë" shpirtërore, por këtë ai na e jep e përshkruan si një gjerdan me fije ari dashurinë për atdheun e lirinë! Atdheu është djepi ku lindim, këndojmë, jetojmë.....por përballemi edhe me vështirësitë e jetës. E megjithatë, në atdheun ku lindim s'mund ta zvëndësojë askush. Kjo është e dukshme që lexohet me madhështi e dashur për atdheun që tarnsmetohet në breza në mbylljen e këtij tregimi: " *Në lëvore të tyre shkruan : Për zotin dhe për lirinë e Kosovës !Dhe ndodhi një mrekulli nipi im ,kur u ngjit UÇK –ja në male,gjeti këtë amanet në lisa : Amaneti i trimave u bë dritë e atdheut, Liria !* -Kjo është Kosova e lirë, nip !".

Një tjetër motiv i bukurisë së rrëfimit tregimtar, lexuesi i vogël do t'i gjejë edhe në tregimet me titull " Gjyshi nuk shitet","Qyteti i zhurshëm","Ariu në biçikletë", "Qenët endacak", apo tek "Gjiri i nënës", "Hëna më tradhëtoi", "Te varri i nënës" etj. Gjithë simbolikat e tregimeve kanë prushin e zjarrtë të gatimit të tyre, të cilët të bëjnë për vete kur i lexon, e si të tillë nuk shpëputesh dot prej tyre, por do vazhdosh më tej për t'i lexuar deri në fund me kënaqësi.

Edhe tek tregimi " Macja e verbër", autori shpreh keqardhje për macen e verbër, sepse ajo ishte verbuar e kërkonte ndihmë nga dikush. Dhe një ditë kjo ndihmë s'vonoj, saqë për ta ndihmuar iu gjendën fëmijët e vegjël të cilët i dhanë ndihmën e duhur asaj. Kjo tregon sa keqardhje për të verbrit, po aq dashuri për kafshët fatkeqe, si kjo mace e verbër që kërkonte dritën e syve. Fati dramatik që e pësoi macja mbas kurimit të syve, e trondit shumë Mozën e gjithë familjarët e saj. Gëzimi dhe trishtimi janë bashkëudhëtare të jetës, - thotë autori tek ky tregim. Por, që të përshkruash e shkruash të tilla rrëfenja tregimtare, sidomos për fëmijë, siç na i shkruan tregimtari kosovar Izet Hoti tek ky libër "Gjarpri me zile", kërkon fantazi letrare, gjuhën fëminore, psikologjinë e tyre, bashkë me ëndrrat fluturuese që kanë vetë fëmijët; si rrjedhim të këtyre, autori i ka realizuar me vullnet e guxim, por edhe me talent krijuese letrare. Ai u ka dhënë vlagën e shpirtit të tij gjithë tregimeve të këtij libri.

Duke lexuar tregimin "Gjarpri me zile", nga ku ka marrë edhe titullin libri, befasohesh dhe ndjen njëkohësisht ngrohtësi shpirtërore; kjo e shoqëruar me besnikëri e bashkëjetësën që karakterizojnë në gjetjen e gjuhës së përbashkët midis shpezëve e kafshëve , për të jetuar të lumtur në atë pyll plot liman jete! Dhe kjo nuk është aq e lehtë, thotë autori, por kur gjuhët e përbashkëta arrijnë marrveshje e kompromis midis tyre, kapërxejnë çdo pengesë e vështirësi, saqë arrijnë në kufirin e duhur: atë të bashkëjetësës kolektive për ta jetuar Jetën! Ky është një mesazh i fuqishëm, mendim kualitativ edukues, filozofik e shkencor, i cili ndikon fuqishëm në psikologjinë edukative të të vegjlit. Kjo tregon për atë mesazh impulsivë- edukativë jo vetëm tek të vegjlit, (edhe te brezat e tjerë më të rritur). Midis të tjerave , në mbylljen e tregimit, autori bën gjetjen e duhur duke e përshkruar me mesazhin kuptimplot..... " *Jeta mori një rrjedhë normale fal angazhimit të shqiponjës dhe gjarprit me zile.Kështu, banorët e pyllit gjetën formën s'i të mbijetojnë dhe ja dolën ma në fund.Tani të gjithë iu kthehen jetës normale, nuk vënë në pyetje ekzistencën e tyre në pyll*".

Dukuria e tematikave të tregimeve në këtë vëllim, është e lidhur ngusht edhe me natyrën përrrëth , sepse vetë qënia jonë qëndron në faktin e pamohueshëm si pjesë e saj. Shkrimtari Izet Hoti i është përmbajtur strukturës së rrëfimit tregimtar me fines e ndjenjë të hollë, sa që lexuesi e ka të lehtë për t'i shkuar deri në fund lexushmërisë së tregimeve, sepse aty do gjejë shijen e tharmin e shpirtit të tij.

Kjo gjendet e gdhendur me mjeshtëri artistike tek tregimi “Bora po fluturon”, “Pylltari mashtrues”, “Bora në kopshtë” etj.

Është interesante dhe të fton deri në skajin më fundor, që lexuesin ta mbajë të karikuar për të lexuar me një frymë gjithë tregimet e këtij libri, sepse rrëfenjat kanë shijen e “Kripës” kur i hedhim gjellës, e na mbushin shpirtin tonë. Shkrimtari Izet Hoti lë shtigjet e hapura, ecën drejt rrugëve të takimeve edhe për të ardhmen duke bërë ftesën e tij se, na kërkohet në radhë të parë, ne shkrimtarëve që të plotësojmë atë boshllëk të akumuluar nëpër vite e dekada ndaj letërsisë për fëmijë (Reflekton te tregimi” Rruga e takimeve”).

Kjo dukuri negative ndaj letërsisë për fëmijë, është e dukshme, e prekshme , si në Shqipëri e Kosovë, (pa përmendur këtu në trojet shqipfolëse në Maqedoni e Mal të Zi). Shkrimtarët që shkruajnë letërsi për fëmijë janë të paktë, sa që ata numërohen si gishtat e dorës, kjo flet për një neglizhencë ndofta duke u shprehur me atë mendim se “ Hë, mo, se të vegjël janë!”, e nuk marrin pendën e tyre të mprehtë e t’i shtrohen punës krijuese për të shkruarë letërsi për fëmijë aq të kërkuar nga vetë lexuesit e vegjël, që edhe ata të kenë mundësinë e lexueshmërisë të veprave letëro- artistike të të gjithave zhanerve . Shkrimtari Izet Hoti , ka botuar në vite edhe disa libra të tjerë për fëmijë si: “ Dielli i rilindur” poezi, “Dallandyshtet në flak” tregime, “Zgori i lisit” tregime. Ai ka edhe disa vëllime të tjera të kësaj gjinie, të cilat presin dritën e botimit, të cilat do të jenë te lexuesit e vegjël për t’i lexuar ato.

Ne, shkrimtarët në përgjithësi, e në veçanti ata shkrimtarë të cilët ulen në sofrën e shpirtit krijuese në botën e fëmijëve, me veprat e tyre letrare për fëmijë, me veprat e shkruara të gjithave llojeve të kësaj gjine sa të vështirë, por edhe të bukur, do respektohen e lënë gjurmët e tyre si për brezin e sotëm e atë të nesërm me veprat letrare të tyre. Kësaj plejade shkrimtarësh , të cilët kanë shkruarë më parë letërsi për fëmijë, pra në shekullin XX- të, por dhe në shekullin XXI radhitet edhe shkrimtari Kosovar Izet Hoti.

Tregimet e librit “Gjarpri me zile” janë një vlerë e shtuar edukative - artistike e letrare, por edhe ringjallje e asaj dëshirëzjarrtë për lexuesit e vegjël , që këta të fundit të kenë në dorë e në libraritë vetiake e publike këto buqeta rrëfenjash tregimtare.

Tregimet për fëmijë të shkruara nga ky autor , duhet të shtrihen deri në çdo skaj të atdheut tonë, në Kosovë, Shqipëri e trojet shqipfolëse, sepse në këtë mënyrë i bëjmë nder letërsisë shqipe, brezit të fëmijëve sot, e mbi të gjitha brezave që do vijnë pas tyre nesër.

Të shkruash një libër, sidomos letërsi për fëmijë, është nder i madh jo vetëm për autorin,(në rastin konkret shkrimtarin kosovar Izet Hoti), por letërsisë shqipe në përgjithësi, e në veçanti letërsisë për fëmijë në rrafshin kombëtar, një vepër e shkruar e që merr dritën e botimit ,shkrimtari vulos kulturën e kombit të vetë, është një pashaportë identifikuese edukative sot e për gjithë brezat e ardhshëm.

I tillë do mbetet edhe libri me tregime për fëmijë me titullin “Gjarpëri me zile” të autorit Izet Hoti.

Zeqir Lushaj publiçist e poet,- gurët e vendlindjes i “ flasin dhe i këndojnë ” në galerinë e shpirtit ... !

Gjatë rrugëtimit tonë të jetës, herët apo von takajmë njerëz të ndryshëm me të cilët edhe bashkojmë mendimet , por edhe lidhim miqësi mbas një njohje të afërt apo në distanca të largëta qofshin ato. Kur ndjenjat burojnë nga shpirti e fjala del e pastër (në të folme apo e shkruar) , ska se si të ndodhë ndryshe: ajo jep kristale dashurie njerëzore! Miqësia e njohja ecin në rrugën e ndjenjave duke valëzuar si dallgët e detit brenda shpirtit me bardhësinë e borës e diellojnë se rezet e diellit përgjatë këtij rrugëtimit të njohjes. Sa bukur gërshetohen në një të vetme : instikti i ndjenjave , njohja rastësore, respekti njerëzor, mendimi i pastër, ajo frymë që mbart oksigjen dhe aromë lulesh dashuri njerëzore prej njerzve që mbjellin vetëm dashurinë njerëzore te njerëzit e tjerë! E ku ka më bukur se kështu o njerëz!? Prandaj jemi edhe qenie njerëzore, që të mbjellim në kopshtin e dashurisë njerëzore në mbarë globin tonë farën e dashurisë e respektin ndaj njëri – tjetrit, te të gjithë rracat njerëzore.

Unë eci e s’ndalem para dashurisë jetdhëse, sepse aty gjej “mbretëreshën” që ne e quajmë Jetë!

Para disa ditësh më merr në telefon një mik i letrave, Bajram Gashi nga Shën Vlasi i Durrësit, mësuesi fjalëpak e punëshumë i cili ka sjellë para lexuesve një libër me vlera për historikun e shkollës të këtij fshati. Për vlerat e librit kam shkruar më parë, e s’dua të ndalem aty këtë radhë, por ai libër u bë shkak i njohjes me këtë autor. Pikërisht, në datën 27 korrik 2016 takohem pas asaj telefonate në lulishten qëndrore të qytetit, aty te posta qëndrore me mikun Bajram. Aty në lokal pimë kafe e diskutoam gjatë e gjerë për letërsinë, por në veçanti për krijuesin publiçistin e poetin nga fshat Gri të Tropojës. Bisedat kishin vlag patriotizmi, por edhe ngjyra poetike, sepse vargu i shkruar i poetit Zeqir Lushaj të ngacmon shpirtin e të jep gjallëri si lastarët e një lisi shekullor ku rrënjët i janë ngulur thellë në tokën Arbërore e si shkul dot asnjë stuhi apo tërmet. Bajrami i kishte lexuar të 6 librat e dhuruara nga miku e shoku u vjetër Zeqir Lushaj; kujtonte vitet e shkollës kur ishte student bashkë me Zeqirin e shokët e shoqet në ato vite tashmë të largëta, loton e malli lexohej lehtë në sytë e tij, por dhe shprehja e dashurisë njerëzore për njerëzit, e në veçanti për mikun tonë të përbashktë Tropojan Zeqir Lushaj.

– Ja, këto janë librat e tua, - më thotë Bajrami. Ti ka dërguar Zeqir Lushaj....!

-Si? Zeqiri!? – dhe nga çanta nxorri librat e paketuara me mbishkrimin “ Për Xhevahir Cirongu”. Në këto çaste ndjeva një gëzim të veçantë që s’mundet ta përshkruaja dot me fjalë, sakaq falnderoj mikun në tavinonë e përcjell fjalën kuptimplote shqipe: Të Falnderoj mik i letrave, Zeqir Lushaj, njeriun zemërbardh e shpirtgjerin që në shpirt i vlon zjarri i dashurisë njerëzore për njerëzit e atdheun!

Ajo ditë korriku do mbetet si një ditë e veçantë për mua, sepse dhurata e dërguara posaçërisht në emrin tim nga poeti Zeqir Lushaj (6 libra) janë si thesare të çmuara ku takohem çdo ditë me fjalën e vargun poetik të një stili të veçantë të këtij autori. Me Këtë njeri aq fisnik e bujar, burrin e mençur të alpeve e të bjeshkëve shqiptare, jam njohur nëpërmjet shkrimeve të shkruara prej

tij si dje ashtu edhe sot në shtypin e shkruar e atë elektronik. Të them të vërtetën, kur mora librat e i preka me duar, i shfletova me radhë e lexoja vargjet e vargun e shkruar prej tij, mu dukën sikur prekja gjithë trojet e atdheut tonë të shtrenjtë Shqipërinë! Në librin me shkrime publiçistike “Zbehje e heroizmit” autori jep figura të gjalla e i lartëson edhe një herë me portretizimet që u bënë heronjëve të atdhut, njerzëve të dijes e të kulturës, Isa Boletini, Nikë Pjetër Ndreka, Qibra Sokoli, Met Hasa, Ram Sadria, Inajete Dumi, Kastriot Muço, Ismet Sali Bruçaj, Ilia Kici Dashi, Fatime Sokoli, Dervish Shaqa etj. Reportazhet, portretet, esset, ditare shënimesh, skica jetësor, plotësojnë më së miri këtë libër të shkruar në kohë të ndryshme, por që flasin shumë edhe sot, brezave që do vijnë nesër. Në mbyllje të librit jo më kot ai shkruan “Të panjohur, por miq!” , sepse edhe unë që po shkruaj këto pak rreshta në këtë esse, fizikisht se kam takuar Zeqirin, por me fjalëmendim e tani kur preka librat e shkruara prej tij që më erdhën dhuratë, u takuam dhe u përqaftuam si miq të vjetër që s’e ndal asnjë stuhi atë respekt njerëzor. Te libri “Sportit i mbetem borxh” mbyllet me një frazë filozofike ku thuhet: “Emri i mirë Kujtohet”. Po miku im, të mirët e kësaj bote kanë vetëm një emërues të përbashkët: Pavdekësi! Në librat e shkruara me poezi, autori Zeqir Lushaj di të rroki artistikisht tematikat e ndryshme, të cilat janë të shumëllojshme e vargu vjen natyrshëm për të lexuesi, si një gjerdan thurur me mall e dashuri njerëzore, me stil e varg të shoqëruar me ngjyrime, epitete e metafora që të fton në limanin e fushës të poezisë për ta lexuar. Vargu i lexuar të mbetet në memorje e s’e ndan dot nga ajo hapsirë yjesh alpine të bjeshkëve të Valbonës, nga gjithë gjeografia e tokës shqiptare; duke filluar nga Çamëria, Gjirokastra, Kaçanik e Prekaz, Shkodër e Tomorr, Shkëlzen e Çajup, Mitrovicë e Plavë, Tiranë e Prishtinë, Vlorë, Durrës, Dibër, etj. Poeti Zeqir Lushaj është i kudondodhur, i cili rrok me mall e dashuri edhe temën e emigracionit, për të cilën ai e ka vuajtur edhe vet mbi shpatullat e tij atje larg atdheut në Amerikë, por mendjen e shpirtin e ka lidhur përjetësisht me vendlindje e tij Grinë atje në alpet tona, me atdheun që e lindi, Shqipërinë. Në vëllimin me titull “Si n’kurbet, vëlla!” e sintetizon bukur dhimbjen e dashurinë për vendlindje te poezia aq domethënëse që të bëhet ilaç shërimi për plagën e kurbetit. Dhe më konkretisht poeti Zeqir Lushaj shkruan vargjet...

...!

“Heeej, mor Ti,

Që kur për rrugën e kurbetit,

Asgjë nuk po kursen!

Do ta kuptosh, se,

Era Njeri,

Vetëm në shtëpi Tande, të vjen! “.

Në vëllimin “Piedistali” poezitë kumbojnë si ujrat e Valbonës e nuk ndalen kurrë me mesazhet që na jepen aty. Më konkretisht:

Prekaz

..!

Që Kosova të mos shuhet,

Të mos thyhet,

...Në asnjë tallaz,

Zoti, me fuqinë e Tij fali,

(Në mes të Drenicës),

Një Prekaz.

Kurse te vëllimi me titull “ Rrokada...(politike) vjeshërimet jepen disi ndryshe, aty ka drithërima, autori bën thirrje deri aty saqë mos e fyeni shpirtin tim, thotë ai në mbylljen fundore të këtij vëllimi me poezi.

Ndërsa te vëllimi “Duhama e Valbonës” autori shpalos gjithë qënien e tij si një oaz i vërtet ku mbretëron e bukura Jetë! Pikërisht, aty në këto poezi është vet autori që na thotë hapur se si vendlindja s’ka asnjë në botë! Të gjitha ëndrrat lindin e vdesin atje ku kemi lindur, prandaj shtrati jonë i përjetshëm është vendlindja! Në poezinë me titull” Unë them se...” autori Zeqir Lushaj na jep edhe këto vargje...

.....

“Atë fllad – bjeshke plot oksigjen,
Mësuesi u detyrua ta braktisë,
Unë them se...
Në thembër të malit – Shkëlzen,
Rishtas jeta përsëri do të nisë.”

...Dhe në mbyllje të kësaj eseje, po po japim frymën e oksigjenuar poetike që shëron çdo plagë të shpirtit e jep shpresjete te lexuesi e për të gjithë ne vargjet:

.....

...Dritën,
...Dritën e shpirtit,
E paçim me vete!

Faleminderit, mik publicist e poet atdhetar, Zeqir Lushaj për dhuratën e çmuar që më fale, për poezinë e shkrimet që na solle në këto 6 vëllime të reja , por edhe shtypshkronjën “Kristalina – KH” për atë përkujdesje cilësore që ka treguar në botimet e librave.

Poezia e shkrimet na njohën, na bënë miq! E ku ka më bukur i nderuar lexues!? Poetit i urojmë shëndet e suksese në krijmtarinë artistike letrare e atë publicistike, që e cila të lundrojë pa u ndalur në oqeanin shpirtëror të këtij njeriu shpirtbardhë e atdhetar.

Poezia është këngë që këndohet e lexohet në çdo kohë

Orgesta Tafa ka lindur në qytetin Elbasan më 01 .05 1997. Mbaron arsimin e mesëm në gjimnazin “Ahmet Dakli” po në qytetin e saj të lindjes, vazhdon studimet e larta në Fakultetin Ekonomik (dega financë) në Universitetin “Aleksandër Xhuvani ” Elbasan. Por, letërsinë ajo e ka patur pasionin e saj të zemrës qysh në fëmijëri, duke qenë një lexuese e rregulltë e librit në përgjithësi, por e atij letrar në veçanti. Ajo merr guximin , e me penën e saj e hedh në letër vargun poetik të ngjyrosur me ngjyrat e ylberit shpirtëror. Aty tek ato rreh fort pulsi i dashurisë për jetën, malli për vendlindjen, për njerëzit e dashur të zemrës, për natyrën aq të bukur ku ajo ka lindur. Orgesta Tafa udhëton bashkë me mendimin dhe ëndrrat duke fluturuar nëpër qiellin e kaltër, takon yjet e bisedon me ta, i jep puthjen e ëmbël hënës ngjyrë ari, i thotë dashurisë së nënës se jeni mjalti e oksigjeni i jetës sonë, merr frymë thellë e takohet me ajrin e pastër të vendlindjes, Elbasanin që e ka rritur dhe edukuar, por edhe që e nxit për kurajon krijuese për tek vargu poetik.

Duke vështruar e lexuar poezitë e kësaj poete të re , në galerinë krijuese dhe në vargun kolorit, aty do gjesh pjalmin poetik ku fjala e vargu shpërthen fuqishëm bashkë me ndjenjat të vetë poetes, gjithsesi pikërisht është kjo ndjenjë e ngrohtë e fjalës së shprehur që na fton ne si lexues që ta lexojmë poezinë e saj. Libri përbëhet nga 74 poezi. Tematikat e poezive janë kryesisht të planit ndjesor shpirtëror, të cilat pasqyrojnë botën e brendshme të vetë poetes Orgesta Tafa. Por , ajo nuk lë pa hedhur në vargje edhe për vendlindjen, atdheun, flamurin, pra fryma e atdhedashurisë tek kjo poete rreh fort, saqë duket qartë e lexohet me dhimbje kur e merr malli , por edhe dashuri të madhe që s’njeh kufi, deri aty ku ajo këndon bashkë me zogjtë e fshatit, pi ujë nëpër burimet e vendlindjes, deri tek lotdhimbja te varret e të afërmve, ku ledhaton me vargun poetik. gurët e epitafet që janë shkruar aty. Libri ka një titull aq domethënës, saqë poetja rend duke ecur e s’ndalet pas një gjethe të rënë nga pemët aty në rrugicat e qytetit apo të fshatit. Simbolika e gjethes që këputet nga pema, është një tregues rrëfimi i pandalshëm i vetë poetes në këtë rrugëtim të gjatë të jetës sonë. Mesazhet janë të qarta, sepse jeta duhet jetuar bashkë me të mirat apo të këqiat e saj. E tërë dinamika e thelbit të poezisë me titull ‘ ‘Një gjethe e rënë’ nga ku merr edhe titullin libri i poetes Orgesta Tafa, na jep frymëzim, ngrohtësi, mendim e ëndrra për një të nesërme akoma më të bukur, sepse jeta vjen vetëm një herë, dhe si rezultat i kësaj ajo duhet jetuar. Dhe.... poetja e thotë qartë me vargun e saj të brishtë në dy strofat e fundit të kësaj poezie. Më konkretisht:

“ Po qanin gjethet që kishin rënë
Dhe degët sipër në pemë,
Ato kishin mbetur vetëm
Jetime lëvorja në dru.

S’kishin më ngjyra në to

Pa jelek në trup të ftohta,
Të veshur nga ngjyra gri
E nesrma do lindi përsëri.”

Tek poezia “Nënë”, poetja e shpreh bukur e me dashuri aq të madhe , saqë çdo fjalë e shkruar shkëlqen si rrezet e diellit, frymon ngrohtë e vargu pi qumshtin poetik nga sisa e nënës, prandaj ai lexohet me aq dashuri. E kush s’ka shkruar për nënën të paktën të vetmën fjalë!? Edhe Orgesta Tafa, na sjell në këtë vëllim poezinë e saj të gdhendur me daltën e shpirtit. Shprehet kështu:

“ U mërzita kur atje shkova
Por ty në zemër emrin,
Me ngjyra lapsi shkrova
Dhe mallin e zjarrit e shova.

.....

“ Me lot laj çdo ditë ditët e mija
Nga lerg prandaj vuaj o nëna ime,
Je dritë për sytë e mi si drita
Prandaj fortë të dua. ” .

Ashtu seç e kemi cekur edhe më lartë, poetja lotin e ka si një thesar ku i flet për gëzimet apo edhe për trishtimet e shpirtit. Bashkë me lotin ajo këndon këngën e jetës, por me atë lot shpreh dhe mallin e dhimjes për vendlindjen deri te pragu i shtëpisë, apo parmaku i dritares. Te poezia “Lot në dritare” përcjell fuqishëm për tek lexuesi atë dashuri që kemi për vatrën tonë të ngrohtë që ka emrin shtëpi, për parmakun e dritares nga ku soditim qiellin dhe yjet, kopshtet e bukura plot gjelbërim zogjtë nëpër pemë kur në pranverë ia thonë këngës, lulet e mbjella në saks, deri te bora e bardhë dimrore që zhvesh gjethet e pemëve.....Ja, si e shkruan vargun për lotin poetja Orgesta Tafa, me metaforën e krahasimit aq drithërues. Vargjet janë shkruar me lotin e shpirtit, por ato janë shtruar si një tapet gjelbëror si gjethet e pemëve nëpër fletët e këtij libri. Konkretisht:

“ Nga zemra u shkëput
Te syri ai rrodhi,
Më ra mbi faqe
Dhe zemrën ma mori.”.

Ndërsa tek poezia me titull “Ti pafundësi” , mesazhet janë të zjarrra, ato shpërthejnë si një vullkan, vargu e poetja dalin si vullkan zjarresh nga shpirti, duke na thënë qartazi se jeta është një udhëtim që s’ndalet, ajo udhëton me ne së bashku si një pranverë e begatë deri në pafundësi. Pa dashuri s’ka jetë! Vargjet te poezia të shkruara nga poetja janë kuptimplote si:

“ Dua që të më flasësh
Të jem kudo me ty,
Po ti them këto fjalë
Tani jemi veç se dy.
Ti edhe unë bashkë
Udhëtojmë në pafundësi...! ”

E vetmja ajo që bashkon njerëzit nëpër botë është gjuha Pa këtë komunikim, s’do të ishte e mundur që njerëzit të merreshin vesh me njëri – tjetrin. Gjuha i bashkon popujt. Ata nëpërmjet komunikimit të gjuhës marrin e japin vlera të dijes e të kulturës. Poetja Orgesta Tafa na sjell me një kundërvështrim domethënës e me vlerë, që ta duam gjuhën tonë të bukur shqipe, ta ruajmë e pasurojmë atë, sepse gjuha jonë shqipe është mbretëresha e gjithë gjuhëve të botës. Dhe poetja na sjell këto vargje të bukura për gjuhën tonë shqipe.

“ Rrotull venë e vinë, - të gjitha një kuptim
Me gëzof gjigante mbuluar botën,
Edhe kur gojë s’ke të flasësh, përshkon
Përdor gjuhën - tënde gjithësin shpegon.

Gjuha jonë e bukur, rrënjë Naimiane
Fishta zbukuron, dashuri Lasgushiane;
Fjalë thurin së bashku, 36 shkronjat
Perlë gjuha jonë, ajo më e shtrenjta.”.

Vargu i shkruar nga kjo poete, e fton lexuesin dhe i rrëmben zemrën e dhimbjes , të mallit e dashurisë, për të lexuar vargun e hedhur në letër të poezive të kësaj poete të re. Orgesta Tafa del para lexuesit me librin e saj të parë poetik me titullin “ Një gjethe e rënë”, por lulëkuqet e shpirtit krijuese premtojnë rrugëtimin e pandalshëm letrar të saj.

‘ ‘ Ah,kjo jetë - mërgimtare
Femijë nga gjiri nënës larguar;
Si zogjtë e korbit shperdarë
Zjarri i shpirtit te ne përvëlur!”

Poezia është një këngë që këndohet në çdo kohë, të tilla do mbeten si gurë diamatësh edhe poezitë e poetes Orgesta Tafa në lëmin e grunjtë të letërsisë shqipe.
Na mbetët për ti thënë poetes Orgesta Tafa, suksese në këtë udhëtim të bukur krijuese letrare

Durrës, 05, 12. 2017

Në gjurmët e kohëve, histori e krenari që shkruhet sot

Është një kënaqësi e veçantë, që sot lexon pas kaq vitesh dekada libra të tillë, të cilët na japin krenari e fisnikëri, sepse aty piktakohesh me vitet e shkuara, por edhe me njerëzit që kanë lënë gjurmët e tyre me aq mundim e përkushtim sipas profesioneve të tyre në çdo fushë të shkencës. Me përkushtim e vullnet, me dijet e tyre intelektuale, me kuturën e dashurinë për njerëzit e atdheun, ata u bënë pishtarë flakadanësh nëpër dekada të tëra e dhanë maksimumin e tyre intelektuale e profesionale në shërbim të atdheut e të zhvillimit shoqëror të shoqërisë, madje ka nga ata që kontribojnë edhe sot. Koha bën të vetën, madje ajo të fton ta jetosh atë, por është dhe e rreptë kur s'di ta vlerësosh, ndaj edhe na ndëshkon. Mendimi intelektual e profesional i çdo fushe të shkencës qoftë kjo, duhet të pasqyrohet e dokumentohet, sepse në këtë mënyrë ngelet dhe i shërben brezave të ardhshëm. Kur shkruhet në libra, mendimi intelektual mbetet thesar nëpër kohëra, por është dhe tregues që vulos edhe kohën intelektuale kur janë zhilluar ngjarjet ; si rrjedhojë e kësaj mendimi shkencor dhe veprimtaria intelektuale kthehet në një përmendore vlerësuese edhe për vazhdimësin e mëtejshme të vetë shoqërisë.

Para disa kohësh u njoha me historikun e spitaleve të Durrësit. Autori i librit është Dr. Bashkim Bajazit Habibi. Në libër, lexuesi do gjejë koronikë të zgjeruar për sa i përket fushës së shëndetësisë, qysh nga lashtësia e deri sot. Sipas të dhënave që disponohen, mjeku i parë që njihet në Durrës ka qënë mbreti i ardianëve Genti. Genti ishte mbreti ilir i cili sundoi nga viti 181 p.e.s. deri në vitin 168 p.e.s. Ai zbuloi efektet kurative të një bime mjekësore, e cila mban edhe sot emrin e tij Gentiana. Libri ka 467 faqe dhe është i shoqëruar me fotot përkatëse të mjekëve që kanë shërbyerë në këtë qytet. Interesante është sepse qyteti bregdetar i Durrësit i ka mirpritur të gjithë mjekët e ardhur nga gjithë trevat shqiptare. Autorit të këtij libri voluminoz Bashkim Habibi, i është dashur shumë punë e këmbëngulje sa individuale, po aq edhe intelektuale dhe profesionale. Një punë të kujdesshme ka bërë edhe shtypshkronja "Morava" në lidhjen e botimit të këtij libri. Koronikat janë të portretzuara dhe përshkrimi është bërë me fines nga

autori. Dr. Bashkim Habibi me dijet e bisturi, me fjalën e ngrohtë e të ëmbël, i thjesht e i dashur me sjellje qytetarie; u ka shërbyer me devotshmëri me mijëra pacientëve në durrës e të tjerëve të ardhur nga e gjithë Shqipëria. Ai sot gëzon respekt të veçant jo vetëm të ishpacientët, por tek të gjithë njerëzit nderohet e respektohe si mjek e njeri shëmbullor.

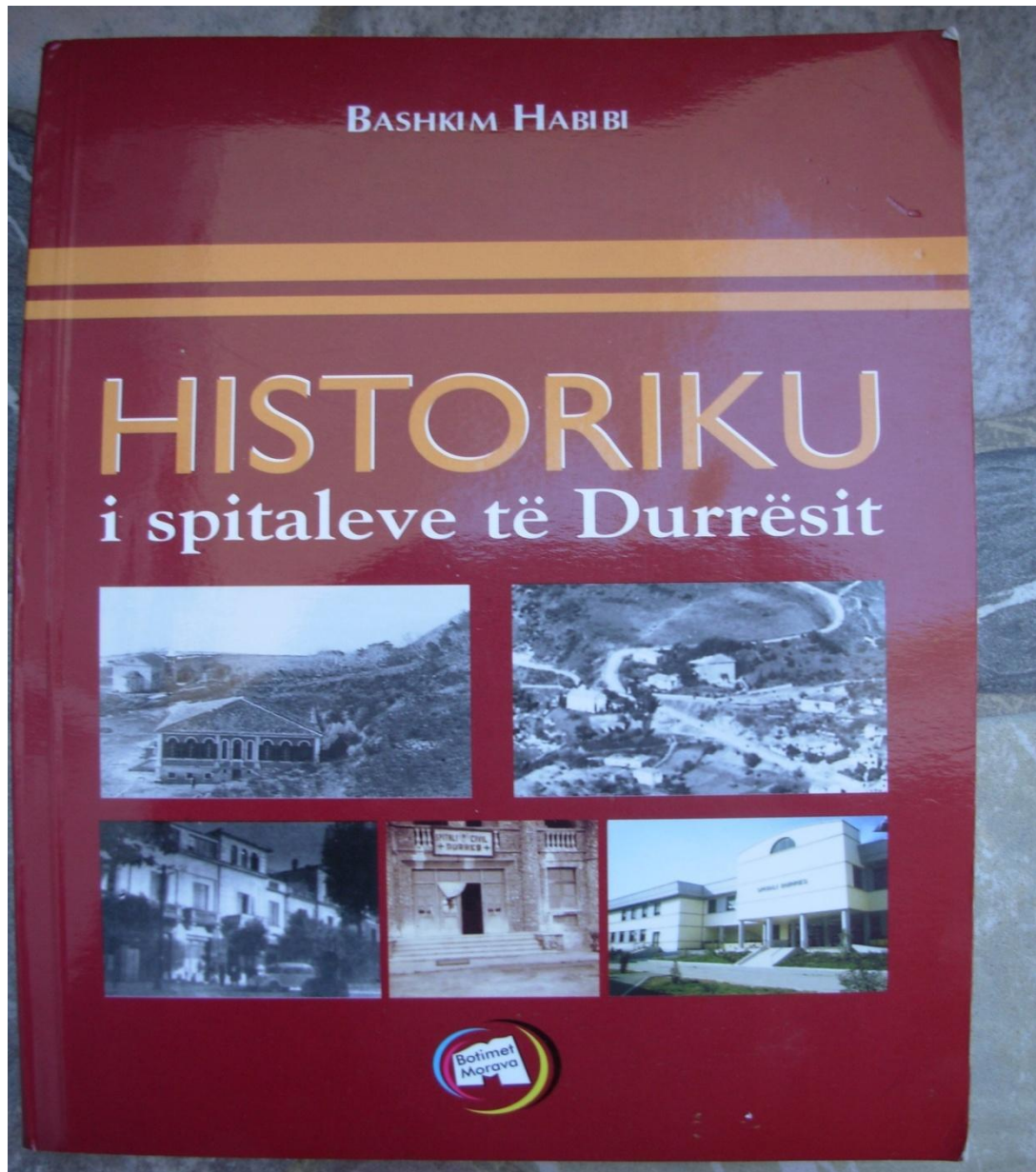

Foto e ballinës së librit : xh. Cirongu

Jetëshkrim i shkurtër mbi aktivitetin e Dr. Bashkim Habibi!?

Ai ka lindur më 30. 08. 1945 në Fushë Kosovë, Prishtinë. Në vitin 1957 filloi shkollën e mesme për ndihmës mjek në Tiranë në Politeknikumin Mjekësor që e përfundoi në vitin 1961. Për dy vjet punoi ndimës mjek në rrethin e Durrësit. Gjatë viteve 1963 – 1969 kreu studimet në Fakultetin e Mjekësisë të Universitetit Shtetëror të Tiranës. U emërua mjek i përgjithshëm në rrethin e Durrësit. Në vitet 1971 – 1972 kryen specializimin për kirurgji të përgjithshme në Spitalin Nr. 2, klinika e parë. Punoi kirurg në spitalin e Durrësit nga janari i vitit 1973 e deri në janar të vitit 1976. Në vitin 1976 u dërgua për specializim në Spitalin Nr. 2 Tiranë në Klinikën Universitare të Ortopedi Traumatologjisë. Është i pari ortoped për rrethin e Durrësit. Në vitin 1992 u emërua Shef i Shëbimit të Kirurgjisë të Spitalit të Durrësit. Në vitin 1996 kreu një kurs kualifikimi në shërbimin e Ortopedi Traumatologjisë të spitalit të Vogherës në Itali. Nga janari i vitit 1973 e në vazhdim punoi kirurg i përgjithshëm dhe ortoped në spitalin e Durrësit deri në vitin 2008, ku në këtë vit del në pension pleqërie. Edhe pse në pension ai jep kontributin e tij si mjek në Poliklinikën e Durrësit në shërbim të kirurgjisë të përgjithshme e të ortopodisë me orar të reduktuar, aktualisht punon në një klinikë private. Doktor Bashkim Habibi duhet vlerësuar midis të tjerave edhe për këtë thesar të çmuar që i lë mjeksisë durrsake, siç është libri me titullin “Historiku i spitaleve të Durrësit”.

Xh. Cirangu

Vilhelme Vranari Haxhiraj-princesha e fjalës së ëndrrave dritëdhënëse Jete!

Të shkruash për shkrimtaren vlonjate *Vilhelme Vranari Haxhiraj*, qoftë edhe një rresht të vetëm, sigurisht duhet të futesh në labirinthe të ndjenjave shpirtërore të kaltëra që mbart në korpusin krijuese letrar, të cilat këto botime lexuesi dhe dashamirsi i librit i ka vendosur në raftin e bibliotekës së tij. Sa herë që shfleton librat e kësaj shkrimtare, aq më shumë “Fluturon” drejt qiellit për të kapur e përqaftuar ëndrrat e jetës! Autorja Haxhiraj në harkun kohor prej 15 vitesh ka botuar 30 libra si në poezi, prozë (të shkurtër e të gjatë) tregime, novela, skica, romane, por edhe Esse – publicistikë, letërsi për fëmijë; përralla, fabula e gjëgjëza, si dhe një roman. Ajo ka shkruar edhe disa skenarë për fëmijë. Gjithashtu, edhe shkrime artikuj publicistik në shumë gazeta: në medjen e shkruar e atë elektronike. Shkrimtarja Vilhelme Vranari ka marrë deri tani 15 çmime letrare kombëtare e ndërkombëtare. Midis tyre ne veçojmë Urdhrin e lartë “Mjeshtër i Madh i Punës” shoqëruar me Medalje Ari., me rastin e 100 vjetorit të Pavarësisë kombëtare, vlerësuar nga ish presidenti i Republikës Prof. Dr. Bamir Topi. Shtëpia botuese “Nacional” boton një tjetër libër me titull “Çmimi i dualizimit” novelë të autores Vilhelme Vranari Haxhiraj. Novela e shkruar prej saj ka karakter

social, e cila është shkruar me një stil të hollë mjeshtëror. Ajo bën përmbylljen e novelës kështu: *“ Kjo ngjarje ishte kronika e një vdekjeje të paralajmëruar. Edhe pse tejet e dhimbshme, ishte një tragjedi me të cilën çdokush mund të mbronte masterin në drejtësi... Pse jo unë?”*.

Për Vilhelmen, Dr. Fatmir Terziu shkruan:

“ Vranari – Haxhiraj është shkrimtare eurodite, me kulturë të gjerë që shtrihet në kohë dhe hapsirë të pamatë...është shkrimtarja grua e moshuar që pranon sfidën...!”.

Ndërsa Prof. Dr. Eshref Ymeri thotë:

“...Dhe herë – herë një revoltë e brendshme të bën të shpërthesh në heshtje me zemëratë: ç’krim që bëri diktatura komuniste që kësaj zonje të talentuar ia mohoi të drejtën e shprehjes së fjalës artistike që në rininë e saj!”.

Me të drejtë mund të themi se, Vilhelme Vranari Haxhiraj është princesha e fjalës së ëndrrave dritëdhënëse që u jep jetë me letërsinë që ajo shkruan.

Xh. Cirangu

Në Durrës përkujuhet 110 vjetori i themelimit të shoqatës “Tomorri”

(Shoqata atdhetare e kulturore “Tomorri” dega Durrës mbushi 10 vjetë jetë)

Ishte data 21 nëntor 2016, e cila hapi siparin e festimeve të festave të nëntorit të organizuar nga Shoqata Atdhetare e Kulturore “Tomorri” dega Durrës. Në sallën kryesore të Pallatit të Kulturës “ A. Moisiu” ishte mbushur plot e përplot me antarë e simpatizanë të kësaj shoqate. Të binte në sy me shikimin e parë, sepse aty qenë të pranishëm nga gjithë grupmoshat e ndryshme. Tashmë është bërë traditë, se në aktivitetet e organizuara nga kjo shoqatë, të cilat janë të shumta e të shumëllojshme, kishte edhe pjesmarrës të ardhur nga Tirana, Berati, Skrapari,etj.

Fjalën përshëndetëse e hapi kryetari i kësaj shoqate z. Hajri Nuhu. Midis të tjerave ai theksoi se “ Sot ne jami mbledhur për të festuar e përkujuar 110 vjetoron e themelimit të Shoqatës Atdhetare e Kulturore “Tomorri” e cila u formua në nëntor të vitit 1906 në Rumani të firmosur nga 92 përfaqësues. Shoqata Tomorri është një nga shoqatat më të vjetra në shkallë kombëtare. Veprimtarinë e saj, kjo shoqatë e ka shtrirë veprimtarinë e saj në Shoqëri Klube si në Athinë, Egjipt, Amerrikë. Ndërsa në Shqipëri, në Skrapar, Berat, Tiranë, nga viti 1906 deri më

1951. Themeluesit e saj kanë qenë: Nikolla Naço në Rumani, Jani Vreto në Egjipt, Mit'hat Frashëri në Athinë, kurse në Amerikë Fan Noli, i cili ka dhënë një ndihmesë jashtëzakonisht të madhe për shoqatën "Tomorri" e shqiptarët me banim atje .Për ringritjen e kësaj shoqate, para disa vjetësh me inisiativën e disa intelektualëve në Tiranë, merr udhë përsëri Shoqata Kulturore "Tomorri" . Kryetari i saj u zgjodh z. Nuri Çuni.Një ndihmesë të veçantë ka dhënë e jep poeti e Akademiku z. Xhevahir Spahiu, i cili është edhe President Nderi i Shoqatës atdhetare e Kulturore "Tomorri" etj. Sot Shoqata Kulturore "Tomorri" është e shtrirë në shumë rrethe të Shqipërisë si: në Vlorë, Sarandë,Kavajë, Shkodër, Korçë, Gramsh, Berat,etj. Por, edhe në Qytetin bregdetar të Durrësit,e cila sot pikërisht më 21 Nëntor 2016 festoi 10 vjetorin e themelimit të saj. Pikërisht, në këtë nëntor, kur ne festojmë 104 vjetorin e Shpalljes së Pavarësisë së Shqipërisë. Është një rrugëtim i gjatë historik me plot vështirësi e krenari që nga themelimi i kësaj shoqate , për të ardhur deri në ditët e sotme. Veprimtaria e kësaj shoqate ka qënë për të mbajtur gjallë atdhedashurinë për Shqipërinë, për gjuhën e traditat më të mira të popullit tonë sa atdhetar edhe lirisdashës.

Një kontributë të veçantë gjatë veprimtarisë 10 vjeçare të Shoqatës "Tomorri" dega Durrës, kanë dhënë Iliaz Hasanbelliu,Fatri Mezini, Arben Qato, Fatos Çerenishti, Spartak Braho,Sadik Muka, etj.Në këtë veprimtari jubilarë të 110 vjetorit të Shoqatës Kulturore"Tomorri" të organizuar nga dega e Shoqatës " Tomorri " Durrës, merrnin pjesë: Nuri Çuni, Xhevahir Spahiu, Nasip Naço,Bashkim Koçi,Zylyftar Hoxha, Ramiz Hamzollari, Rustem Zyka, etj. të ardhur nga Tirana.Por,aty ishte edhe Nesim Spahiu, Kryetari i Bashkisë së Skraparit.Po nga Durrësi!? Aty midis të tjerëve ishte i pranishëm edhe Prefekti i Durrësit z. Roland Xhelili, i cili përshëndeti Shoqatën Kulturore "Tomorri" të Durrësit, për kontributin e saj që jep në zhvillimin ekonomik e kulturor të qytetit bregdetar të Durrësit. Merrte pjesë edhe poeti Durrësak Stavro Nikolla Risto. Në këtë eviment kulturore e atdhetar, për 10 vjetorin e themelimit të Shoqatës "Tomorri" të Durrësit, u shfaq filmi dokumentar "Udhëtimi i një dekade", por nuk munguan edhe këngët e grupit folklorik "Riza Cerova", të cilat i dhanë ngrohtësi këtij aktiviteti. Ata ishin si nga herë në skenë me zërin e tyre kumbues si: Fatmir Ajasllari, Kastriot Alihoxha, Pëllumb Gjata, Nesim Meno, Sefedin Çela e Dule Malindi. Në fund të aktivitetit u dhanë edhe disa tituj nga kjo shoqatë. Kështu, Fatos Çerenishti iu dha "Antar Nderi i Shoqatës", Tomorr Agalliu "Diplomë", Bashkim Koçi "Diplomë", Abdulla Bregu "Diplomë". Gazeta "Dielli i Tomorrit" me ish kryeredaktor Zylyftar Hoxha e Kastriot Caka aktualisht , është bërë si një "Zonjë" e mirë që përhap dituri , kulturë e atdhetari te lexuesi i saj si në Shqipëri, por edhe në Kosovë, kryesisht në qytet Prishtinë e Vushtrri.

Durrës, 21 Nëntor 2016.

Foto nga aktiviteti i shoqatës “Tomorri” Durrës, nëntor 2016

Foto: Xh. Cirongu

Këngëtari popullor Demir Zyko, - mbeti si lule maji

Antarë e simpatizantë të Shoqatës "Tomorri", të cilët kishin ardhur atë ditëmbremje maji në pallatin e Kulturës "A. Moisiu" të qytetit bregdetar të Durrësit, ishin të shumtë në numër. Të binin në sy, sepse e veçanta ishte pjesmarrja e banorëve të grupmoshave të ndryshme nga gjithë rrethet që jetojnë e punojnë në durrës, ku ndoqën me kureshtje të madhe filmin dokumentar "Në kufijtë e legjendës" kushtuar Artistit të Popullit Demir Zyko. Dokumentari ishte përgatitur nga RTSH.

Pikërisht ishte data 19 maj 2015, në Pallatin e Kulturës "A. Moisiu" Durrës, Shoqata Atdhetare e Kulturore "Tomorri" (dega Durrës), zhvilloi këtë aktivitet mbreslënës në kujtim të Artistit të Popullit Demir Zyko. Xha Demiri lindi në Maj të vitit 1911 në fshatin Gjerbës të Skraparit, dhe largohet nga jeta më 2 Korrik të vitit 1992. Ai na la pas këngën dhe zërin si një bilbil prilli që do kujtohet në breza. Në këtë aktivitet përkujtimor, u imituan nga këngëtarë të tjerë edhe këngët e kënduara në vite nga Demir Zyko. I pranishëm në aktivitetin e kësaj shoqate ishte edhe Kryetari i Bashkisë së qytetit bregdetar të Durrësit z. Vangjush Dako, i cili falnderoj shoqatën Tomorri dhe antarët e saj për kontributin e tyre që i japin zhvillimit e përparimit në të gjitha fushat këtij qyteti. Gjithashtu, merrte pjesë edhe ministri i Drejtësisë z. Nasip Naço. Kënga e zëri i Artistit të Popullit Demir Zyko dukej sikur zbriste nga tomorri e "puthte" valët e bardha të detit Adriatik aty në Durrës. Me zërin e tij si një bilbil prilli, do qëndrojnë në breza si një lule maji e çelur në lëndinën shpirtëror të folklorit të popullit tonë.

Ne mundëm të shkëpusim disa emra nga ky aktivitet për t'i sjellë në gazetën "Dielli i Tomorrit", Ylli Sevdari,- Spatharë, Arshin Koromani,- Krastë, Bardhyl Xhamallati,-Bargullas, Stoli Shatro,- Leskovë, Ajet Hasani,- Kakrukë,Asllan Ibro,- Vëndreshë, Idari Carkanji,- Gjerbës, Zeqir Caka, - Osojë, Yzedin Mersinasi,- Çerricë,Kujtim Hasani , - Çorrotat, etj. Në fund të aktivitetit u dhanë edhe stimuj të ndryshëm si: Diplomë, Çertifikatë, Nderi i Krahinës.Kryetari i Shoqatës z. Hajri Nuhu falnderoi gjithë pjesëmarrësit e këtij aktiviteti, duke u takuar edhe në aktivitetet e tjera për të mbajtur gjallë vlerat tona e për t'i çuar përpara ato nëpër breza.

Durrës, 19 Maji 2015

Xh. Cirangu

Asllan Ibro, këngëtari nga Vëndersha e Skraparit në udhën e medalionit të skenave të festivaleve folklorike

(Intervistë, maj 2013)

Më lindi nëna e më thinji flokët skena

E kush nuk e njeh Asllan Ibro nga Vëndresha e Skraparit...! Me zërin e tij aq të ëmbël, të cilin edhe sot ndonëse me mosh të thyerë, e dëgjon kur ia merr këngës në takime të ndryshme qofshin këto edhe spontane; thonë me krenari: "E dëgjoni atë zë bilbili që tingulli i këngës të ngroh shpirtin!? Ai është Asllan Ibro, këngëtari skraparas që gjithë jetën e tij së bashku me zërin brilant të këngëtarit u rrit dhe u thinjë nëpër skenat e festivaleve folklorike popullore.

...Dhe kjo është më se e vërtetë si drita e diellit.

Asllan Ibro , foto nga xhevahir cirongu,Maj 2013

Asllani ka lindur në vitin 1940. Për familjen e fisin Ibro kjo lindje ishte disi e veçantë. E themi këtë, sepse djali i sapo ardhur në jetë po rritej me këngën e bilbilave të dushkajave të fshati Vëndreshë në kodrat e Lipjanit sipër lagjes të Ibrollarëve. Si fidan lisi rritej edhe Asllani. Vitet kalonin e shpërthenin lastarët e tyre në trupin e këngëtarit të ardhshëm, sepse në odën e miqëve atje kënga e vallja gjëmonte e dëgjohej gjer në Tomorr. Thirrja e emrit të Asllanit atë ditë në lagjen e Ibrollarëve iu bashkangjiti edhe kënga e gëzimit familjar. Ishte foshnje e Asllani s' mund të fliste dot në atë kohë, por meloditë e këngëve e të valleve i regjistroi në pentagramin e memories të çelsit të heshtur muzikor. Vitet kalonin në shtegun e tyre, por edhe Asllani hidhte shtatin e tij burrëror çdo ditë së bashku me këngën.

Takojmë pas kaq vitesh këngëtarin në një kafene të qytetit të Durrësit. Kujtimet fluturojnë me cicërimën e zogjëve të dallandusheve nëpër vitet që ka lënë pas.

– Epo, gëzuar o Xhevo!,- më thotë e takon gotën me mua Asllani.

- Gëzuar qofshë edhe ti o këngëtar i ynë, i them unë.

Kishim vite pa u takuar,- vazhdoi bisedën ai, dhe mori përsëri gotën e rakisë dhe

thënë: “- Një dolli shëndeti!Të jemi shëndoshë e gëzime paçim të gjithë sa jemi këtu në tavolinë...! Pastaj më gjeti mua ortak dollie e vazhdoi dy, tre, katër...gota shëndeti sipas traditës skraparase. Shokut në krahë i bie me bërryl e ia merrin këngës me zë të ulët. Në lokal sa njerëz ishin aty po dëgjonin këngën.

Kënga ,- djepi i jetës dhe oksigjeni shpirtëror i shqiptarit

Kur e pyet Asllanin se kur ke dalë për herë të parë në skenë për të kënduar, ai të përgjigjet me modesti: As vetë nuk e di!...Dhe vazhdon rrëfimin e tregimit duke lundruar nëpër vitet e shkuara. Më kujtohet,- na thotë ai, se në ato vite të hershme të vegjëlisë, kur dilnim sipër kodrës së Lipjanit të lagjes Ibro; te vështroja lisat shekullorë e pemët e tjera të ngarkuara supeve me pjergulla që rrinin varur vilat e rrushit si hoje mjalti, apo kur dëgjoje këngën e zogjëve, si të mos këndoja edhe unë së bashku me shokët kur kullosnim qengjat e kecat në atë peizazh të bukur frymëzimi natyror plot gjelbërim e lule! Aty shkoja edhe vetëm, por më shpesh me shokun tim të fëmijërisë Sali Bregu. Këndonim e kërcenim duke u kapur pas trungjeve të lisave e aty nën hijen e tyre ia merrnim këngës. Sa për iso kishim cicërimat e zogjëve të pyllit e oshëtimën e lumit Osum.

Në kodrën e Lipjanit- Vëndreshë.

A të kujtohet kënga e parë që ke kënduar?

Si të them! Fjala nënë e kënga e parë s'mund të harrohen aq lehtë. Ato ruhen në çdo qelizë të trupit për gjatë gjithë jetës. Ne do largohemi nga kjo jetë, kurse kënga e vallja mbetet e përjshme në breza. Më kujtohet vallja "Mollë e kuqe plotë lule/dil i mblidhi moj nuse e re!...". Në këtë kohë Asllani ende si kishte mbushur 17-18 vjet. Në vitet 1950 e në vazhdim, Asllani s'ju nda këngës popullore. Ai ishte një aktivist i dalluar në aktivitetet artistike e kulturore që zhvillonte shkollë me nxënës. U bë një aktivist i rregullt e pjestar i grupit kulturor-artistik të shkollës e të rinisë në shkallë zone. Vërtet skena e parë u bë kodra e Lipjanit, por profesionalitetin si këngëtar e vallëtar ia dhanë skenat e festivaleve lokale e kombëtare që organizoheshin në shkallë vendi në qytetet e Shqipërisë. Pra, ajo që të thashë pak më parë është vallja që kam kënduar qysh në moshë 7-8 vjeç.

Përveç ambjentit rrethues, kush të ka nxitur që kënga të bëjë pjesë e jetës tuaj?!

-Sa për këtë, më ke zënë ngusht. Janë shumë faktorë. Po u tregoj për mësuesin tim, e s'kam arsye ta fsheh. Atij ia detikoj sepse më jepte kurajo për të dalë para publikut në skenë e unë të këndoja. Ishte tjetër kohë atëherë, sepse mentalitetet e vjetra edhe të frenonin të ecje para. Dhe vazhdon duke na treguar: - Emri i mësues Izet Kocorri është skalitur thellë në memorjen time. Ai u emërua mësues në Spatharë. Ishte nga Konispoli i Sarandës. Kur erdhi mësues aty kishte me vete

edhe nënën e tija. Në atë kohë ishte i ri në moshë. Me kalimin e viteve u lidh me një vajzë të fshatit Spatharë. Edhe ajo jetonte me nënën e saj. I ati nuk jetonte. Kështu, me vajzën që e quanin Shariko Zylyftari u martua e krijuan një familje të mrekullueshme. Izeti thoshte me krenari sepse Skrapari më bëri me nënë të dytë, ndaj edhe nuk u largua nga Skrapari e Spathara ku lindi, rriti dhe arsimoi e edukoi fëmijë të mrekullueshëm në mes malesh skraparase në vendlindjen e dytë të jetës së tij.

-Mikëpritja e Skraparasëve është disi e veçantë, do të thosha hyjnore, në qoftëse më lejohet të shprehem kështu, - na thotë me krenari Asllan Ibro. Kush ka punuar në Skrapar është ndjerë si në shtëpinë e vetë.

-Me sa dimë, në Skrapar përveç këngës traditocionale popullore këndohet edhe kënga popullore e kultivuar. Ç'mund na thuash për këtë variacion kënge?

-Kam shumë kujtime për të thënë, por juve po më ngacmoni me pyetjet tuaja që tani ato janë shumëfishuar aq shumë, sa që s'mundë të shkruhen dot në një shkrim, sepse mund të shkruani një libër të tërë e prapë janë pak.

Do t'ju përmend vetëm disa prej tyre. Kudo që shkonim nëpër fshatra e qendra kooperative publiku i priste me kënaqësi grupet artistike e kulturore; sidomos ato grupe të këngës tradicionale folklorike popullore. Por, më vonë, krahas folklorit tradicional hynë edhe veglat muzikore si fyejtë, firzamonika, klarineta me defin, pibzat etj. Në këtë mënyrë vatrat e shtëpitë e cultures u bënë qendra të vërteta në edukimin atdhetar edhe me anën e këngës së përpunuar popullore. Kjo që një revolucion që i dha impulse të reja traditës së këngës popullore skraparase. Sot ajo këndohet kudo nëpër Shqipëri e më gjerë. Të them të vërtetën Dule Malindi është kthyerë në ikonë të kësaj kënge që rrokë zemrat shqiptare. Asllan Ibro flet pak për vete e shumë për të tjerët. Veshjet me kostumet popullore kombëtare të krahinës, ia shtojnë edhe më shumë vlerat grupeve që këndojnë këngën traditocionale e atë të përpunuar popullore skraparase. Shfaqje të tilla grupi që ka marrë pjesë edhe Asllani kanë dhënë para publikut në fshatrat Vëndreshë, Therepel, Vërzhezhë, por edhe në Kajcë të Përmetit. Me bashkimin e fshatrave në një qendër të vetme ekonomie, në vitin 1971 në 8 fshatra si: 3 Vëndreshat, Therepeli, Valë, Spatharë, Lavdar, Buzuq, gama e shfaqjeve të grupit folklorik të Vëndershës iu shtua intesiteti i aktivitetit artistik duke u ngjitur shpeshherë në

skenat me këngën folklorike popullore para artdashësve. Krahas punës e pushkës shqiptari se ka ndarë kurrë këngën e vallen, sepse ato kanë qënë e janë pjesë e jetë. Pa këngë e vallen jeta s'ka kuptim. Ato janë pjesë e oksigjenit shpirtëror të shqiptarit në kohë të mirë e të keqe të trashëguar në shekuj.

-Si e ndjeni veten sot kur dëgjoni të inçizuara këngët në radio apo televizor pas kaq vitesh?

- Më kujtohen ato vite e mallin e shuaj sadopakë kur dëgjoj këngët që kam kënduar. Kujtoj me mall shokë e shoqet e atyre viteve të rinisë e më vonë. I thonë një jetë të tërë , o mik!.. Kur këndonim në qëndër të fshatit në shtëpinë e kulturës edhe gurët gëzoheshin e dëgjonin, e jo më njerëzit! Pikërisht, kjo ndikoi që Asllan Ibro të njihej me shumë këngëtarë të tjerë të zonës Vëndreshë.

Si: Diafet Kushova,Skënder Duçellari, Dailan Çela,Barje Hysi, Hurma Çela ,nga Spathara, Bajram Dervishi, nga Therepeli, etj. Grupi folklorik i këngës popullore të Vëndreshës me interpretimin e tyre aq fines, vallet karakteristike u bënë emër në Skrapar e më gjerë në gjithë trevat shqiptare në ato vite. Në konkurimin e vitit 1972 të këngës popullore, grupi i Vëndreshës mori flamurin e festivalit folklorik të rrethit. Në skenën e festivalit u ngjit për të kënduar edhe Asllan Ibro së bashku me Hekuran Mollën e Sali Bregun. Pritësi i këngëve ishte Asllani.

Që nga ajo kohë e deri sa u nda nga jeta Hekurani, me atë kam kënduar shumë këngë e valle. I dridhet zemra e loton Asllani për shokët e këngës që janë ndarë nga jeta. Në video vendos një disk me këngë e dëgjojmë Hekuranin e Asllanin që këndojnë vallen brilane skraparase "Hapëm ca ara në male",valle dyshe burrash.

- Ju keni kënduar shumë këngë, por ndonjë këngë patriotike a mund t'ju kujtohet?!...
-Po, po më kujtohet kënga për Heroin e Popullit Riza Cerova. A mund t'ju them disa vargje?! Dhe vazhdon të na tregojë edhe me këngë vargjet që ka kënduar.

'Në Skrapar o Riza linde/ Në mjerim u rrite ti/ Trimi ynë Riza Cerova/Që s'të theu asnjë stuhi/...

Porn ë vitin 1972, - vazhdon rrëfimin e tij Asllani, kam kënduar edhe për dëshmorët e Vëndreshës me Sali Bregun. I kam të freskta si tani vargjet e asaj kënge për gjashtë dëshmorët e fshatit tonë. ***'Një këngë do këndoj/ Do e marr me mall/ Gjashtë dëshmorë të Vëndreshës parë.../ etj.***

- Na treguat se keni qënë nëpër festivale folklorike kombëtare. Ç'mund të na thoni për këtë?

-Udhëtimi im si këngëtar ka shkelur shkallët e skenave në podiumet folklorike në disa prej tyre. Që nga viti 1973, 1978,1983,1988, kam qënë në Festivalet Folklorike Kombëtare në Gjakastër.Kurse në vitin 1995 në Berat.(Këtu s'po përmend me dhjetra e dhjetra në skenat e këngës të festivaleve të rrethit).

-A keni marrë ndonjë vlerësim për kontributet tuaja në fushën e kulturës? Më konkretisht si këngëtar?

- Ato janë shumë, jo për mburrje, por më e rëndësishmja për mua janë këngët që kam kënduar se sa vlerësimet e tjera. Unë e kam dashur dhe e dua artin e këngës që ajo të këndohet edhe në brezat që do vinë më pasë. Kënga është thesari shpirtëror i një populli,- na thotë Asllan Ibro. Meqëse vitet kanë bërë punën e vetë, Asllani edhe në moshën 73 vjeçar si ndahet këngës. Sot ai është anëtar i grupit të këngës folklorike popullore "Riza Cerova" në Tiranë. Në vitin 2009 ka kënduar me Hekuran Mollën e Sulo Piperi në Prizren. Po kështu, me Bajram Haxhillari kanë kënduar këngën për dëshmorin e kombit Astrit Suli; djalin nga Luzaj të Berati që luftoi për çlirimin e Kosovës më 1999. Por edhe për Vlushën heroike të Skraparit me rastin e 100 vjetorit të shpalljes së pavarësisë së Shqipërisë.***(Tekstet janë tuajat o xhero, më thotë duke më falnderuar mua.)*** Për kontributet që ka dhënë në fushën e kulturës e sidomos si këngëtar, Asllan Ibro është dekoruar nga Presidiumi i Kuvendit Popullor me Medalien "Naim Frashëri" të Klasit Parë. Edhe ne i urojmë jetë të gjatë sa vetë kënga Skraparasit Asllan Ibro.

Durrës, Maj 2013

Ese

Xh. Cirangu

Këngëtarit Fatmir Ajasllari (Greva) kënga i gurgullon si krojet e Popçes...!

Është diçka si e çuditshme, por ajo çka të bën që ndalesh pak në kohë e ti thuash në heshtje:

“ndalo moj kohë e trisht, sepse tek ty dua të mësoj të fshehtat e tua që s’mi treguar!”.

Udhëtoj nëpër dekadat e shekullit të XX. Pas tyre shpallosen kujtimet e parrëfyera , të cilat sot ato duken qartë e lexohen si një shpat mali të mbuluar nga bardhësia e borës. Vështrojmë tutje në horizonitn e dekadave që lam pas, por edhe në këto dy dekada të shekullit XXI, para syve na shfaqen të çeluar si manushaqet e marsit kujtimet në zemrat tona. S’janë vetëm tegimet e kujtimeve që vijnë deri në ditët e sotme që rrëfihen aq bukur; por është edhe “magjia” e këngës që ka mbjellë në shekuj te njerëzit dashurinë për vendlindjen e atdheun. Me anën e këngës shqiptari në shekuj ka ditur ti këndojë gëzimeve familjare, kurse me këngë vaji fatkeqsive.

Pas shumë bisedave telefonike, munda që të takohesha drejtpërdrejt me këngëtarin zë ëmbël e fjalëmirin Fatmir Grva. Janë të shumta këngët e traditës popullore të trevës së skraparit e tomorricës, që janë kënduar e këndohen edhe sot , Asambli Folklorik mban emrin e Artistit të Popullit “Demir Zyko”. Jemi në fundshkurtin e vitit 2017. Atje, tek rrethrrutullimi “shqiponja” në Tiranë, takohemi me Fatmir Grevën. Kisha kohë që me këtë njeri bujar e punëtor me të cilin s’ isha takuar. Ndryshe të bisedosh nëpër telefona, e tjetër kënaqësi ndjen kur je ballë për ballë në një tavolinë e bisedon shtruar duke sjellë kujtimet e viteve të shkuara e të tashmes. Ka shumë kujtime nga fëmijëria, por edhe nga vendlindja e tij aq e dashur Greva, e megjithatë ai i ruan të freskta në sirtarin e kujtimeve!

Kush është Fatmir Ajasllari (Greva) !?

Këngëtari i këngës popullor Fatmir Greva , ka lindur në vitin 1948 në fshatin Grevë të rrethit Skrapar (tomorricë) . Ishte muaji shkurt i atij viti, atëherë ku dëbora zhveshi vellon e bardhë që kishte mbuluar fshatin Grevë , dhe iu ngjitet majës së malit Lisec. Nga larg maja e malit dukej sikur dikush kishte lënë aty kapuçn e bardhë ! Bora ja lë vendin luleve të thanës verdhoshe e të lajthatave , të përziera me lulet e bardha të kumbullave e të bajameve të marsit ; të cilat ndezin shumngjyrshet e luleve të pemëve e zbukurojnë fshatin Grevë kur vjen marsi pranveror.

Lindja e djalit iu gëzoi zemrat bashkëshortve Hajri e Synie , por edhe fisit Ajasllari .

Atë ditë gëzimi, dikush tha se naduhet ti gjejmë emrin djalit të sapo ardhur në jetë.

Hajriu si u mendua pak tha: “Ja kam gjetur, or burra! Besoj se i shkon emri Fatmir! ” Oda e miqve, e cila ishte mbushur plot me të afrëm e dashamirës e miratuan me një zë. Dhe ...kënga e

vallja s'pushuan deri në mëngjesi. Ndërsa dielli , sapo kishte nxjerrë syrin e tij të ngrohtë atje lart në qafën e gjarpërit, e u përqaftua gëzueshëm me banorët e fshatit Grevë. Edhe ai iu bashkua atij gëzimi familjar, ndaj ngrohnte më shumë atë ditë shkurti. U ngritën dollitë sipas zakonit, por edhe vallja e kënga oshëtinë gjer në Gogole! Vitet iknin pa u kuptuar e Fatmiri hidhte shtatin si një lis. Në vitin 1967 shkon ushtar në Fier. Arsimin profesional elektrikën e mbaron në Tiranë në vitin 1979- 1980. Për 35 vjet punon në sektorin e elektrikut, derisa del në pension në vitin 2010. Lë qytetin Çorovodë dhe qysh nga viti 1998, Fatmiri banon me gjithë familjen e tij në Tiranë. E do punën, por edhe këngën që "fle" e "zgjohet" bashkë me atë. Ai na tregon se: "Qysh i vogël dilja e këndoja atje nën hijen e pemëve të arrëve te krojet e Popçe të lagjeve Ajasllari, Bakillari e Hajdari. Atëherë isha vetëm 8 vjet. Kënga e bilbilave dhe gurgullima e ujit të krojeve të kristalt, mu bënë iso e këngëve të mija, na thotë Fatmiri!"

Kur vjen pranvera, fsahti Grevë mbulohet i gjithi nga gjelbërimi i pemëve, por pikmendi më i spikatur gjelbëror janë pemët arvore, ku i thonë mirë se erdhe vizitorëve e miqve që të shijojnë hijet e freskta të tyre! Por edhe për të pirë një gotë ujë te burimi Kasma në lagjen "Shallari" . Fatmiri ruan shumë kujtime të bukura nga fëmijëria e vendlindja e tij. Aty gjen frymëzim për ta mbajtur zërin e pastër kur këndon, ashtu si të bilbilave që këndojnë nëpër pemë apo gurë. Ai ka mall e dhimbje edhe për gjyshen Qerime , ose siç i thoshin në gjithë fshatin nënë Qerime (Sepetja). I thoshin kështu , sepse ajo e ruajti me fanatizëm që nga viti 1928 broshurën e alfabetit shqip në Sepeten e saj të nusëris që e solli Xhile Greva nga Turqia, i cili vdiq në vitin 1950 po në turqi. Kjo fletore e alfabetit shqip u përdor në shkollën e fshatit për të mësuar nxënësit nga mësuesi që ishte edhe bir i këtij fshati , Furzuli Greva.

Kënga është shpirti i një kombi

Repertori i këtij këngëtar është i larmishëm. Ai e do skenën e këngës folklorike. Edhe sot , që sapo ka mbushur 69 vjet , atë e gjen në aktivitete të ndryshme së bashku me grupin folklorik "Demir Zyko". Kënga të rinon, të jep energji, - na thotë gjatë bisedës Fatmir Greva. Ne morëm një intervistë të shkurtër nga ky njeri që e do me shpirt artin e të kënduarit. Për vete flet pak, ndërsa për të tjerët kërkon të flas shumë. - A t'ja marr një këngë!? - Merrja, i them unë. Ashtu shtruar me zë të ulët ia merr këngës: " Në Ujanik të lindi nëna/ Lule o Mestan Ujaniku..." Dhe vazhdon "Rastë i veçant e i rrallë/ Tre vëllezër partizanë/ Komandant kishin babanë/ Mestan Zybë kapedanë!". Përlotet! Këtë e kam kënduar me këngëtarin Pëllumb Gjata nga Leskova, na thotë Fatmiri. Së bashku me këngëtarin tjetër tomorricar Agim Carkanji nga Gjerbësi, kanë kënduar edhe për Riza Cerovën.

Por edhe në Tiranë, Fatmiri s'ju nda këngës folklorike të trevës nga vinte edhe vet ai. Me inisiativën e tij formohet Ansambli Folklorik "Demir Zyko", ku zgjidhet përgjrgjës i këtij asambli. Ne mundëm të shkëpusim disa emra këngëtarësh si: Pëllumb Gjata, Xheladin Cërri, Sefedin Çela, Nesim Mëno, Bashkim Çela, Xhevahir Bora, Ramadan Kollgjeri, Sali Ferrollari, Yzedin

Mersini, Kodhel Avdiasi ,Fari Zotollari, Xhelal Ismaili, Blerim Çipi, Zengjine Ismaili, Dashuri Hysi, Teuta Skrapari (Dyrmishi), Afërdita Bregu, Brikena Ajasllari, Fiqirete Doko, Edlira Kodra, Mbares Rama etj. Gjeografia e këtij asambli ka një shtrirje të gjerë me emrat e këngëtarve në gjithë trevën e skraparit. Nga viti 1995 e deri më sot, këngëtarët e valltarët këtij grupi i gjen në çdo veprimtari artistike si në Shqipëri e jashtë kufijëve shtetrorë. Veprimtaritë artistike e kulturore janë të shumta , por ne mundëm të përmendim disa prej tyre. Në vitin 1995 merr pjesë në Festivalin Folklorik Kombëtar në Berat, ku merr çmin të dytë me këngën kushtuar Riza Cerovës. Grupi “Demir Zyko” ka marrë edhe çmim të parë. Një risi e veçantë e këtij grupi folklorik është edhe në përkrahje të aktiviteteve që organizon Shoqata Kulturore e Atdhetare “Tomorri” me qëndër në Tiranë.

Grupi i Asamblit folklorik “Demir Zyko” e gjen të pranishëm e të mirëpritur nga publiku artdashës të këngës poulllore si në Tiranë, Fier, Bylis, Sarandë, Gjirokastër, Durrës, Përmet, Korçë etj. Kurse jashtë kufjve ka dhënë shfaqje në dy herë në Turqi, Maqedoni, Kroaci e Kosovë. Në këtë shkrim modest do përmendim edhe disa emra të këngëtarve që bënë emër me zërin e tyre nëpër festivale lokale e kombëtare, që fatkeqsisht janë ndarë nga jeta duke na lënë thesarin më të çmuar Këngën! Si : Demir Zyko, Muharrem Kapxhiu, Sulo Piperi, Fatmira Gjogovica, Shahin Çinari, Hysnie Ago , Sybi Ferrollari , Mahmut Hasani, etj.

Kënga është shpirti i një kombi! Me anën e këngës ka udhëtuar në shekuj nga njëri brez te tjetri gjithë historia njerëzore, si në gëzime ashtu e në hidhërime fatkeqsisht qofshin këto natyrore apo njerëzore. Pra ,është kënga e para ajo që ka shkruar historinë tonë, prandaj edhe sot atë e cilësojmë : “Kënga është magjia e jetës sonë!”.

Këngëtarit Fatmir Ajasllari (Greva) i urojmë shëndet e kënga ti lartësohet sa mali tomorr!

Në foto nga e majta në të djathtë : Fatmir Ajasllari (Greva) Xh. Cirongu, Tiranë ,shkurt 2017

Durrës, 23. 02. 2017

Xh. Cirangu

ese

Intelektuali e këngëtari i ujvarës së këngëve nëpër vite....

“vërtert, vitet e jetës derdhen si ujvarë. Ato udhëtojnë e pas lënë gjurmë në kujtesën e tyre tek njerëzit. Si petalet e luleve, ato shkëputen një e nga një; e në vetvete formojnë trungun e përjetësisë”.

I tillë, sot është edhe intelektual dhe këngëtari i mirënjohur durrsak Naim Kërçuku. Puna si intelektual dhe si njeri i skenës, me zërin e tij universal, i kanë dhënë forcë e kurajë në rrugën e jetës. Kudo ku ka punuar, ai ka shpalosur vlera prej intelektualit e formim qytetarie të një njeriu të thjeshtë, punëtor e novator, kërkues ndaj vetes e të tjerëve. Në plejadën e këngëtarëve të gjysmës së dytë të shekullit XX, edhe Naimi ka lënë gjurmë në skenat e festivaleve të këngës së Radiotelevizorit Shqiptar. Ai, tashmë është pjesë e arkivit skenik të radiofonisë televizive të kulturës mbarëshqiptare. Ujëvara e këngëve do të dëgjohej në shekuj. Kur e kam takuar për herë të parë në Qendrën Kulturore të Fëmijëve të Durrësit, në vitin 1993, jam befasuar. Qëllimi im si gazetar ishte që të shkruaja një artikull për aktivitetet e larmishme të këtij institucion të qytetit bregdetar të Durrësit.

Po, - më tha, - dakord jam, por...Dhe më ftoj duke bërë me dorë drejt zyrës. U përshëndetëm. Bëmë edhe prezantimin e njhjes e më thotë: - Për mua mos shkruaj, por për kolektivin e bashkëpunorët e QKF-së mund të shkruash çfarë e sa të duash... Pse? – Po ja, se...të tjerët mund të thonë... Të uroj shëndet e suksese, - i them unë. Kjo bisedë e shkurtër, por miqësore dhe ai zë i ëmbël që i buronte nga shpirti; më solli në kujtesë melodinë e këngës “Bardhësi” të kënduar nga Naimi në Festivalin e Radiotelevizorit Shqiptar të vitit 1971. Dhe unë largohem për ta takuar pas kaq vitesh përsëri Naimin shpirtëbardh e njeriun e vlerave intelektuale e qytetare durrsake.

Pak histori familjare...

Historia e familjes së Naim Kërçukut, është e mbushur me ngjarje dhe episode nga më të ndryshmet. Duke hedhur vështrimin nëpër dekada, ato kanë lënë gjurmë të arta në memorien e njerëzve, por edhe në historinë e popullit tonë. Kështu, në këtë rrugë të gjatë e të vështirë, por me krenari kanë vulosur gjurmë atdhedashurie, të cilat kujtohen me respekt edhe sot. Të parët e fisit Kërçuku shpërngulen nga fshatrat e Nishit të zonës Kërçukaj; kufiri më i skajshëm verior i Shqipërisë ose, siç quhet "Qafa e Mollës" që ndan kufirin me Jugosllavinë. Nga përndjekjet dhe pushtimet e tokave shqiptare, që nëpër dekada kanë bërë sllavët; shumë fshatra shqiptare të Nishit shpërngulen e vendosen për banim për gjatë rrugës "Egnantia" në Ndroq të zonës Pezë. Fisi "Kërçuku" dhe të tjerët, gjejnë mikpritje vëllazrore të vendsave në komunën e Ndroqit. Kështu, si rrjedhim i kësaj , aty formojnë fshatin Kërçukaj. Më vonë, një degë e këtij fisi shkëputet e vendoset me banim në Lushnjë. Sot nga ky fis i gjen në Qerret të Kavajës e në Qerret të Durrësit. Për të bërë një jetë sa më të mirë, gjyshi i Naimit, Mustafa Hasan Kërçuku, në vitin 1905 lë fshatin Kërçukaj dhe zbret me banim në qytetin e Kavajës. Aty merret me bujqësi dhe tregëti. Fisi Kërçukaj ka qenë kundërshtar i hapur ndaj Perandorisë Osmane. Kështu, Sulejman Kërçuku organizonte herë pas

here kryengritje të armatosura kundër osmanllinjëve dhe taksave të larta që ishin vendosur ndaj shqiptarëve. Si rrjedhojë i qëndresës së armatosur popullore kundër perandorisë, dënohet tri herë në mungesë nga qeveria turke. Në këto rrethana, në mënyrë tinzare, në vitin 1904 kapet dhe ekzekutohet me varje së bashku me shokët e tij në Bizë të Martaneshit.

Si shumica e shqiptarëve, familja Kërçuku me në krye Mustafain, gjyshin Ali dhe Ibrahim, kanë marrë pjesë në luftën e Shkodrës kundër hordhve serbomalazeze të asaj kohe; ku në këto beteja shqiptarët kanë treguar trimëri të rrallë në mbrojtjen e trojeve të veta. Dhe më vonë... Në Luftën e Dytë Botërore, xhaxhai Hazis Kërçuku rreshtohet me armë në dorë në çetën e Pezës, së bashku me dajën Fejzulla Gjermani. Në një dokument të kohës të Luftës Nacionalçlirimtare të operacionit të dimrit të vitit 1943, thuhet: "Sipas shënimit të Babë Myslimit, Rustem Kërçuku ka ndihmuar me bukë e veshmbathje Luftën Nacionalçlirimtare dhe partizanët e çetës së Pezës". Po, dera e madhe e fisit Kërçuku shquhet edhe për njerëz që duan dije e kulturë. Kështu, i ati i Naimit, Rustemi, ka kryer shkollën tregtare në Vlorë dhe atë bujqësore "Hari Fulc" në Golem të Kavajës. Për shkak të qëndrimit anifashist e atdhetar, në vitin 1943, Rustemi dënohet me burg së bashku me shokët e tjerë nga qyteti i Kavajës dhe rrethinat e saj. Po, kjo nuk zgjati shumë kohë, sepse ndërhyri për lirimin e tyre nga burgu Et'hem Cara, i cili ishte një nga personalitetet e kohës. Pas çlirimit, Rustemi punoi si magazinier në ndërmarrje të ndryshme në Kavajë e Rrogazhinë.

Naim Kërçuku ka lindur në qytetin e Kavajës në korrik të vitit 1944. Arsimin e parë e merr në këtë qytet, i cili ka nxjerrë njerëz me famë kombëtare e ndërkombëtare. Në moshën 17 – vjeçare mbaron studimet për Matematikë-Fizikë në Shkodër në vitin 1962. Me profesionin e mësuesit, ai ka punuar për shumë vite në arsim dhe ka përgatitur me dije një armatë të madhe nxënësish, të cilët sot janë specialistë e kuadro të zotë në të gjitha fushat e shkencës. Viet e pleqërisë i rëndojnë mbi shpatulla. Ndërsa thinjat në kokë i ruajnë kujtimet e respektin e shumë fshatarëve e qytetarëve të Kavajës. Si në fshatin Bago, Varrozen etj. Ai ka dhënë mësim edhe në shkollën e mesme " Medar Shtylla" të qytetit të Kavajës. Në vitin 1972, deri në vitin 1988 e gjejmë mësues në fshatrat e

Durrësit. Si: në Jubë, Katundi i Ri, Sukth. Po kështu, punon në shkollat 8- vjeçare të qytetit Durrës si: “Jani Kukuzeli”, “ Bedrie Bubuzeqi”, “B. Curri”, “Nënë Tereza”, “Hasan Koçi”, “ Isuf Ferra”. Ai jep mësim edhe në një nga gjimnazet më me zë të Shqipërisë “ Naim Frashëri” të qytetit të Durrësit. Në vitin 1989 – 1990 drejton ekipin e punës metodike të lëndës Matematikë në zonën Manëz. Ishte viti 1970, kur prezantimin e parë Naimi e bën me një vajzë nga Durrësi. Ajo vajzë, e cila kishte tiparet e kreshtës së malit , e quanin Lumturi. Ishte vajza e të madhit Ramazan Njala. Pikërisht nga ajo ditë e deri sot, familja Kërçuku rrezaton vetëm lumturi jete. Nga martesë me Lumturinë, kanë sjellë në jetë dy djem dhe një vajzë. Që të tre fëmijët mbarojnë studimet e larta. Dy djemtë studimet i mbarojnë në Itali, ku edhe punojnë. Ndërsa vajza mbaron Ekonomi- Biznes në Tiranë., ku ka mbaruar edhe Masterin dhe punon në një nga institucionet e qytetit të Durrësit. Është e martuar dhe ka dy fëmijë. Naimi e Lumturia u gëzohen dy mbesave me emrin Kletia e Zimena. “Kur më vijnë mbesat në shtëpi, më duken sikur kanë ardhur në folezë dallëndyshe e na ngrohen zemrat”, - thotë Naimi. Edhe pas çlirimit, hijet e burgut dhe persekutimit nuk iu ndanë familjes Kërçuku. Për shkak të pasurisë dhe ambicjeve ogurzeza ndaj familjes së Rustemit, regjimi komunist i heq triskën e frontit. Në vitin 1972 Rustemi së bashku me djalin Ismet Kërçuku,dënohen me dy vjet burg. Rustemi bën një vit burg, kurse Ismeti tre muaj. Kjo qe një goditje e rëndë për këtë familje. Por më shumë se kushdo, këtë tragjedi e ndjeu intelektual i dhe këngëtar i Naim Kërçuku.

Kur ka kënduar për herë të parë Naimi?

Ishte viti 1969. Ai kryente detyrimin ushtarak në Kuçovë, (sepse të gjithë ata studentë që mbaronin Institutin e Lartë dyvjeçar, thirreshin nën armë ushtar). Kështu, në një aktivitet recital me këngë, në skenë ngjitet për të kënduar edhe ushtar Naimi. Zëri i tij plot kumbues dhe i ëmbël si mjaltë blete, tërhoqi vëmendjen e kompozitorëve e dirigjentëve të kohës. Nga kjo skenë e thjeshtë ushtrie, ndonëse një djalë flokëzi e me një fizik trupore i gjatë, me zërin që dilte nga mikrofoni do të pushtonte më vonë skenat e festivaleve të këngës së Radiotelevizionit Shqiptar.

– U befasova, - na thotë Naimi, - dhe ndjeva qëzimin më të madh të jetës sime, ku më vjen ftesa për të marrë pjesë në Festivalin e 8 – të të këngës në radiotelevizion. Në këtë festival ai interpreton këngën me titull “ Mbi trase” të kompozitorit Platon Mezini me dublim nga Tonin Tërshana. Dhe tjetra “Shokë të pandarë” të kompozuar nga Agim Prodani e dubluar nga Sherif

Merdani. Këngët e interpretuara u pritën me duartrokitje të zjarra nga publiku i gjerë shqiptar i asaj kohe dhe sidomos nga rinia. Më vonë në vitin 1970, përsëri ngjitet në skenë për të interpretuar këngën "Shoqja e bankës;; e kompozitorit Aleksandër Lala, me dublim nga Vera Dervishi. Duke marrë pjesë në dy festivale të këngës së muzikës së lehtë në Radiotelevizion, Naim Kërçuku formoi me zërin e vet skenik paraartëdashsëve autoprotretin e një këngëtari të talentuar që të jepte ngrohtësi shpirtërore. Ishte ky shkaku ku përsëri interpreton në festivalin e 10 –të të vitit 1971, me këngët: "Bardhësi" e kompozitorit Vakthi Sheme dhe tjetra "Stacioni i dashur", kompozuar nga Agron Xhunga me dublim nga Justina Aliaj. Në këtë festival , kënga me titull "Bardhësi" merr çmim të dytë të festivalit. Kurse këngëtari Naim Kërçuku u cilësua si interpretuesi më i mirë i këngës së këtij festivali. Përveç këngës së muzikës së lehtë, Naimi merr pjesë edhe në anketat muzikore të këngës popullore të festivaleve kombëtare të radios. Në festivalin kombëtar të këngës artistike e popullore që u organizua në Vlorë, interpreton këngën me titull " Mu aty tek shtatë zymbylat". Për interpretimin e shkëlqyer që i bën kësaj kënge, ai merr përgëzime e ngrohtësi aty në skenë nga Artisti i Popullit, Mentor Xhemali. Këngët e kënduara nga Naimi në vite janë të shumta. Në anketën e parë të muzikës së lehtë që u organizua në Durrës, në pallatin "Rinia", veçojmë këngën e shkruar nga Kastriot Gjini me titull "A do vish sivjet në plazh". Në vitin 1970 – '71,aktivizohet në estradën e shtetit në Tiranë, duke interpretuar në premiera kombëtare. Vitet kalonin në rrjedhën e vet. Edhe Naim Kërçuku përcjell si dallgët e detit meloditë e këngëve për tek publiku. Nëpër festivale të këngës apo premiera, ai njihet me këngëtarë, kompozitorë e regjizorë të talentuar. Si me regjizorët , Bujar Kapexhiu e Gjergj Vlasi, "Artistë të Popullit". Me këngëtares perlë të muzikës shqiptare "Artiste e Popullit" Vaçe Zela. U njoh me artistë të tjerë si: Sherif Merdani, Justina Aliaj, Françesk Radi, Irma Libohova, Fitnete Rexha, dhe Nurie Gjurmaj etj. Në bashkëpunim me të madhin Kastriot Gjini, ka kënduar këngën me titull :'' Bashkë e ndërtuam një urë'' me tekst të Fluturim Gërmenji. Nëpër vitet e interpretimit të këngëve në skenat e festivaleve , ndihmesë të frytshme i ka dhënë Naimit, ish- drejtori i festivaleve të radios " Artisti i Popullit" Nikolla Zuraqi, por edhe një emër tjetër pa aq i madh e i pavdekshëm kompozitori e dirigjenti "Artisti i Popullit" , Ferdinand Deda. Hidhërimi i tingujve zanorë të këngëve dhe mosdalja në skenë për shumë vite, shkak u bë burgosja e të atit dhe vëllait. Kështu , që nuk mund të interpretojë këngën me titull : "Natën vonë" të kompozitorit të madh Tish Daia në Festivalin e 11 –të. Dhe pas kaq vitesh qetësie, ai sfidon ndryshkun e kohëve e ridel në skenën e festivaleve të këngës në Durrës në vitin 1981, së bashku me Zia Saraçin, Petrit Dobjaniin etj.

Por, ndryshe nga herët e tjera: Këtë radhë përqafton muzikën popullore në Ansamblin Shtetëror të këngëve e valleve popullore; me udhëheqës artistik Agim Krakaj . Aty u inçizua disku me 12 këngë popullore. Por, në skenën e festivaleve të mëvonshme, pengesë iu bë edhe vdekja e parakohshme e vëllait të vet. Në vitin 1993 – 2009 , Naim Kërçuku drejton Qendrën Kulturore të Fëmijëve të qytetit Durrës, duke qenë drejtor i këtij institucioni për afro 20-të vite; i dha një frymarrje e gjallëri jetës dhe talenteve të fëmijëve të këtij qyteti. Jo vetëm kaq, por iu dha një emër të mirë aktiviteteve në shkallë kombëtare e ndërkombëtare, me të cilat u përfaqësua shteti

shqiptar. Në veprimtarinë ‘‘Festë lojë’’ janë zhvilluar 13 takime në shkallë kombëtare, ballkanike e ndërkombëtare. Kjo traditë vazhdon edhe sot. Po kështu, në harkun e kësaj kohe janë organizuar tre festivale të këngës Ballkanike për fëmijë. Gjithashtu krosi ballkanik, i olimpiadës mbarëshqiptare kombëtare të matematikës; si dhe kampionati i futbollit për fëmijë. Në qendër të motos së tyre veprimtarive ishte : ‘‘Miqësia e të sotmes, është paqja e të nesrmes’’. Në këto veprimtari morën pjesë shtetet: Ukraina, Turqia, Italia, Bullgaria, Kosova, Greqi, Maqedoni, Rumani, Serbi, Bosnja- Hercegovina etj. Po kështu, kjo QKF e qytetit të Durrësit ka përfaqësuar shtetin shqiptarë edhe në festivalet e ndryshme ndërkombëtare të këngës për fëmijë në Bullgari, (Çustendill) . festivali ‘‘Molla e Artë’’ në Maqedoni, Shkup), festivali ‘‘ Bilbili i Artë ’’, dhjetë vite rresht, si dhe (Gjegjiveli) festivali ‘‘ Kalinka’’ në Mal të Zi, festivali ‘‘ Puhija e Artë ’’ në (Rozhajë) , ku merr çmim të parë kënga e interpretuar me mjeshtëri nga vogëlushja Aurora Kapo në vitin 2009. Po kështu, dy here fituese e Kupës Ballkanike të futbollit në vitin 2003 – 2004 . Gjithashtu, fituese e olimpiadës të matematikës në disa vite radhasi. Krahës punës së kolektivit të QKF – së dhe të mbështetjes së gjithë niveleve të pushtetit vendor e qëndror, këto arritje i dedikohen edhe falë talentit organizativ të intelektualit dhe këngëtarit të skenës shqiptare të Naim Kërçikut. Në arkivin personal të këtij intelektual, ne zbuluam mbi 30- të diploma e çertifikata mirënjohje të cilat përbënin një mozaik të gjallë dhe vlerësim të aktivitetit të punës të këtij njeriu të thjeshtë e modest. Ne shkëputëm për të pasqyruar në këtë shkrim disa prej tyre. Si: ‘‘Mirënjohje e Qytetit’’, dhënë nga Bashkia e Durrës. Vlerësime të tilla ka marrë nga komunat Pejë, Prizren, Tërroc- Nish (Serbi) . Nga qyteti Kavajë, Shijak, etj. Por nuk mungojnë vlerësime edhe nga Komuniteti i të Drejtave të Fëmijëve në Suedi. Gjithashtu, Naimi është anëtar nderi i Klubit ‘‘Paskal’’ Tetovë. Merr diplomë nga Komiteti Olimpik Botëror në vitin 2001: firmosur nga kryetari Samaranhxh, Korpusi i Paqes Tiranë etj. ‘‘Të veprosh tërë jetën me aktivitetet për fëmijë, është punë engjëjllore. Për bashkëveprim në organizimin e këtyre manifesteve. Është i nderuar në Prishtinë dhe tërë Kosovën. ‘’. Në shtator të vitit 2009, Naim Kërçiku largohet nga Q.K.F. sepse del në pension pleqërie. Në mbyllje të këtij shkrimi , shkëputëm një falënderim të dërguar nga misioni i motrave të ‘‘ Nënë Terezës ‘’ Durrës, ku thuhet: ‘‘Ju falënderojmë për zëmërsisht z. Drejtor Naimin, për farën e bamirësisë që zoti ka vënë në shpirtin tuaj. Nënë Terezë ju ndihmoftë prej qiellit dhe e shtoftë mirësinë e zemrës suaj’’.

Me plot mirënjohje, Motrat e Nënë Terezës, Durrës.

Shënim: Shkrim i botuar në gazetën republika, mars 2011.

Xh. Cirongu

Portrete mjekësh të cilët u gdhendën nëpër kohë

(Kujtime e fakte sjallin Dake Tusha e Bardhi Xhamallati për mjekët Vrenoz Kuçi, Isuf Guri e Pëllumb Dollani që iu shërbyen me devotshmëri qytetarëve të qytetit Poliçan)

Fillimet e viteve '60 sollën ndryshime të mëdha për vendin tonë. Ndërprerja e marrdhënieve me ish Bashkimin Sovjetik dhe traktatin e Varshavës të asaj kohe; bënë që udhëheqja e qeveria komuniste shqiptare të ndërmernin masa të forta e të shpejta në mbrojtjen e vendit. Në këto kushte, u projektuan, u ndërtuan e u shfrytëzuan disa uzina ushtarake, të cilat do të shërbenin për prodhimin e armatimeve e municioneve luftarake. Një nga këto uzina ishte edhe ajo e qytetit Poliçan; e ndërtuar rrëzë malit tomorr në një vend strategjik për prodhimin e municioneve e armatimeve për mbrojtjen e vendit nga ndonjë agresion i mundshëm i jashtëm. Në këtë vit lindi bashkë me uzinën edhe qyteti më i ri i shqipërisë, Poliçani. Aty erdhën specialist të mirëfilltë të specialiteteve të ndryshme, por edhe puntorë nga e gjithë shqipëria. Gjiganti ushtarak merr udhën e jetës për pak kohë, rritej edhe numri i punëtorëve e i popullatës të vetë qytetit. Shumë punë e sakrifica u derdh për të ardhur deri aty, ku qyteti mori pamjen e tij si qytet industrisë i prodhimeve të armatimeve. Kujtime e fakte nga qyteti i Poliçanit janë të shumta, por në këtë shkrim do sjellim punën e mrekullueshme të tre mjekëve që lanë gjurmë në shërbim ndaj qytetarëve e punëtorëve të uzinës së Poliçanit. Jetën e tyre ata e lidhën me jetën e shëndetit e qytetarëve, ndaj nderohen e respektohen edhe sot mbas kaq vitesh. Ne intervistuar për këtë qëllim Dake Tushën e Bardhi Xhamallati, të cilët kanë lënë prej disa vitesh qytetin e Poliçanit e sot banojnë në qytetin bregdetar të Durrësit.

- Si e keni njohur dr. Vrenoz Riza Kuçi?

Dake Tusha na përgjigjet dhe jep vlersimet e tija duke u shprehur: “ Dr. Vrenozi lindi më 1940,... U rrit në qytetin e Beratit. Aty mbaron shkollën shtatvjeçare me rezultate të mira. Vazhdoi Teknikumin për Mjekësi në Tiranë. Më von u diplomua për mjek i përgjithshëm në vitin 1966. Emërohet si mjek në qytetin e Beratit. Mbaron stazhin disa muajor po në spitalin e Beratit, ku u njohë me mjek shumë të mirë të asaj kohe, emrohet mjek i përgjithshëm në Vërtop. Më 1967 ai vjen me punë si mjek i përgjithshëm për t’iu shërbyer qytetarëve të Poliçanit. Nevoja për mjek ishte e madhe, sepse kuadrot ishin të paktë edhe në sektorin e mjekësisë. Por dr. Vrenozi, si mjek i ri dhe i vetëm në atë kohë në qytetin e Poliçanit; i duhej të përballej e shumë

probleme jo vetëm si mjek i përgjithshëm, por edhe në organizimin e shërbimit shëndetësor në qytetin që vazhdonte të rritej me shpejtësi që shtriej në tre lagje: Mbrakull, Qendër, Pronovik. Por , shërbimi mjekësor u shtri edhe në ambjendet e brendshme të uzinës, sepse duhej në raste emergjence për tu ardhur në ndihmë puntorëve në rast rrëziku apo shërbime të tjera shëndetësore etj.

- Cilat rreziqe mund të kanosnin jetën e puntorëve?! Si iu përgjigjej dr. Vrenozi këtyre rrëziqeve në shërbim të puntorëve?

Në përgjigjen e tij Dake Tusha na thotë se: “ Fillimi i prodhimeve të municioneve dhe rritja e tyre me shpejtësi, sollën edhe shtimin e shpejtë të fuqisë puntore; por e rritjen e shqetësimeve në rritjen e gadishmërisë potenciale, sepse mund të kishte rrezigje me pasoja të rënda për jetën e puntorëve. Vet procesi i punës ishte i ndërlikuar, sepse aty kishte artikuj shpërthyes. Për këtë qëllim , brenda objektit të uzinës u ngrit qëndra shëndetsore me një mjek mikro kirurg. Vrenozi si përgjegjës i shërbimit shëndetësor i organizoi e drejtoj me përkushtim në përputhje me kushtet e kohës.

- Si i kishte marrdhëniet me kolegët e tij të punës dr. Vrenozi?

Kësaj pyetje Dake Tusha e Bardhi Xhamallati na e përshkruan kështu: “ Dr. Vrenozi, kur erdhi mjek në qytetin e Poliçanit në vitin 1967, e gjeti të ngritur qendrën shëndetësore. Ishte një ndërtesë e thjeshtë dy katshe. Në katin e parë të saj vendosën ambulancën e vizitave e të mjekimeve, por e një farmaci e cila u hap për herë të parë në këtë qytet të ri. Ndërsa në katin e dytë u vendos shtëpia e lindjes me 5-6 shtretër. Në vitin 1969 u rrit numri i shtretërve i cili shkoi 15 vende. Qyteti i ri me familje krejtësisht të reja, edhe lindjet ishin gjithnjë në rritje. Kështu, sipas evidencave të kohës në vitin 1971 lindën 278 fëmijë, më 1976 shifra e linjeve shkoi 216 fëmijë, në vitin 1980 lindën 297 fëmijë, në 1985, përkatsisht 274 fëmijë etj. Lindjet në qytetin e Poliçanit ishin më mëdhatë se të qytetit Çorovodë. Ky fakt bëri që në Poliçan të emërohej edhe një mjeke opsteri-gjinekologe dr. Safigjeta Lamçe, një nënë e mjeke me shpirt të madhe që u shërbeu nënave e fëmijëve të Poliçanit. Megjithëse punoni në kushte të vështira, dr. Vrenozi me kolektivin e tij, ditën ti thoshin “Ndal” sëmundjeve të pacienteve! Ata ishin ditë e natë në shërbim të njerëzve, u shërbenin me kulturë njerëzve dhe me dije shkencore mjeksore gjithë pacienteve. Si rezultat i rritjes së banorëve të qytetit, në vitin 1972 u vu në shfrytëzim për shërbim ndaj qytetarëve spitali i ri me drejtor dr. Vrenoz Kuçi. Në krah të Vrenozit ishte edhe dr. Isuf Guri që i kishte hequr një pjesë të ngarkesës së punës në shërbim të qytetarëve të atij qyteti. Të dy këta doktorë kanë mbajtur peshën kryesore ndaj shërbimit mjekësor të qytetarëve në përgjithësi e në veçanti të pacientëve me sëmundje kronike.

- Kronikë nëpër kohë...!

Ç'mund të na thoni z. Dake nga kronikat e kovëve të shkuar për punën që bënë mjekët në përgjithësi ndaj shërbimit mjekësor të qytetarëve, e në veçanti të dr. Vrenozit?

Ato janë të shumta në kujtimet e mija. Por unë do theksoj në këtë intervistën tuaj ato kujtime të bukura që kanë lënë doktorët tanë kudo në Shqipëri e në veçanti dr. Vrenozi në qytetin e Poliçanit. Ishte fund i vitit 1969 dhe fillimi i vitit 1970. Një epidemi e rëndë u shfaq në Shqipëri me emërtimin Hong-Kong. Një sëmundje gripale që përfshiu gjithë shtresat e popullit. Duheshin medikamente, por më shumë duhej përkushtim njerëzor e profesional. Situata sa vinte e vështirësohej edhe në qytetin e poliçanit e rrethinat e tij. Mjekët ishin të paktë në numër. Gripi kishte pllakosur ngado; në shkolla, sektorët e punës, çerdhe , kopshte fëmijësh, deri në çdo familje. Në qendrën abulante të qytetit kishte dyndaj të madhe pacientësh të grupmoshave të ndryshme. Dr. Vrenozi me ekipin e tij gjendej i gatshëm në çdo kohë në shërbim të qytetarëve. Për tu ardhur në ndihmë, nga Çorovoda vinin herë pas here mjek , ngaqë gripi ishte tepër masiv deri në sektorët e puntorëve të uzinës. Dr, Vrenozi ishte gjithmonë i pari te qytetari për ti shërbyer atj. Kjo situat u finalizua me rezultat të shkëlqyer, ku s'pati asnjë vdekje!

-Unë e bashkëmoshatarët e mi kujtojmë ato vite përkushtimi e akt heroik që bënë mjekët tanë, na thotë Dake Tusha . Akti heroik quhet kur një person hidhet me trup mbi mitroloz si Met Hasa, por edhe akti i dy mjekëve dr. Vrenoz Kuç e Isuf Guri do ta quaja një hakt përsëri heroik, sepse mbrojtën me proefonin e tyre si mjek shëndetin e qytetarëve. Faktet janë të shumta, por ne sollëm këtë episod të kohës që ka kaluar, dhe përkushtimin e mjekëve ndaj shëndetit të popullit të cilët iu kushtuan gjithë jetën e tyre. Nadaj edhe sot këzojnë respektin e të gjithëve. Dr Vrenoz Kuçi, përveç detyrës si mjek është marrë edhe me detyra shoqërore. Për tetë vite drejtoj punën e mjekëve të spitalit. Puna e përkushtimi ndaj shërbimit qytetar si mjek, emri i dr. Vrenozit ka mbetur si një monoment në memorien e çdo qytetar në qytetin e Poliçanit. Për 4 vjet ka qënë zv, Kryetar i Frontit Demokratik të Rrethit. Në vitin 2000 – 2003 zgjidhet zv. President i Këshillit rajonal të "Urdhrit të mjekut" për Qarkun Berat. Në vitin 1986 dekurohet me medaljen "Për shërbim ndaj popullit". Ndërsa në vitin 2002 Këshilli Bashkiak i bashkisë Poliçan i ka dhënë titullin "Qytetar nderi", një titull i lartë e i merituar për këtë njeri shembullor e mjek i përkushtuar me shërbimin ndaj popullit.

Isuf Guri, mjeku që i tha kohës ndall!

Në fund të vitit 1969 në Poliçan emërohet dr. Isuf Guri, i cili kishte mbaruar shkollën e mesme mjekësore. Për 4 vjet kishte punuar si ndihmës mjek në Tiranë. Më pas vazhdon Fakultetin e Mjekësisë dhe diplomohet mjek i përgjithshëm. Spitali Poliçan kishte nevojë për specialist të profesioneve të ndryshme mjekësore. Si rrjedhojë e kësaj, në spital emërohet si kirurg e radiolog edhe mjeku Isuf Guri. Ai kryen edhe dy specializime 6 muajore në Tiranë e Berat. Filloi punën si mjek në uzinë. Në vitin 1972 u vu në punë qendra shëndetësore e uzinës për të qenë shërbimi shëndetësor sa më afër puntorëve. Dr. Isuf Guri emërohet përgjegjës i kësaj qendre, i cili mbulonte mjekimet mikrokirurgjikale.

- Çfarë përshtypjesh mund të na thoni për dr. Isuf Gurin?

Isufi punj gjatë në uzinë, na thotë Bardhi Xhamallati. Ai gjithmonë ishte në krye të detyrës, një njeri që se bënte kurrë fjalën dysh, gjithmonë e gjeje te pacienti duke i shërbyer atij. Ai diti të përballonte me përkushtim e profesionalizëm si mjek çdo vështirësi të kohës kur shërbeu si mjek. Kemi shumë për të thënë për këtë njeri e mjek. Puna e tij ka lënë gjurmët e veta nëpër kohë, ndaj edhe kohës ai i tha ndall! Përveç vizitave dhe mjekimeve Isufi njohu edhe vendet e punës së uzinës që ishin shumë të vështira. Ai kërkonte masa të rrepta në ruajtjen e shëndetit të punëtorëve.

- Në cilët sektorë kërkonte disiplinën e rreptë shëndetësore?

Bardhi Xhamallati na shprehet plot entuziazëm dhe vazhdon rrëfimin etj....!

Ato ishin të shumta, por te sektori i kimikateve, pra te baruti, ai kujdesohej për këta katigori puntorësh, që kontrolli shëndetësor të bëhej një herë në vit vizitat e thelluara në spitalin ushtarak në Tiranë. Përveç punës në uzinë si mjek i përgjithshëm e si mikrokirurg, ai kryente edhe shërbimin e radiologut në spital, mbulonte mjekimet e pacienteve të shtruar në spitalin e Poliçanit, shërbete në ambulancën e qytetit, u shërbente pacientëve në familje e gjithë kush kishte nevojën e shërbimit mjekësor për gjithë qytetarët. Ai se njihnte orarin e punës, e gjeje në çdo kohë në shërbim të qytetit. Kishte lidhje të forta me njerëzit, i respektonte, ndaj edhe e respektonin. Pra, qysh me krijimin e qendrës shëndetësore deri më fund të viteve 1980. Në kohën kur Vrenozi shkoi me detyrën mjek në uzinë, Isuf Guri kreu detyrën e drejtorit të spitalit, dhe me largimin e Vrenozit nga uzina u kthye prap mjek po në uzinë. Dr.

Vrenozi ka lënë gjurmë të mira te banorët e Poliçanit si njeri e si mjek shëmbullor, - na thonë Dake Tusha e Bardhi Xhamallati.

- Po sot ku banon dr. Isuf Guri!?

Ah, sa për këtë pyetje, na ngacmova plagët e shpirtit, na përgjigjet Bardhi Xhamallati. Edhe ai la qytetin e Poliçanit e sot banon në Tiranë. Takohemi shpesh në Tiranë e Durrës, por sot zemrën e kemi atje në qytetin rrëzë tomorrit, në Poliçn. Lidhjet me njerëzit e qytetit e Poliçanit Isuf Guri e gjithë ne të largurit si kemi shkëputur. Dr. Isufi ka punuar 40 vjet rresht në atë qytet të vogël, por të bukur nën këmbët e lumit Osum. Për këto sa thamë e shkrove more djalë për dr. Isuf Guri; edhe Këshilli Bashkiak i qytetit Poliçan e ka vlerësuar me titullin e lartë "Qytetar nderi", një vlerësim të cilin e ka fituar me punë e përkushtim, respekt qytetarie.

Fjalë pak e punë shumë dr. Pëllumb Dollani!

Si mjek i përgjithshëm dr. Pëllumb Dollani diplomohet në Fakultetin e Mjekësisë në Tiranë, viti 1973. Më pas, ai vazhdoi specializimin 2 djeçar për pediatër. Spitali i qytetit Poliçan kishte shumë nevojë për një doktor të specializua për pediatër, sepse numri i fëmijëve rritej nga viti në vit, ngaqë lindjet ishin të kënaqëshme në këtë qytet të ri, me banorë të rinj. Vetëm në vitin 1979 numri i fëmijëve të lindur arriti në shifrën rekord me 278 lindje. Si rezultat i lindjeve të reja numerike të fëmijëve, lindi nevoja e hapjeve të çerdheve e kopshteve në këtë qytet. Para kësaj, në këtë zonë, ishte shqetësuese vdekshmëria e foshnjeve, dhe shifra kalonte mbi mesataren e rrethit.

- Ç'mund të na thoni për dr. Pëllumb Dollanin ?

Kësaj pyetje iu përgjigjen me dashamirësi Dake Tusha e Bardhi Xhamallati dhe shtojnë se:

-Me emërimin e dr. Pëllumb Dollani si pediatër në spitalin e Poliçanit gjendja ndryshoi si me thikë, siç thotë një shprehjeje e urtë e popullit. Puna filoi me themel që nga ngritja e konsultorit të nënës e fëmijës, në spital, në lagjet e qytetit e deri në qendrën e ambulancës të uzinës. Kjo u bë brenda një kohe të shkurtër dhe dha rezultatet e saj nën organizimin e dr. Pediatër Pëllumb Dollani. Dr. Pëllumbi ishte fare i ri në atë kohë, por me vullnet e dashuri për profesionin si mjek, ai fitoi reputacionin e njerëzve ku shërbeu për gjithë jetën me aq

përkushtim. Kjo i jepte krahët si pëllumbat në fluturim, sepse ishte në mbrojtje të jetës së foshnjëve të fëmijëve. Ai bënte konsula në çdo ambulancë të përkujdesit të nënës e fëmijës; fjalën e kishte të ngrohtë e dinte të komunikonte me njerëzit në përgjithësi e me pacientët në veçanti. Me vendosjen e specialistit pediatër të dr. Pëllumb Dollani, ndikoj edhe në lehtësimin e shërbimeve të jera të pacientët e tjerë, sepse kështu do operosh më mirë vizitat e shërbimit për të pacientët nga dr. Vrenozi e Isuf Guri.

-Sa ishte numri i banorëve të qytetit në atë kohë?

Bëre mirë që na u drejtove me këtë pyetje, na thotë Dake Tusha e Bardhi Xhamallati. Si të themi, pak si e çuditshme, por e vërtet për këtë qytet të ri industrial: numri i banorëve arriti në 10 mijë banorë! Është pak si e çuditshme kur flitet sot për këta njerës të punës, por edhe si mjek, dr. Pëllumbi edhe kur u vendos drejtor i spitalit të qytetit, nuk hoqi dorë nga vizitat e fëmijëve, por e gjeje aty atë, te konsultori i vizitave të fëmijëve.

- Po me punë shkencore a merrej dr. Pëllumbi?!

Sigurisht që po. Në vitin 1976 ka referuar me temën "Distrofija në qytetin e Poliçanit dhe influenza e saj në vdekshmërinë e fëmijëve" Ndërsa në vitin 1986 referoj me temën "Epilepsia në fëmijët e qytetit të Poliçanit, të dhëna epidmiologjike". Fatkeqsisht një sëmundje e rëndë i pret në besë punën shkencore mjekut dr. Pëllumb Dollanit, duke i marrë edhe jetën në moshë fare të re. Edhe gurët e qanë atë ditë mjekun e talentuar Pëllumb Dollani!? Këshilli Bashkiak i qytetit Poliçan i jep titullin "Qytetar nderi i Poliçanit" edhe dr. Pëllumb Dollani.

Njerëz të tillë do nderohen në breza, sepse këta mjekë portretin e tyre e gëdhendën me punën e tyre nëpër kohë, e koha do i kujtojë gjithmonë!

Durrës, 25 .03. 2017

Xh, Cirangu

Homazh

(Me rastin e përvjetorit të 30 të ndarjes nga jeta)

Ramazan Njala (1922 - 1982)

Viti 2012 është viti i përvjetorëve të Artistit dhe Sportistit **RAMAZAN NJALA**.

Nga shkurti i këtij viti, ai do te ishte 90 vjeç, dhe në shtator mbushën 30 vjet që nuk e kemi më midis nesh. Është një mungesë e madhe për sportin, për artin, për qytetin, për bashkëqytetarët, e sigurisht për familjarët ; pasi R.Njala me punën e kontributin e tij

shumë vjeçare në sport e në art, la gjurmë të pashlyera në memorjen e qytetit e më gjerë, la emër të paharruar dhe famë të palëkundur si rrallë ndodh, në dy fusha të rëndësishme: në sport e në art.

R. Njala lindi më 20 shkurt 1922 në një familje të nderuar durrsake. Me gjyshin detar e babain arsimtar, Ramazani mori që në fëmijëri edukatën dhe traditën qytetare për t'i shërbyer njerëzve me përkushtim e devoshmëri. Shtëpia në lagjen Kala të Durrësit mbi amfiteatrin antik të kohëve romake, ishte koinçidenca që analistë të ndryshëm e justifikojnë talentin e lindur e aftësinë e përsosur të Ramazanit për sportin e artin. Në vitet e fëmijërisë e të rinisë, Ramazani është aktivizuar në shumë sporte. Si: portier në ekipin e futbollit të Gjirokastrës në vitet 1945-46 kur kryente shërbimin ushtarak, vite kur ky ekip ishte kampion i vendit; volejbollist me ekipin e Partizanit në vitin '47, ku merr pjesë dhe në lojrat e para ballkanike që u zhvilluan në Tiranë, dhe më pas basketbollist e volejbollist, notar, atlet, hendbollist, vaterpolist etj.me ekipin e Lokomotivës së Durrësit në vitin 1948-1960, duke marreë pjesë gjithnjë në pesëshen e parë në ndeshje e kampionate të vendit e të huaja bashkë me sportistë të tjerë me emër të vendit e të huaj. Gjithashtu, fitues e titullar në sporte individuale. Qysh në vitin 1956 merr titullin "Mjeshtër Sporti", si titulli më i lartë i kohës. Më vonë merr "Medaljen e Punës" e Medaljen "Naim Frasheri", për punë të palodhur e kontribut të gjithanëshëm në zhvillimin e sportit e kulturës shqiptare. Sot pallati i sportit të lojrave me dorë të qytetit të Durrësit mban emrin "Ramazan Njala". Gjithashtu një rrugë e hershme e qytetit mban emrin e tij.

Pas vitit 1960, për aresye moshe u tërhoq nga sporti aktiv, por u aktivizua si trajner i ekipeve i të rinjve djem e vajza, dhe si arbitër e gjyqtar deri i kategorisë së parë.

Shtatlartë, fizikisht i fortë, me humorin e lindur e natyral që e karakterizonte, Ramazani ngjiti shumë shpejt shkallët edhe të një fushe tjetër shumë të dashur për njerëzit: atë të humorit skenik. Qysh në vitet e rinisë së hershme, R.Njala krahas talentit për sportin, kishte një talent të lindur edhe për artin, për artin e humorit të satirës.

Vazhdimisht në lagje e në shkollë, këndonte e bënte humor duke organizuar me shokët skena e shfaqje që njerëzve u pëlqenin. Në vitin 1945 krijon e këndon parodinë “Gjirokastër të kam mike, të rëntë bomba atomike....” ,parodi nga e cila pati jo pak probleme e telashe. Kjo parodi krahas të tjerave është quajtur: Parodia e parë shqiptare! Siç vinte duke u intensifikuar aktiviteti i tij sportiv, ashtu vinte duke u intensifikuar dhe aktiviteti artistik në grupet amatore, e sidomos me grupin e Portit Detar i cili nën drejtimin e tij kishte fituar disa çmime të para. Që me krijimin e estradës profesioniste të Durrësit, Ramazani ka marrë pjesë në të gjitha premierat e saj, në fillim si amator e më pas si profesionist duke luajtur e interpretuar me mjeshtëri e profesionalizëm rreth 90 role, e duke kënduar rreth 70 parodi e kuplete, shumicën të krijuara nga vetë ai. Ramazani ka deputuar edhe në filma artistike si dhe në disa emisione radiofonike të Radio- Tiranës. Ai, gjithashtu ka shkruar pjesë me skeçe e komedi, si dhe artikuj e reportazhe në gazeta lokale e kombëtare sportive dhe artistiko-shoqerore. Në vitin 1972, pranohet antar i Lidhjes së Shkrimtarëve e Artistëve të Shqipërisë. Ramazani kishte një popullaritet në rritje në të gjithë Shqipërinë. Ai, jo vetëm interpretonte shumë mirë rolin apo parodinë, por kishte një aftësi të jashtëzakonshme të afërsonte me njerëzit. Me thjeshtësi, ai futej e qëndronte midis njerëzve. Ishte i veçantë dhe shumë natyral, saqë dhe njerëzit ia kthenin këtë mirësjellje me respekt e dashuri, por edhe me ovacione e brohëritje në të gjitha daljet e tija kur dilte në skenë. Në të gjitha shfaqjet para publikut, Ramazani do t’i përsëriste 2 deri 3 herë, duke bërë që së bashku me lojën e talentuar e të mrekullueshme të aktorëve të tjerë të estradës së Durrësit, si: Spiro, Aishja, Meropi, Sandri, Fadili etj, apo këngëtarëve si: Qemali, Naimi, Zijai etj. me drejtuesit e mirënjohur Gjergj Vleshi e Skënder Myshketa; të ishin trupa humoristike më e mirë në Republikë. Ramazani është quajtur “babai” i kupletit shqiptar.

Gjithnjë i duartrokitur në sport e në skenë, R.Njala mbeti etaloni i sportistit të talentuar e aktorit brilant të humorit shqiptar.

Ai me talentin, zërin, lojën shumë të veçantë e gazmore, i bënte barazpeshë trishtimit e zymtësisë së të përditëshmes që përjetonin njerëzit.

“ Ai ishte një njeri i madh e i papërsëritshëm” shkruan shkrimtari Bashkim Hoxha në një nga shkrimet e tij për R . Njalën.Kurse i mirënjohuri Gjergj Vlasi, regjizor, koleg e shokë me Ramazanin, nuk nguron të thotë se: “R.Njalën e kam njohur si sportist e artist të shquar, por edhe si prind shëmbullor e qytetar të nderuar. Zani ishte një figurë poliedrike, një gur i çmuar shumëkëndesh që do ruhet e jetojë gjatë. Ai kishte një popullaritet të jashtëzakonshëm tek njerëzit.Tek Ramazani ishin bashkuar talenti, dëshira për punë dhe një dorë shumë e madhe mirësie, e cila ishte ndër veçoritë e tij më të spikatura. Dhe kur Ai u nda nga jeta, varrimi i tij u kthye në një manifestim të madh popullor dhe mijëra e mijëra njerëz e shoqëruan për në banesën e fundit; atë njeri të mirë e aq popullor, atë sportist e artist, prind e qytetar të rrallë.” R.Njala përveç sportit e artit kishte pasion fotografinë, filatelinë, gazetarinë, gjuhët e huaja, sekretarinë e llogarinë e punës , pasione që ai i kryente me shumë pasion e korrektësi.

Ky është talenti i madh dhe njeriu i mirë R.Njala, për të cilin është i madh dhe i papërshtatshëm, malli që ndjejmë në çdo përvjetor të lindjes e vdekjes së tij. Malli për sportistin, artistin e paharruar, njeriun që dhuronte vetëm mirësi e buzëqeshje, mirënjohje e humanizëm, fisnikëri, mirëkuptim e tolerancë. Kudo Ramazani vazhdon të jetë pranë nesh, në kujtimet e familjes, bashkëkohësve, kolegëve, miqve e shokëve të tij, në kujtesën e spektatorit të sallave të Republikës. Koha i vlerëson,por dhe i

rivlerëson njerëzit. R.Njala është nderuar me disa tituj e medalje, mban” Urdherin Naim Frashëri të Klasit të Parë”, titullin “Mjeshtër Sporti e Artist i Merituar”, si dhe “Urdhërin e lartë Mjeshtër i Madh në Sport e në Art”. Por, mbi të gjitha Ai ka marrë vlerësimin e respektin e shokëve e kolegëve të sportit e të artit, duke e kujtuar e rikujtuar Atë me ceremoni e aktivitete të shumta përkujtimore, duke e skalitur emrin RAMAZAN NJALA në panteonin e nderit e lavdisë kombëtare.

Një çast stërvitje me shokët e skuadrës në fushën e sportit.

Durrës, Shtator 1912.

Esse

Xhevahir Cirongu

Mësuesi Picariot Shezair Koko, ecën i sigurt shtigjeve të jetës...!

Bisedon me mësuesin Shezair Koko dhe vetja të duket sikur ke hapur fletët e një romani, e ashtu pa e kuptuar lundron nëpër “Oqeanin” e jetës dhe të dijeve që zbulon dalngadalë te ai djalë i ri nga Picari i Gjirokastrës ; vullnetin dhe pasionet që ka në vetvete, por edhe që

rrugëton i sigurt nëpër shtigjet e diturisë. Ai, me një vullnet e guxim djaloshare, ka thyer çdo barrierë e pengesë për të kapur kohën e vet, por dhe i sigurt se dija do edhe sakrifica. Sot ai është mësues dhe një edukator i shkëlqyer me një reputacion të gjerë që nderohet nga njerëzit e thjeshtë, gjer te rrethet akademike. Ne biseduam me këtë intelektual vizionar, dhe prej tij morëm si gurë të çmuar mendime e fjalën e ëmbël si hoje mjalti.

Gjurmë mbi gurë drejt reve të bardha për tek ëndrrat..!

Shpeshherë, meqënsë ishte edhe fëmija më i vogël i familjes, Shezairi shkonte me bagëtitë për kullotë mbi kodrat e fshatit. Sodiste natyrën, i gëzohej këngës së bilbilave, shuante etjen tek burimet me ujë të ftohtë e të pastër si kristal, por edhe kënaqej kur frynte flladi pranveror. Jo vetëm kaq, por ledhatonte fijet e barit, këpuste gonxhet e tërfilit në livadhe, e vazhdonte duke mbledhur lule të ndryshme që i bënte tufa- tufa duke i thurur gërshet si flokët e gjata të atyre vajzave të fshatit; apo forma të tjera që i jepnin kënaqësi dhe i mbushur shpirtin saqë, edhe lodhjen e harronte kur ai kthehej në mbrëmje me bagëtitë në shtëpi.

-U lodhe bir !,- i tha e ëma Darovi atë ditë kur e pa Shezairin me një tufë të madhe lule në duar. Këto lule janë bimë medicinale, tregëtohen në pazar. -Si the moj nënë!? Epo, nesër do mbledh më shumë atherë....Që nga ajo ditë Shezair Koko s'u nda luleve. Prindërve u thoshte se do bëhem doktor. Edhe njerëzve të tjerë, të njëjtën gjë u thoshte.

Vitet kalonin si pakuptuar, ecte mbi gurët e bardhë dhe meditonte për të ardhmen. Ai projektonte tek shkelte ata gurë të ardhmen, por në qiell retë e bardha tregonin se ëndrra e tij ishte diku në një drejtim tjetër, që e cila projektonin të ardhmen e tij. Këtë ai s'e kuptonte dot, sepse ishte ende i vogël.

Kush është Shezair Koko?

Shezair Koko ka lindur në korrik të vitit 1982 në Picar të Gjirokastrës. I ati Besimi, dhe e ëma Darovi, gati sa nuk fluturuanë atë ditë ku u lindi Shezairi. Ata kishin edhe të tjerë fëmijë, por tek fëmija i sapo lindur, sikur rrezatonte e flatronte disi ndryshe. Edhe gurët e shtëpisë, apo të rrugicave të lagjeve, buzëqeshnin si një lule që rritet në shkëmb. Besimi e Darovi sollën në jetë gjashtë fëmijë: 4 djem e 2 vajza. Megjithëse, puna e vështirë që bënë në bujqësi e blegtori, ata si prindër s'u lodhën kurrë, por i rritën dhe edukuan fëmijët e tyre me dashuri njerëzore, por dhe me edukatë e dituri, saqë edhe librin ua vendosnin tek koka kur i vendosnin në shtratin e gjumit. Bisedon me ata, e të duket vetja sikur je njohur prej vitesh. Një e nga një zbuluam emrat e fëmijëve të tyre: Lindita, Sali, Ritana, Nebi, Islam, Shezair. Që të gjithë ata sot janë të martuar e kanë krijuar familjet e tyre. Kurse Besimi e Darovi u gëzohen nipave e mbesave që shkëlqejnë si yje në qiell. Familja Koko është një strehëz ku atje rri "Zgjuar" mendimi i artistit. Jo vetëm kaq, por ka lindur artista. Shkaku dhe shtysa ka qënë i ati i tyre, Besimi, që i cili gëdhendëte drurin e gurin me daltë ditë e natë nën dritën e diellit, apo nën dritën e yjeve të netëve gjatë stinës së beharit. Jo vetëm duartë që i ka të argjenda, por Besimi edhe shpirtin e ka të ndritur, shpirt artisti e zë bilbili që ka kënduar gjithë jetës së tij. Kur ke shpirtin artist, jetës i jep kuptime dritëjete! Vështirësitë e jetës thyen si copza xhami të kristalta. Këto veti, ai ka ditur t'uua përcjellë edhe fëmijëve. Kështu, me kalimin e viteve, njëri vëlla Sali Koko mbaron Akademinë e Arteve, sot është skulptor dhe jeton e punon në Tiranë. Por ne u përqëndruam këtë radhë tek Shezair Koko, tek mësuesi plot talent, tek ky djalë me vullnet e pasione që gjurmon dijen nëpër skutat e fshehta të saj. Vitet ecnin, por edhe Shezair Koko rritej. Endërronte qysh kur ai ishte i vogël që të bëhej dikush. Kështu, ngado që shkonte, librin e mbante në gji. Ai lexonte e

studionte me pasion librat shkollorë, por edhe të tjerë libra të fushave të ndryshme shkencore e letrare.. Në vitin 1992 mbaron shkollën fillore në Picar, dhe të mesmen në vitin 2000 e mbaron atë shkëlqyeshëm. Por, pasioni për dije s'mbaron këtu. Atij i digjej xhani për të ecur edhe më tej; të prekte dijen e të ngjiste shkallët edhe më lart. Asnjëherë, Shezairi nuk kënaqej me dijet që kishte përvetësuar. Ai ecte i sigurt mbi varkën e dijes nëpër detin plot dallgë, për t'i thënë asaj: "Unë jam këtu pranë teje, o dije!". Duke përballuar edhe vështirësitë familjare të kohës, Shezair Koko vazhdon arsimin e lartë degën matematik- fizikë në Universitetin "Eqerem Çabej" në Gjirokastrë, viti 2001-2005 e mbaron atë.

"- Dija s'ka fund, - na thotë Shezairi. Njeriu duhet të jetë vazhdimisht në kërkim të dijes, ndryshe ai humbet edhe ata që ka mësuar!". Shezairi nuk është vetëm një intelektual i zoti, por edhe si një njeri që i do edhe të tjerët. Ai ka mall edhe për shokët e shoqet e fëmijërisë e të shkollës. Ata janë të shumtë, por ne shkëputëm nga memorja e tij këta emra për t'i sjellë në këtë shkrim: Rasmi Seferi, Xhemal Cane, Miladin Saraçi, Nadire Ruko, Yllka Peta, Alket Canaj, etj.

- ...Unë ëndërroja të isha...dhe u bëra mësues !

...Kjo ëndërr e hershme e imja u bë realitet. Ishte viti 2005 kur unë mora emërimin si mësues në shkollën e gjimnazit që mban emrin e Heroit të Popullit "Asim Zeneli" në Gjirokastrë. - na thotë Shezair Koko.

"Nuk mund t'ua fshehë të vërtetën. Kur në dorë mora për herë të parë në shtator të vitit 2005, regjistrin e emrave të nxënësve tek drejtoria e shkollës, m'u kujtuan vitet e fëmijërisë kur unë fillova klasën e parë. Edhe ajo ditë, që fillova si mësues, vetja m'u dukë njëlloj si nxënësit e klasës që dhashë mësim. Nxënësit më dëgjonin me vëmendje, por edhe unë i dëgjoja me kujdes e dashuri ata...". Janë plotë 10 vite që Shezair Koko punon me përkushtim në arsim. Gjithmonë i qeshur, i dashur me nxënësit. Si mësues Shezair, s'gjen dot lehtë në ditët e sotme, - na thonë nxënësit e shkollës të fshatit Nepravishtë. Njerëzit e grupmoshave të ndryshme të flasin me dashamirësi për mësues Shezair Koko. Marrdhëniet me njerëzit, por e veçanta tek mësues Shezair, qëndron në komunikimin si pjalmi i luleve të pranverës, fjala e ngrohtë që përcjell për tek fëmijët, te nxënësit e shkollës ku ai ka dhënë e jep mësim. Të tilla përshtypje për këtë mësues e intelektual mësuam edhe në Libohovë, nga njerëz të ndryshëm, por edhe nga ish nxënësit e ata aktualë të shkollës 9 vjeçare "Avni Rustemi". Në të gjitha shkollat që ai ka punuar, gëzon respekt e dashuri në zemrat e njerëzve. Sot ai punon mësimdhënës në fshatin Nepravishtë.

...Shtigjeve të reja, mësuesi Shezair Koko ndez semaforët e pasioneve..!

Njeriu në vetvete ka shumë ëndrra. Ai apo ajo, e shikon jetën për ta ndërtuar me këndvështrime të ndryshme. Dikush këtë vështrim e merr seriozisht dhe i vë vetes qëllime për të ecur drejt shtigjeve të reja. Jetën nuk e shikon thjesht, sa për të thënë, " unë kaq mundem" e pas kësaj fle mbi gjethet e dafinës. Tek Shezair Koko, ne gjetëm njeriun që edhe sakrifikon për të rrokur të fshehtat e jetës. Dhe për këtë, ai është në kërkim të vazhdueshëm për të kapur ato shtigje të dijes , që diku janë në skutat e fshehura për t'i zbuluar ato. Dhe, për të gjitha këto, ky intelektual mban ndezur dritat e dijes e të pasioneve. Kështu, ai të bind me fakte. Semaforët e djes e të pasioneve janë gjithnjë ndezur në mendjen e shpirtin e këtij inelektuali të

palodhur. Kërkon te vetja, por një gjë të tillë e kërkon edhe tek të tjerët. Me iniciativën e mësues Shezair, në fshatin Nepravishtë botohet gazeta që mban emrin "Embrion". Jo vetëm kaq, në vitin 2008 boton vëllimin me poezi të titulluar "Endërr mbi det". Kur e pyesim se, a ke projekte të tjera në lidhje me poezinë, na përgjigjet me vlagun e vargut poetik dhe i sigurt me fjalën e zjarrtë si llavë vullkani "Po". Na zbulon edhe titullin e librit të ardhshëm me poezi "Akropoli i shpirtit tim", një gjetje e bukur që të bën për vete qysh në titull.

Shezair Koko, ka marrë edhe vlerësime të ndryshme nga institucione shtetërore, organizat shoqërore, rrethet shkencore e letrare. Kështu, në vitin 2011 merr çmim vlerësues, Çertifikatë nga Insituti Shqiptar "Për studime dhe edukim në teknologjinë e informacionit". Por, jo vetëm kaq, ai vazhdon edhe më tej me "Dëshmi Kualifikimi nga Republika e Shqipërisë, Ministria e Arsimit dhe Shkencës, Insituti i Zhvillimit të Arsimit, viti 2011- 2012". Por ai merr edhe "Çertifikatën për Gjuhën Italisht.Ministria e Punëve e Çështjes Sociale dhe Shanse të Barabarta". Po këto vite vlerësohet me Çertifikatën "Muza poetike" me temë: "Lirizmi në Letërsi dhe rrugëtim Profili Pagasi Internacional", në vitin 2011. Ne u ndalëm shkurtimisht, për të shkruar diçka për intelektualin e mësuesin vizionar Shezair Koko nga fshati Picar të Gjirokastrës. Sigurisht, në të ardhmen do mundim që të shkruajmë edhe të tjera fakte nga puna e këtij intelektual, sepse ai e lë të hapur dritaren e bisedës sonë për t'u rikthyer prap tek prespektivat e punëve që do realizojë në të ardhmen. Prej tij morëm një premtim të sigurt, sepse ai ecën drejt shtigjeve të reja të shkencës e të jetës.

Durrës, 13. 02. 2015

Xh. Cirangu

Aktori Nikolin Xhoja "ngjitet" në skenën e teatrit "Aleksandër Moisiu" Durrës

(Me rastin e 26 vjetrit të ndarjes nga jeta)

Më 13 Mars të 2013-ës, në Pallatin e Kulturës "A. Moisiu" Durrës në virgjile të 26 vjetori të ndarjes nga jeta të aktorit të talentuar të teatrit e të kinematografisë shqiptare, në sallën kryesore të këtij institucioni u shfaq një filëm dokumentar kushtuar posaçërisht njeriut që la një emër me vlera artistike të pashlyeshme, siç ishte i pavdekshmi Nikolin Xhoja. Salla ishte mbushur plot e përplot, jo vetëm me kolegët e bashkohësit e tija të atyre viteve, por edhe nga një numër i madh të aktorëve të rinjë të cilët kanë marrë vlerat e interpretimit skenik edhe nga Nikolin Xhoja; që tashmë ato cilësi interpretuese të këtij aktori të madh janë kthyerë në një shkollë më vete për ta e brezat aktoraile që do vinë pas. Aty morën pjesë edhe shumë qytetarë nga qyteti bregdetar të cilët duartrokisnin herë pas here sikur Nikolini të qe "ngjitur" nga ku dukej qartë nëpërmjet skenës e sekuencave filmike që paraqiteshin në sfondin filmik, dashuria e respekti që ruanin qytetarët për aktorin ishin akoma të freskta e të zjarra si

në ato vite kur ai luante me lojën e mbrekullueshme aktoriale skenike. Filmi dokumentar ishte një ndërthurje me peisazhe e episode nga jeta e aktorit, por edhe me vlersime nga ishkollegët e koleget , që duke punuar vite me radhë së bashku me Nikolinin, morën nga ai veçorit e arkëtimit skenik cilësor e attribute të vyera nga ky aktor brilant të skenës së teatrit e të kinomatografisë sonë. Fjalën e hapjes në këtë evendiment të rëndësishëm kulturor e përkujtimor e mbajti shkrimtari e dramaturgu i mirënjohur nga publiku ynë Bashkim Hoxha , i cili është edhe drejtues i këtij institucioni Kulturor e artistik të qytetit bregdetar të Durrësit.

Në foto Bashkim Hoxha, mars 2013

Kush ishte Nikolin Xhoja?

Nikolin Xhoja lindi më 12 maj të vitit 1926 në Brindizi të Italisë. Aty rreth viteve 1920 e ëma kishte emigruar e më pas u njoh me pronarin e kinemave të Brindizit Teodor Xhoja, me të cilin lindën dy fëmijë: Ugolinin dhe Nikolinin. E ëma së bashku me Nikolinin e vogël u largua nga Italia për t'u vendosur në qytetin e Durrësit nga ku kaloi fëmëminë, e më pas u strehua në strehën vorfnore në Tiranë. Si mbaroi shkollën fillore ai nis punën si postier i bankës së qytetit. Në shpirt diçka i vlonte si zjarri djalshit simpatik me sy të zesë, flok të zinjë me onde djaloshare, por mbi të gjitha shquhej për lëvizjet plot zhdërvjelltësi si të ishte një "Çarli Çaplin" i vogël, saqë shokët e të afërmit që ishin më të rritur në moshë e thërrisnin me këtë emër. Me humorin e tija dhe buzëqeshjen plot kolor ngjyrash që i shoqëronte në çdo takim e bisedë, tërhiqte pas vetes shumë njerëz me lojën aktoriale të momentit. Me të drejtë bashkëkohësit e tija thoshin : "Erdhi aktori ynë i ardhshëm!" U lidh me luftën Nacionalçlirimtare në qytetin e Durrësit e u rreshtua

në çetat partizane për çlirimin e Shqipërisë nga okupatori nazifashist. Aktrimi iu shtua edhe më shumë gjatë luftës atje në skenat teatrale partizane, ku interpretonte skeçe, tregonte anektda, por edhe këndonte. Kështu merr pjesë në grupin Filodramatik të njësisë luftarake partizane. Në këtë kohë aktori ynë Nikolin Xhoja ishte 19 vjeç, me sarkazmat e batutat që hidhte para shokëve gjatë interpretimit ata qeshnin e u lotonin në sy. Mbas çlirimit të vendit Nikolini kthehet në 1946 në Durrës. Në grupin amator të humoristëve ishte edhe Nikolini. Kështu më 1949 ai interpreton me sukses Qazim Mulletin tek komedia "Prefekti" të Besim Levonjës. Me kalimin e viteve nëpër skena u rrit së bashku edhe me personalitetin e tij si aktor i devotshëm e me zë aktorial shumë të fuqishëm, sa që po zinte shtrat mënyra e lojës aktoriale gjatë interpretimit skenik. Ngado ishte i duartrokitur nga publiku artdashës shqiptar. Emri i aktorit me personazhet që luante në skenë ishte bërë pjestar i çdo vatre shqiptare. Rolet e shumta që ka luajtur në komedi, drama, kinematografi, opera e radhitën si një aktor që rrezatonte vlera kombëtare artistike. Për vlerat e shquara artistike skenike që ka interpretuar Nikolin Xhoja, ka marrë edhe vlersime me titullin "Artist i Popullit".

Pamje nga salla ku u shfaq filmi dokumentar

Të intervistuarit, të cilët ishin jo pak në pamjet filmike të dokumentarit prunë kujtimet e tyre për ishkollegun e shokun e tyre të skenës Nikolin Xhoja; që tashmë ai vinte para publikut në këtë sallë shfaqesh si dikur me anën e sekuencave filmike nëpër vite, por kujtimet e vlerësimet ia shtonin edhe më shumë vlerat artistike që kishte i pavdekshmi aktori Nikolin Xhoja. Ata ishin shumë, por ne mundëm të shkëpusim vetëm disa emra prej tyre: Artisti i Popullit Gjergj Vlasi, Albert Vërria, Mirush Kabashi, Xhelil Aliu, Ilia Treplini, Lutfi Hoxha, Aishe Stari, Haxhi Rama, etj.

Por, në krahët e këtij aktori ishin edhe aktorët e mëdhenj të Teatrit "A. Moisiu" si: Vangjel Heba, Meropi Xhoja, Marta Burda, Vera e Spiro Urumi, Ramazan Njala, Spiro Strati e shumë të tjerë që lartësuan në nivele kombëtare me lojën e tyre teatrin Durrësak. Ralet e aktorit Nikolin janë të shumta, por ne po sjellim vetëm disa prej tyre në këtë shkrim. Në komedi: "Kush është fajtori", "Fejesa me ngatërresë", "Dreqërit e kënetës", "Sëmundje e rrëzikshme", "Një ditë pushimi", "Martesa" e Gogolit, etj. Kurse në dramë janë: "Halili e Hajrija", "Nën gështenjat e Pragës", "Familja e peshkatarit", "Dasma e madhe", "Kërkuesit e lumturisë", etj. Dhe vazhdon me operat: "Era e lirisë", "Miqësia", etj. Një rol tepër komik e vlerësues artistikisht ka lënë për shikuesin tonë shqiptar roli që ka luajtur në filmin "Kapedani" së bashku me aktorin Albert Vërria. Por edhe në filmat "Çifti i lumtur", "Horizonte të hapura" e në të tjerë filma që ai korrtë vetëm suksese në rolet që luante, që portreti i tij tashmë është skalitur në memorjen e artëdashëve e gjithë shikuesve të tjerë që e duan skenën dhe artin skenik. Nikolini ishte martuar me Meropi Xhoja, edhe kjo aktore, me të cilën kishte tre fëmijë. Vajza Aksinja Xhoja u bë një pianiste me famë e ka interpretuar me sukses në shumë skena prestigjioze të botës. Nikolini ishte një njeri që donte si fëmijën e vetë artin. Kur themi artin, rrokte pas vetes të gjitha

gjinitë e llojet e tyre, që më pas i derdhte në arkëtim kur luante role. Kjo i jepte enegji e freski kur delte në skenë së bashku me shokët. Ndarja nga jeta e parakohshme në moshën 61 vjeçare më 27 tetor 1987, ishte një humbje e madhe edhe për vetë artin skenik. Mënyra se si vdiq ky aktor kur dëgjon sot, është e trishtueshme, sepse të tillë njerëz për nga vlerat që kanë patur e për ato që ka lënë, kërkohen gjithmonë vlerësime, ku edhe ky dokumentar filmik që u paraqit më 13 mars 2013, është domethënës e vlerësues që lartëson këtë figurë të artit tonë skenik. Bashëqytetarët e kolegët Durrësak e kujtojnë këtë artist sa herë ngjiten për të parë shfaqje apo aktivitete artistike në Odeonin që mban emrin e tij, 'Nikolin Xhoja'. Sa herë që duartrokitet nga artëdashësit Durrësak për shfaqjet që organizohen aty, duartrokashtin edhe Nikolin Xhojen. Të tillë njerëz me vlera, e sidomos që lënë pas artin nuk kanë vdekje kurrë.

Durrës, 14.03.2013

Kapitulli II

Mirënjohje pafund për gjithë ata autorë të cilët më kanë bërë vlerësimet e tyre ndaj punës time në gjithë fushat krijuese. Ju falnderoj zemërsisht!

Xh. Cirongu

PËLLUMB GORICA

Të lexosh lotin në vargje

Ka shumë njerëz që kohën e lirë e shfrytëzojnë me mënyra të ndryshme. Xhevahir Cirongu është nga ata, që kredon e vet shpirtërore e shpalos në shkrime të singerta e të thjeshta. Ai me mënyrën e tij fotografon pjesë fragmentesh nga realiteti që jetojmë, duke nxjerrë nga korniza gjykimet e tij. Kjo për mendimin tim është një lloj vlere, që autori e shpalos herë pas herë me mjete të thjeshta, dhe me një gjuhë komunikuese e të ngrohtë, si shprehi të botës së ndjenjave shpirtërore.

Është për t'u theksuar se nga libri në libër ky autor vjen duke shpërfaqur gradualisht elementët, të cilët arrijnë të përformojnë profilin krijues të tij. Kjo krijimtari që vjen së brendshmi, prej ngacmimeve të vazhdueshme të shpirtit, të shoqëron si jehona e përrënjeve të rrëmbyeshëm e ujëpastër të vendlindjes së tij, që tekta rrjedhin drejt detit përhapin freski, e mirësi jetëdhënëse. Xhevahiri përshkuan episode, portrete, dhimbje, tavolinat e gëzimeve, natyrën e papërsëritëshme me imtësi detajesh dhe ndjesi përjetuese. Nuk ka gjë më bukur se sa të lexosh krijime të tilla me plot pathos e përkushtim qytetar, ndjenja të singerta dhe besnike për dashurinë ndaj atdheut, dashurinë ndaj asaj që është në shërbim të së mirës për ruajtjen e vlerave e të trashëgimisë kulturore. Mënyrat me të cilën është shprehur ai në shkrimet patriotike, janë të pashkëputur nga këndvështrimet pozitive për heronjtë e kohës, vlerat e mirëfillta, që më së shumti i shërben evidentimit të vlerave kombëtare, shoqërore, duke krijuar kështu një ndjenjë respekti për kohën që ndodhemi me vullte jete, imagjinatë pasionesh dhe aftësinë krijuese për t'i shëndërruar në vepra artistike.

Të endesh, do të thotë të hysh në çdo skutë jete, dhe po ashtu, përtej imagjinatës të prekësh dritën. Xhevahir Cirongu endet në peizazhet e mrekullueshme për të na sjellë koloritin e pasur të ngjyrave e bukurive natyrore, të gërshetuar me shpirtin e ndjeshëm të tij, dhe gjithçka përmes një tematike e një gjuhe të pasur. Frymëzimin ai e kërkon si gjurmimi i mrekullueshëm i nje blete ndër lulet, si arkeologu që hulumton historinë për të konkluduar të vërtetën, te fijet e barit

që vallëzojnë lehtë nga flladi i pranverës me aromë, në rendjen e ditëve, ku rrjedh gëzimi i shpirtit, te një lot i sinqertë si kristali apo edhe te një buzqeshje e ngrohtë. Me fjalën e tij poetike Xhevahir Cirongu, të bën të ndiesh thellë botën që jeton, prokupimet dhe mbrapshtitë jetësore. Aty zbulon optimizmin dhe qëndrimin e drejtë për njerëzit, ridimensionet përndritëse të përjetimeve. Kjo lloj ndjesie lexohet edhe në vëllimin poetik *"Kënga e lotit"*, titull që mbart një peshë të veçantë metaforike. Ai ngjan më thellë, dhe nuk është vetëm këngë loti që tingëllon trishtueshëm, e s'është i zyrtë në dhimbjen kur e poetizon atë në ndenja të pjestuara në vargje. Kënga e lotit të Xhevahir Cirongut ka ngjyra, aroma, mendime dhe ajër që vibron hollë e estetikisht, sepse një libër poetic është një univers i tërë shpirtëror. Elementët që e popullojnë atë si era, qielli, dielli, retë, shiu, deti, valët, shkëmbi, gjethja, petalet etj shprehin ndenja, duke përcjell te lexuesi mesazhe të qarta.

Në vëllimin poetik *"Kënga e lotit"*, tematika që rrok në këto krijime autori, është e gjërë, dhe nëpërmjet sensit lirik malli frymon me psherëtimat, si një lajmotiv i brendshëm. Këtë gjë e ndjen më shumë në poezinë e tij burimore, ku ai kërkon të gremisë gurët e rëndë të mallit, të gërmojë në dhimbjet, të ndalojë shiun, të magjepset pas hënës. Përmbi gjithçka triumfon dashuria për nënën, e para saj çdo gjë bëhet e pavlerë. Ndaj shpirtin e shkrin nga kjo dashuri e pamatë. *"Nënë kërkon çdo ditë në thërmija dheu/ Kaluanë vitet e loti u bë ar / Me dashuri puthi yllin në qiell/ Se ai si nëna i ngjau."* Vendlindja është muza për çdo autor, e çfarëdo lloji profile qoftë ai. Ajo zbukuron shpirtin poetik, të Xhevahir Cirongut me emocione, jetën dhe dashurinë për të, dhe nuk është vetëm fjalë, por një ndenjë sa vetë jeta mbi tokë, e sidomos drithërimë malli kur është larg, të cilën ai e sjellë më të ngrohtë. *"Malli i vendlindjes/ qënka zhur e prush/ ajo këngë e bukur/ gjoksin plot ta mbush."* I lexon kujtimet që shkojnë larg me rrënjë të shtrira përtej ekzistencës tokësore, ndaj ai portën e tyre e mban hapur të përumbet në to. *"Nën hijen e degëve të lisit, gjethet numërova/ Nga flladi i erës u shkundën, supeve më ranë/ Eca i vetmuar, rrugës së kujtimeve s'u ndala/ Pse u trembën gjethet, në ç'yll ata ndaluan!?"*.

Por autori *"ecën kalëruar mbi vitet e jetës"*, të *"puth me vrap"* stinët me butësinë e vargut, që s'është vetëm margaritar ndenjash. *"Shiu i pranverës butësishtë ra ngadalë/ Nga qielli u derdhën një nga një luleloti / Shtëllunga resh të çara si me daltë/ Ndaluan trishtimin atje te shkëmbi."* Loti i bën poezitë e Xhevahir Cirongut të flasë shumë me lexuesin, të ndjej *"vals in e këngës"*, të kolovitet në ëndërrat, të *"hap krahët... ta prekësh"*, të gëzoj me shkëlqimin se *"brenda tyre lexon vetëm jetë."* Loti brengoset dhe *"sa dhimbje ndjen në zemër"* kur e lag ombrellën hije ulliri. Ai ushqehet me ndenja të pastra, me dashurinë për tokën, për mungesën e atyre që i duam, të shtrirë në kohë dashurish, e të strukura në heshtje. *"Në heshtje mes lotëve/ dëgjohej zëri i saj që këndonte/ vals in e këngës./ Heshtje, heshtje, heshtje!/ Vetëm tingujt e kitarës dëgjohehin."* Humanizmi shpirtëror s'ka përkufizim për njeriun, dhe pse në zbehje, që në një mënyrë a në një tjetër e gjejmë në vargjet e Xhevahir Cirongut, kur i thur ato për poetët, miqtë, heronjtë me vlersimin që buron nga zemra, e lartësohet në vërtetësi. *"Zhurmon Osumi nga ujërat nëpër luginë/ Dhe valët e bardha i ndal atje mbi shkëmb/ Vargu i poetit zgjuar rri tek unë/ Pse s'flet poeti? Ah! Nga ky çast gjoksi po më dhemb!"*

Dashuria është nocion shumë i gjerë, dhe këtë poeti e konkretizon sipas asaj që ndjen në zemër, sidomos ndjenjën që buron natyrshëm. Kjo e ka bërë të pazëvendësueshme këtë ndjenjë madhore: *"Në heshtje takon dashurinë/ Që fshehur qëndron diku/ Ashtu vjen një ditë, si lind i shkreti njeri/ Ecën kalëruar mbi vitet e jetës/ Dhuke shkundur petalet e viteve/ Dhe s'u vë dot fre."*

Në qoftë se një pranverë zbukurohet edhe kur *"çelin lulet përmbi shkëmb"*, poezinë e Xhevahir Cirongut e kanë zbukuruar atë me metaforat dhe figurat letrare të gjetura, të cilat ledhatohen rreth foljes për të treguar mjeshtërisht emocionin që tek lexuesi është i thellë dhe i gjërë.

Në fund mund të themi se: *"Këngë loti"* është një botë plot elegancë, mirësi, muzikalitet, por edhe me nota shpirti të ndërthurura nga krijuesi, Xhevahir Cirongu.

Muharrem Gazioni

Vështrim rreth vëllimit me tregimeve “Misteri i një gruaje”

Emrin e shkrimtarit Xhevahir Cirongu e kemi ndeshur shpesh në gazeta dhe në revista me artikuj publicistikë, me recensione librash, me prozë, me tregime, në një përmbledhje tregimesh me autorë nga gjithë vendi. Është autor i vëllimit me poezi "Kush ia shkeli syrin Ildës" dhe "Shpirtit i thërres". Xhevahir Cirongu është një shkrimtar i palodhur e punëtor. Në "lumin" e krijimtarisë së tij letrar, ka gjetur shtratin e vet komod, në mënyrë të veçantë në tregimin e shkurtër. Tregimet e përfshira në vëllimin "**Misteri i një gruaje**" janë ndër më të mirat e krijuara deri tani nga autori. Këto tregime janë copëza nga jeta, të qëmtuara e të grumbulluara nga vëzhgimet e vazhdueshme të autorit dhe të derdhura me dashuri prej tij në letër. Në to ndjehet vllaga e jetës. Ato janë tregime me strukturë të qartë, të thjeshta në të kuptuar dhe mbreslënëse. Lexuesi do të ndeshet me një larmi tematike dhe me personazhe interesante. Atij do t'i mbeten në kujtesë dashuria e nënë Gjedinës, kujdesi i saj plot përkushtim për vajzën e sëmurë, Rezartën "Hijet e harresës"; traumat që pëson shpirti i një gruaje për një lindje jashtë martese në moshën e adolishencës "Misteri i një gruaje"; vështirësitë që hasin dhe u duhet t'i kapërcejnë organet e specializuara në luftën kundër krimit "Limonat e agjentit Ger"; lindja e një dashurie të tillë e të qëndrueshme pas një njohjeje të gjatë në punë "Një kafe në ishull"; mania dhe pasioni i një plaku për të ruajtur gjenealogjinë e familjes nëpërmjet gëdhendjes me biçak të figurave në bastun "Magjia e plakut me bastun"; psikologjia e peshkatarit, që ka prirje t'u largohet mjediseve të kafeneve plot tym duhani, të zhytet në natyrë dhe t'i shtijë gjërat duke i dramatizuar ato "Peshkatarit dhe gjarpëri" etj. Për zhvillimin e kësaj tematike, autori përdor mjete të ndryshme artistike: përshkrim me detaje të gjendjeve dhe situatave, digresionin artistik, peisazhin. Siç do ta shohë dhe vetë lexuesi; herë-herë autori është i kursyer në fjali, lakonik, por edhe analitik. Arti i të shkruarit është një fushë pa cak. Ka ndonjë tregim që të krijon përshtypjen se autori e shpejton rrjedhën e ngjarjes për ti dalë sa më parë në epilogun e saj, apo ndonjë mangësi tjetër, që nuk e cënon tërësinë artistike të vëllimit.

Durrës, 27 mars 2010

Pjetër Cara

Një bisedë e hapur, e domosdoshme

Ju faleminderit që u ra ndërmend të vini e të bisedoni me mua, pasi për dyzet e sa vjet që merrem me krijimtari letrare nuk i ka ra ndërmend askujt të marrë takim qoftë edhe për të dhënë ndonjë mendim apo mirënjohje për veprimtarinë letrare të kolegëve të mi krijues në zhanret e letërsisë së shkruar. Përveç iniciativave të mia personale për të shkruar artikuj të ndryshëm teoriko-praktik dhe tre librave me karakter vëzhgues, studiues e hulumtues, duke e zhvilluar më tej mendimin kritik letrar që të afishohen vlerat e vërteta artistike të arritura edhe nga krijuesit durrsak apo mirditor gjatë këtyre dekadave. Shpresojmë që kur të mos jenë më ata që e meritojnë të shkruhet për 'ta, do të kujtohen krijuesit tanë të nderuar të këtij zhanri Josif Papagjoni, Moikom Zeqo, Zydi Dervishi, Behar Gjoka, Mark Marku, Agron Xhekmakaj, Petro Lati, Mark Simoni, Ndue Deda, Petraq Risto, Met Dervishi e dekanati i Gjuhë-letërsisë shqipe të U.D. dhe gazetarët e talentuar që merren me trajtimin e problemeve letrare, si z. Rezarta Reçi, Beti Njuma, Monika Stafa, Arta Marku bashkë me disa pena të reja si Llanaj, Gradica, Macaj e të tjerë të talentuar, që ta studjojnë periodikisht me dëshirë veprimtarinë e krijuesëve mirditorë e durrsakë që janë mjaft prodhimtarë në fushën e letërsisë.

Më falni se u zgjata me këtë konsideratë jo pak të ndjeshme meqë me disa nuk njihemi ende fizikisht e personalisht, por ajo është kuptimplote dhe mjaft e dëshirueshme për fakirët krijues që memoria letrare ende nuk i ka skeduar për arkivin e saj. Pasi gjatë zhvillimeve letrare demokratike në këto dy dekada janë kritikuar vazhdimisht e publikisht "kapardisjet e dukurisë mburravece", nepotizmi klandestin, familjariteti i sëmurë lokalist, xhelozia injorante mjaft injoruese, tendencat e megallomanisë konservatore se "vetëm ata kanë lindur për të drejtuar" me uzurpimin e organeve letrare për një kohë të gjatë pa u bërë rrotacioni i domosdoshëm artistik nga klanet e paafta profesionalisht. Këto mbeturina, duke përfituar nga indiferentizmi, mefshtësia e amullia kanë vënë si moto të punës së tyre kompromentimin moral të opinionit të drejtuesësve shtetëror që merren direkt me politikën e organizimit e të zhvillimit kulturor të qarkut apo në shkallë vendi. Që të realizohen këto farsa egoiste e dëmprurëse, përdorin formën të ndryshme për publikimin hiperbolik nëpër podiume e konkurse të "lavdisë panegjiste të karrierizmit primitiv" si njëherë e një kohë, për vlerësimin nëpër kafene apo bankete kioscash në mënyrë stereotipe me një simplizëm mjaft paragjykes lokalist të disa krijimeve të dobëta artistike me çmime aspak të merituar, duke shpërdoruar kështu detyrën e shenjtë të gjykatësit të paanshëm të vlerave të vërteta artistike, pavarësisht se kush i ka krijuar ato. Dhe para gjithë këtyre kritikave parimore të drejta e shkencore apo artistike gjatë një komunikimi kulturor të admirueshëm, shurdhëria burokratike dhe djallëzia e mediokritetit letrar i bëjnë veshët "shurdh e sytë qorr" para kësaj "lavdie të shterruar(!)", duke vazhduar me të njëjtën mënyrë e me të njëjtën masë vlerësimi si një vit në tjetrin pa e prishur aspak terzinë se notohet në ujra të amullta pa u merakosur se kush i bien "bririt" të së vërtetës apo se çdo ditë shumësia e krijuesëve të talentuar firon në humnerat e moskujdesjes e të mospërkrahjes ose në strehët e vetmisë kufizuese të pa dëshiruar. Është e papranueshme dhe e palejueshme që shumica e krijuesëve të largohet e të mos pranojë të mblidhet me një "kastë" të rënë nga vakti vetëm prej paaftësisë e mediokritetit, diktatit konservator dhe interesave të saja klienteliste që rrogomizet të bëjë biznes të pandershëm e primitiv me vlerat e dobëta artistike.

Në shenjë nderimi për intervistën tuaj, le ta përjetojmë këtë çast ogurmirë që erdhi për të folur jo vetëm për tendencat përçarëse e premisat realiste aspak favorizuese të krijuara dhe imponuara nga mediokrititeti burokratik ndaj marrëdhënieve të kolegëve krijues. Prandaj dëshiroj shumë të shprehë disa mendime konkrete që t'i ndajë me publikun për krijimtarinë e brishtë letrare, por të sinqertë e premtuese nga ana estetike e poetit e prozatorit të ri të talentuar Xhevahir Cirongu nga Tomorrica e lashtë e Skraparit tonë heroik, i cili e ka filluar rrugën e vështirë të krijimit si një gazetar vullnetar. E mbara, e mira

dhe e dobishmja e kësaj krijimtarie flasin me zë të lartë, se këtë duhet ta bëjë kryesia e këtij klubi në mënyrë të organizuar e sistematike për çdo antar të tij.

Megjithatë keqardhja pohon, se jo vetëm nuk janë shkukur nga rrënjët konceptet, praktikat dhe metodat e vjetra të së shkuarës, por në këto dy dekada pas '90-tës përmbysja e madhe bashkë me lirinë e krijimit solli edhe lumin e rrëmbyer të veprimtarisë gjithëpërfshirëse krijuese të shoqëruar me "cunamin" e prurjeve të çfarëdoshme që rrezikoi të përllante vlerat dhe traditat më të mira të traditës së shartuar me ato moderne, aq sa e lejonin niveli dhe mundësitë intelektuale të botëkuptimit letrar shqiptar. E theksova këtë fakt, pasi Xhevahir Cirongu është një nga të parët që mori pjesë në riorganizimin e klubit të shkrimtarëve pas shpërbërjes të lidhjes së tyre, që kur erdhi nga Leskova e tij e dashur. Ndonëse unë jam një antar i thjeshtë e i zakonshëm i këtij klubi me një veprimtari të pasur krijuese letrare i ardhur pas tij në këtë shoqatë si ish antar i LSHASH, përsëri më takon patjetër si më i moshuar me një përvojë të gjatë, për t'u ndalur në disa vlera të krijimtarisë së tij artistike.

Xhevahiri e ka filluar si gjithë të tjerët veprimtarinë krijuese me aktivitete kulturore e artistike, pastaj si punonjës biblioteke në vendlindjen e tij. Dhe mbresat e para i ka ushqyer me këngë e krijime prozaike në formën e vjershave të thjeshta e të reportazheve gazetareske, të monografive patriotike dhe për mbledhjen e frazeologjisë së pasur popullore, me të cilat ka debutuar në gazetatat lokale e kombëtare. Për përkushtimin e tij në këto veprimtari krijuese është dekoruar me medaljen "Naim Frashëri". Kështu, guximi i tij poetik, provoi të krijojë poezi të brishta e tregime të shkurtëra eseistike, ku në vitin 1984 është nderuar me çmim të parë kombëtar për tekstin e një kënge për fëmijë të kënduar në festivalin e organizuar në Shkodër për moshat e të vegjëlvë. Me rritjen e pjekurisë letrare, krijimet e brishta i ka mbrujtur me ide të qarta patriotike, me sinqeritet të çiltër krijues dhe me një tematikë koherente e problematikë mjaft impulsive që ravijëzon shqetësimet e njerëzve të thjeshtë, traditat më të mira të tyre dhe kontributin e çmuar të figurave të ndritura të kombit, të cilat i ka ngjizur e derdhur bukur nëpër vargje apo rreshta eseistikë me balsamin e zemrës e me nektarin e shpirtit të pastër në vëllimet poetike "Kush ia shkeli syrin lldës, Shpirtit i thërres, Kënga e lotit dhe vëllimet në prozë "Tomorrica zemra jonë, Mall nga oqeani, Misteri i një gruaje, përmbledhja publicistike "Tomorri qiell perëndie" 1 e 2, "Bisqet e gjakut" kushtuar luftës ë Kosovës, Kozmogonia e një poeti kosovar, Pena e Bedri Tahirit, një roman me titull "Një kafe në ishull" dhe fabula e përralla për fëmijë. Po ashtu ka botuar në disa organe të shtypit periodik në Shqipëri, Kosovë e Suedi si dhe në revista të ndryshme portale në Evropë dhe Amerikë.

E veçanta e krijimtarisë së tij është pasioni, këmbëngulja e dashuria për letërsinë, duke prodhuar pa pushim me një zell e nerv poetik mjaft të ndjeshëm e të admirueshëm, përmbajtja e të cilave reflekton një sens të pasur meditativ me një problematikë interesante, të cilat nuk heziton t'i hedhë në shtyp me ngrohtësinë e kujdesin e kulturuar dhe me qëmtimin letrar gjithnjë realist. Pothuajse e gjithë përmbajtja e lëndës letrare të krijimeve të tija e meriton t'i kthehet vëmendja e secilit te logjika vlerësuese për përmbajtjen e veprave të shkruara që të reflektohet ndaj mësimëve të domosdoshme e të dobishme dhe ndaj vlerave letrare artistike që ato përcjellin te lexuesit.

Sinqeriteti kritik qëmtton motive me tematikë të larmishme që gjallojnë në zemrën e popullit dhe të mjedisit natyror e shoqëror, politik dhe social jo vetëm të Tomorricës, por të shumë zonave të vendit, për ndryshimin e të cilëve është luftuar që të përballohen vështirësitë e shumta të mbijetesës. Atje ku janë këto probleme e shqetësime ndodhet muza e talentit të Xhevahirit me karakteristikat e ligjërimit poetik si referencë e së bukurës, si motiv i ndjenjave njerëzore, si fakte të realitetit tonë kombëtar historik e aktual dhe si pasuri e vyer e gjuhës sonë poetike. Kënaqësia nga shijet estetike dhe cilësia artistike me vërtetësinë historike nuk kanë mbetur peng as trofe e një krijimtarie "folklorike apo rapsodike", siç mund të pëshpërisë ndonjë zë meskin apo keqdashës i mediokritetit të prapambetur që ka zënë shtratin e llomotit duke përgojuar penat e reja për format e ligjërimit e mjetet e tyre shprehëse, të cilat ravgojnë të çajnë përpara midis vështirësive e të panjohurave që paraqet rruga e lodhshme e krijimit artistik. Ata e harrojnë mësimin e aktorese së shquar franceze Brixhid Bardo, e cila porosiste se "Në art, si edhe në jetë, ndodhin batica e zbatica të mëdha...Në zbaticën shpirtërore kuptohen më mirë fenomenet, njihen më mirë njerëzit, miqtë apo vetvetja". Me shumë të drejtë shkrimtari disident Sali Leka nga Shkodra tërheq vëmendjen e seriozitetit letrar e shkencor të forcave krijuese që të heqim dorë nga "fabrikimi mdiatik i shkrimtarëve që vijnë nga dështimi në politikë ose në organet mediatike me modelin e letërsisë së dështuar...Për shkak të favoreve që u jep politika dhe ekrani televiziv me mesazhe jo estetike, veçse reklamime të fryra gazetareske për shpërblymjet që mund të marrin nga ustallarë apo klane të caktuara për një produkt letrar të gjithëfarshëm, i cili duhet të vihet në provën e kohës nëse i reziston apo jo asaj." Le t'i hyjmë me sinqeritet e çiltërsi pa paragjykime e denigrime delirante kësaj rruge të ndershme për të njohur sa më thellë e më nga afër njëri-tjetrin dhe veprimtarinë krijuese të secilit, edhe të këtij biri të

Tomorricës që është sinonim i urtësisë e i thjeshtësisë dhe i vullnetit skraparllit për të ecur me sukses shtigjeve letrare.

Ky talent i ri është në shpërthim e sipër drejt rrugës racionale, duke u dhënë hov: epikës historike; lirizmit të gurrës popullore; dashurisë së çiltër njerëzore për vendlindjen e shpirtin e paepur dhe të asaj intime për ndjenjat më sublimë të gjallimit të jetës. Për t'i dhënë tonin e ndëshkimit artistik shkaqeve të plagëve sociale të shkaktuara nga varfëria e skajshme, nga mërgimi ogurzi apo nga persekutimi monist pa klithma e kuje me ngarkesa të ndryshme politike e pluraliste, psikologjike e shpirtërore. Optika e krijimtarisë së tij rrok e përdor një tipologji të thjeshtë prodhuese në zhanrin e poezisë, të prozës së shkurtër eseistike dhe të letërsisë dokumentare e gazetareske me monografi e portrete për heronj e njerëz të thjeshtë anë e mbanë vendit, duke i derdhur brenda elementëve semantikë të një forme e përmbajtje të re sa më realiste dhe aktuale.

Sipas shembullit të krijuesëve më të njohur Fatmira Kulli e Muharrem Gazioni, Hysen Çyrbja e Daut Hoxha, Fatmir Minguli e Bashkim Hoxha, Mimoza Erebara e Flora Dervishi, Myzejen Konduri e Ledi Myshketa, Shpendi Topollaj e Ruzhdi Gole, Met Gjergji e Agim Bajrami, Ardi Omeri e Durim Çaçë, si edhe të brezit aktual me një krijimtari cilësore poetike Eva Kacani e Merita Thartori, Enton Bido e Vasillaq Papaj, Ilir Paja e Kadri L. Aliu, Artan Ballgjini e Ketij Sejdiu e të tjerë; krijimet e Xhevahirit po vijnë të freskëta e plot vërtetësi realiste si risi gjithë vitalitet estetik me vlera të dukshme artistike. Konkretizimin artistik të këtyre vlerave estetike të krijimtarisë poetike të Xhevahir Cirongut e japin shembujt e vargjeve të poezive të tij sipas tematikës e problematikës që po shtellojmë në këtë bisedë letrare.

Ai me fjalë të thjeshta e të kulturuara, që i burojnë nga zemra e paqtuar, tregon për farset e persekutimit monist pa dhënë alarmin me britma alergjike. Por kur hëna të jetë e plotë e qielli me detin të jenë kulluar, zëri i poetit këndon se ishte si "gjethi i zverdhur" i vjeshtës që binte mbi tokë nga furtuna e dallgëve të luftës së egër klasore: "Ashtu dhe zemra ime/ e lodhur nga përleshja/ me kujtimin ogurzi,/ nga plaga e zhgënjimit/ ka rënë në qetësi". *Patjetër frymëzimi i tij nuk shkëputet nga burimet e gurrës popullore patriotike, duke shfaqur qartë dhe bukur vitalitetin e dashurisë për vendin e kombin, si dy komponentë legjitim të historisë sonë shekullore. Prandaj zemra e tij nuk resht së kënduari me një patos të ndjeshëm shpirtëror: "Nga Tomorri/ fron i parë/ dielli ngroh/ globin mbarë./.../ Fshati im shtrihet n'faqen e një mali,/ Aty ku rriten lulet e lajthia,/ Një burim uji seç rrjedh si kristali,/ Aty nisën udhën ëndërrat e mia..."/... / Kush këndon për Shqipërinë/ fjalët nga shpirti i vijnë/ e lartësohen në Tomorr/ lule-thurur si për kuror'./.../ Rrjedh nga shpirti/ si ujvarë,/ kënga e zemrës/ o Skrapar!".

Xhevahir Cirongu e kupton identitetin kombëtar të lidhur ngusht me përpjekjet për t'i vazhduar me sukses rrugët e dijes, për t'u arsimuar e kulturuar që të mund t'i shërbesh më së miri vendit e kombit duke zhvilluar artin e letërsinë. Respekti e mirënjohja për nënën, sipas Cirongut, është dashuri dhe respekt i përhershëm për gjuhën shqipe, për flamurin kombëtar dhe për institucionin e besës shqiptare si një traditë e vyer e popullit tonë. Këto ide të mëdha ai i shpreh me vargje të thjeshta e një bukuri magjepse që reflektojnë vlera të dukshme artistike. Dhe kënga e tij jehon me krenari: "E deti kos të bëhet/ me lug' s'mbarohet kurrë./ Ashtu rruga e dijes/ është më e gjata rrugë./ N'altarin e zemrës/ mjalti i shkronjave/ rri brenda./ Gjaku ynë-ngjyrë ari/ dhe shqiponja-shqipëtar."/ Po ashtu Xhevahiri e koncepton lirinë si një përpjekje heroike kundër robërisë pushtuese e tradhtarëve të vendit të ngjizur me sakrificat e flijimit të lules së trimërisë për t'i vaditur rrënjët e saja me gjakun e tyre. Prandaj i drejtohet kujtesës së maleve t'i flasin për nëntorët e historisë, për të evokuar trimëritë e heronjëve Bjam Curri, Shota Galica, Riza Cerova e të dëshmorëve të tjerë që me amanetin e vendlindjes sakrifikan sublimitetin më të shtrenjtë të jetës së tyre për lirinë e atdheut e të kombit shqiptar. Dhe zëri poetik pyet me ndjeshmëri: "Malet tona me qafat hijerënda/ më kallzoni diçka për historinë.../ për hasmin që eshtrat i mbetën brenda...?/ Un' qafës së malit do të zë pusinë."/... / Eh, nëntorë me qiell kaq të përflakur/ mbetët dritë mbi këtë tokë të përgjakur!./.../ Ata prehen të qetë në tokën mëmë,/ se themelet e vendit vet' i kanë vënë./ Nga rrënjët e gjakut vjen thirrja çdo ditë/ që t'mos vyshket petali i trëndafilit."/ . Ndjeshmëria e ndjenjave të poetit të ri Xhevahir Cirongu të tundon me pasione meditative, vrullet e së cilës i mbrunë në bukurinë e vargjeve të çiltërta për peizazhet magjepëse të natyrës së vendlindjes-Tomorricës së dashur si fron i perëndisë, për laryshin e kolorit stinor me aromat pranverore, për ngjyrën vjollcë të rrezeve diellore dhe freskinë e valëve lozonjare të qilimit të blertë në brigjet e Durrësit si perlë e lashtësisë sonë historike. Dhe kënga e tij gurgullon si ujëvarat e bardha të maleve tona: "Udhëtoj mes gjelbërimit,/ Trëndelina kudo rritet./ Zogjt' i grahin fluturimit,/ Flladi lehtas i kryen ritet./.../ Në kudhrën e fjalës të shkrijë/ natyrën, njer'zit, bukuritë.../ Gjoksin e nënës që m'dha sisë,/ ku lindi filiz' i poezisë."/ . Optika e muzës së frymëzimit nga akumulimi i mbresave shumë të ndjera e mjaft prekëse e ngul penën te plagët më prekëse të mërgimit si një malcim dramatik e tragjik i zemrës së popullit, të cilit i rrodhi shumë gjak i pastër dhe i firoi një pjesë e mirë e trurit

intelektual me largimin për në kurbet të bijëve e bijave që ishin në lulen e rinisë. Prandaj dhëmbja nostalgjike e shpirtit poetik lëngon e shfren me vargje estetikisht mjaft të ndjera: “/ U ngjajnë zogjëve shtegtarë/ që enden rrugëve të botës./ Kthehuni shpejt o mërgimtarë,/ Nëna qan te pragu i portës!.../ Loti plag’ e dhëmbjes,/ lag e rà në tokë!/ Trageti po afrohej,/ Dhimbja rëndë në gjoks! /Syri lot e shpirti plagë,/ zemra të grish: eja prapë!/ Prag më prag e der’ më derë/ t’ presin prindërit e mjerë.”/ . Fillimet e tija letrare janë përpjekur të krijojnë një panoramë sa më realiste të dashurisë së çiltër e të singertë pastorale me ndrojtjen e moscënimit të sedrës së traditave,...duke i vendosur njerëzit, sendet dhe fenomenet në një hapësirë anonime me fabula interesante. Prandaj kënaqësia estetike dhe vlera artistike e tyre i kanë dhënë mundësinë autorit që këto mbresa t’i paraqesë me guxim para lexuesve të ndryshëm në vargje të bukura si këto që mund t’i deklamojmë edhe në fund të kësaj bisede: “Ajo iku e u bë erë,/ Dy fjalë tha si përherë:/ Së shpejti kthehem/ si sythi nëpër degë./.../Der n’ mbrëmje vonë e prita, si blea n’ lule iu ngjita./.../Në sytë e tu - gjithësia,/ Në gjoksin tënd - ngrohtësia,/ Në ballin tënd -bukuria,/ I ngjiz zemrat dashuria!.../ Nuk largohet kujtimi yt/ kaq shpejt dhe pa kuptim/ nga kjo kasafort’ e mbyllur/ këtu në shpirtin tim.”/.../ Ktheu, të thot’ zemra/ dhe lulja në ballkon./ Kanarina e mërztur/ veç për ty s’po këndon./ Vargjet dhe shkrimet eseistike për njerëzit e thjeshtë e të varfër, për gruan dhe fëmijët si gëzimi më i madh i jetës, për heroizmin e dramën kosovare, për ngjarje të ndryshme të jetës shqiptare, për prindërit e pensionistët dhe për problematikën pluraliste nuk kanë të sosur. Pasi pena e Xhevahirit rrëshqet deri natën vonë mbi letrën e bardhë me një vullnet e këmbëgulje të sigurtë drejt të panjohurave të një krijimtarie më të pasur, meqë ecën drejt afirmimit si një krijues i palodhur dhe i mirëpritur në gjirin e kolegëve të tij poetë e shkrimtarë. Ka marrë pjesë edhe në antologjitë poetike të shtëpisë botuese “Muzgu” dhe me tregime të zgjedhur te “Tapeti i tregimeve” të shtëpisë botuese “Ada”. Në studion time gjenden shumë gazeta e revista, ku ka shkruar krijuesi Xhevahir Cirongu.

Tani besoj është kënaqur sadopak “Beluli” me këtë mirënjohje për talentin e poetit dhe të prozatorit të Tomorricës kreshnike! Pasi ndonjë këshillë ose porosi nuk do t’i bënte keq askujt. Monologu i brendshëm i ligjërit të këtij krijuesi, si edhe i gjithë të tjerëve, shumësia ose mëvetësia e interpretimeve që ndikojnë tek intimitet apo erotizmi vetiak në procesin krijues, është e nevojshme të mbruhet e kthehet në një ligjërim poetik shumë më të këndshëm estetikisht apo në një prozë të mirëfilltë letrare me një tematikë më të goditur e problematikë më të gjërë në nivele të larta letrare, pa nostalgji të tepruar pastorale qoftë gjinore dhe personale me qëllim që të ndërtojmë një arkitekturë krijimi me vlera përgjithësuese artistike. Këtë e kërkon shpalosja e thelbit realist të problematikës shqetësuese të realitetit të akumuluar, duke u thelluar në dukuritë më pikante me një depërtim ideor e psikologjik, mjeshtëror e kohor në vetëdijen e sendeve, të fenomeneve apo të personazheve për trajtimin e dhënien jetë nga ana artistike që të mos mbeten skica vizatimore të realitetit, por mishërim estetik i tij. Prandaj kjo kërkon përgjegjësi të lartë krijuese dhe artistike që të shmangen nuancat e vakëta e të varfëra të rrëfimit e meditimit, të gjendjes emocionale e pasionante fluturake gjatë mbrujtjes e ngjizjes së thelbit poetik, të përmbajtjes së eseve e tregimeve apo të novelave e romaneve dhe të monografive që merr përsipër frymëzimi t’i derdhë në një formë të caktuar letrare. Njohja e detajeve sa më të imta të këtij realiteti, jetësimi njerëzor i gjithanshëm e përjetimi i singertë dhe i panshëm i vetë autorit, është kusht parësor për dhënien e mendimeve e të qëndrimeve të tij në formën e argumentimit poetik e shkencor. Prandaj niveli kulturor e profesional kërkohet të rritet e perfeksionohet në shkallën më të lartë që t’i tërheqim e kënaqim shijet artistike të lexuesëve duke krijuar vepra dinjitoze letrare. Episodet e pamotivuara, shqetësimet e pasqaruara, pasaktësitë kulturore dhe estetike që të sillen nëpër duar pa nuancat e argumentimit, parësisht duhet të përpunohen me durim të vazhdueshëm dhe me thellsinë e përpikëmrinë e nevojshme profesionale, sa të sillen në formën më të përshtatshme letraro-artistike që të konsumohen në shkallë sipërore me mjetet shprehëse estetike, me stilin e nevojshëm dhe me leksikun e pasur gjuhësor vetëm në bazë të normave të njësimi e drejtshkrimit të gjuhës shqipe. Krijuesi me talent dhe syçeltësi të mprehtë që vlerësohet nga opinioni letrar dhe ai intelektual, nuk duhet të bjerë në kurthin e simpative e të adhurimeve joshëse të një servilizmi dhe hiperbolizmi të sëmurë të disa lexuesëve me disnivele dhe paragjykime të ndryshme. Se pastaj rritet emëruesi i thysës, dhe po të ndodhë kjo, zvogëlohet vlera e saj. Pa këto e cilësi të tjera profesionale, është shumë vështirë, në mos e pamundur, të shkruajmë e prodhojmë krijimtari të mirëfilltë letrare, pavarësisht se mund të keshë dëshirë apo talent në këtë fushë. Duke i uruar Xhevahirit vazhdimësi suksesesh me vepra letrare të një niveli e cilësie më të lartë dhe gjithë të mirat familjarisht, dëshiroj që personalitetet e kësaj fushe, organet drejtuese kulturore nga baza në qendër dhe stafi i Presidencës e i ministrisë së kulturës të stimulojnë, organizojnë e vlerësojnë pandërprerje aktivitete të tilla letrare-artistike për pena të tjera mjaft të talentuara në fushën e krijimit letrar, si ky tubim i këndshëm i

shoqatës militante e kulturore të Tomorrit legjendar, nga i cili mund e duhet të marrin shembull të gjitha shoqatat dhe forcat krijuese.

Durrës, Shtator 2015

Agim Bajrami

Lotët e pafajsisë së një këpuce gruaje

Mbas katër librave me poezi, publicistikë, dhe monografi historike, Xhevahir Cirongu del para lexuesit me një vëllim tjetër, por këtë herë me tregime me titullin “Misteri i një gruaje”. Edhe pse kopertina e tij intriguese paraqet ca pikëza loti i një gruaje mbi një këpucë, gama e gjerë e këtij libri të fton nëpër udhët të ndryshme dhe shtigje që trokasën në fate njerëzish të thjeshtë. Sepse ky libër është shkruar për t’i treguar lexuesit të tij se brenda përditshmërisë sonë të zbehtë në dukje lëvizin pa reshtur lumenjë të nëndheshëm ndjenjash, ngjarjesh e kthesash të papritura. Fakte ngjarjesh, buzëqeshje dhe lot; dashuri dhe urrejtje, këngë të kënduara dhe psherëtima që të mbysin shpirtin.

Autori është vënë prej kohësh në një lupë të madhe në kërkim të tyre, edhe pse shpeshherë i është dashur të pakësojë orët e tij të gjumit dhe të qetësisë individuale, të përballet me shtermbime buzësh mediokrësh e tipash të kollarisur. Gjatë shfletimit të këtij libri, lexuesi prek dhe pëtit librin, lexuesi prek dhe përjeton parreshtur momente të ndjera dhe prekëse fate njerëzore, kristale dashurie, por edhe mistere të saj.

Në të gjitha rastet, autori ka ditur të ndërtojë kundërvënje të fuqishme mes dy poleve të kundërt të jetës; mes dritës dhe errësirës, hipokritizës dhe sinqeritetit; duke mbrojtur gjithmonë idealin. Kërkimet e tija të vazhdueshme dhe shqetësimet dhe viseve të bukura, të kujtojnë si padashur portretin e Diogjenit, i cili ecte edhe në mes të ditës me një kandil të ndezur në dorë duke kërkuar njiun. E pra, këto tregime këtë tregojnë, të na tregojnë edhe neve në këtë botë të popullsuar me miliona qenie njerëzore, njerëz paska shumë pak. Nëntekstet e tregimeve të autorit pulsojnë vazhdimisht e protestojnë nga mënyra e virtyteve. Jetojmë në një kohë ku Sokratëve të vuajtur dhe derrave të kënaqur, pena Migjeniane duhet t’u rikthehet përsëri. A nuk i dëgjoni gromësinat e tjera të ndyra, -thotë shkrimtari në shumë pasazhet e tija tregimtarë! Idealistët paskan vdekur, intelektualët mbyllin sytë dhe veshët, në një kohë që rënkton nëpëpër rafte librat heshtin nga pluhuri i harresës dhe poezi nuk lexon më kush. Në vend të këngëve të pa këndueshme çëngitë dredhin belin dhe të çjerrin veshët me këngë tallava. Në psikologjinë e personazheve të Xhevahir Cirongut duket sikur globi po përmbysset dhe autori vendos t’u vëri supin, sepse natyrisht kjo është detyra e një krijuesi bashkëkohor.

“—Njerëz, jini vigjilent!”, -klithte gjysëm shekulli më parë poeti i madh Hungares Juluis Fuçik. Por, ngjan se thirrja e tij e atëhershme paskësh shkuar kot. Në çdo anë që të hedhësh sytë ndeshesh vetëm me paradokse dhe anormalitete. Kohëra të mbrapshtëma pjellin vetëm njerëz të mbrapshëm. Duhet shumë kujdes të shkelësh në viset e mia, pale të dashurohesh me njerëzit e tij, -thotë nënëzë personazhi i tregimit “Gërsheti i një vajze”, sepse për ndryshe jeta jote mund të shëndrohet në një fotografi të

grisur. Të tilla thirrje lëshojnë në ajër edhe personazhe të ndryshme të tregimeve "Limonat e agjentit Ger", "Kafeneja e Zyrhasë", "Droga dhe gomari", etj. Edhe në tregimet e tjera humoristike si: "Nusja dhe vjehrra", "Skifter Sardeli politikan", "Qypi dhe kodi i grabitësit", "Qeni i zonjushës Bule" etj. Pena e shkrimtarit nuk rri pa gërvishur e thumbuar personazhet e tij me aromën e satirës e humorit. Nga tregimi në tregim, qëndrimi i tij intelektual bëhet më i prerë e më i vrazhdët ndaj realitetit. Në to nuk ka urrejtje dhe neveri, sepse njerëz si Xhevahir Cirongu nuk dinë të urrejnë, ata vetëm dinë të mbajnë qëndrime dhe t'i vendosin ligësitë kufirin tek thana. Në libër ka edhe tregime të tjera me tema lirike që mund të konsiderohen si ishuj të vegjël në mes të kësaj zymtësie. Ku mund të përmendim ata me tituj "Një kafe në ishull", "Peshkatari dhe gjarpëri", "Celulari i dashurisë", "Magjia e plakut me bastun", "Liqeni i lotëve blu" etj. Këto tregime të shkruarë me mdjenjë dhe me gjetje interesante, kanë ditur të ndërthuren mirë me peizazhin tërsor të librit, duke ja bërë disi më të lehtë lexuesit, dhe duke shpëputur disi atë nga klima e vrazhde të tregimeve të tjera. Në tregimet e sapo përmendura, autori ka ditur ta vizatojë artistikisht figura vajzash e grash në momente të përcaktuara jetësore, në udhëkryqet dhe dilemat e arsyeshme të jetës. Ato janë tipa ëndërrimtarësh të pa prekur ende nga simptomat e sëmundjes së tranzicionit. Për to dashuria e familja janë të shtrenjta dhe sublime, prandaj ato nuk ngurojnë ta rigjejnë vetveten edhe mbas zhgënjimesh dhe traumash të rënda psikologjike. Natyrisht kjo është dhe merita e autorit që ka ditur t'i orientojë ato drejt portash të hapura, dhe jo në pazare të rrëmueshme kotësisht. Atyre, autori gjithmonë është përpjekur t'u vendosë përballë një pasqyrë ku të ketë mund të korigjojnë vetveten. Shembuj për këtë mund të përmendim tregimin e realizuar me ndjenjë "Misteri i një gruaje", "Hijet e harresës". Këto tregime dhe fati i këtyre personazheve, tregojnë më së miri se autori i njeh dhe ka ndarë shumë kohë me ta, ka shfletuar dhe i ka bërë si të tijat hidhërimet dhe rrudhat e tyre të dhimbjes. Kjo ka bërë që tregimet e librit "Misteri i një gruaje" të lexohet me endje dhe të shoqërojë hap pas hapi edhe pasi je ndarë prej tyre. Ashtu siç ndodh me një parfurm vajzëror që të shtyn e të tundon me pafajsinë e tij sa herë ndonjë vajzë kalon para teje.

Durrës 12.11.2012

Bedri Tahiri

Xhevahir Cirongu – krijuesi gjithëkombëtar

Gjithmonë e jetës krijuesit e artit e të kulturës i kanë i kanë çarë kufijtë e ndarjes natyrale e artificiale. Kjo vlen më shumë se për të tjerët për ne shqiptarët që përdhunshëm na ka copëtuar padrejtësi botërore. Dhe, para politikës, shkrimtarët janë ata që do të bëjnë ribashkimin tonë shpirtëror kombëtar. Në këtë mes shquhet edhe poeti, gazetari e publicisti nga Leskova e Skraparit heroik, i palodhuri Xhevahir Cirongu.

Poeti e prozatori i talentuar Xhevahir Cirongue ka filluar rrugën e vështirë të krijimit si një gazetar vullnetar për t'u ngritur në krijues të përmasave gjithëkombëtare.

Ai e ka filluar veprimtarinë krijuese me aktivitete kulturore e artistike, pastaj si punonjës biblioteke në vendlindjen e tij. Dhe sot ka arritur të realizojë mbi dhjetëra vepra të zhanreve të ndryshme letrare, që nga poezitë e thjeshta e deri tek monografitë për burrat e mëdhenj të kombit. Emri i tij shkëlqen kudo në mediat elektronike e të shkruara. Për përkushtimin e tij në këto veprimtari krijuese është dekoruar me medaljen “NaimFrashëri”.

E veçanta e krijimtarisë së tij është pasioni, këmbëngulja e dashuria për letërsinë. Ky talent i ri është në shpërthim e sipër, duke u dhënë hov: epikës historike; lirizmit të gurrës popullore; dashurisë së çiltër njerëzore për vendlindjen e shpirtin e paepur dhe të asaj intime për ndjenjat më sublime të gjallimit të jetës.

Xhevahiri e koncepton lirinë si një përpjekje heroike kundër robërisë pushtuese e tradhtarëve të vendit të ngjizur me sakrificat e flijimit të lules së trimërisë për t'i vaditur rrënjët e saja me gjakun e tyre. Prandaj i drejtohet kujtesës së maleve t'i flasin për nëntorët e historisë, për të evokuar trimëritë e heronjve Bajram Curri, Shota Galica, Riza Cerova e të dëshmorëve të tjerë që me amanetin e vendlindjes sakrifikuan edhe jetën e tyre. Ai shkruan njësoj si për Drenicën si për Skraparin, si për Qyqavicën si për Tomorrin, si për Kavajën si për Mitrovicën.

Xhevahiri vërtet është një gur xhevahiri, i cili kudo e kurdo, me punën dhe shkrimet e veta reflekton atdhedashuri, sinqeritet, bamirësi e burrëri, trashëguar nga vendlindja e tij kreshnike.

Ai është emër i njohur, i dashur dhe i respektuar edhe në Kosovë. Pena e tij ka skalitur shumë figura kombëtare e dëshmorësh të Kosovës. Për të Shqipëri është kudo që frymohet shqip.

Kush nuk i di përmendsh poemat e tij të fundit kushtuar komandant Jashar Jasharit nga Strofci i Vushtrrisë e profesorit veprimtar Zenun Gjocajt nga Juniku. Ai shkruan që dyzet vjet dhe gjithmonë i thjeshtë, i kuptueshëm e popullor. Njerëzit e tillë janë krenaria jonë. Ata e madhërojnë dhe e nderojnë kombin.

Vushtrri, 12 tetor 2015

Tomorri qiell perëndie

Krijuesin, në fushën e letrave shqipe e ngacmon në masë të madhe tematika e ngjarjeve historike me epizmin patriotik. Ky epizëm, këto ngjarje janë spërkatur me gjak heronjesh atdhetarë të flaktë të çështjes madhore mbarëkomëtare për liri e pavarësi, për prosperitet e zhvillim demokratik. Përshkrimet, essetë, analiza të shkurtëra letrare, inervista, skica, realizojnë mendimet e shëndetshme duke e përforcuar këtë libër me vlerë përse i përket kësaj fushe dokumentare që i jepet në dorë lexuesit.

Konkretisht, edhe Pjetër Cara- studiues e shkrimtar konkludon me të drejtë: "Poetin Xhevahir Cironu e tërheq epika e vendlindjes, i ka lënë mbresa të pashlyeshme...Shpirti i ngërthen në vetvete ndjenjat e dashurisë për Tomorrin, si fron i parë, për burimet si kristal, për tokën çame, për këngët e trevës që rrjedhin si ujvarë, dhe për shqiponjën me dy kokë, ku është shkruar historia". Ky volum me ngjyrim letrare, i shoqëruar dhe me foto, futet në fondin e literaturës shqipe me objektivitetin e qartë: nëpërmjet leximit e dokumenta, çaste kulminante historike që lozin edhe rol edukues ndër breza për vitet e ardhshme.

Durrës, 16 prill 2016.

Hasan Ulqini

Befasia e një libri me përralla për fëmijë Z. Xhevahir!

Lexova me kënaqësi librin tuaj për fëmijë “Livadhi në mal” Përrallat ishin shkrojtur thjeshtë, me një stil të ëmbël dhe lexoheshin me kënaqësi. Gjëja kryesore ishte se në këto përralla (ndryshe nga shumë libra të tjerë për fëmijë) ishin shumë edukuese.

Ju i kini shpëtuar një pengese që e gjen në shumë libra për fëmijë (morali i thatë, pa ndjenjë) Morali që rrjedh nga këto përralla s’është i drejtpërdrejtë, por i nënkupton , dhe kjo është dhe merita kryesore e librit: Edukon fëmijët pa bërë moral të drejtpërdrejt. Edukimi rrjedh nëpërmjet rreshtave të librit me një gjuhë të pastër, të lirshëm dhe të zhdërvjellt, plot ndjenjë të bukur.

Kjo është një meritë tjetër e librit, të cilin do ta radhis pa ndrojtje si një ndër librat për fëmijë më të bukur, botuar këto vitet e fundit.

Edhe një herë urime. Suksese në libra të tjerë kaqë të bukur.

Durrës 28.09. 2017

Kadri Tarelli

Brëfënja dhe përralla për fëmijë

Fëmijët e vegjël tani do të kenë në dorë një libër të ri dhe do të kënaqen me rrëfënja e përralla të bukura të shkruar me aq dashuri e përkujdesje nga shkrimtari i njohur Xhevahir Cirongu. Pas shumë shkrimeve të publikuar në shtypin e shkruar dhe në faqet e internetit, Xhevahiri guxon e provon të futet në livadhin dhe lëndinat e letërsisë për fëmijë, duke sjellë e mbjellë edhe disa lule të tjera plot gjyra dhe erëmirë. Të shkruash për fëmijët, në pamje të parë duket e lehtë, po nuk është kështu, përkundrazi shumë e vështirë, kështu kanë thënë më parë ustallarët e kësaj gjinie të letërsisë. Vetëm kur ulesh, provon dhe hedh në letër fjalitë e para, kupton se sa e vështirë është të hysh në botën e fëmijëve, të gjesh fjalët e duhura që ata t’i përfetojnë ngjarjet dhe të mbushësh mendjen dhe shpirtin e tyre, me ndjesi e guxim, ëndërra e fantazi, mençuri e trimëri, durim e maturi, për shokun e mikun, nderim e miqësi. Po kaq e vështirë është të bësh, që të pranojnë e të mësojnë nga gabimet, të dënojnë sjelljet e shëmtuara e teprimet, duke ngjallur përbuzje e neveri për të ligun, të keqin dhe armikun, gënjeshtarin e tinëzarin, hajdutin, kusarin

dhe tradhëtarin. Të hysh në botën e fëmijëve kërkon së pari, t'i duash ata me shpirt e zemër, në të kundërtën as mos e merr mundimin të mendosh për ta, e më pak të shkruash. Së dyti, mbase më e vështira, duhet të bëhesh edhe një herë i vogël, me mendësitë, dëshirat, çapkënlleqet dhe fantazinë e moshës. Në këtë libër të vogël, edhe Xhevahiri provon të jetë edhe një herë i vogël, ndaj me shumë durim i merr për dore “shokët e vegjël” dhe i shëtit nëpër vendet, malet e kodrinat, pyjet, pemët e korijet, lumenjtë, përrenjtë e burimet. Ai nuk lodhet duke vrapuar e mbledhur fruta e lule, më pas freskon fytyrën dhe ulet të shuajë etjen duke e vë buzet në pasqyrën e burimit të ftohtë e të kulluar. Shkrimtari është dhe bëhet i besueshëm sepse lëviz pikërisht aty ku ka kaluar edhe vetë, këput lule dhe gjethe, dëgjon gurgullimën e ujit që rrjedh, fëshfërimën e drurëve e të shkurreve, bashkë me ta edhe këngën e zogjëve, takon kafshë, shpendë, zvarranikë e plot gjallesa, që i njeh mirë, “bisedon” me ta duke ia ditur edhe gjuhën e tyre. Në këtë libër të bukur gjejmë edhe njohuri e fjalë të panjohura për fëmijët që jetojnë në qytete, ku lidhjet me natyrën janë më të kufizuara e më të pakta. Shkrimtari me delikatesë na kujton fjalë të harruara edhe nga të rriturit. Po sjell disa vogëlimes të bukura sa për kujtesë: eshka, gurri i starllit, masati, çibuku, vegla që i përdorin sot vetëm barinjtë që kullosin bagëtinë nëpër bjeshkë e kodrina, ose pleqtë që nuk u ndahet shpirti nga bukuritë dhe shija e veprimeve të rinisë. Po kështu me mjaft kulturë biollogjike, na rrëfen pjesë nga jeta e gjallesave, si gjarperi nën gur, foletë e pëllumbave të egër nëpër zgavrat e gurëve, jeta e vetmuar e nepërkës së shullërit, helmi i fortë i akrepit bisht’harkuar etj, etj. I mbetet lexuesit të vogël që të bëjë vlerësimin e këtij libri, megjithse unë jam i bindur se do t’u pëlqejë e s’do ta lëshoni nga dora dhe do ta bisedoni mes shkokësh, mbase edhe mësuesin dhe me prindërit. Po kështu i takon edhe familjarëve, vëllezërve dhe motrave në shtëpi, që të japin vlerësimin dhe gjykimin, për dobinë edukative të rrëfenjave, të cilat i bëjnë fëmijët më të mirë, më të ditur, më punëtorë, më të zotë, më të sjellshëm dhe qytetarë të mirë.

Durrës më 13. 06. 2016.

Një përurim ndryshe

Qysh moti e kam ditur se rastësia është mbreti i botës. Mirëpo, krahas saj po shkuaka edhe koinçidenca. Këtë e vërtetova vetë, ditën e martë, më 7 qershor 2016, në Durrës. Me kolegët e mi të Gjimnazit “Eqrem Çabej” të Vushtrrisë, prej së dielës, po pushonim në “Bonita” të Golemit. Përmes mikut tim të nderuar, Skënder Kapiti, ku ditë më parë kisha drekuar e pushuar si në shtëpinë time, për sot kishim lënë një takim me disa krijues e miq tanë. Dhe, sakaq, atë ditë sikur kishte ngjarë mrekullia.

Gazeta “BULEVARD” e atdhetarit të madh, z. Artur Llana kishte publikuar tri shkrime që na ndërlidhnin krijues e dashamirë të fjalës së bukur shqipe nga të gjitha krahinat shqiptare. Ishte botuar shkrimi analitik, me finesa të stërholluara filozofike-historike e atdhetare, i politologut e filozofit, z. Skënder Kapiti me titull “**Media e pavarur dhe kritike është roja e Demokracisë**”, recensionin i Mako Pone për librin “**Dashuria plagoset, por nuk burgoset**” të Mjeshtres së Madhe të Penës, krijueses së njohur me vlera kombëtare, znj. Vilhelme Vranari Haxhiraj dhe recensionin për librin *tim më të ri* “**Përshtypje nga Franca**”, shkruar nga z. Bedri Shyti.

Në lokalin që e kishim përcaktuar më parë, para se të arrija unë nga Golemi, kishin mbërritur: **z. Skënder Kapiti**, analist, studiues, politolog, opionist dhe autor i shumë librave; **z. Xhevahir Cirongu**, publicist, poet e krijues i talentuar; **z. Agim Bajrami**, krijues, e artist me dell të veçantë poetik; **z. Vladimir Muça**, poet, prozator, kritik e studiues i thellë, **z. Fitim Haxhiraj**, i palodhshmi, që kishte ardhur nga Vlora heroike, me çantën përplot libra, bashkëshorti i krijuese me përmasa kombëtare, znj. Vilhelme Vranari Haxhiraj e i cili, me mbamendjen brilante e gazmonte atmosferën me vargje kuptimplota. Aty ishte edhe atdhetari tjetër i Kapitëve që aq shumë bënë për Kosovën e për luftën e UÇK-së, ku bënë pjesë edhe vetë, **z. Naim Kapiti...**

Kështu, kur mbërrita unë, sofrën e gjeta shtruar me gjithë të mirat dhe me libra e gazeta. Një sofër e vogël poetike, por me simbolikë të madhe kombëtare. Aty ishin vlonjati e drenicasi, durrësaku e përmetari, Tomorri e Qyqavica...Lexohej e komentohej “Bulevardi”. Lexoheshin poezi e fragmente librash. Shkëmbeheshin e dhuroheshin botimet e reja...

Kurora e Mbretëreshës i takonte asaj që vetëm fizikisht mungonte, zonjës së nderuar, pinjollës së familjes së njohur të princit Gjergj Arianti, të nderuarës Vilhelme Vranari Haxhiraj, të cilën e njoh moti, që nga takimet tona në Vushtrrinë e lashtë të Hasan Prishtinës, në **Takimet e poeteshave shqiptare**. Ajo, meqë nuk është mirë me shëndet, përmes celularit, na përshëndeti të gjithëve. Ne, të gjithë tok, u orientuam tek

krijimtaria e saj e bujshme, autore e mbi dyzet veprash, me fokusim të veçantë tek libri i saj më i ri, tek **“Dashuria plagoset, por nuk burgoset”** ose **“Letra nga Ferri”**. Skënder Kapiti, me të drejtë këtë e quajti përurim të librit të saj. Edhe unë pajtohem me të, duke shtuar se ky ishte një përurim i veçantë, një përurim ndryshe, që mbase ua kalon atyre me pompozitet e me fjalë boshe, të mediokriteteve që veç po na e zënë frymën e po na irritojnë dita-ditës.

Bedri TAHIRI

“Dielli i Tomorrit” rrezaton edhe në Vushtrri

*“Si gjithë vendi dhe Skrapari,
Në luftë ishte i pari...”
(Populli)*

Njohjen me vëllezërit Kapiti të Durrësit e konsideroj fat dhe privilegj. Që atëherë, fill pas luftës së lavdishme të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, kur për herë të parë shkëla në konakun e ngrohtë e sofërshtuar të hotel “DRENICA” i Gani Kapitit, njoha e takova burra të mëdhenj të kombit. Në atë lokal, ku u sistemuan dhe u rekrutuan mbi njëmëdhjetëmijë luftëtarë, vullnetarë shqiptarë e të huaj, ardhur nga luksi perëndimor, dhe nisja për në frontet e luftës sonë çlirimtare, përherë gjeta frymëzime e ngazëllime kombëtare. Ato vazhdojnë edhe sot e kësaj dite, sepse jam i pashkëputshëm me filozofin, krijuesin, opinionistin e mbi të gjitha me atdhetarin e veteranin e UÇK-së, z. Skënder Kapiti, i cili atëbotë qe sekretar i mobilizimit dhe është një enciklopedi e gjallë e atyre ngjarjeve sa të dhimshme aq edhe krenare...

Autori i shkrimit midis Skënder Kapitit dhe Ilir Malindit

Krahas shumë të tjerash, aty njoha edhe burra të zotë të krahinës së njohur për burrëri, mençuri, bujari e trimëri, Skraparit, që në mos për tjetër, për malin e shenjtë të Tomorrit, që rilindësit e quanin ***Froni i Perëndisë***, secili nga ne e ka në mendje nga vargjet e të madhit Çajup. Për Skraparin dhe skraparllinj të digjej edhe vetë Dritëro Agolli. Ai i çmonte ata burra të pushkës e të penës, të besës e të muhabetit, të rakisë e të këngës...Shumëherë kishte kënduar edhe vetë me ta, mu si me devollinjtë e tij...Andejaprai lëshonte rrënjë edhe bektashizmi e panteizmi naimian...

Ndër të parët që njoha ishte avokati e atdhetari Ilir Malindi...Aty tek DRENICA njoha edhe veteranin e LANÇ-it, z. Qemal Mançe që poashtu vinte nga Skrapari...Paskëtaj, poetin e akademikun e mrekullueshëm, Xhevahir Saphiu, me të cilin edhe bëra intervistën e parë, fill pasi që bërë anëtar i Akademisë...Nga Skrapari vinte edhe krijuesi i madh për fëmijë, Moisi Zaloshnja...Skrapari ka edhe një shenjtor të madh, Abaz Aliun, në malin e Tomorrit, i cili ishte kryeheroi i betejës së Qebelasë...

*Pranë Luftëtarit të UÇK-së të DRENICA e Durrësit
(Galip Avdiu, Xhevahir Cirongu, Bedri Tahiri dhe Ilir Malindi)*

Rëndësi të veçantë për mua pati njohja me autorin e shumë veprave, krijuesin e gazetarin e vyeshëm, Xhevahir Cirongu. Nga biseda e gjatë me të dhe nga shkëmbimet e përhershme kulturore e letrare, mësova edhe për Shoqatën Kombëtare “TOMORRI”, dega në Durrës, me në krye z. Hajri Nuhu. Aq më shumë më gëzoi fakti kur më ra në dorë gazeta e pasur dhe e begatë, kryesisht me brumë artistik, letrar e historik, e me një titull mjaft simbolik “**Dielli i Tomorrit**”. Ajo udhëhiqet nga një staf me përgatitje të lartë profesionale dhe nga një kryeredaktor i palodhshëm e me përvojë të gjatë, që di të përzgjedh materiale me vlerë, nga z. Kastriot Caka, duke e bërë kështu gazetën mjaft joshëse e të lexueshme për të gjitha moshat e të gjitha nivelet shoqërore, brenda e jashtë vendit.

Ky **Diell** i fuqishëm ka kohë që po rrezaton fuqishëm edhe në Kosovë, në Prishtinë e më sa duket më shumë në qytetin e lashtë të Vicianës, në Vushtrrinë e Hasan Prishtinës. Ka kohë, që numra të caktuar të kësaj gazete, që tashmë ka bërë emër, po zënë vend nderi në shtëpitë dhe në bibliotekat tona. Dhe, e gjithë kjo bëhet falë punës së palodhur të z. Xhevahir Cirongu. Materialet e larmishme e me mjaft interes që sjellë “**Dielli i Tomorrit**”, kanë bërë që shumëherë në bibliotekën e Vushtrrisë e në takime të ndryshme kulturore, të zhvillohen diskutime e të bëhen analiza për të.

Unë personalisht jam lexues i rregullt i “**Diellit të Tomorrit**” dhe akribi fanatiku i ruaj kopjet e tij. Në faqet e kësaj gazete gjej e ç’nuk gjej?! Kryesisht dominojnë tema nga kultura dhe tradita shqiptare e Skraparit, reportazhe, histori, poezi, tregime, biografi, portrete letrare, skica...Aty defilojnë pena të shquara historianësh, intelektualësh, gazetarësh, analistësh, krijuesish, akademikësh, veteranësh të arsimit etj.

Në Pranvera durrësake: Bedri Tahiri, Adem

Zaplluzha dhe Xhevahir Cirongu

Me këtë gazetë është mishëruar edhe drejtuesi i Bibliotekës “Naim Frashëri” të Vushtrrisë, z. Izet Miftari, i cili përherë ka fjalë të mira e falenderime për të.

Edhe poetja vushtrriase, njëherit kryetarja e Klubit letrar “Latif Berisha”, znj. Ermirë Jusufi, është lexuese pasionante e “**Diellit të Tomorrit**”. Lidhur me këtë ajo thotë: “**FALËNDERIM DHE RESPEKT BOTUESIT TË “DIELLI I TOMORRIT”**“ Sa kohë e lexojmë gazetën “Dielli i Tomorrit“, falë përkujdesjes së mikut Xhevahir Cirongu, i cili na përcjell ekzemplarët e saj në pronësi private dhe për Bibliotekën e qytetit tonë. Edhe këto ditë, kur po mbaheshin Takimet poetike “Pranvera poetike durrësake” në takimet miqësore me prof. Bedriun, na dërgon disa numra të kësaj gazete. E falënderoj për këtë gjest njerëzor dhe i uroj suksese edhe më tutje në botimin dhe përhapjen e kësaj gazete në çdo skaj të atdheut, në të gjitha vendet e botës ku gjenden lexues dhe adhurues të saj, që sjell informacione nga përditshmëria dhe kultura jonë e begatë. Uroj për suksese të pandalshme të kësaj gazete”.

Bedri Tahiri e Ermira Jusufi në Bibliotekën e Vushtrrisë

Urime dhe suksese të përhershme stafit dhe gazetës “**Dielli i TOMORRIT**”!

Në foto, nga e majta në të djathtë: Kastriot Caka, Xh. Cirongu (2017)

Vilhelme Vrana Haxhiraj

Dyrrah-ut të lashtë e të bukur ia rrisin vlerat edhe takimet dinjitoze

Teuta, Mbretëresha ilire, ruan ditë e natë të paprekshëm kaltërsinë e Adriatikut, që dielli dhe rërëpërvëluesja i ftojnë pushuesit në skenën mahnitëse, të ndërtuar nga piktorët e qiellit, që i kanë falur me të tepërt gjithë ngjyrat e ylberit. Kurse skulptorët hyjnor u dhanë forma nga më magjepsset gjireve, kepeve dhe bregut, që presin magjinë mbrëmjesore apo mbajnë frymën derisa të vdiret hëna dhe të dashuruarit t'i vidhen syrit lakmiqar apo gjuhëgjatëve. Bregdeti, vala, shkëmbinjtë e gjiri, ruajnë në çdo qelizëqenieje dashurinë e përjetshme, sepse lindën, u rritën vunë kurorë dhe u thinjën së bashku.

Aty..., zhegu i vapës nuk ndihet, pasi flladi... lajkatar i dashurisë dhe qetësues i brazdbrengave të të moshuarëve, nën tisin e puhizës e dallgëlozonjares, kreshtat e të cilës i prekin pulëbardhat,

puth e ledhaton gjithë dashuri “Të Ujtën e pamatë “që pa frikë mund ta quash pasqyrë e sedefitë.

Në pritje të Festivalit “Pranvera poetike durrsake” Vilhelme Vrana & poeti Xhevahir Cirongu

E gjithë kjo larmi formash, ngjyrash dhe sa e sa lloje materjesh e objekteve, që tok me ngjyrat e meloditë, bashkohen edhe zërat mistik të natës, ngjason me një skenë teatri apo baleti në akull. Pushuesit e panumërt për muaj me rradhë çdo pragmbërmeje të bronzitë, ndjekin gjithë ëndje teatrin që luan vetë jeta. Kurse tingujt e jetës, që janë simfoni pa nota, pa muzikantë e vegla muzikore, madje të pashkruara në asnjë pentagram, bashkë me aromat e veçanta që ka kjo tokë e bekuar, joshin e ftojnë në atë skenë prallorë Dyrrahun, birin e Melisë dhe Hyut të detit që të çelin mbrëmjen me valsin e dashurisë së përjetshme.

Janë të gjitha këto risi që e bëjnë atë sa jetësor e plot gjallëri, dhe po aq joshës e të pazezueshëm nga çdo udhëtar apo vizitor, që nëse shkel njëherë, kërkon të rikthehet me çdo kusht. Bukuria që ngulitet në mendjet e banorëve dhe vizitorëve, i tërheq ata me magji, ndaj kërkojnë ta rishohin përsëri, si dallëndyshet që pas shtegtimt të largët si në kohë e hapësirë, rikthehen prapë në fole.

E dini se cila mrekulli njerëzore, tokësore apo hyjnore ofron këtë kënaqësi të jashtëzakonshme? Ky është Epidamni parahelen, i lindur me rrënjë autoktone pellazgo-iliro-arbëre. Është Dyrrahu i lashtë, që e shtrin shikimin tej pamës në Adriatikun e kaltër, i cili di t’i falë kujtdo, paqe, qetësi shpirtërore dhe dëshirë për ta jetuar jetën, ashtu si ta ofron koha.

Si gjithçka që ndodhet mbi tokë, dhe qytetet kanë vlerë e bëhen më të bukur kur kanë edhe njerëz të bukur. Janë pikërisht njerëzit ata që bëjnë kohën, qytetin dhe gjithë vendin, duke i shndërruar ata në të dobishëm, pasi duartat venë në punë mendjen, vullnetin e mirë, kurse risitë me mençuri e maturi i kthejnë në vepra arti të bukura dhe në vlera të admirueshme nga të gjithë. Që të njohësh qysh në embrion një qytet dhe ta duash e të flasësh pa droje për të, më parë duhet të njohësh njerëzit, ata që bëjnë kohën dhe historinë. Njerëzit janë ata që ndërtojnë të bukurën dhe janë po ata që shkatërrojnë çdo vlerë të ngritur me mund e djersë. Ky është Durrësi që flet me gjuhën antike, me gjuhën mesjetare, me gjuhën e Rilindjes dhe me gjuhën e kohëve moderne. Ky është Durrësi me njerëzit e tij të mrekullueshëm, një nga portet kryesor të Mesdheut, që ruan në kujtesë dhe lëçit papushim historinë me gjuhën e së vërtetës për të gjitha kohërat. Ndaj Mbretëresha Teutë ashtu stoike, qëndron zgjuar që t'u tregojë brezave të vërtetat historike, që e bëjnë vital dhe krenar këtë qytet e këtë komb.

Festivali "Pranvera poetike durrsake"-2017- Edicioni i tetë

Klubi i shkrimtarëve dhe i artistëve Durrës”, me festivalin “Pranvera poetike durrsake-2017” feston 10 vjetorin e krijimit të tij dhe promovon edicionin e tetë të konkursit të poezisë . Nuk kisha marrë pjesë në asnjë edicion para “**Pranverës Poetike Durrsake 2017**” Ishte hera e parë që më ftuan të merrja pjesë në këtë festival poetik durrsak. Ishte vonë si kohë sepse donte vetëm 6 ditë që të mbylleshin pranimet për festivalin poetik. Gjithsesi u paraqita me një poezi të re, të pabotuar dhe të pareklamuar më parë, vetëm 2-3 ditë para afatit .

Më 13 maj u nisëm herët bashkë me bashkëshortin tim, **Fitim Haxhiraj**, që njëkohësisht e kam menaxher, reklamues të krijimtarisë sime të vonuar, si dhe fotograf personal. Për shkak të mohimit të sa e sa të drejtave të mia, nisa të shkruaj shumë vonë. Një femër e zakonshme, apo e çdo lloj profesioni veç artit dhe letërsisë, kur arrin moshën 52 vjeçe, siç isha unë, e quan veten të moshuar, të padobishme. Është e vështirë të fillosh krijimtarinë letraro-artistike në moshë të madhe dhe të mos harrojmë se $\frac{3}{4}$ e kohës sime të punës kam qenë punëtore . Por më e vështira është të bindësh veten se mund të bësh diçka të pëlqyeshme apo të duhurën për shoqërinë në moshë të madhe, sepse unë isha jo vetëm bashkëshorte e nënë, por dhe gjyshe. Në këtë rrugë të vështirë, por të bukur e mjaftë fisnike të krijimtarisë sime, jo vetëm më nxiti të shkruaj, por qysh në hapat e parë 20 vjet të shkuara pata përkrahjen dhe ndihmën e bashkëshortit tim, Fitimit. Pa pasur atë në krah, emri im si krijuese, nuk do të kishte dalë tej lumit Vjosa apo tej Llogarait. Fal mbështetjes, publikimit dhe këmbënguljes të tij, jam ajo që jam sot dhe bashkë me Fitimin kam arritur deri këtu..., gjë që s'e kisha imgjinuar kurrë, pasi më shumë se gjysmë shekulli të jetës sime, kam qenë ëndrravrarë e shpresahumbur. Unë isha nga ajo shtresë që e kisha të ndaluar të ëndërroja e ta përfytyroja të nesërmen ndryshe...

Si pjesë e pandashme e jetës dhe e aktiviteteve të mia letrare, si brenda dhe jashtë kufijve të Shqipërisë, ai dhe unë mbërritëm në Durrës. Im shoq ka debulesë për Durrësin sepse nga 1952-1956 ka jetuar në këtë qytet, ku ka kryer arsimin e mesëm në politeknikumin e qytetit. Ai ka pasur mundësi të njohë jetën, traditën e njerëzit e mrekullueshëm të këtij qyteti dhe jo vetëm ruan respect, por edhe kërkon të ndalojë shpesh herë në këtë qytet.

Fal këtij aktiviteti të mrekullueshëm letrar, arrita t'i njoh sadopak edhe unë Durrësin e durrsakët dhe i dhashë të drejtë tim shoqi. Sa mësuam se ne kishim mbërritur, erdhën me radhë anëtarët e “Klubit të artistëve shkrimtarëve Durrës”. I pari priu **Xhevahir Cirongu** bir nga Tomorrica e Skraparit, miku i shokut tim të klasës poetit brilant, **Akademik Xhevahir Spahiu**. Me z. Cirongu kemi këmbyer letërkëmbime dhe mendime internetike apo përmes librave, por ishte

hera e parë që takoheshim në një tavolinë e në një aktivitet. Më pas mbërriti kryetari i klubit **Nikoll Spathari**, i ngadaltë, i matur, i ngrohtë në biseda dhe me kulturë të trashëguar, ashtu siç janë shkodranët, se ai është bir i kryeqendrës apo i djepit të kulturës shqiptare, Shkodrës Loce. Paçka se jeton dhe vepron në Durrës, ai nuk e harron Malësinë e Madhe. Jo vetëm nuk harron por edhe mban lidhje me Shkodrën e veçanërisht me Malësinë e Kelmendit. Në këtë aktivitet Nikolla dhe kryesia e klubit kishin ftuar mikun e letrave shqipe, kritikun **Kadri Ujkaj**, një zotëri me kulturë letrare dhe gjuhësore që vlen të admirohet. Me ne u bashkua nënkryetari i klubit të shkrimtarëve, poeti, shkrimtari dhe kritiku **Vladimir Muça**. Më pas erdhi biri i Thesprotisë **Agim Bajrami**, poet dhe analist shumë i zoti. Me mbërritjen e krijesit prej Drenice, **Bedri Tahiri** mësuam se sapo kishin mbërritur poetët nga trojet mbarëkombëtare.

Mbërriti ora të fillonte festivali. U nisëm për në Pallatin Kulturës. Salla në katin e tretë ishte mbushur plot e përplotë me poetë nga të gjitha viset shqiptare, nga Kosova, Maqedonia, Mali i Zi, si dhe nga diaspora. Takime dhe përshëndetje dhe njohje të rastit. Ishte bukur kur takoje për herë të parë ata që i njihje vetëm përmes veprave. Sapo ishim ulur Fitimi, unë dhe Kadri Ujkaj, dëgjohet zëri kumbues i tim shoqi: *"Ku je more Adem Zaplluzha"* dhe ai Dardan i gjatë, elegant, me një çantë dhe një dëng librash në dorë, tha: "Këto libra i m sjell enkas për Nermin Vlora Falaskin"-kështu e quaj Vilhelmen,- dhe më dhuroi 10 nga librat e tij, botime të fundit, mes 130 botimeve të tij të vyera.

-Adem, por Vilhelmja ka emrin e saj...

-Të lutem, unë ekam për nder të më quaj Nermin Vlora se është një zonjë me vlera të rralla në fushën studimore mbi lashtësinë e gjuhës shqipe,- u përgjigja në vend të z. Zaplluzha.

Shumë të përpiktë dhe nën kujdesin e "**shpirtit të klubit**" që e mban peshë gjendjen nënkryetarit, **z.Daut Hoxha**, sidomos sekretarit të klubit, këngëtarit të muzikës së lehtë që u dënua pas festivalit të X të këngës, **Naim Kërçuku**, nën tingujt e njërës prej këngëve të tij, u ngjiti në pod konferencierja, poetja **Habi Hoxha**, e cila pasi e deklaroi të hapur festivalin, ftoi kryetarin e Klubit, **z.Nikoll Spathari**.

Pasi uroi mirëseardhjen, z.Nikolla falenderoi pjesëmarrësit dhe miqtë e tij organizatorë, uroi mbarëvajtjen dhe foli për vlerat e festivalit poetik. Foli pak për krijimtarinë e 10 viteve jetë të klubit, gjatë të cilave veç botimeve, përrimeve të sa e sa librave, ai theksoi: "një vlerë e padiskutueshme për klubin tonë është festivali i poezisë me poetë mbarëkombëtarë...Ky është edicioni i tetë, ku kanë marrë pjesë poetë nga gjithë trojet shqiptare dhe nga diaspora ku jetojnë e punojnë shqiptarë. Unë falenderoj të gjithë ata që e kanë vlerësuar këtë ballafaqim vlerash kulturore poetike dhe kanë pranuar sfidën. Sot, mbi të gjitha falenderoj gjithë anëtarët e klubit të artistëve dhe shkrimtarëve durrsak, që kanë mbajtur peshën e çdo aktiviteti, ku na ka munguar ndihma apo vëmendja e shtetit, e organizmave institucionale të kulturës si të pushtetit lokal, dhe aq më tepër i Ministrisë së Kulturës. Për këtë ju falenderoj miqtë e mi që keni qenë kompakt për realizimin e çdo aktiviteti. Çdo javë ditën e mërkurë e kemi si ditë solemne, ku mblidhemi për një kafe dhe diskutojmë librat që janë në dorëshkrim, artikujt letrar të botuar, apo librat e rinj të autorëve të ndryshëm. Festivalin poetik të pranverës durrsake 2017, e kemi ndarë në dy etapa:

* Në të parën do të përurojmë librin e një autoreje të re si krijuese, jo në moshë të re, që ia kushton detit, znj.Trëndafil Molla, me banim në Itali.

* Në pjesën e dytë do të lexohen poezitë sipas listës që do të thërrasë konferencierja, znj. Habi. Në fund do të shpallen fituesit e konkursit.

Juria: Gjergj Vlasi, Ibrahim Bërxashi dhe Petrit Ruka një poet duke cituar poezinë e tij

Ndërkohë Kryetari Spathari ftoi në pod znj. **Trëndafile Molla**, regjisorin e Teatrit “**Aleksandër Moisiu Durrës**” **Gjergj Vlasi** dhe para se të ulej edhe vet, tha: Po u jap një lajm të mirë: Sot Presidenti ui Republikës i dekretoi Gjergj Vlasi titullin e lartë” **Nder i Kombit**” .

Ndërkohë shpërthyen durtrokitjet në shenjë urimi për titullin më të lartë që jepet në vendin tonë.

Për librin e autores Molla, autore e tri librave botuar 2016-2017 në shqip dhe italisht, diskutuan analistët **Agim Bajrami** dhe redaktori i librit **Vladimir Muça**. Autore **Trëndafile Molla** iu dha Çmimi special: “**Muza e Adriatikut**” .

Pas falenderimeve të rastit nga zonja, nisi etapa e dytë.

*Konferencierja **Habi Hoxha**, veç regjisorit **Gjergj Vlasi**, ftoi në pod studiuesin e folklorit, kineastin dhe poetin, të mirënjohurin **Petrit Ruka** dhe z. **Ibrahim Bërxashi**, nga Tuzi i Malit të Zi, të cilët ishin në Juri.

Pasi secili autor lexoi poezinë e tij e ia dorëzoi jurisë, u bë pushimi . Ndërkohë juria u tërhoq për të marrë vendimet. Çdo poezi lexohej nën tinguj muzikor në sfond...

Çifti Vilhelme e Fitim Haxhiraj dhe N/kryetari Vladimir Muça

Gjatë pushimit u takuam me shumë autorë. Ndërkohë më afrohet një fytyrë tejet e njohur, duke më pyetur: -Nëse nuk ma gjen emrin, nuk do të ta them. Në atë çast i kujtova vetëm mbiemrin “Batiu”, -po, jam **Berat Batiu**. U takuam të përmalluar pas tetë vitesh, qysh kur mora çmimin “**Mirënjohje e Prizrenit**” më 3 Qershor 2009 me rastin e **131 vjetorit të Lidhjes së Prizrenit**, ku mbajta një kumtesë, me temë: “*Roli i familjes Frashëri në formimin e Lidhjes së Prizrenit*”. Këmbyem libra me poeteshat dhe poetët që merrnin pjesë në festival.

Më pas konferencierja na ftoi të uleshim. Profesor Petrit Ruka doli para mikrofonit e tha:

-Sot më kanë ngarkuar rolin më të vështirë për të dhënë çmimet që vendosëm si juri. Është e vështirë sepse midis poezive të mira të përzgjedhësh njëren apo tjetrën, gjithmonë ka hatërmбетje. Ka një anë pozitive sepse çmimet në Shqipëri janë pa para, se ndryshe lufta do të ishte më e madhe, pasi paraja të hap oreksin për tituj. Si juri vendosëm 3(tre) çmime të treta, 2(dy) çmime të dyta dhe 1(një) çmim të parë. Jemi kujdesur që mes dy vlerave të barabarta letrare, kemi përzgjedhur në mënyrë të atillë që shpërndarja e çmimeve të jetë në mënyrë uniforme si brenda dhe jashtë vendit, duke përfshirë gjithë trojet mbarëkombëtare në vlerësime. Sipas pikëve që kanë merituar vlerësuam me:

Çmimin e tretë (3): Adem Xheladini, -Kërçovë- Maqedoni

Mimoza Rexhvelaj, -Shkodër

Xhevat Latifi, -Gjilan, Kosovë

Çmimin e dytë (2): Merita Kuci, -Durrës

Arben Rrashkaj, -Prizren-Kosovë

Çmimi i parë (I-rë): Lola Sheshi-Tiranë

Pasi Profesor Petrit Ruka iu uroi suksese autorëve, ia dha fjalën kryetarit të “Klubit të Shkrimtarëve dhe Artistëve Durrës”, Nikolla Spathari, i cili u shpreh:-Ëmbëlsirën e lamë për në fund. Kemi dhe dy çmime speciale:

***”Çmimi i Karrierës”**i jepet, poetit, studiuesit të folklorit muzikor dhe kineastit **Petrit Ruka**.

***Gjithashtu, “Çmimi i Karrierës”**i jepet shkrimtares së mirënjohur, multidimensionale dhe **Mjeshtre e Madhe e Penës” Vilhelme Vranari Haxhiraj**

Pas falenderimit të z.**Petrit Ruka** dhe nga **unë**, festivali u deklarua i mbyllur.

Ishte vërtet një festë e bukur, që u zhvillua në një qytet të bukur, që u organizua nga njerëz të bukur, si në pamje edhe të bukur nga shpirti. Kur njerëzit janë të prirur nga dëshira e mirë, me vullnet në vetvete bëjnë edhe punë të mira. Klubi i Shkrimtarëve dhe Artistëve Durrës, i ecën puna mbarë sepse janë një klub i vetëm, janë të bashkuar, vendimet i marrin së bashku, kanë harmoni me njëri-tjetrin e janë tolerantë ndaj dhe puna u ecën mirë. Kjo ka të bëjë me individualitetin dhe intelektin e secilit anëtar.

Nuk ka pse të mos u shkojë puna mbarë, kur kanë të njëjtat synime rritjen saijore dhe cilësore të letërsisë bashkëkohore durrsake në stade të larta zhvillimi, e cila të jetë në gjendje t’u bëjë ballë sfidave të kohës. Ky klub ka një kryesi, që e justifikon veten dhe një kryetar për së mbari. Janë të gjithë të kulturuar dhe dashamirës, ku secili mban përgjegjësinë e vet. Këta janë zotërinjtë e nderuar: Kryetar: Nikolla Spathari, dy (2) n/kryetarët, Vladimir Muça dhe Daut Hoxha, si dhe sekretarin e klubit, Naim Kërçuku. Nuk ka si të mos eci mbarë, kur në Durrës ka analistë të shquar si Vladimir Muça, Agim Bajrami, Kadri Tarelli, Fatmir Minguli dhe të paharruarin **Perikli Jorgoni**. Ka poetë të mrekullueshëm si: Nikoll Spathari, Agim Bajrami, Vaso Papaj, Vladimir Muça, Xhezo Gole, Xhevahir Cironu, Merita Kuçi etje... Ka shkrimtarë të problemeve soc-politike si Skënder Kapiti, Bedri Tahitri si dhe prozatorët Vaso papaj, Vladimir Muça etje... Durrësi ka disa regjisor me emër dhe shumë artistë të skenës dhe ekranit.

Për të kujtuar përkthyesin që na ka lënë kryevepra të letërsisë botërore, poetin dhe analistin, shpirtçiltrin Perikli Jorgoni, nga poezia e tij e fundit shkruar më 1 nëntor 2012 me titull “ *Kujtimi i një nate dimri*”, shkëputa vargjet “*Në u kujtofsh për mua gjallë, a në dhe tretur/ ti ngrima një dolli, për të më përshëndetur*”. Dhe sot për të plotësuar amanetin e tij të fundit, unë bashkë me miqtë e tij të mrekullueshëm, pas vargjeve të pezisë së tij, po ngre këtë dolli që më del nga zemra: “Të ndritte shpirti, o shpirtçiltri vlerë kombëtare, miku im e i të gjithë krijuesve dhe lexuesve , Perikli Jorgoni!

*Nikoll Spathari, Habi Hoxha & Vilhelme Vrana Haxhiraj gjatë marrjes së çmimit
Mirënjohje për Durrësin dhe Durrsakët*

Së fundmi shpreh mirënjohjen time dhe të bashkëshortit, për vlerësimin që më bëri Klubi i Shkrimtarëve dhe Artistëve Durrës duke më dhënë “Çmimin e Karrierës”, çmim, të cilin e mora për të tretën herë, pas Bashkisë së Vlorës dhe ShB Nacional. Ju faleminderit!

Me konsideratë Vilhelme Vranari Haxhiraj-

Vlorë, më 17-5-2017

Poezi për festivalin “Pranvera poetike durrsake”-Durrës 13 maj 2017

Vilhelme Vranari Haxhiraj

E gjithë Shqipëria

Dardani pallazgo-ilir
u kthye nga Troja,
i drobitur ...
pas betejash të përgjakshme...
ulet i lodhur në Dodonën thesprote,
gjunjëzuar...,
betohet para Zotave

falje kërkoi për lumenj gjaku të pafaj,
derdhur si kurrherë më parë...
E bekuan Hyjnitë:
Dea, Diona e Diora.
Ashtu, fjal'arta, urt'e butë,
i kujtuan jetën e tij...
“-Nuk e mban mend ti, foshnja kërthi,
qumësht gjiri pive në Thesproti.
Gjyshja pellazge ninulla të këndoi,
nëna ilire me dashuri e ëmbëlsi të mëkoi.
Të morëm përdore e galopuam më në veri,
në vendin prrallor me emrin Arbëri.
Hapat e parë çaplove në Labëri e Shashicë,
ku Urani...
kish ngritur folenë për Perënditë.
Shëtite në fushë, në kodër, det e mal...
vendlindjen tënde me bukuri të rrallë.
I mirëpritur,
shqiptove fjalët nënë e babë.
Shëtite Shkup, Tetovë e Manastir,
Vrapin ndale në Shkodër e Dragobi,
Tivar, Shën Stefan e Ulqin,
Hot, Grudë, të Madhen Malësi.
Shtat'hedhur mbërrite në Deçiq.
Me flamur vrapin burrëror more
për Prizren, Prishtinë e Mitrovicë.
Puthe dhembshëm truallin dardan
krenar për identitetin tënd kombëtar.
Nëse m' pyesin...
se cilët janë viset e mia?
Gjegjem:”E gjithë Shqipëria!”
Vivra

Lorenzo Mance
Mario Selvaggio

Përjetësia e ullirit në shpirtin e vargjeve të poetëve
(Antologji)

Entre Ciel et Terre: l'Olivier en vers / Tra Cielo e Terra: l'Ulivo in versi, është një antologji poetike dy-gjuhëshe, në frengjisht dhe italisht, dedikuar njëres prej simboleve të Mesdheut posaçërisht, pemën e ullirit. Një numër i gjerë poetësh kanë marrë pjesë në krijimin e kësaj vepre unike në llojin e saj. Duke gjetur një pikë takim mes linjës si simbol i paqes, dialogut dhe civilizimit plural dhe bashkimit mes traditave mesdhetare. Qytetërimi i Orientit dhe Oksidentit janë kryqëzuar me njëri tjetrin. Ari i lëngshëm i ullirit dhe simbolika e tij kanë hapur dyert e fjalës, për të riafirmuar vlerat ndër breza dhe shenjat e të cilave, kohës tonë i nevojiten, mes traditës dhe inovacionit, nga e shkuara e deri më sot. Përjetësia e ullirit është përjetësia e jetës dhe e poezisë. Drita e ullirit ka një rol qëndror në fillim të këtij mijëvjeçari të tretë.

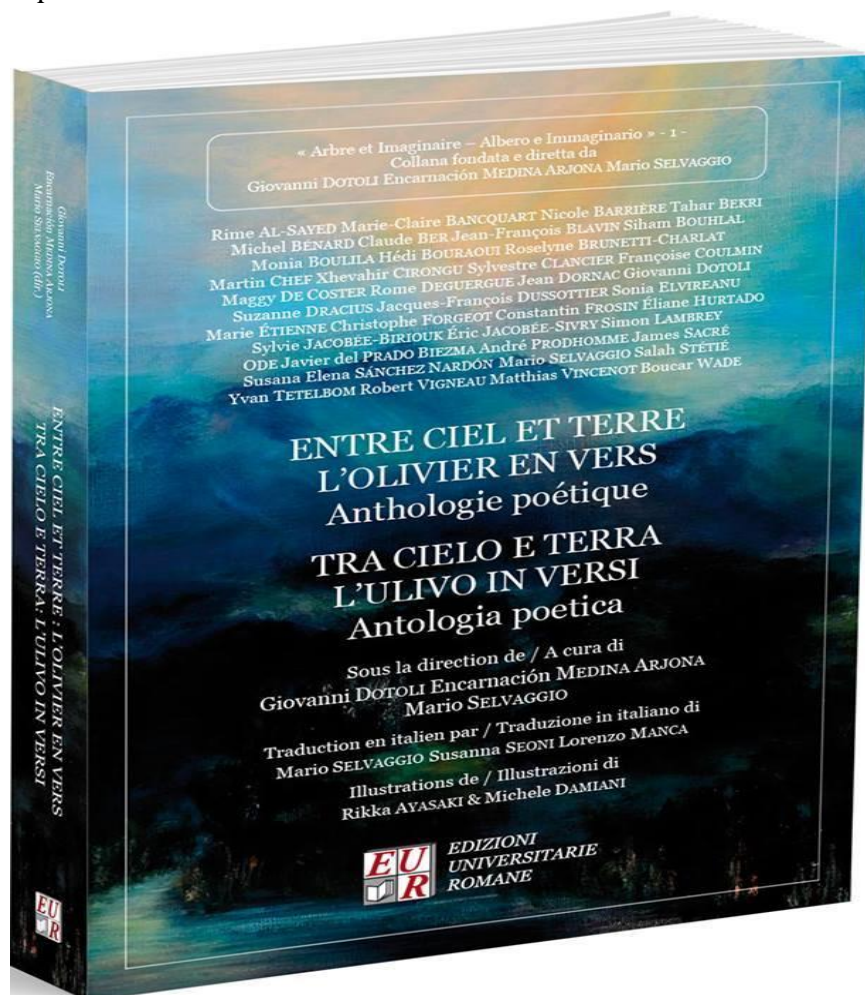
Vëllimi, i parë në serinë e gjatë, inaguron “Arbre et Imaginaire - Albero e Immaginario” themeluar nga italianët Giovanni Dotoli, Mario Selvaggio dhe spanjollja Encarnación Medina Arjona. Kanë marrë pjesë në hartimin e saj, një numër i madh poetësh nga Franca, Tunizia, duke arritur deri në Kebek dhe Argjentinë. Të rrëmbyer nga bukuria dhe shenjtëria e ullirit, simbolit të paqes dhe fitores, të ngjallur tek:

Rime AL-SAYED (SIRI), Marie-Claire BANCQUART (FRANCË), Nicole BARRIÈRE (FRANCË), Tahar BEKRI (TUNIZI), Michel BÉNARD (FRANCË), Claude BER (FRANCË), Jean-François BLAVIN (FRANCË), Siham BOUHLAL (MAROK), Monia BOULILA (TUNIZI), Hédi BOURAOUI (TUNIZI), Roselyne BRUNETTI-CHARLAT (FRANCË), Martin CHEF (FRANCË), Xhevahir CIRONGU (SHQIPËRI), Sylvestre CLANCIER (FRANCË), Françoise COULMIN (FRANCË), Maggy DE COSTER (FRANCË), Rome DEGUERGUE (FRANCË), Jean DORNAC (FRANCË), Giovanni DOTOLI (ITALI), Suzanne DRACIUS (MARTINIKA), Jacques-François DUSSOTTIER (FRANCË), Sonia ELVIREANU (RUMANI), Marie ÉTIENNE (FRANCË), Christophe FORGEOT (FRANCË), Constantin FROSIN (RUMANI), Éliane HURTADO (FRANCË), Sylvie JACOBÉE-BIRIOUK (FRANCË), Éric JACOBÉE-SIVRY (FRANCË), Simon LAMBREY (FRANCË), ODE (KEBEK), Javier del PRADO BIÓEZMA (SPANJË), André PRODHOMME (FRANCË), James SACRÉ (FRANCË), Susana Elena SÁNCHEZ NARDÓN (ARGJENTINË), Mario SELVAGGIO (ITALI), Salah STÉTIÉ (LIBAN), Yvan TETELBOM (FRANCË), Robert VIGNEAU (FRANCË), Matthias VINCENOT (FRANCË), Boucar WADE (SENEGAL).

Kanë marrë pjesë në antologji gjithashtu edhe Rikka Ayasaki (JAPONI) dhe Michele Damiani (ITALI) me pikturat e tyre të çmuara. Poezitë janë përkthyer nga gjuhët përkatëse nga Mario Selvaggio, Susanna Seoni e Lorenzo Manca.

Entre Ciel et Terre: l'Olivier en vers / Tra Cielo e Terra: l'Ulivo in versi është publikuar në Mars, 2017. Vëllimi do të prezantohet për herë të parë në Spanjë më 20 Prill 2017 dhe më pas do

të prezantohet në Itali dhe Francë.

Itali ,14 mars 2017

Nga e majta në të djathtë: Xh. C. Lorenzo Manca, Lorena Mone (Durrës, 2017)

Oggi giornata memorabile, l'Ulivo ha messo radici anche in Albania!

Indimenticabile incontro nella bellissima Durazzo con L'illustre poeta e giornalista **Xhevahir Cirongu**. È stato un piacere conversare e condividere alcuni momenti uniti dall'amore per l'arte, la poesia e lo spirito mediterraneo. Grazie mille al Professor **Mario Selvaggio** per aver reso possibile tutto questo, le radici dell'Ulivo si estendono nel Paese delle Aquile, speriamo sia solo l'inizio di una lunga collaborazione sotto l'insegna dell'arte e della mediterraneità.

Grazie Xhevahir per i tuoi libri, è stato un incontro indimenticabile! E grazie alla mia interprete per essere stata così paziente e professionale.

Sot dita e paharrueshme, pema e ullirit ka vënë rrënjët në shqipëri gjithashtu!

Takimi i paharrueshme në durrësin e bukur me poetin dhe gazetarin e shquar **Xhevahir Cirongu**. Ishte kënaqësi të bisedoja dhe të ndaj disa momente të bashkuar nga dashuria për artin, poezinë dhe shpirtin mesdhetar. Faleminderit shumë për profesor **Mario Selvaggio** për bërjen e gjithë kësaj të mundshme, rrënjët e pemës së ullirit shtrihen në vendin e shqiponjave, shpresojmë se është vetëm fillimi i një bashkëpunimi të gjatë nën shenjë të artit dhe mesdheut.

Faleminderit xhevahir për librat e tu, ishte një takim i paharrueshme! Dhe falë përkthyesin tim që je kaq i durueshëm dhe profesionist.

Kapituli III

Shkrime të ndryshme me bashkautor

Gëzim Alia

(Antar i kryesisë Shoqatës Tomorri – Durrës)

Dake Tusha

(Antar i kryesisë veteranëve LANÇ – Durrës)

Xhevahir Cirongu

(Gazetar - Antar i Klubit të shkrimtarëve e artistëve – Durrës)

...Hajde Fari hajde...!?

(*Fari Halili,- njeriu që i dha vlera komunitetit skraparas në durrës e më gjerë...!*)

Në gusht të këtij viti 2017, u nda nga jeta në moshën 83 vjeçare Fari Halili. Ai u përcoll për në banesën e përjetshme me nderime të larta nga familja bashkëfshatarët, miqtë dhe nga pjesmarrës të shumtë në veçanti e komunitetit tonë skraparasme banim në qytetin bregdetar të Durrësit. Si për këdo, ne si komunitet do t'i flisnim e diskutojm për cilësitë dhe vlerat e të ndjerit; por për Fariun kishim e kemi çfarë të shkruajmë...!

Në foto Fari Halili

Ai burrë fisnik, me atë pleqëri të mbarë, asnjëherë nuk iu nda këtij komuniteti, duke qënë model i një prindi shëmbullor, i një buri të mençur e fjalë pakë. Kur bisedoje me atë, ai mendimet e fjalët i "Peshonte" në këndarin e mençurisë. Me ato karakteristikat e veçanta që kishte, të një burri përqasfues i zonës së "kollit të burrave, të skraparit e gjithë shoqërisë. Ne, që kemi ardhur pas viteve të '90-ës me banim në qytetin e Durrësit, e që jemi më nga afër familjes së tij, pranë lagjes ku banojmë me të afërmit e tij, , na bën shumë përshtypje jo vetëm respekti, pjesmarrija, por dhe ajo që donin të thoshnin e shprehnin të gjithë duke thënë " Hajde Fari hajde...!?".

Këtë shprehje, në zonat tona e përdornin zakonisht atëherë kur duan të theksojnë atë diçka të vlerave të veçanta, e cila përsëritet vetëm rrallë kur ajo lë gjurmë të thellë në mendjen e njerëzve, në jetën e përditësisë , por edhe mbas vdekjes! Pra, vlerat marrin jetë e kuptime edhe për shoqërinë. Këto veti i gëzonte edhe xha

Fariu.Vetë shprehja “Hajde” do të thotë se shpreh kuptimin e asaj që ka qënë i mirë, e që duhet të vijë!” Hajde davër hajde”, “Hajde kohë hajde” , “Hajde bisedë hajde”, etj. , i japin peshë mendimit ,por janë cilësi vlersuese për këdo që lë ato gjurmë mirësie në shoqëri, në rastin konkret edhe për xha Fari Halilin.

Dhe..., për xha Fariun, kjo shprehje ishte shumë e qëlluar në homazhin e përcjelljes për në banesën e përrjetshme “Hajde Fari hajde!”; e cila thoshte që ai burrë kishte lënë shenja të mirësisë në shoqëri, pra në gjithë jetën e tij. Fari Halili ishte e mbetet njeriu që i rriti vlerat e asaj deve, nga ajo ku kishte lindur e qe rritur. Por, vjen një ditë, e ajo “Devë” e kohës të rrëmben pranë saj. Babai i tij kishte sjellë nga kurbeti jetë të re e kulturë në Staraveckë. I ati i Fariut, Mustafai zotronte dy gjuhë të huaja: Turqisht e Grqisht. I cili ka shërbyerë si përkthyes në konsullatën turke në Tiranë. Në Staraveckë ndërtoi një shtëpi dy katshe, ku edhe sot është në gjendje të mirë, ajo është edhe monument kulture. Kushedi sa njerëz kanë hyrë e dalë në atë shtëpi!?...shumë miq, punonjës të shteti e udhheqësa, e me vete kanë marrë diçka nga ajo shtëpi bujare e mikpritëse. Aty ishte si një zonjë e madhe me një shpirt prej “Floriri” nëna e Fariut, kapedanja Xhipja , si gjithnjë ajo në qoshe, e që drejtonte muhabetet e përcillte gjithmonë kulturë e dashamirësi tek të gjithë njerëzit e miqtë e asj shtëpie mikpritëse. Nënë Xhipja ka sjellë kulturë nga familja e madhe e Miçanit të Përmetit në Staraveckën e largët të Skraparit. Ajo qe gruaja e parë e zonës si Antare e Këshillit të Gruas Antifashiste, e pjesmarrse në disa kongrese.

Kohët largohen, pas lën gjurmët e tyre duke afruar në çdo kohë mirësitë që preken nga njerëzit e shoqëria!.... vetëm atëherë kur çel si një gonxhe Mirësia që rrezaton pas saj! Ajo nënë, tek kjo shtëpi ka pritur shumë patriotë e luftëtarë e atdhetarë që kalonin në atë zonë si : Ramiz Alia, Nako Spiro, Nexhmije Hoxha,por edhe Kah'reman Ylli, Hetem Kapinova, ..., aty ishte vendosur edhe centrali i Shtabit të Përgjithshëm LANÇ, i cili kishte selinë e tij sipër në Helmës, ku qëndroi disa muaj Komandanti i Përgjithshëm i LANÇ Enver Hoxha.Nga kjo familje dolën njerëz atdhetarë, siç qe vëllai madh i Fariut Qemali, si pjesmarrës aktiv në lëvizjen antifashiste, më von një aktivist shembullor deri drejtor i bankës në Skrapar.Vet Fariu ka kontribuar në frontin e punës e të rindërtimit të vendit, në ushtri , e kudo shembullor dhe një nga kuadrot e parë të formimit të kooperativës në Staraveckë.

Kudo që punoi e drejtoi , u shqua si njeri i zoti, i dëgjohej fjala, e kështu qëndroi deri sa doli në pension, saqë respekti reflektonte edhe në zonën e Potomit. Është për tu çuditur kur sheh shkrimet e Fariut për çdo vit, e për çdo ditë si një vëzhgues magnetik të kohës ku ai jetoi e punoi; duke grumbulluar përvojë e shkrojtur me një kulturë të veçantë emrat e kuadrove, punën e realizimet, por edhe dobësitë e saj. Tek shtëpia e këtij burri (në atë odë të madhe, qilimi i ruajtur që rrinte shtruar gjithnjë, tani ai ruhet si një relike e thesar i veçantë, shënime, fotografi, medalje të punës që Fariu i ka marrë me djarsën e ballit, me ndershmëri, të cilat flasin shumë edhe sot, por do u flasin edhe brezave nesër...!)

...Ecim duke vështuar kohët, e papritur ajo na “Fton” të ndalemi diku për vlerat që sapo ka lënë Xha Fariu! Ato do ngelen gjithmonë në memorien e njerzëve intelektualë apo të thjeshtë qofshin ata, si një shembull nëpër breza. Ai mbetet një njeri model. Ne vijmë nga zona të largëta, dhe duam të bëjmë vend e të themi që jemi ne të tillë me këto të mira e tradita; të ruajtura në breza si skraparas e burra kolli. Ne kujtojmë që këto tradita të fisnikërisë, mikpritjes, njerëz shoqëror në komunitet, por edhe kënga t’i ruajmë e t’i çojmë më tej, pavarësisht se ku jetojmë e punojmë. E për këtë shembull e model kishim xha Fariun. Ai ishte e ngelet modeli i një prindi shembullor mban së bashku me një edukatë të veçantë familjen e gjithë fëmijët e tij; të cilët bëhen një mëhallë prej 5 shtëpi. Abedini, Muço, Çimi, Beni, por vazhdojnë më tej nipat, mbesat e stërnipat, të gjithë të bashkuar në modelin e xha Fariut! Ata dinë ta “Përqafojnë ” punën si i ati apo gjyshi, shembull në komunitetin me bashkëqytetarët e tjerë kët në qytetin e durrësit. Atë e kishim të parnishëm në çdo aktivitet të Shoqatës Tomorri. Kishte dëshirë e mall të takonte skraparasit, të cilët janë të bashkuar rreth shoqatës Tomorri (Dega Durrës) e japin kontributet e tyre qytetare në komunitet për rritjen e cilësisë së jetës ekonomik e sociale. Ai i jepte lezet vendit ku rrinte, kur fliste, vishej bukur, matej shumë kur bisedonte e debatonte me njerëzit e ndryshëm; në kafene, në rrugë, në zyrë, apo në salla aktiviteteve kulturore e atdhetare që zhvillon shoqata Tomorri në këtë qytet bregdetar të Durrësit. Edhe ne kemi se ç’morëm prej atij burri të kollit! I donte njerëzit e thjeshtë, por nderonte edhe kuadrot si Ilir Meta, Spartak Braho. ...etj., që nderonin me pjesëmarrjen e tyre aktivitetet e shoqatës tomorri.

Dhe....së fundi: “Hajde” që ti do të vish...! Kjo mbetet dëshirë, por xha Fariu është aty mes shokësh, miqësh, dashamirësve, sepse la gjurmët e jetës së tij në shoqëri. Të tillë njerëz si Fari Mustafa Halili nga Staravecka e skraparit kanë vetëm Jetë!

Durrës, 31 gusht 2017.

Xhevahir Cirongu & Dake Tusha

Qemal Kazaferi s’iu nda asnjëherë Poliçanit, sepse ai u rritë bashkë me atë qytet...

Ishte pragfillimi i vitit '60 – të shekulli XX , ku gjeopolitika që po zhvillohej në Evropë e më gjerë, solli ngjarje të rëndësishme politike e ekonomike edhe për vendin tonë. Ndërprerja e marrdhënjeve diplomatike me B.S. por edhe ato ekonomike etj, e vunë vendin tonë para vështirësive të shumta, midis tyre edhe në sigurimin e mbrojtjes së vendit. Në kushtet e krijuara, drejtësisht e shtetit të asaj kohe, siguruan një ndihmë të konsiderueshme nga Republika Popullore e Kinës. Ndërtimi i disa objekteve ushtarake, ishte edhe ndërtimi i një uzine për prodhimin e municioneve në Poliçan. Objekti u projektua edhe u ndërtua shumë shpejt. Kështu, objekti filloi punimet në fund të vitit 1961, dhe mbaroj në tre muajorin e parë të vitit 1965. Për këtë objekt të rëndësishëm në fuksion të mbrojtjes së vendit, u krijua një ndërmarrje e veçantë ndërtimi (NSHN 2) me qendër në Berat. Më von ajo u zhvendos nga Berati e u vendos në Poliçan. Si rrjedhojë e kësaj, në këtë ndërmarrje të re u vendosën kuadro të rinj e të aftë duke i zgjedhur ata edhe nga rrethet e tjera. U grumbulluan specialistë të aftë e me përvojë pune si brenda rrethit Skrapar e Berat, por edhe nga rrethet e tjera, sidomos nga Dibra. Përveç këtyre, në këtë ndërmarrje erdhën për të punuar në Poliçan kuadro të rinj e specialistë si inxhinierë e teknikë ndërtimi për të dhënë frutet e tyre të dijes të marra në bangot e shkollës apo në universitet.

Në fillim të vitit 1962, një nga kuadrot e parë që erdhën nga bangot e shkollës për të punuar në këtë objekt të një rëndësie të veçantë; ishte caktuar edhe një djalë i ri e energjik që kishte vizione të qarta në fushën e ndërtimit. Qemal Kazaferi sapo kishte mbaruar Teknikumin e Ndërtimit në Tiranë. Ai ka lindur në

fshatin Stërnec të skraparit në vitin 1937, nga një familje të madhe e patriotike. Kur morën lajmin se djali i tyre ishte zgjedhur e emëruar në atë objekt për të punuar, u gëzuan shumë, sepse ai objekt kishte të veçantat e tij, mbi të gjitha karakter kombëtar.

Qemali u paraqit në degën e kuadrit të ndërmarrjes , i cili u pritë me kënaqësi, si dhe nxorrën urdhrin e emërimit dërguar nga Ministria e Ndërtimit, i kërkuan diplomën, çertifikatën e natave të cilat Qemali i kishte me vete; bënë vendimin e emërimit, e me këto dokumente u hap dosja personale e teknikut të ri që e kishte emrin Qemal Kazaferi. Në fillim të punës së re, Qemali u emërua si përgjegjës teknik i sektorit të ndërtimit të rrugëve. Në atë kohë bëhej rrugë Pronovik – Tërpan me një gjatësi prej 19 km. Filloi punën i bindur se do do realizonte qëllimet e tija, e diturinë e fituar në shkollë do jepnin rezultatet e para në shërbim të komunitetit. Projektet filluan të merrnin jetë...kjo e gëzonte Qemalin. Në sektorin ku ishte caktuar, nga puntorët u prit me kënaqësi. Dita e parë e punës mes puntorëve, njohja me projektin e zbatimin e tij në terrenin e vështirë, i jepnin kurajo. Ishte dimri i vitit 1962. Kushtet e punumeve ishin të vështira sepse lagështia e ngricat bënin të vetat. Si puntorët, ashtu e Qemali dinin të përballonin kapriçot e motit dimërak. Përveç anës teorike që kishte marrë në shkollë, Qemali kishte kryer dhe praktikën teknike të objekteve ndërtimore, si rrjedhojë kishte përvojën e dokumentacionit e të njohërive mbi zbatimin e objektprojektit që po kryeshin punimet. Dokumentacioni i parë teknik që u paraqet në ndërmarrje nga Qemal Kazaferi, ra në sy për korrektësi e saktësi teknike. Por jo vetëm ana teknike, ai dallohej edhe për anën organizative të punëve në ndërmarrje, realizimin e detyrave, marrdhënjeve të mira me punëtorët e eprorët, kjo i rriti reputacionin dita – ditës dhe po i jepte vendin e caktuar e të ndderohej nga shoqëria e gjithë komuniteti i banorëve të qytetit të Poliçanit.

Muaj pas muaji ndërmarrja rritej në rezultate e në fuqi puntore. Po shtoheshin sektorë të tjerë, rritej kërkesa për specialistë e kuadro. Dega e planit së ndërmarrjes kishte vetëm një inxhinier. Rritja e vëllimit të punimeve, i projekteve etj, kërkonin domosdomërisht kuadro të tjerë. Në këto kushte të krijuara, Drejtoria e Ndërmarrjes gjeti si të përshtatshëm për të punuar në degën e planit teknikun e ri Qemal Kazaferi. Këtë vendim të drejtorisë, ai se priti mirë, por specialiteti e përvoja e thërriste atje në zyrën e planit për të dhënë kontributin e tij. Kështu, Qemali lë sektorin e rrugëve e kthehet në zyrën e planit të ndërmarrjes së ndërtimit. Aty ai do zbërthente planet, do të planifikonte planet e punës nëpër sektorë, do bëhej evidenca e realizimeve të planit, e furnizimit të sektorëve me bazë materiale, e shumë të tjera që i kërkonte detyra e re në këtë ndërmarrje.

Kur punon me përkushtim, edhe detyrat më të vështira përballohen. Qemali e kishte kulturën e punës, ndaj i dilte ballë çdo pune. Sjellja njerëzore ndaj puntorëve e eprorëve, ja bënin më të lehtë punën për të realizuar detyrat ndaj vetes e ndërmarrjes.

Si teknik në zyrën e planit, e ndihmoj në aftësimin e mëtejshëm në profesionin e tij, si kuadër e organizator të detyrave, në marrdhënjet me njerëzit, me njohjen e problematikave të ndërtimit etj. Ndërmarrja që zgjeruar shumë në këtë kohë, e përbërja e saj kishte 5 sektorë dhe 2 kantjerë me rreth 1.800 puntorë. Me krijimin e sektorëve e të vendeve të reja të punës, ishte e nevojshme edhe lëvizja e kuadrove, por edhe kërkesa të reja kuadrosh e specialistë në varësi të rrethanave të krijuara. Në varësi të kësaj ndërmarrjeje, ishte edhe një repart xhenier me 480 ushtarë. Kështu, në këto rrethana të krijuara, intesiteti i punëve që i madh e kërkonte organizim më të kualifikuar. Që të kapej afati i caktuar në punume, ku punohej me kohë të zgjatur edhe administrata duhej t'i përgjigjej rrethanave të krijuara që të realizoheshin detyrat e caktuara në afatet e kërkuara. Në këto rrethana, drejtoria e ndërmarrjes zgjodhi si kandidat të përshtatshme për t'u përgjigjur kushteve afatshkurtër të detyrave, si kandidat të devotshme brenda gjirit të saj teknikun Qemal Kazaferi në cilësinë e Kryetarit të degës së Planit të kësaj ndërmarrjeje. Kjo i rriti më shumë përgjegjësin profesionale e si drejtues të teknikut Qemal Kazaferi, deri në përfundimin e ndërtimit të objektit në vitin 1965 e në montimin e makinerive. Me përfundimin e objektit, në këtë kohë edhe (NSHN2) e Poliçanit shkrihet si ndërmarrje. Në poliçan mbeti vetëm një kantier që vazhdonte përfundimin e disa objekteve e dorëzimin e tyre për shfrytëzim nga drejtoria e uzinës, që në atë kohë varej nga Ministria e Industrisë dhe ajo e Mbrojtjes. Kuadrot e kësaj ndërmarrjeje u sistemuan në sektorë të tjerë në Berat e dikastere të ndryshme. Po Qemali!? Atij nuk i ndahej shpirti novator nga themelet e reja të qytetit të ri të lindur aty nën malin tomorr. Në këto themele të qytetit pulson edhe zemra e këtij njeriu shpirtbardhë. Vetë Qemali ishte "dashuruar" me këtë qytet mes malesh skraparase, sepse edhe qyteti me njerëzit e tij që mban në gjiri, e kishte rrokur pas vetes e s'donte ta largonte nga gjiri i tij, sa dhe sot kur shkel mbi gurët e rrugicave të qytetit ata e "falnderojnë" për punën intelektuale dhe djersën e derdhur të qindrave puntorëve të cilët janë bërë gjyshër e gjyshe e u gëzohen niprave e mbesave....!! Flokët e bardha në kokë kanë shumë kujtime, por edhe zërat e ëmbla të vogëlushëve që lindin në këtë qytet i rinojnë këta njerëz, e rinojnë edhe xha Qemal Kazaferin.

Qemal Kazaferi,- tekniku duarartë që s'u lodh kurrë nga puna.

...Dhe kujtimet rendin nëpër vite ...!

Poliçani po vazhdonte të rritej me shpejtësi. Ndërtohej gjithandej: Apartamente banimi, fjetore, menca, shkolla, spitali, etj. Por rritej edhe personaliteti i vetë Qemalit, të cilin e prisnin detyra të tjera në shërbim të njerëzve e të qytetit...! Kështu , në vitin 1971 Qemali emërohet shëf i sektorit ekonomik në Komitetin Ekzekutiv të rrethit Skrapar. Më von , në vitin 1973 zgjidhet Kryetar i Këshillit Popullor të Qytetit Poliçan. Te banorët e Poliçanit, Qemali kishte fituar simpatinë e një njeriu që jepte progres, ndaj e mirëpritën me entuziazëm se ai dinte t'u shërbente me devotshmëri banorëve të atij qyteti. Detyra e kryetarit të Këshillit Popullor të Qytetit kërkonte impinjime edhe më të mëdha, sepse duheshin ndjekur më nga afër gjithë sektorët e tjerë të çdo fushe në shërbim të qytetarëve. Një nga kërkesat e qytetarëve ishte ajo e strehimit. Vështirësitë ishin të shumta në atë kohë, sepse u krijuan familje të reja e kërjonin strehim si banorë të rinj sa vetë qytreti i ri. Në këtë kënvështrim, situata kërkonte zgjidhje. Qemal Kazaferi i hyri punës vetë sepse e ndihmonte profesioni si teknik ndërtimi, por edhe përvoja organizative e punës së tij. Kështu, me punë vullentare

filloi puna për ndërtimin e banesave të strehimit. Në një sektor të uzinës u mor angazhim që me punë vullentare të ndërtohej një pallat me 5 kate e 20 apartamente. Menjëherë u dha sheshi i ndërtimit, projekti taktik që e mori vetë përsipër ndjekjen e punimeve Qemali, ngaqë vështirësitë ishin të shumta duke filluar që nga baza materiale etj. Me ndërhyrjen e përkrahjen e Qemalit objekti u ndërtua në një kohë rekord, për 11 muaj pune e sakrifice ku u strehuan 20 familje të reja. Në mesin e viteve '70 –të u rritën investimet, si rrjedhojë e këtyre uzina u kthye në Kombinat. Koha diktoi nevojat e saj edhe për një drejtues të aftë në ndjekjen e realizimeve të investimeve që ishin gjithnjë në rritje në Kombinat. Edhe në këtë rast, si kandidat më e përshtatshme u zgjodh Qemal Kazaferi, i cili u dallua për ndjekje sistematike të këtyre investimeve. U rrit prodhimi, po kështu fuqia puntore e me specialist të kualifikuar, ku gjiganti industrial plotësonte nevojat e mbrojtjes së vendit. Ndërsa sot ky gjigant industrial ka rënë në heshtje të plotë. Vitet kaloni njëri pas tjetrit, Qemali bëhej edhe më i pjekur jo vetëm si moshë, por edhe në profesionin e tij e një organizator i zoti të punëve. Kështu në vitin 1979, atë e gjen përgjegjës teknik të brigadave të ndërtimit në zhdukjen e pasojave të tërmetit në rrethin e Lezhës. Dhe aty ai nderohet me Urdhrin e Punës nga Presidiumi i Kuvendit Popullor.

Në qytetin e Poliçanit krijoi edhe familjen e tij Qemali, me një vajzë nga fshati Krastë , Trëndelinën. Nga martesë lindën dy fëmijë të cilët kanë krijuar familjet e tyre , sot banojnë në Tiranë.

Kur po bëhej një shtesë te Pallati i Kulturës së qytetit, puntorët kishin ngritur armaturën e soletës. Mirpo, aty diçka nuk shkonte sepse nuk ishte në parametrat teknik, e Qemali ndalon e bën vërtetje duke hipur sipër në armaturën e soletës. Por,...në këto momente kur po jepte këshilla puntorëve, armaturës i shembet një pjesë e si rrjedhojë aksidenton Qemalin. Menjëherë e nisën në spitalin e Beratit për ndihmë të shpejtë! I madh e i vogël u alarmuan e iu gjendën nga afër te spitali Qemal Kazaferit, si nga qyteti i Poliçanit ashtu edhe nga Berati.

Të gjithë interesoheshin për mbarvajtjen e shëndetit të atij njeriu me zemër të madhe intelektuale. Gjendja u vështirësua shumë, aksidenti ishte fatal, sa që njërin këmbë doktorët ja prenë teknikut duarart të ndërtimit Qemal Kazaferit. Migjithatë ai nuk u ligështua, gjente kurajo e prapë ishte aktiv në punët e ditës, në profesionin që i jepte guxim për të mos u ndalur para vështirësive të jetës. Qyteti të Poliçanit s' u nda asnjëherë, sepse ai u rrit bashkë me atë qytet.

Në vitin 1991 Qemali del në pension pleqërie. Edhe sot, së bashku me të shoqen Trëndelinën, jetojnë në Poliçan. Në Poliçan i shkojnë për ti parë, por edhe interesohen për shëndetin e tyre, jo vetëm fëmijët e tij, por dhe nipërit e mbesat

që nga Tirana, si Xheni e Ermali që i duan fort gjyshërit e tyre. Kur shkojnë për drekë familjare në Bogovë, bisedat merrin rrjedhën e tyre nëpër vite të shkuara.

-Ja , - u thotë fëmijëve e nipave Qemali, këtu kam projektuar e ndërtuar ujsjellësin e Bogovës nga ku merr ujë të pijshëm Poliçani e Berati...! Sytë i lotojnë, por edhe ndihet krenar për kontributin e tij që i ka dhënë shoqërisë e njerëzve në nevojë. Për Qemalin flitet edhe sot kudo nëpër qytet veç fjalë të mira. Por, edhe Qemali i do njerëzit e bashkëqytetarët e këtij qyteti malor që shtrihet nën këmbët e malit tomorr...! Ndërsa oshëtimat e lumit Osum, dëgjohet deri lart në qendër të qytetit. Hesht uzina, heshtin edhe njerëzit, sepse gumzhitja e djeshme kur punonin në repartet e asaj uzine "qajnë" e s'dihet kur do buzëqeshi ai qytet si dje! Sa paradoksale e djeshmja me të sotmen e trishtuar të këtij qyteti industrial!

Çdo ditë Qemalin e gjen me shokët tek ecën krenar rrugicave të qytetit. Pë një kafe me ta, e sjellin kujtimet e tyre nga e kaluara. Në lokalin e Fatmir Krastës marrin udhë kujtimet teksa bisedojnë edhe me veteranin Xhemal Ismaili që po i afrohet shekullit. Në këto biseda gjendet edhe bashkëmoshatare Jashar Sylja, banor i vjetër i qytetit. Qemali është një arkiv i gjallë i këtij qyteti. Në telefonin e Qemalit nuk mungojnë edhe sot përshëndetjet apo urimet nga qytetet e fshatrat e Shqipërisë, por edhe nga jashtë shtetit, sepse koha i shpërndau si zogjtë e korbit shqiptarët nëpër botë. Qemali ka plot 53 vjet që ka punuar e jeton në Poliçan. Qemali kujton edhe shokët me të cilët ka punuar apo bashkëpunuar në mirqënjen e qytetarëve, siç ishte Mustafa Lavdari e të tjerë të cilët nuk jetojnë më sot, por janë gjurmë me punën e tyre.

Sot janë të shumtë ata njerëz qofshin flokëbardhë apo të rinjë që flasin me respekt e dashuri për bashkëqytetarin e tyre Qemal Kazaferi që mban mbi supet 79 vite jete. Çdo mëngjes tek pijnë kafe, kujtojnë të djeshmen, flasin për të sotmen e të nesrmen....e kujtimet s'kanë të ndalur. Ato shpalosen si një mozaik para kohës së sotme, e bëjnë apel për të nesrmen e qytetit të tyre. Ata janë : Bardhi Xhamallati, Fatmir Lulaj, Ylli Lavdari, Abedin Zyla, Kristaq Mjeshtri, apo Arif Dehari nga Golloborda etj. Në këto rrëfenja zë vendin e vet edhe emri i Qemal Kazaferit.

Xhevdet Alizoti, ish specialiste në uzinë që më vonë u zgjodh Kryetare e Këshillit Popullor të Qytetit të Poliçan, na thotë se Qemal Kazaferi e donte me shpirt profesionin e punës, por mbi të gjitha ai donte njerëzit e bashkëqytetarët ku punonte e jetonte. Ndaj ai nderohet edhe sot nga të gjithë grupmoshat e njerëzve në Poliçan. Në këtë moshë madhore që ka Qemali si inavlid i punës, ai meriton edhe diçka më shumë nga organet e pushtetit.

Durrës, 22 Janar 2016

Refleksion letrar

Stavri Risto, Hasan Shahini, Xhevahir Cirangu

Lirilidhuri Gëzim Çela, një arkiv i gjallë i shpirtit të virgjër

(Kur pesha e vuajtjeve 22- vjeçare kthehet në tregime sfidante, të jetuara dhe me vlera gjithëkohore)

Ditën e shtunë, më 18 qershor 2016, në Odaonin “Nikolin Xhoja” të Pallatit të kulturës” A. Moisiu” në Durrës, u bë përurimi i dy librave memorialistiko – letrarë të autorit Gëzim Çela: “Klithma e një nëne” dhe “Nga burgu i Spaçit drejt lirisë”.

Ky event i organizuar nga Klubi i shkrimtarëve dhe artistëve të qytetit bregdetar dhe një komision paraprak audioviziv e ngriti siparin në ora 10.00 të paradites, duke përjetuar disa orë të këndshme rradhasi. Auditori i për zgjedhur me shkrimtarë, përkthyes, gazetarë e artistë; bashkëvuajtës të personazhit – autor Gëzim Çela në ish- ferrin komunist, familjarëve, miq e mikeshë të ardhur enkas edhe nga Shkodra, Tirana, Vlora, Lushnja, Kavaja dhe rrethinat e trojeve etnike, u emocionuan në trajtën më kulmore kur dëgjuan hyrjen e eventit në fjalën me këngën – himn kushtuar qëndresës së Nënë Rozës së autorit, shpallur “Qytetare Nderi e Lushnjes”. Fakti kuptimplotë i këngës dhe vija e saj e bukur melodike, madje janë interpretuar qysh më parë nga tenori Kastriot Tusha. Në praninë e tre mediave të qytetit, eventin e hapi kryetari i KSHA- së Nikolla Spathari, i cili prezantoi programin e ngjeshur të sotëm kushtuar autorit – personazh Gëzim Çelës me dy prurjet e veta letrare. I pari përshëndeti penën e mprehtë dhe të talentuar metaforiko – sarkastike të autorit disident Gëzim Çelës, intelektual Zihni Beqiraj, kryetar i Shoqatës “Ulqini”, duke sjellë në vëmendjen e të gjithëve jo vetëm stoicizmin burror të Gëzimit në fjalë, dënuar 21 vjet e 8 muaj burgim politik në moshën 22 – vjeçare, qëndresën e paepur të nënës së tij Roza Lupi, madje edhe të babait të Gëzimit, Mahmud Çela dhe të tërë farefisit të tij të fisëm. Njëherësh edhe babai Mahmud është nderuar nga Shoqata “Durrësi” me titullin “Mirënjohja e Qytetit të Durrësit”. Këtë e dëshmoi edhe me faktet interesante e të shkruara nga referuesi Zihni në librin e vet memorialistiko- dokumentar, që ia dhuroi enkas Gëzimit në përfundim të fjalës së vet konçize e të për zgjedhur. Në sallë – odeon

letrar, si për çudi, të binte në sy mungesa e përfaqësuesëve të Bashkisë së Durrësit, të cilët zakonisht marrin pjesë me zell; madje japin edhe dekurata për autorë ish-puthadorë të djeshëm e të sotëm të regjimit, pa harruar t'u thurin elozhet sipas rastit. Në fakt, këtë mangësi e ndiejmë ne autorët e letrave letrare, sepse në fakt si për ironi, "boshllëkun" e tejmbushte prezenca dhe fjala – peshë e z. Simon Miraka, kryetari i Shoqatës së të përndjekurëve politikë, i cili vlerësoi personalitetin dhe veprën letrare reale të jetuar të Gëzimit tonë, duke bërë thirrje për rivlerësim e ribashkim të mendjeve të tilla shqiptare larg urrejtjes meskine e përçarëse të pseudodemokratëve. Ishin të pranishëm edhe z. Reshat Kripa, shkrimtarje Meri Lalaj me shoqet tiranase, shkodrane, fierake, lushnjare... duke sjellë edhe përshëndetjet mirënjohëse për Gëzim Çelën nga "Artistja e Popullit" Margarita Xhepa dhe "Artistja e Merituar" Roza Anagnosti. Tashmë letërsia shqiptare e disidencës (në fakt duhet quajtur e rezistencës) për nga tematika e pasur dhe stili i larmishëm, ka në radhët e saj penën e talentuar të Gëzim Çelës: durrësaku, ulqinak, shkodrani, tiranasi, lushnjari, mbarëshqiptari... Referuan me gojë e me shkrim disa autorë. Psh. Poeti Vladimir Muça u ndal në stilin publistiko – letrar të Gëzimit, i cili si një paralele letrare aktuale me At Zef Pëllumbin realizon bukur dekursionin kohor "Rrno për me tregue". Poeti Agim Bajrami recitoi dy herë vargjet më të ndjera e më lirike të Gëzim Çelës; kurse kryetarje e KSHA-së Vlorës "Petro Marko", znj. Laureta u përlot e na përloti duke hequr paralele indetike të poezive të Gëzim Çela me tonetet 26, 66 të të madhit Dante Aligeri si autopsy e ferrit njerëzor, cituar nga ajo në dy gjuhë shqip dhe italisht. Kësisoj foli me patos poeti kavajas Nazmi Roli, njëherësh kryetar i klubit letrar të qytetit. Shkrimtari beratas Sami Velçani analizoi tregimet e jetuara nga ferri dantesk i Spaçit e deri në rënien e Murit të Berlinit që ka realizuar me mjeshtëri autori i sotëm Gëzim Çela. Kurse intelektual i përkthyesi Thoma Dardeli, duke vlerësuar figurën njerëzore, jo vetëm letrare të Gëzimit tonë, tregoi episode sfidante të qëndresës së këtij djaloshi si Gëzimi 22 – vjeçar, i cili u përball, sfidoi e fitoi mbi ish- diktaturën më të egër në Evropën

Lindore, sepse shpirtin e madh dhe mendjen e talentuar s'ia shuajtën dot.

Në pëfundim të folësve të shumtë, Klubi i Shkrimtarë dhe Artistëve të Durrësit i akordoi autorit Gëzim Çela : Çmimin bashkohor specifik ‘‘Osman Kazazi’’, që u mirëprit dhe u duartrokkit gjatë nga secili a secila. Si konkulizion duhet pohuar takimi i eventit të sotëm është më i miri deri më tash, jo vetëm nga auditori i përzgjedhur, numri i folësve të kualifikuar të të dy gjinive, por më fort nga erudicioni e emocional kulmor që përftuam që të gjithë, plus informacionit për një letërsi të jetuar liriko – metaforike të Gëzim Çelës. Madje, ky autor – personazh i dy librave të sotëm që promovuam, na i fali me e pa autograf librat e veta; kopertinat e të cilave i ka ideuar dhe realizuar ai vetë aq bukur me shije, e me nënteks të fuqishëm. Psh. Meditoni se si e ka realizuar metamorfozën e drapër – çekanit rusomadh, se si e kanë prangosur djaloshin e virgjër veçse 22 – vjeçar!

Pra, Gëzim Çela yni dhe i të gjithëve, veç qëndresës strikte, ka qënë dhe është një talent i pikturës, karikaturës, pa harruar dellin prej muzikanti. Madje, shpirti i tij lirik, a për të realizuar groteskun kulmor antigulak të diktaturës së ‘‘egër’’ arriti të fusë në ish – qelitë e errta të kohës ku vuante kalvarin e dënimit, atë kitarën e famshme të mbretëreshës së këngës shqiptare, Vaçe Zelës. O zot, kjo përbën sfidën e sfidave të shpirtit rebel, të sinqertë, të virgjër, të papërlyer të Gëzim Çelës, ndeshur e dalë fitimtar ndaj kuçedrës me shumë krerë! Dhe si epilog kulmor e mbresëlënës të eventit të sotëm të përveçëm, shpirti bujar dhe i virtytshëm i Gëzim Çelës i ftoi të gjithë të pranishmit në koktejlën dhe drekën e shtruar enkas për të nderuar çdo pjesëmarrës e të ftuar në lokalin bregdetar ‘‘ Tivari’’ të Durrësit; njëherësh edhe në përkujtim të rrënjëve etnike të prejardhjes së tij. U ngritën shëndete e u bënë urime për jetën dhe veprën qëndrestare të talentit Gëzim Mahmud e Roza Çelës; kurse ai i virtytshëm e modest deri në madhështi na përqafoi të

gjithëve me devizën e shpirtit të vet, duke na e përsëritur se...edhe prapa diellit të vemi, s' duhet të urrejmë më, sepse Atdheu mbetet Atdhe edhe kur të dënon e të vret. Ndaj, edhe ne me zemër të urojmë: suksese të reja o talenti ynë Gëzim Çela!...

Durrës, 18.06.2016

Dake Tusha @ Xhevahir Cirongu

SHOQATA TOMORRI DHE "DIELLI I TOMORRIT" NË DURRËS

Durrës, 21. 09. 2016: Prej shumë vitesh në Durrës është formuar shoqata kulturore atdhetare "Tomorri". Si degë e shoqatës Kombëtare "Tomorri" me qendër në Tiranë. Që nga emri që ka kjo shoqatë, rreth vetes ka grumbulluar tashmë me qindra e mijëra antarë e simpatizanë; sepse ka emrin e saj simbol të malit të shenjtë Tomorrit. Ata janë me shtrirje gjeografike nga e gjithë Shqipëria e më tej.

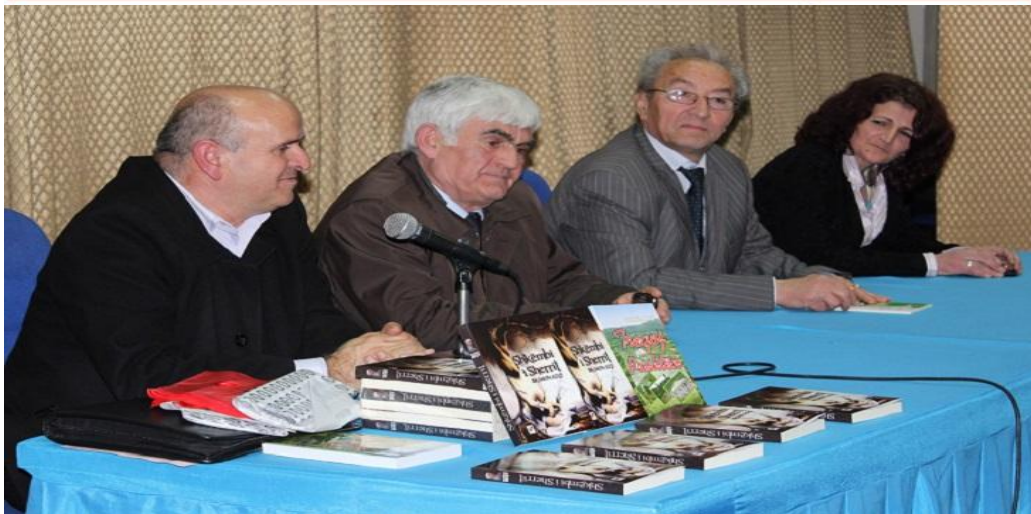
Edhe shoqata "Tomorri" në Durrës është shumë aktive, rreth vetes gjen antarë e simpatizanë nga gjithë rrethet e shqipërisë. Kjo kandikuar që pjesmarrja në aktivitetet e organizuara nga kjo shoqatë, të janë aktivë e në numër i mjaftueshëm që gjallërojnë herë pas here jetën kulturore të qytetit bregdetar të qytetit të Durrësit. Jehona e aktiviteteve që organizon kjo shoqatë, një rol kryesor luan kryesia e kësaj shoqate e drejtuar me aftësi e inteligjencë nga kryetari saj e i palodhuri Hajri Nuhu, që me aktivitetin e tij ka siguruar respektin e plotë të shoqatës.

Jeta e veprimtaria e shoqatës Tomorri pasqyrohet edhe nëpërmjet gazetës së saj; që jo rastësisht ka marrë emrin "Dielli i Tomorrit". Kjo gazetë ka një staf drejtues me nivel të lartë, me njerës të dëgjuar e me emër në reng kombëtare e ndërkombëtare; poetë, artistë, gazetarë, historianë, shkrimtarë, juristë e studiues. Gjithashtu edhe një kryeredaktor të përkushtuar e me eksperiencë të gjatë, që di të trajtojë e botojë materiale me vlerë që ndihmojnë ngritjen e nivelit të shoqatës dhe që kanë bërë këtë gazetë të kërkuar e të lexuar në gjithë vendin, por edhe jashtë kufive shtetror; në Kosovë, Maqedoni, etj.

Dielli i TOMORRIT

BOTIM I SHOQATËS KOMBËTARE "TOMORRI" E PËRMUAJSHME ÇMIMI 50 LËKË

SPECIALE
FALAS

Në qytetin e Durrësit gazeta "Dielli i Tomorrit" shpërndahej direkt nga kryesia e shoqatës. Duke patur një ngarkesë në punën e saj, u pa e nevojshme që të gjendej një rrugë tjetër në shpërndarjen e gazetës në qytetin e durrësit. Kjo e parë nga një grup antarësh të shoqatës, evintetuan rolin aktive që kishte gazeta te lexuesit e saj, si rrjedhojë duhesh edhe një organizim sa më efektiv në shpërndarjen e gazetës "Dielli i Tomorrit" që ajo të shkonte tek çdo lexues i kërkuar e i lexuar prej tij. Kështu, rreth një tavoline bisduam gjatë rreth tre veta, që gazeta brenda ditës të shkonte te lexuesi në çdo skaj e lagje të qytetit. Kjo për efekt edhe në ndihmë të kryesisë së shoqatës. Si rrjedhojë e këtij takimi dhe në bashkëpunim me kryesinë e shoqatës, zgjodhëm rrugën më të mirë dhe efikase që të shpërndanim gazetën në gjithë lagjet e qytetit bregdetar të durrësit. Me të marrë njoftimin e mbrijes së gazetës, bëjmë planshpërndarjen edhe sipas kërkesave të lexuesve për çdo lagje. Njoftohet kryetari i shoqatës, dhe fillon shpërndarje e gazetës. Kjo formë organizimi ka dhënë efektet e saj dhe është mirëpritur nga lexuesi i gazetës. Durrësi është qytet i madh, e në shpërndarjen e gazetës shfrytëzuamë zonat ku banojnë antarët e simpatizantët e shoqatës, por edhe për të tërhequr të tjerë antarë rreth kësaj shoqate duke e dërguar gazetën te lexuesi i mirëfilltë e që e do gazetën "Dielli i Tomorrit". Dy anëtarët e grupit të shpërndarjes janë pensionist; Bardhi Xhamallati e Dake Tusha. Kurse tjetri është më i ri në moshë, dhe shumë i përkushtuar ndaj shtypit, sidomos ndaj gazetës "Dielli i Tomorrit". Ai shquhet në veprimtarinë shoqërore e kulturore, si gazetar, krijues e botues i shumë librave, Xhevahir Cirongu i cili ka shumë vite që banon në këtë qytet. Për këtë ai mori zonat më të vështira në shpërndarjen e gazetës për te lexuesi, në zonën e Shkozetit e të Plazhit. Por edhe në fshatin Rrashbull e Arapaj të cilat janë afër me qytetin e Durrësit. Kurse Bardhi Xhamallati mori zonën e Spitalit e Porto Romane. Ndërsa Dake Tusha lagjet "17", "Skënderbej", dhe qendrën e qytetit. Duke patur edhe mbështetjen e aktivistëve e të lexuesve, u krijuan disa pika kyçe nga ku mundet të jenë pika shpërndarje të gazetave. Me punë konkrete dhe aktive u arrit që të gjendeshin pika nervagjike, nga ku aty lexuesi të merrte gazetën e kërkuar "Dielli i Tomorrit". Kështu Bardhi Xhamallati mundësoi pikat e shpërndarjes te lokali i Land Sevdari, Studio Musai, në Spitalë te mësuesi pensionist e veprimtari palodhur i shoqatës, Ismai Shiroku, ku te lokali aty

afër rrugës kryesore merret gazeta e kërkuar prej lexuesve. Në Zonën e Plazhit te studio e piktori Nuri Jaupaj. Dallohen në shpërndarjen e gazetës Gëzim Aliaj, Veri Shabani, Abedin Hysko, Asllan Ibro, Lefter Muçollari, Zaim Dragoj etj. Dake Tusha shpërndan gazetën edhe pranë institucioneve shtetërore të qytetit Durrës, si në Prefekturë e Bashki, por edhe në Bibliotekën e Publike të qytetit. Njëkohësisht gazeta “Dielli i Tomorrit” shkon edhe te disa shoqata të këtij qyteti. Me organizimin e ri kjo gazetë shpërndahet edhe në qytete Prishtinë e Vushtrri në Kosovë, e cila bëhet hyrje në fondin e bibliotekave përkatëse të këto dy qytete. Nga stafet e bibliotekave të Durrësit e të Kosovës kemi marrë falnderimet e tyre përkatëse. Falnderimet s’mungojnë për gazetën e stafin e saj nga shumë lexues si: Njazi Braçe, Bashkim Halili, Kudret Kapllani, Idari Cerkanji, Hekuran Borri, Met Gjergji, Agim Bajrami, Skënder Kapiti, Kadri Berberi, Bardha Lile, Bedri Tahiri, Adem Zaplluzha, Flamur Çela, Kujtim Kajo, Kujtim Hasani, Ilir Shani, Bashkim Habibi etj. –Ç’thonë lexuesit e gazetës Tomorrit!? Lutfi Njazi Shehu: “Lexoj rregullisht gazetën Dielli i tomorrit, sepse ajo ka një nivel të lartë e me cilësi shkrime që boton në faqet e saj. Aty gjen shkrime të brezave të ndryshme e me autorë të spikatur cilësor, si poetë, historianë, arkeologë, shkrimtarë, e në gjithë fushat e shkencave; jo vetëm në skrapar por nga gjithë vendi ynë!”. Teki Lumi: N/ kryetar i veteranëve të LANÇ të durrësit me orgjinë nga Devolli: “Kjo gazetë më pëlqen se boton shkrime me nivel e kulturë të gjerë ku çdo lexues e gjen veten aty!”. Tomorr Çausi nga Tepelena: “Kjo gazetë shkruan për jetën e djeshme dhe të sotmen, lexon e mëson nga informacionet që transmeton te lexuesi i vjetër apo i ri në moshë. Aty dëgjohet zëri i Atdheut tonë!”. E pra, mund të themi pa frikë, se tashmë gazeta “Dielli i Tomorrit” po djellëron në misionin e saj fisnik për njerëzit e lexuesit e saj, por edhe për gjithë shqiptarët kudondodhur nëpër shqipëri e botë.

Durrës, shtator 2016

Xhevahir Cirongu @ Lorenzo Mance

Ulliri dhe “magjia” e tij vlersuese nga njerëzimi nëpër shekuj

Është me të vërtetë një pemë “magjike”, por edhe mitike për nga vet vlerat që ka kjo pemë mesdhetare. Kur ne si qenie njerëzore përmendim emrin “Ulli”, na reflektohet automatikisht ai rrezatim i ngrohtë në gjithë pjesët e trupit tonë. Në rruzullin tokësor gjenden larmi pemësh e barishtesh të llojeve të ndryshme, ku njeriu i do e i vlerëson ato për nga vlerat e tyre jetëdhënëse ushqimore në dobi të shëndetit të njerëzve. Megjithatë, si pemën e ullirit nuk i vendos ato epitete aq domethënëse saqë atë e quan “Pema magjike”, Pema mitike’, “Pema e dashurisë”, “Pema e ripërtëritjes së jetës”, apo edhe të tjera emërtime vlerësuese nga vetë njeriu qysh nga lashtësia deri në ditët e sotme.

Zanafilla e kësaj peme të veçantë është shumë lashtë. Po t’u referohemi librave të shenjtë, emrin e pemës së ullirit e gjejmë të shkruar edhe aty si një nga pemët e bekuar nga vetë Zoti, të zbritur nga qielli para lindjes së njerëzimit me qëllimin e vetëm: Ti shërbejë njerëzve për nga vlerat e tij ushqyese dhe ripërtëritjes së Jetës!

Kjo vërtetohet katërciprisht, që nga lashtësia e deri më sot në mënyrë të shpjegueshme

shkencore për nga vlerat ushqyese e kurative në dobi të shëndetit të njerëzve në gjithë globin tonë. Fruti i pemës së ullirit është krejt i veçantë nga gjithë frutet e pemëve të tjera. Prandaj nga vetë njeriu është cilësuar si fruti i pemës "magjike", ngaqë vetitë e cilësitë e vlerave ushqyese të tij, i cili ka plot mistere në vetvete e që e bëjnë të dallueshme nga pemët frutore që rriten në rruzullin tonë tokësor. Cilësia e përmbajtja e vlerave ushqyese për njeriun që mbartin frutet e kësaj peme, janë i një shije të rrallë krejtësisht e fuqiplot mesdhetare. Pema e ullirit gjendet edhe në shqipëri, sepse vendi i shqiponjave siç e kanë cilësuar edhe stuidues të ndryshëm nga vendet e tjera, Shqipëria është një vend i vogël mesdhetar, por një vend e popull me vlera të mëdha, i bekuar nga vet Zoti, i cili i ka dhënë shumë vlera në shumë fusha popujve e kombeve në botë. Pikërisht, pema e ullirit edhe në Shqipëri si vend mesdhetar dhe që është kërthiza e pellgut të mesdhut, ka peizazhin e saj natyror që ka mbizotruar nëpër shekuj deri në ditët e sotme nga kjo pemë frutore dhe e shenjtëruar. Ka shumë legjenda, ka shumë gojdhëna ndaj vlerësimit që i kushtohet pemës së ullirit edhe në shqipëri. Këto legjenda apo gojdhëna vijnë si të gjalla nëpër kozmosin e brezave të shekujve deri në ditët e sotme. Kjo tregon se pema e ullirit ka veçorit e tij karakteristike deri në vlerat ushqyese e kurative për njerzit, ndaj edhe i thonë pema "magjike" apo "pema e dashurisë përtëritëse" së jetës sonë. Për këtë, faktet janë kokfortë e na flasin qartë duke na e sintetizuar me simbolin e paqes, të jetës e pjellorisë.

Treguesi më i mirë qëndron tek fakti kuptimplot që nga shekujt 15-16, ku vetë Gjergj Kastrioti, siç na tregojnë historianët ai ishte një adhures i pemës së ullirit, ja dinte mirë vlerat ushqyese e kurative ullirit, sa kokrrat i përdorte për të shuar etjen e ushtarëve, vajin në shërimin i disa sëmundjeve, dhe luftonte keqbërsit të cilët donin që të shkatërronin platacionet e mbjella me ullinj. Kjo tregon se shqiptarët kanë qenë të lidhur fort me pemën e ullirit qysh me lindjen e vetë njerëzimit në tokë. Simbolet me degën e ullirit e ka zanafillën e saj qysh nga koha pellazgjike, ndaj edhe gjuha shqipe është më e vjetra nga gjithë gjuhët e tjera (të kombeve tjera) madje ajo është "nëna" e gjithë gjuhëve që fliten sot nga popujt e botës. Shqiptarët e gjuha shqipe kanë edhe si simbol shprehjen në lidhje me pemën e ullirit kur thonë se "E flet bukur shqipen si vaj ulliri!". Gjergj Kastrioti vendosi edhe një ligj aq domethënës, kuptimplot e vlerësues për ta konkretizuar e përjetësuar më tej ndaj përkujdesjes e dashurisë adhures ndaj pemës mesdhetare të ullirit, i cili rritej e njihej për shumë shekuj nga shqiptarët si pema e dhuruar nga vetë Zoti! Kush ishte ky ligj, do pyesi dikush sot pas kaq shekuj!? Ligji i vendosur e detyronte çiftin e ri që para se të merrte bekimin për martesë duhet të mbillte 10 rrënjë ullinj. Antikiteti i ullinjëve në Shqipëri është mëse evident. Pema e ullirit ka një shtrirje të gjerë nga Çamëria, Himara, Saranda, Vlora, Fieri, Berati, Lushnja, Kavaja, Durrësi, Elbasani e Peqini, Rogozhina, Tirana, Lezha, Kruja, Ulqini, etj. Egzemplarët e gjetur në zonën e Tiranës si në Petrelë, Lanabregas, Tufinë, Prezë, Brar, e Tujan, na tregojnë lashtësinë e ullinjëve shqiptarë, të cilët kanë një perimetër deri në 30 metra dhe vlerësohen të kenë moshë gati 3000 vjeçare.

"Po, ullinjtë e Tiranës janë aq të vjetër", konfirmon profesor Hairi Ismaili, i cili i ka kushtuar gjithë jetën e tij akademike studimit të ullinjve të Shqipërisë, dhe në veçanti atyre të Tiranës. Kryeqyteti jonë kultivon rreth 600 mijë pemë ulliri disa mijëvjeçare të varietetit "I Bardhi Tiranës", për të cilën Ismaili betohet për historinë e tyre të pasur dhe cilësinë e lartë të vajit që prodhojnë.....

E në fakt, kush mund ta kishte imagjinuar se ajo pema e vjetër e ullirit në Tujan, nën hijen e të cilit jeni ulur sa e sa herë për ndonjë piknik me familjen të ishte kaq e vjetër; duke u bërë dëshmitare e lindjeve dhe rënieve të perandorive duke i rezistuar gjatë kohës e duke na dhënë akoma fruta edhe pas 3000 vjetësh”.

Vaji i ullirit duke patur ato vlera aq unike ushqimore në dobi të shëndetit të njerëzve; edhe nga shqiptarët është përdorur në shekuj tek gjellët apo në sallatat e ndryshme për konsum në tryezë. Nëpër sallatat e ndryshme deri në pjatat e baltës, hidhej kokrrat e ullirit të bardhë që shërbente si ushqim e zbukurim i larmisë së produkteve të tjera në konsum ushqimi e që jepte shije të veçantë gjatë konsumit në ngrënie. Kjo traditë e ardhur nga shekujt, vazhdon edhe sot nga shqiptarët në Shqipëri. Edhe nga studiues të huaj pema e ullirit merr vlerësimet e duhura, saqë në librin e tij “Të pafajshëm në dhe të huaj” Mark Tuein e cilëson pemën e ullirit si “miku i shpejtë i një toke pa vlerë”. Që në fakt është e vërtetë, duke qenë se pema e ullirit nuk pyet për thatësinë e nxehtësinë, duke prodhuar shekull pas shekulli. Po të vëzhgojmë me kujdes se ku është mbjellë pema e ullirit, menjëherë të bën përshtypje dhe është e evidente, se kjo pemë magjike për nga vlerat ushqyese është mbjellë e mbillet në toka joproductive, pra në toka të varfra (në toka të bardha) e të thata. Kjo është e evidente dhe e prekshme edhe në Shqipëri. Në këtë këndvështrim, Shqipëria si vend mesdhetar në Evropë e vend i vetëm në Evropën Qëndrore- Lindore, i ka kushtet klimatike e gjeografike të faforshme për rritjen e kultivimin e ullirit; madje të një cilësie ekstra të nxjerrjes e përpunimit të vajit për konsum e në tregjet Evropiane. Po t’u referohemi statistikave të ndryshme, aktualisht në Shqipëri ka 60 mijë hektarë ullinj dhe 10 milion pemë ulliri. Në vendin e shqiptarëve kultivohen disa lloj ulliri. Por vetën 6 prej tyre janë më të përhapur dhe më të vlerësuar në kultivimin e tyre si: “Kalinjoti”, “Krypsi i Beratit”, “Bardhi i Tiranës”, “Krypsi i Elbasanit”, “Mixan”, dhe “Himara”, të cilët zënë 85 përqind të prodhimit në vend me cilësi të lartë e shije klasike vlerash ushqyese. Po t’u referohemi fakteve shifërore, pema e ullirit në Shqipëri zë rreth 8 % të sipërfaqes së tokës së punueshme e mbjellë nga kjo pemë frutore.

Në vitin 1996 rifilloi eksporti i vajit të ullirit edhe në vendet fqinje, si një vaj i cilësie të veçantë, pasi fabrika e përpunimit të vajit u çertifikua. Vaji i ullirit shqiptar duke qenë unikal në llojin e vet, mikloi Zotat Ilirë në sofrat me shijen karakteristike e vlera të lartë ushqyese, por edhe me një gjelbërim kurore përgjatë gjithë stinëve të vitit, merr fjalën kuptimplote Made in Albania. Prandaj themi, që pema e ullirit si një pemë legjendare nga ku nxirret vaj prej frutit të tij, e ka shoqëruar për rreth 8000 mijë vite historinë e njerëzimit. Ulliri është bimë – pemë mesdhetare e cila kultivohet në Lindjen e Mesme, por më vonë feniksit e shpërndanë kultivimin e tij në gjithë brigjet e Mesdheut, duke filluar nga Afrika e deri në Evropën e Jugut.

Me rritjen e prodhimit lindi edhe nevoja për ta përpunuar ullirin. Romakët arritën të ndërtonin edhe mjetet e para për shtypjen e ullinjve, duke perfeksionuar gjithmonë e më shumë edhe teknikat e konservimit të vajit. Por, ndërkohë që kultivimi i ullirit po shtoej gjithmonë e më shumë, romakët ndoqën një tjetër teknikë. Ata provuan të kultivonin në çdo territor të pushtuar ullirin, pemën e shenjtë për ta.

Qysh nga lashtësia e deri më sot vijnë të gjalla faktet e mënyrës së përpunimit të nxjerrjes së vajit nga frutet e pemës së ullirit edhe në Shqipëri. Shqiptarët kanë ditur ta nxjerrin në mënyrë artizanale vaj nga kokrrat e ullirit. Në Kavajë njihet prej shekujsh ulliri me emrin “ Ullastër ”, i cili ka 15% vaj. Ai ka kokërrën e vogël dhe është një kultivar që vjen prej shekujsh që nga lashtësia edhe në ditët e sotme që gjendet me shumicë në fshatrat kodrinore në Lispatros, Kryezi, Zigulare, Zigxhafaj etj.

Teknologjia artizanale e nxjerrjes vaj nga kokrrat e ullirit gjenden edhe sot e kësaj dite në këtë zonë. Ne po japim përshkrimin tonë se si është ndërtuar dhe funksionon kjo teknologji artizanale nga banorët e kësaj treve, por edhe në trevat e tjera ku kultivohet e përpunohet ulliri për të përfituar vaj prej tij. Teknika e ndërtimit të mullirit të nxjerrjes së vajit nga ulliri është kjo:

Në fillim kemi një pllakë guri të sheshtë, ose qemeri i thënë ndryshe e sheshtë, dhe pjesa lartë tij vendoset guri i rrumbullaktë me gropë, vendoset aksi prej druri. Lëvizja e gurit bëhet me njerëz ose me kafshë. Guri i sipërm ka një peshë relativisht 2-3 kv. Gjatë rrutullimit, hidhen kokrrat e ullirit, bluhën ato e kthehen në bërsi. Qemeri poshtë ka disa kanale kullimi nga ku kalon pjesa e lëngshme gjatë procesit të bluarjes së kokrrave. Bërsitë e dala gjatë bluarjes, hidhen në kanistër dhe vendosen në vendin e quajtur Torqet. Aty bërsitë shtrydhen e merret vaj. Gjatë procesit të shtrydhjes bërsive iu hidhet ujë i nxehtë dy herë. Pjesa e lëngshme grumbullohet në enë të mëdha, lihet rreth 20 mm e qetë derisa vaji të dalë në sipërfaqen e ujit. Prej aty merret vaj i cili hidhet në enë të posaçme mbajtse të vajit e përfituar nga shtrydhja e përpunimi i frutave të pemës së ullirit. Pra, kjo formë është e trashëguar në shekuj të shqiptarët, e vërtetohet lehtësisht edhe në ditët e sotme. Por me zhvillimin e shkencës e të teknologjisë, edhe në shqipëri teknologjia e nxjerrjes e përpunimit të vajit ka ndryshuar. Nga njerëzit e kultivimit të ullirit të këtyre trevave, bërsitë e përfituara janë përdorur edhe për djegie e ngrohje, si edhe druri i prerë gjatë krasitjes së përtëritjes së ullirit. Prandaj edhe ka marrë epitimin “Pema e ripërtëritjes!”. Nga vaji i ullirit shërohen shumë sëmundje, prandaj në shekuj njerëzit e kanë përdorur në mbrojtjen e shëndetit të tyre, saqë përmendet edhe në librat e shenjtë, në Kuran e Bibël. Aktualisht e fatmirësisht në shqipëri ekzistojnë afro 100 rrënjë ullinj, mosha e të cilëve rezulton të jetë afro 1000 –vjeçare. Për këtë janë bërë edhe analiza laboratorike. *Profesor, As, dr, Enver Isufi shprehet se “ pas evidentimit të hollësishëm, kemi arritur në përfundimin se, drurët e ullirit më të vjetër në vendin tonë ndodhen në disa fshatrat e Shqipërisë së Mesme, si në zonën e Elbasanit, Peqinit, Tiranës, dhe pak në Durrës. , mosha e tyre mund të jetë ndoshta mbi 1000 – vjeçare”. Specialisti i bujqësisë shprehet edhe më tej se “ rasti në fjalë është një thesar për Shqipërinë ku në kodrat rrëzë malit të Dajtit, në Petrelë e në qafën e Tujanit ndodhen disa ullinj edhe më të hershëm të vendit, dhe po punohet për t’i shpallur monumente natyrorë të vizitueshëm nga turistë vendas e të huaj”. Me shpalljen e tyre Monumente të Natyrës, do të afrohen mjeftë shkenctarë e turistë të cilët kërkojnë ti shikojnë nga afër, fotografojnë , njohjen me historinë e tyre e vlerat e dobishme për shëndetin e njerëzve, bukurinë piktureske që ka kjo pemë mesdhetare edhe në Shqipëri. Pra, pema e ullirit*

është “thesari” i mbi tokës së Mesdheut.

Në shqipëri është festuar e festohet edhe sot (një ditë në vit), si dita e ullirit duke mbjellë pemë të ullirit. Prandaj, ulliri vlerësohet nga njeriu si pema “Magjike” dhe e vlerave të mëdha të pazvëndësueshme ushqyese për shëndetin e njeriut. Shqiptarët e kanë vlerësuar dhe i japin vlera pemës së ullirit edhe në ditët e sotme, duke e cilësuar atë ‘Pema magjike!’.

Durrës, 30 prill 2017.

Pema shekullore e ullirit në zonën e Petrelës- Tiranë

Elementët përbërës të mullirit nga ku nxirret vaj ulliri. Mënyra artizanale e trashëguar qysh nga shkujt deri në ditët e sotme në fshatin Zigulare të Kavajës. Foto: Kadri Berberi, Maj 2017.

Mulliri ku bluhen kokrrat e ullirit.

Ullinj në Zigulare. Foto Xh. Cirongu, maj 2017

Xhevahir Cirongu

Adem Zejnullahu

Poeti i jep oksigjen vargut të poezisë në librin e titulluar “Kërkoj yllin e fatit”

Të shkruash varg poezie, në radhë të parë, duhet që të flasë shpirti. Dhe, kur flet ndjenja shpirtërore, s’ka se si të ndodhë ndryshe. Kështu, poezia del vetvetiu nga skutat e fshehta të galerisë së mendjes e shtrohet si një tapet pranveror, plot ngjyra lulesh, mbi fletët e bardha për te libri.

Takon poetin Gani S. Pllana, bisedon me atë shtruar në "livadhin gjelbëror" dhe prekë, padashur, edhe poezinë e tij. Poezia e poetit Gani S. Pllana, ka të veçantat e saj. Ajo është e thjeshtë në të shkruar, ka gjetje tematike të shumëllojshme, por nuk mungojnë edhe gjetjet metaforike, krahasuese dhe, mbi të gjitha, lirika e stili i të shkruarit, që rrok kohën e djeshme dhe të sotmen. Ai, me stilin e vetë, që e kërkon vazhdimisht te vetvetja dhe në hapësirën mbarëshoqërore, jep mesazhe të qarta, me vargjet aq të ngrohta. Ato e bëjnë për vete lexuesin, në përgjithësi, dhe atë lexues, që e do poezinë si oksigjeni, që ne thithim në mushkëri. Poeti ka ditur të përzgjedhë edhe fjalën e gdhendur, atë e ka vendosur aty ku duhet për te vargu me kolor ndjenjash. Kjo gjetje e ka bërë edhe më elastike, por edhe më të ngrohtë, poezinë e shkruar në këtë vëllim të ri, me titullin "Kërkoj yllin e fatit".

Në këtë libër gjenden, si një gjerdan njëra pas tjetrës, plot 32 poezi. Poeti Gani S. Pllana, ka shkruar edhe më parë poezi. Dhe, si i tillë, ai është paraqitur para lexuesit me dy vëllime poetike, për të rritur. Në vitin 2013, na paraqitet me vëllimin e titulluar, "Për një pikë ujë" dhe "Melodia e përjetësisë", në vitin 2014. Përgjatë tërë gamës së krijimtarisë së tij, sikurse në dy vëllimet e mëparshme, edhe në vëllimin më të ri të përmbledhjes "Kërkoj yllin e fatit", ai vjen më i plotë si krijues. Pra, materies poetike në shqyrtim i jep edhe më shumë vlera artistike e letrare. Ky poet e shprehë këtë gjë qartë, nëpërmjet vargut edhe në poezinë, që ka marrë titullin i libri. Ashtu si ylli i mëngjesit që ndriçon në qiell, edhe bijtë e bijat kosovare janë në kërkim të fatit të tyre. Poeti ka një revoltë të brendshme, që i cili e shpreh me vargje në kërkim të fatit, se si do jetë e ardhmja.

Më konkretisht, ai thotë:

*"Në tokë të huaj, pa shpresë.
Për bukën e gojës,
Me legjendë në krahë të Nojës,*

*Për një jetë më të mirë...
Në meridianë të tjerë,
Turma- turma, turbull-këllirë!
Bredhje pa fund...
Ylli i fatit, askund!"*

Poetët, nëpërmjet vargut të poezisë, këndojnë si bilbilat në pranverë. Atyre u këndon shpirti, të cilët bëjnë gurët e pemët të vallëzojnë në vargun e shkruar prej tyre. Vargu i poetit Gani S. Pllana është i gjallë, e "puthë" me dashuri gjirin e tokës mëmë. Në këtë kohë aritmike, ai i këndon Kosovës së bukur, asaj gonxhes së trëndafilit të larë me gjak e sakrifica nëpër shekuj, për të qenë e lirë dhe e pavarur, për të qenë një Zonjë e denjë, në vatrën e truallit arbëror. E, pse jo, një "nuse" më e bukur, në mes të Evropës. Poeti shprehet thjeshtë, me vargjet e shkruara, te poezia me titullin aq domethënës e të dëlirë, por edhe me llavën e shpirtit të tij, si zjarr dashurie për Atdheun:

*"Këtu, lindin djem e goca
Të bukur, syshkruar,
Shtathedhur – pehlivanë.
Përherë bukuri, këndeje,
Lakmi na ka bota.
Një gjë e pakuptueshme:
Eksod,
Në çdo deçenie?!
Në gjirin e tokës mëmë
Do bëj gjumin e përjetësisë".*

Emocione poetike gjen edhe tek poezitë e tjera, që jepen me aq forcë e dinjitet, në poezinë me titull aq domethënës, "Kosovë ujë bilur":

*"Kosova, përherë ishte
Një nënë e mirë,
Për bijtë e bijat e vetë,
Mikpritëse për miq.
Zoti i dhuroi edhe begati,
Të veshur me kostumin
E ylbertë ".*

Ai ecën i sigurt me hapin e kohës. Ajo shprehë edhe miqësi, jep mesazhe jete, kur e thotë aq hijshëm, me vargjet "Mikpritës për miq,/ Zoti i dhuroi edhe begati...". Pra, janë të veshura me kostumin e ylbertë, që rroket deri në skutat e shpirtit tonë, me aq dashuri.

Poeti Gani S. Pllana është i vetëdijshëm edhe për ngjarjet e kohës, në të cilën jetojmë ne, por edhe vetë ai. Pra, është fjala për eksodet, që janë bërë si një çiban, në trupin e shoqërisë sonë shqiptare. Ai vajton me gjithë shpirt, derdhë lot e dhimbje në zemër, e shikon të nesërmen si një kornizë xhami të thyer. Pra, e lexon qartë kohën, që jeton edhe vetë poeti. Poeti ka ditur t'i fusë në rrjedhën e kohës ngjarjet e kobshme, si një plagë e shoqërisë, që duhet rikuperuar. Synimi është që, në fund të fundit, të sjellë begati, në Kosovë e për gjithë shqiptarët. Një poezi, që na përcjell dhimbjen me vargjet e saj, është ajo me titullin kuptimplotë, "Matrapazët e pamëshirë".

*"Ka vdekur edhe shpresa e fundit!
Duan të zhduket smalti e mundi...
Ka hyrë në mendje arratisja,
Te shumë të rinj të pashpresë.
Të gjithë po ikin,
Të ikim edhe ne!...
Apoteozë biblike - e pa fre?"...*

Ndërsa te poezia "Një kërthi", shprehet me këto vargje:

*"Një kërthi gjashtëmuajshe në lukuni,
Këmbëzbathur në krah të babait,
Përtej lumit presin cerberët!
"Ndal,- i thotë zyrtari,-
Të zura - kaliboç...
Nuk mund të ikësh!"
Babai, me foshnje troç,
Nëna i zgjatë duart – në lot,
Foshnja qeshet,
Polici i huaj ngërdheshet...!?"*

Autori e shprehë hapur atë mllef, që i del nga shpirti i ngarkuar me plagë dhimbjeje për fatet e Kosovës, të njerëzve të saj, të cilët sakrifikuan edhe me jetët e tyre, për të punuar e jetuar në Kosovën e lirë e të zhvilluar, si nga ana ekonomike e atë shoqërore, por edhe arsimore e kulturore. Ai ka ditur të ndërtojë mure të forta kalaje, nëpërmjet vargjeve të poezisë, që na sjell te ky vëllim i ri. Poeti është i bashkangjitur si një metal, me problemet aktuale të shoqërisë dhe ngre fuqishëm zërin e tij, si një zgalem, nëpërmjet poezisë së tij.

Edhe poezia "Nënëloket tona" ka gjetje të bukura metaforash, që të mban fort pas saj, me vargjet e shpresës, që krahët janë si të shqiponjës, por me bardhësinë e borës së maleve, plot mesazhe jete:

*" Donin Nam' e Arbëri,
Mbronin pragun e shtëpisë,
Më të forta se guri e stralli,
Të fuqishme si zana mali..."*

Ashtu si e kemi shprehur edhe në fillim të hyrjes së parathënies së librit, autori i këtij vëllimi, poeti Gani S. Pllana, nga shpirti pjalmon për Atdheun, vargje me aromë pranvere, që janë mesazhe të qarta dritëdhënëse, për sot e për nesër. Ky mesazh duhet lexuar drejt, nga të gjithë, me qëllim që pavarësia e liria jonë të jetojnë në shekuj, pra të kemi veç pranverë:

" Për pranverë kam një porosi:

Pëllumbi, kur të vjen krahëhapur,

Mbi derë të shtëpisë sonë,

Le t'u jap lajmin e prerë:

Do kthehem te ju!

Patjetër, në Pranverë

Çelë loti im."

Vargjet e librit "Kërkoj yllin e fatit", të poetit Gani S. Pllana, janë gjithëpërfshirëse dhe mbarëkombëtare shqiptare. Ata sikur rrezatojnë shpresëjete, perspektivë dhe krenari. Pikërisht këtë mendim të tij, autori Pllana e pasqyron me këto vargje:

"Presim me gëzim

Nëntorin e Tretë,

Do bëhet nuse krenare

Arbëria, Zonjë vetë".

Autorit të këtij libri i urojmë suksese të mëtejshme në krijimtarinë e tij letrare!

Xhevahir Cirong @ Osman Azizaj

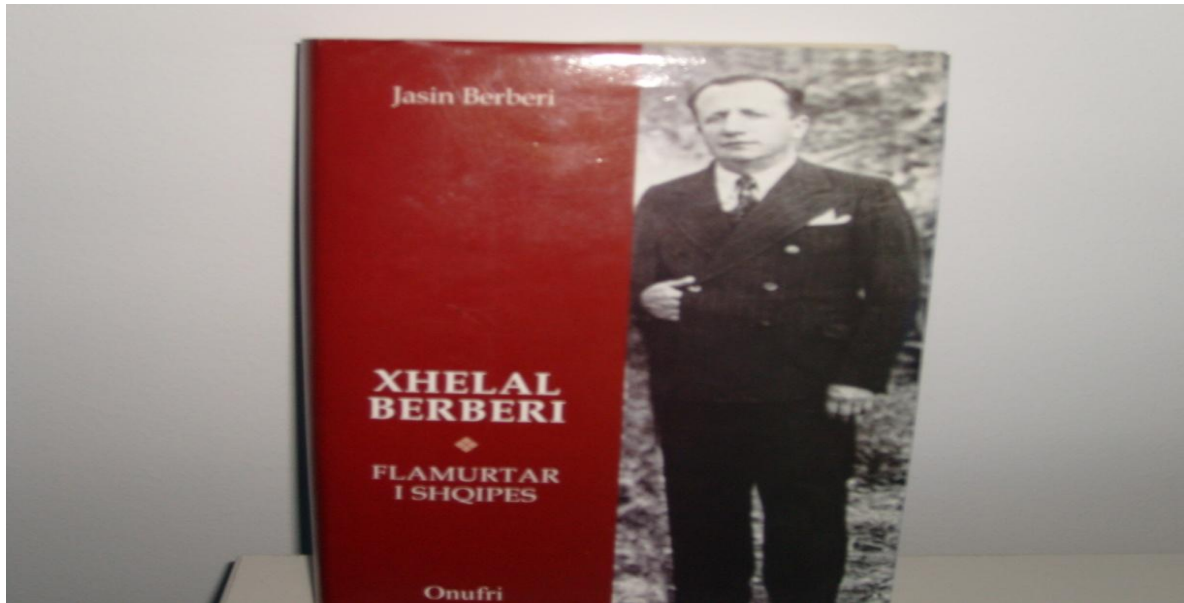
Delvinjoti Xhelal Berberi "Mësuesi i Popullit", jetën e shkriu mbi pentagramin e gjuhës shqipe

"U bënë më se dy dekada që s'jam ngjitur në këtë podium e të flas nga kjo foltore që nga janari i vitit 1990. Atëherë organizuam sezionin e fundit shkencor për problemet e smundjeve në zonën e Delvinës. Duke qënë i mbushur me emocione e me mall të pashuar për vendlindjen, them me plotë gojën se vendlindja nuk mund të barazohet e të krahasohet me asnjë vend tjetër në botë. Do të thosha se është vetë "Parajsa". Me këto rreshta e nisi fjalën e vet dr. Osmani atë ditë të datës 19 nëntor 2012 në një sallë plot komode ku u prezantua libri i autorit Jasin Berberi, i cili ia kushtonte "Mësuesit të Popullit" birit të Delvinës, Xhelal Berberi. Dhe vazhdoi ligjëratën e vet duke thënë: "E kam shumë përzemër Delvinën se këtu u lindi dhe u rriti, këtu nisën udhën ëndrrat e mija të rinisë, këtu u bëra pjesë aktive e këtij qyteti ku u ndërtua figura e personaliteti im, si njeri, si qytetar, si mjek dhe si intelektual aktiv. Edhe pse jam larguar nga Delvina dhe jetoj në një qytet tjetër (Durrës), nuk më kanë munguar asnjëherë vendlindja. E kam merrë me vete këtë vend të bekuar nga Zoti! Aroma e dheut të lindjes të frymëzon e të jep jetë. Në këtë audiencë të gjerë të bashkëqytetarëve të mi, ndjej kënaqësi në promovimin e librit të z. Jasin Berberi që flet me ngrohtësi dhe ngreh lart figurën e ndritur të flamurtarit të shqipes të birit saj z. Xhelal Berberi." (Këto rreshta i lexoi me lot në sy dr. Osmani, sepse i ka shërbyer nga afër për katër vjet rresht Xhelal Berberit, derisa ai mbylli sytë më 19 nëntor të vitit 1985.

Në foto: Dr. Osman Azizaj

Aty u shpalosën vlerat e këtij libri, nga ku u evintetuan edhe një herë kontributi që ka dhënë Xhelal Berberi që shkriu gjithë jetën e vet pentagramin e dijes për gjuhën shqipe. Nga diskutimet e pjesëmarrësve në atë auditor, u bë edhe një herë e mundur “Noterizimi” i vlerave atdhetare të atij njeriu sa të thjeshtë e patriot.

Autori i librit ka shkruar me një stil të lirë e të thjeshtë, por edhe me një rrjedhshmëri. Kjo e bën që lexuesi ta lexojë pa vështirësi. Vetvetiu të nxit e të kapë “magjia” për ta lexuar e mbaruar sa më parë faqet e librit që të ndjekin si dallgët e detit. Ai të ngjason si një kostum i prerë me shije, por me një ndryshim: Në brendësi ka fjalën dhe forcën e mendimit edukativ e atdhetar. Kështu, me këtë libër që i shtohet fondit të bibliotekës sonë, z. Jasin Berberi i bën nder jo vetëm vetes e qytetit të Delvinës, por ai ka ditur të lartësojë me anën e fjalës këtë figurë të ndritur atdhetarë që i shërbeu gjithë jetës së tij me përkushtim dijes dhe fjalës së bukur shqipe. Ishte pikërisht Xhelal Berberi që hapi shkollën e parë shqipe më 19 Nëntor të vitit 1916 në qytetin e Delvinës. Libri i këtij autori është i pari në llojin e vet, e mbi të gjitha nga një vendali autokton Delvinjot që është për t’u admiruar e për t’u patur zili; por edhe për të qënë krenar. Ju bë me të vërtet ky libër sinfonia e jetës, ngriti lartë në peidestal jo vetëm figurën e z. Xhelal Berberit, por edhe të trevës së Delvinës. Me mjeshtëri ka përshkruar Delvinën, sa që të befason me historinë e saj, arsimin e kulturën, traditat e atdhedashurinë të shkrira në një të vetme: Atdhe e gjuhë shqipe. Prandaj themi se libri është një pentagram i tërë e të futë në labirinthe e kohëve të shkuara, por edhe të tregon rrugën e pashkelur të të nesërmës. Delvina të ngjan sikur ka lindur patriotizmi me rrënjët e saj të shtrira thellë në kodrat e “Hallvat” për rreth, siç e ka cituar autori në thellësi të shpirtit Delvinjot. Ai ka derdhur “Mjaltin” e fjalëve më të bukura të nxjerra nga goja e Mësuesit të Popullit të z. Xh. Berberi, i cili i drejtohet më 7 Mars të vitit 1982 nxënësve me një homazh: “Ta doni sa më shumë Delvinën, qytetin tuaj të lindjes, ta doni Shqipërinë, ta doni Atdheun!”.

Duke lexuar me vëmendje librin, aq më shumë të forcohet bindja e të lind të thuash se tek autori është rrënjësuar thellë kujtesa historike. S’është e thënë të jesh patjetër historian që të shkruash historinë. Mund të themi me siguri, se z. J.B. duke qënë më shumë se kaq, arrin t’i japë vlerë figurës historike të z. Xhelal Berberit, mjafton të kesh dije, të kesh njohuri; sepse z. Jasin ka begraund të lart si një

intelektual me dije,por edhe si një figurë me rëndësi drejtuese të elites intelektuale të qytetit.Kështu,ai ka "shtrydhur" fakte të shumta historike duke gatuar me lëngun e tyre brumin e matarialit të derdhur me mjeshtëri nëpër faqet e librit.Kjo është edhe arsya pse lexuesi nuk e lëshon dot librin nga dora,por ndihet komod dhe pse vetë autori bëhet i besueshëm në publik.Autori të ngjall nostalgji kur evokon e të përmend zakonet e Delvinës e më gjerë.Të sjell në kujtesë pazarin e vjetër tradicional të qytetit, nga ku ka patur jehonë të madhe në të gjithë trevat e Shqipërisë,e sidomos pjesëmarrjen e gjerë të fshatrave të zones së Finiqit,të Bregdetit,të krahinës së Labërisë.Kundërmonte pazari i Delvinës nga era tërheqëse e magjike pikante e kukurecit,që është bërë si legjendë në vend,përgatitur enkas për tregëtarët e ardhur,por edhe për vendasit ,të mjeshtrove Harun Halo,Bajram Halili,apo Gjesho Manja.

E quanin Delvinën asokohe si vendin e bollëkut,të kulturës e dijes,perlën e jugut të Shqipërisë.Figura e Mësuesit të Popullit Xhelal Berberi është skalitur ashtu siç ka qënë realisht,pa bërë as më të voglin makiazh. Ai ishte një patriot i madh, i matur e demokrat,diti t'ju qëndrojë rrebesheve të kohës me qetësinë e arsyes ngarkesave të ndryshme të kohës ,që për këtë moskontesim është vlerësuar pa ekuivoke deri sa u nda nga jeta. Prandaj njerëz të tillë nderohen edhe pas vdekjes,sepse kanë dhënë vlera në dobi të të gjithë shoqërisë e atdheut. Si pionier i gjuhës shqipe, Xhelali punoi me përkushtim për t'u mësuar brezave të tërë Delvinjotë gjuhën e ëmbë të nënës,gjuhën e bukur shqipe,tapinë e Kombit Shqiptar! Lexuesi i këtij libri njëherazi njihet jo vetëm me aktivitetin atdhetar e jetësor të z.Xhelal Berberi,por ai merr informacion edhe si rilindasi i fundit që kontriboi për gjuhën shqipe si dhe për historinë e lashtë të Delvinës. Autori ka ditur ti përmbahet edhe fjalës së urtë popullore Delvinjote e cila thotë:"Mos u përpiq ti vësh syze pleshtit."

Si një gjerdan i florinjte zë vend realiteti,gërshetohet e vërteta historike me atë të jetuarën që s'ka nevojë për përkthim.Eshtë kjo cilësi e veçantë e AND-së së autorit në të cilën është shprehur geni i karakterit të fortë i së vërtetës që e shoqëron atë gjatë rrugëtimit të jetës. Nëpërmjet shkrimeve të tij lexuesi merr një serë mesazhesh duke u njohur me histori të pathëna me vlera historike,shohim dritë në fund të tunelit të padijes.Mëson lëvizjen demografike të popullsisë të qytetit,shtrirjen e saj nëpër vite;merr informacion për ndarjen e popullsisë në klasa,statusin social,për shkollën,fenë,dhe etninë,ku z.Xhelal Berberi me mësues të tjerë u ngrit me forcën e fjalës mbi dasitë fetare dhe lëshoi me gojën e Vaso Pashës (citon autori) thirrjen:"Feja e shqiptarit është shqiptaria".

Në shënimet orgjinale që ka lënë pas z.Xhelal,perceptohet rrugëtimi në memorjen e tij copëza historie,një filtërim i përjetshëm nëpër vite,janë shkrime të shkruara me lotin e mallit dhe gjuhën e së vërtetës.Në të shumtën rreshtave ka mall,ka nerv e ton jetik,ka histori të vërteta,atu s'gjen neveri,mell apo urrejtje.Aty gjenden edhe figura të tjera historike atdhetare e patriotike si:Namik Delvina,Sulejman Delvina,Nimet Abazi, e të tjerë, që nga autori janë vendosur në sitën e arsyes njerëzore si figura të ndritura dhe të respektuara të Kombit tonë.Në fund të librit janë renditur shkrime,kumtesa,vlerësime të intelektualëve të njohur të Delvinës e të Sarandës për z.Xhelal Berberi.Ato janë thesare të ndritshme si gurë diamantesh që i bashkohen gjerdanit të artë të figures së Xh.Berberit . Të tilla figura duhet që ti kujtojmë herë pas here që të mos i mbulojë pluhuri i harresës,sepse kështu do t'i japim Çezarit atë që i takon Çezarit. Më shumë se një libër që i kushtohet jetës e veprimtarisë së" Mësuesit të Popullit" Xh Berberi,është një përmendore që do t'u flasë brezave të sotëm e të ardhshëm.

Durrës,16 Nëntor 2012

Gëzim Aliaj, Xhevahir Cirongu

Luan Jaupi

70 vjetori i gazetarit Zylyftar Hoxha

70 vjetori i lindjes së intelektualit dhe gazetarit të suksesshëm me shumë përvojë, skrapalliut Zylyftar Haxha, mbloodhi familjarë, bashkëmoshatarë, miq e shokë, bashkëpunorë të medias si edhe plot intelektualë të fushave të ndryshme, por kryesisht të botës së gjerë shkrimore. Ky takim i organizuar dhe event me vlera të shumta u bë pikërisht më 6 qershor 2017 në sallën e madhe plate të Teatrit "A. Moisiu" në Durrës, iniciuar dhe realizuar mjaft bukur nga Shoqata "Tomorri" dega e Durrësit, e cila kishte ftuar edhe shoqata homologe si psh. Atë "Golloborda" plus edhe krijuesit durrsak. Salla ishte plot e përplot, ku spikatën edhe figurat emblematike të Skraparit, vendlindjes së autorit sikurse poeti e gazetari, akademiku Xhevahir Spahiu, akademiku dhe ish ministri i shëndetësisë Ajli Alushani, juristi me përvojë Spartak Braho, ish kuadrot, gazetarët dhe botuesit e mirënjohur: Sefedin Çela, Naim Zoto, Bashkim Koçi, Dhimitër Shtëmbari, Xhevdet Shehu, Ylli Polovina etj.

Nga Tirana kishin ardhur enkas 30 zotërinj e zonja, përfaqësues të medias së shkruar e të folur, gazetarë debutues, bashkëpunorë aktualë të gazetarit Zylo Hoxha dhe dashamirës të tjerë të fjalës së lirë në kohë e hapsirë. Eventin e mirëorganizuar e hapi kryetari i shoqatës "Tomorri" dega e Durrësit, Hajri Nuhu, i cili vuri në dukje kontributin 50 vjeçar të gazetarit të mirënjohur Hoxha në lëmin e medias. Madje, surprizoi sallën me shfaqjen në ekran të një dikumentari, të realizuar nga ai me kolegë enkas për figurën e Zylo Hoxhës. Qysh nga vendlindja e tij, fshati Qafë i Tomorrit, mbarimin e shkollës së mesme pedagogjike në Berat, fillimet e mësuesisë nëpër zonat e thella të Potomit e Kapinovës dhe deri në punën e lavdishme të Zylos si telekronist për zonën e Skraparit, redaktor për ish gazetën "Jehona e Skraparit" të asaj kohe po edhe kontributet e mëdha pas viteve 90-të në disa organe shtypi, duke kulmuar tek e përditshmja "Dita". Dokumentari interesant pati edhe intervistues të njohur që nga ish RTSH-ja me folësin dhe gazetarin Virgjl Kule, kolegë e intelektualë korçarë, beratas, tepelenas, e skrapallinj e deri tek gazetari më i ri gollobordas, Urim Habib Bajrami i Tuçepit, kolegu më i ri i Zylyftar Hoxhës, 70 vjeçar, por vital. Duhet theksuar se ish telekronisti e gazetari Zylo Hoxha është madje shkrimtar me disa botime interesante pash. "Orakuj të harruar", "Edhe ti, Brut?" etj. Për vlerat, kontributin, stilin letrarë- gazetaresk dhe gjininë e reportazhit e të portretit të mjeshtrit Zylo, foli studiuesi dhe kritiku Mihal Gjergji, i cili njëherësh refleksionet e tij i ka përmbledhur në librin e vet po aq interesant "Drithërimat e fjalës". Dolën kësisoj më në pah aftësitë e Zylos në profesionin e vështirë dhe të gjatë të gazetarisë duke vënë në pah tematikën

e larmishme, faktorin njeri të emancipuar e të kulturuar si ndryshues i realitetit për të mirën e vet e të shoqërisë; kontributet e brezave të ndryshëm në dy periudhat e para e pas viteve '90-të e deri tek periudhat më enciklopedike që reket të trajtojë sa më bukur e larmishëm në gazetën e pavarur ditore "Dita". Në foltore foli me patos dhe vlerësime konkrete për gazetarin Zylo, kryeredaktori i gazetës së pavarur "Zëri i Gollobordës", Hasan M. Shahinaj, i cili njëherësh e përshëndeti kolegu Zylo edhe në emër të Degës së Shoqatës "Golloborda" për Durrësin, duke e falnderuar për bashkëpunimin e vazhdueshëm gazetaresk e shoqëror të ndërsjelltë. Në mes të duarkrokitjeve të forta të sallës; gazetari e shkrimtari Hasan Shahinaj i dhuroi z. Hoxha numrin e ri të sapobotuar të gazetës "Zëri i Gollobordës", e përqafoi fort e përmallshëm atë duke dalë së bashku në fotografi. Eventim e pasur e filmuan dhe dokumentuan gjerësisht fotoreporterët Luan Jaupi i Klubit të Shkrimtarëve dhe Artistëve të Durrësit dhe telekronisti Aleks i filialit të "Topchanalit" për Durrësin. Sallën e elektrizoi në maksimum vetë kryepersonazhi i eventit të sotëm kaq origjinal Zylo Hoxhës, i cili nga foltorja e sallës falnderoi me dorë në zemër të gjithë pjesëmarrësit, veçmas drejtuesit e Shoqatës "Tomorri", madje me emrat konkretë të saj sikurse zotërinjtë mësues Hajri Nuhu, Gëzim Aliajn, poetin e gazetarin Xhevahir Cirongu etj. Një falënderim special u përcolli të gjithë gazetarëve, shkrimtarëve e krijuesve të ardhur apostafat për këtë event, duke vënë theksin që nga vlerësimet poetike të Xhevahir Spahiut, ndihmat konkrete të juristit Spartak Braho për Shoqatën "Tomorri", gazetarët e brezit të Zylos, po edhe humanizëm për njerëz të thjeshtë në emigrim dhe deri tek krijuesit e shumtë skraparllinj, beratas, fierak, vlonjatë, tiranas e durrsakë.

Në foto, nga e majta në të djathtë: Zylyftar Hoxha, Xhevahir Cirongu dhe shkrimtari e kryeredaktori i gazettes "Zëri i Gollobordës" Hasan M. Shahinaj.

Eventi shumë mbreslënës i 70 – vjetorit të gazetarit Zylo Hoxha u mbyll me një koktej të pasur, të mirëorganizuar e të sponsorizuar enkas nga Shoqata “Tomorri” dega Durrës po edhe shokë e miq e dashamirë të shumtë të Zylos plot mirëkuptim reciprok, sikurse Gëzim Aliaj me kolegët e vet. Madje , mësuesin matematicieni Gëzim Aliajn e rifalnderoi si kryeiniciatorin e këtij eventit nderues e financues. U ngritën shëndete, u bënë urime e foto të shumta nga të pranishmit me në fokus Zylo Hoxhën, 70 vjetorin energjik, gazetarin e papërtuar që premtonte të shkruajë tërë jetën. Dhe kryesorja: njeriun e spikatur që rrezatonte aftësi, profesionalizëm, humanizëm e përparim të merituar të jetës së re demokratike shqiptare. Gëzuar 70 vjetorin, Zylyftar Hoxha, gazetari ynë i mirënjohur dhe miku i sinqertë i të gjithëve!...

Shënim: Shkrimi është marrë nga gazeta “Zëri i Gollobordës” , Shtator – Tetor 2017

Kapitulli IV

Humor

Xh. Cirongu

Pensioni dhe inflacioni

Megjithëse u bë shumë zhurmë e madhe nga politikanët duke filluar nga deputetët e qeveritarët, sigurisht në kohë fushatezgjedhore, se pensionet do rriten aq e kaq përqind. Kjo i gëzoi masën e pensionistëve. Kishte nga ata që thoshin se shyqyr që u kujtuan në kohë fushate, se pas kësaj jo fjalët e premtimet harrohen, por edhe deti fillon e shteron. Ikin edhe fushatat zgjedhore , dhe të gjerët pensionistë presin me ankth rritjen e pensionit të tyre. Lajmpremtimi në kohë fushate zgjedhore, ju shtoi oreksin për të pirë kafe apo dhallë diçka më shumë edhe pensionistëve te ajo kafeneja që ndodhet afër lulishtes në qendër të qytetit. Pra, nga dy kafe që pinin më parë , nga lajmi i premtimeve që dëgjonin nëpër ekranet e televizorëve, pensionistët vendosën që të shtonin pirjen e kafes e të dhallit. Kështu , nga dy shumëfishuan në katër kafe e tre bidona me dhallë të konsumonin në ditë. Kalonin ditët e pritjes, me shpresë se do rritej pensioni sipas premtimeve të bëra në kohën e fushatës elektorale. Por çudia s’vazhdoi gjatë, fap ja bëri inflacioni. Kudo dëgjoje fjalën inflacion, inflacion...!!

-Sa do presim, tha dikush nga tavolina që ndodhësh në cep të lokalit....?! Një tjetër pensionist që ishte pak më tutje ulur te ajo tavolina ngjitur me dritaren e dëgjoi me kujdes bisedën , sepse ata po flisnin për rritjen e pensioneve. Si me shaka u tha atyre:

-Të presim edhe pak, sa të iki vapa, na i mori shpirtin kjo e shkretë vapë. Si ktheu pikën e fundit të kafes që kishte mbetur në filxhan, ndërroj vend e doli në aneksin e lokalit për të pirë duhan. Edhe tregëtarët, shitësit e dhallit , të kafesë e rakisë, lajmi i dhënë nga ekranet televizive dhe shtypi, se për shkak të rritjes së inflacionit , pensionistët do përfitojnë nga ky indeksim 1.4 përqind.Lajmi i entuziazmoi pa masë. Pleqtë e plakat filluan të mbushnin klubet duke pirë kafe e dhallë sikur të ishin në stadione futbolli. Por....më shumë pensionistët, sakaq mbetën të dehur jo nga rakia, por nga dhalli ...! Nesër, pra nesër do fillojë rritja e indeksimit te pensionet e pleqërisëa dëgjon nga veshët ti apo jo! Po kufjet ku i ke lënë sot, sepse s'po t'í shohë te veshi! Bobo, i paskam harruar në shtëpi, atje mbi tavolinë i kam lënë, se na i mori mendjen ky i shkret inflacion .Në atë çast isha duke dëgjuar një nga ministrat që fliste në televizor për inflacionin dhe pensionet. Por fajet m'í ka edhe Zadekua, plaka ime de, që nuk m'í kujtoi që të merrja kufjet e dëgjimit. Bisedat tirreshin ato ditë të nxehta korriku si peri në furkën e plakës kur tjerr lesh. Nuk kaloi shumë kohë, dhe Zadekua hyri në atë lokal ku pinte kafe çdo ditë me bashkëshortin e saj.

-Merri kufjet, sepse i kishe lënë mbi tavolinë, more i uruar....!

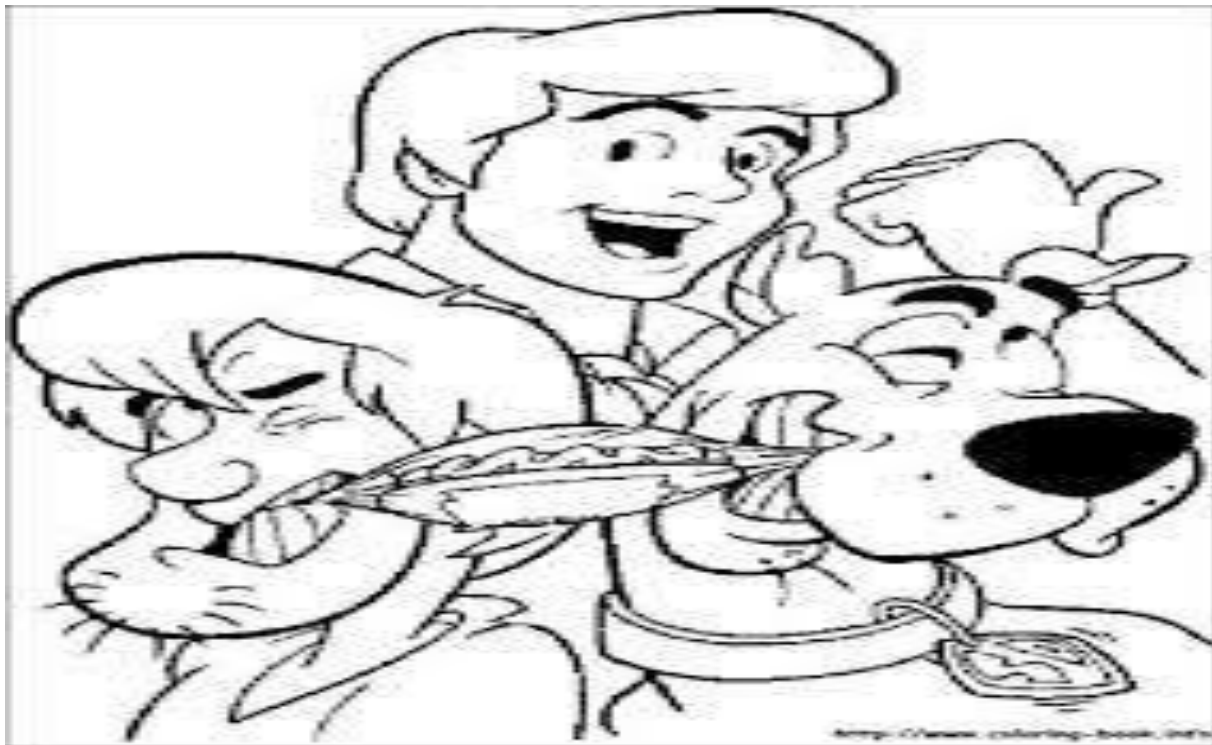
Sakaq, Sotiraqi mori kufjet dhe i vendosi në vesh. Kështu po, tha me vete ai. Në këtë kohë kamarieri solli kafetë. Vëmendja e të gjithëve ishte përqëndruar te ekrani i televizorit. Sotiraqi merr filxhanin e kafesë dhe kthen me një frymë. Harroj se ishte e nxehtë, ngaqë ja prishi mendjen lajmi i indeksimit që do merrte te pensioni. Jo vetëm ai, por të gjithë sa ishin aty në atë lokal, përqëndrimin e kishin te lajmi që po transmentohej.... Askush si vuri re lotët që po i rrithnin në faqe plakut Sotiraq. Shikimin e kishte të përqëndruar atje në ekranin e televizorit. Ai dukej si i ballsamosur në atë çast. Të gjithë flisnin , vetëm ai nuk fliste! Plaka kthen shikimin drejt plakut, por mbeti e shtangur kur pa lotët e tij mbi faqe.

-Ç'ke more plak, çfar t'u kujtua!? Mos bëj kështu, se s'të ka lezet në këtë mosh që jemi edhe në pension...në vend që të gëzohesh ti....!

- Ke të drejtë moj plakë, foli më së fundi plaku. Si u qetësua, fshiu lotët që po i thaheshin në faqe, mori frymë thellë dhe u drejtua nga njerëzit e pranishëm në atë lokal, ngaqë e njihnin edhe për shakatë e tija të holla duke u thënë: " Lotët që më rrodhën si për t 'u shfaqësuar, mos kujtoni se më dogji kafeja, janë lot inflacioni!"

Të pranishmit filluan të qeshnin me të madhe, por plaku Sotiraq shtërngonte buzët sepse e djegura e përcëllonte akoma në gojë. Nga ajo ditë, ai i frynete edhe dhallit kur dëgjonte lajmet në televizor. Sa herë që hyn e del nga ai lokal xha Sotiraqi e harroi pensionin, dhe nën zë thotë: Inflacioni, inflacioni , po ky virus a i ka prekur rrogat e deputetëve e të qeveritarëve. Këtë nuk dihet se kur do e mësojë i gjori Sotiraq nga shtypi i ditës e televizori.

Durrës, 10 gusht 2015.

Xh. Cirangu

Politikani dhe kripa

I dashur mik!

Kam shumë gjëra për të treguar. E që t’jua tregoj me radhë, duke filluar nga juve që u kam këtu prezent, por edhe atyre që s’ndodhen këtu me ne; sigurisht duhet një kohë shumë e gjatë, fjala vjen një natë dimri e një ditë vere. Mos u çudit o mik vëllai! Të them kështu, ngaqë na ka vajtur në majë të hundës me këto problemet e jetës. Meqë ra fjala demek, s’e s’kisha për t’u rrëfyerë ty e askujt, por halli na detyron edhe t’i rrëfejmë njëri – tjetrit, mendoj kështu, sepse zbusim apo zbrazim thesin e grisur të shqetësimeve tona, familjare apo edhe të tjera, or mik. Miku e dëgjonte me kureshtje tjerin që fliste e shfrynte nga brenda shpirtit atë uragon të cilit i dilte nga barku. Pastaj, me butësi ju drejtua atij njeriu që fliste singërisht sikur të ishin njohur shumë vite më parë, duke i thënë këto fjalë: “ Po të dëgjoj o lum miku, hallet t’u mbarofshin sa më parë. He, he, e e e, këto hallet tona....dhe tundi kokën në shenjë aprovimi se edhe unë jam me të tilla

probleme. ...!” Nga xhepi i xhaketës Qatipi nxori paketën e cigareve. Nxori një cigar nga paketa, e zgjati dorën drejtë mikut të panjohur.

- Mua më quajnë Qatip, ndize e bëje tym, se të tjerat rregullohen...S’të pyeta për emrin zotrote. Si ju quajnë!?
- Gaqo Shpuza, nga fshati Rripas or mik. Po juve këtu në qytet banoni?
- Po, ju përgjegj Qatipi. Kam disa vite që jetoj këtu në këtë qytet. Edhe unë i ardhur nga fshatrat e malësisë për një jetë më të mirë, por....!! Keq për punë, na mbyti fukarallëku, se pensionet e rrogat janë shumë të ulta. Thonë se do rriten aq e kaq, por s’më bushet karadakja aq lehtë sa thonë politikanët tanë. Po ju nga fshati si ja kaloni? Prodhimet ç’thonë?
- Më mirë të mos më kishe pyetur, or mik! Edhe ato pak prodhime që bëjmë, dëm na shkojnë. Kur vjen puna për vota, turren ngado ata që dunë karriken e politikanit, me të marrë votë, i harrojnë hallet tona...! Ja të njëjta halle kemi edhe ne andej nga fshati Rripas, - iu përgjegj Gaqo Shpuza.

Që të dy diskutuan shumë gjëra në atë bashkëbisedim nën tymin e duhanit. Bënin e nga bënin, fjala rrutullohej te politika dhe politikasi. Aty pranë tyre ishte një dyqan kripe. Si blenë nga një qeskë kripë, morën se cili rrugën drejtë shtëpisë duke u shprehur se : “ Politikani harron votën e premtimet, ndaj ato shkrihen si kjo kripa që blemë sot nga kursimet tona or mik!”. Kur të takohemi herën tjetër, kemi s’e çfarë t’u themi politikanëve, si juve këtu në qytet, por edhe ne nga fshati Rripas.....!

Durrës, 11 prill 2016.

BASHKIA E RE MALIQ, SHEMBULL EDHE PËR BASHKITË E TJERA

Ndarja e re territoriale administrative në Shqipëri, e cila ka pak muaj që ka hyrë në vitin e dytë të saj, dhe si rezultat i kësaj ndarjeje, ka sjellë ndryshime edhe në aspektin social të vetë shoqërisë. Këto ndryshime ishin të domosdoshme, sepse i kërkonte vetë koha këto ndryshime demografike, e jo vetëm kaq, por edhe ato ekonomike; të cilat i diktuan terrenit të ri demografik e social, që qeveria "Rama" të ndërmernte nisma konkrete për realizimin në kohë dhe brenda mandatit të saj rregullimin teritorial administrativ në RPSH. Si rrjedhojë i këtij ndryshimi, tashmë të ligjëruar edhe me votën e lirë popullore, vetë qendrat administrative të reja, iu është krijuar hapsira të mundshme sociale e shoqërore të bazuar edhe në ligj; u jep edhe më shumë të drejtën e veprimit të drejtpërdrejt pushteti lokal në mirëadministratimin e punëve organizative dhe kontrollin financiar, që kjo e fundit të jetë sa më afër komunitetit, por edhe sa më e prekshme nga vetë qytetarët, pavarësisht se ku banojnë ata në qytet apo fshat. Jemi në pragvitin e dytë të funksionimit të ndarjes së re mbi territorin e RPSH, ku 61 bashkitë e reja i janë përveshur punës, e si rezultat i këtij organizimi po jepen frutet e para, dhe kjo po preket çdo ditë edhe nga vetë banorët e fshatit dhe qytetit, në fushë apo mal ku jetohej e punohej. Më konkretisht: Bashkia Maliq ka gjithsej 7 qendra administrative ato janë: Moglicë, Gorë, Pîrg, Vreshtas, Pojan, Libonik, Maliq, me qendër qytetin Maliq. Para disa ditësh ne ishim aty në këtë Bashki dhe u njohëm më konkretisht për mbarvajtjen e punëve të kësaj bashkie. Jo vetëm në qytet, ku të binte në sy ndryshimi, por ishte e prekshme edhe në qendrat administrative që mbulon kjo bashki. Rrugët që lidhin Libonikun me Sheqeras, Rrëmbec, Pojan, Rov – Terrovë etj, flasin shumë për ndryshim. Kjo bashki përbëhet nga 64.664 persona me një sipërfaqe territoriale 656.34 Km², ka 80 fshatra e 1 qytet, Maliq. Për vetë kushtet që ka kjo bashki, ku prioritet i saj është zhvillimi i industrisë agroushqimore, si dhe blegtoria e bletaria; që nxit fermerin të investojë për të marrë frutet e punës së tij në rritjen e finacave familjare, por që ndikon edhe në rritjen e të ardhurave të buxhetit të bashkisë. Rritja e të ardhurave financiare dhe sigurimi i fondeve nga drejtim të tjera, do të sjelli më shumë investime në ekonomi e infrastrukturë. Stafi i kësaj Bashkie me Kryetar Gëzim Topçiu, kanë objektiva të qarta për ta kthyer industrinë agroushqimore (Që dikur lulëzonte kjo industri në qytetin e Maliqit, tashmë e rrënuar plotësisht) në nivele bashkohore për ti ardhur në ndihmë gjithë fermerëve që mbulon kjo bashki. Pra, ringritja e Kombinatit të sheqerit, do ndikojë pozitivisht e drejtpërdrejt në të ardhurat financiare të vetë fermerëve të kësaj bashkie e më gjerë.

Sot në Bashkinë Maliq trejtohen me ndihmë ekonomike 1.366 familje ose e thënë më sakt 2% të popullsisë. Në skemën e ndihmës ekonomike janë përfshirë ato familje që nuk kanë të ardhura financiare, por edhe ato me probleme të ndryshme sociale që s'mund të përballojnë dot jetesën e tyre familjare. Përgjegjësi i zyrës së ndihmës ekonomike pranë kësaj Bashkie z. Azem Nuhu na thotë se: " Janë disa kritere të përcaktuara nga shteti, ku një familje duhet ti plotësojë, gjithashtu konfirmimi socialekonomik që bëhet nga ana e punonjësve social". Një familje që trajtohet me ndihmë ekonomike përveç vlerës monetare që merr sipas llogaritjeve për frymë; këto familje marrin edhe kompesim të energjisë elektrike, si dhe kompesim për librat shkollor të fëmijëve që vazhdojnë shkollën. Po kështu, trajtohen edhe ato familje që kanë fëmijët nën 16 vjeç, si dhe fëmijët e familjeve që vazhdojnë arsimin 9 vjeçar,

kompesohen me vlerën 300 lek të rinj në muaj. Punonjësit e kësaj zyre janë të përkushtuar ndaj punës e shërbimit me kulturë ndaj çdo qytetari. Aty dëgjon veç fjalë të mira që thonë qytetarët për punonjësit e zyrës së Ndhmës Ekonomike të kësaj Bashkie për Ermanda Petriti, punonjëse sociale, Dorina Tabaku ekonomiste, Jona Lami arkiviste, vajza me kulturë e të afta që u gjenden shqetësimeve të njerëzve në çdo kohë.

Bashkia Maliq po trajton hap pas hapi të gjitha problematikat e çdo Qendre Administrative , me qëllimin e vetëm për t'i shërbyer sa më mirë banorëve të saj. Vëmendje të veçant i ka kushtuar që çdo familje të ketë ujë të pijshëm, si dhe atë vaditës për bimët bujqësore etj. Linja urbane për udhëtarët Maliq – Korçë ka përmirësuar dukshëm këtë shërbim. Por, një frymë të re organizimi të punëve ndaj shërbimit të qytetarëve, e gjejmë edhe në Bashkinë Durrës. Vendosija e linjës urbane në shërbim të qytetarëve Durrës – Xhafzotaj, është një tjetër shembull konkret që flet shumë se duhej bërë kjo reformë administrative territoriale në shërbim të banorëve. Ka mëse një muaj që funksionon kjo linjë urbane në shërbim të banorëve të Qëndres Administrative Rrashbull. Banorët shprehen të kënaqur ndaj këtij shërbimi që u ka afruar Bashkia Durrës. Ne bëjmë këtë paralelizëm me pak fakte midis dy bashkive: atë të Bashkisë së re Maliq e të Durrësit. I sollëm këto fakte konkrete për të thënë se ishte e nevojshme dhe e domosdoshme një reformë e tillë territoriale administrative për ti shërbyer qytetarit sa më mirë, sepse është taksapagues i rregullt ndaj shtetit dhe kërkon shërbim të kulturuar prej pushtetarëve që vetë i ka zgjedhur me votë.

Bashkia Maliq ka resuse të mëdha në zhvillimin e saj ekonomik, sepse ka Fushën e Maliqit, ku toka është prodhuese e mirërrit bimët bujqësore , e që ndihmon në zhvillimin e industrisë agrobujqësore, blegtorale e pemët frutore sidomos molla e Korçës, por edhe në zhvillimin e turizmit malor. Vendimi i qeverisë "Rama" për rritjen e kuatës së ndihmës ekonomike deri në 7.500 lek të rinj në muaj, është një

tregues i mirë, por duhet edhe më shumë në të ardhmen. Aty ku ndihet përgjegjësia nga pushteti në përgjithësi, e në veçanti i pushtetarëve vendorë në veçanti, problemet ekonomike e shoqërore zgjidhen më së miri në fuksion të qytetarit.

Durrës, 09. 10. 2016

Xh.C.

Një Qërshori, ditëlindja e shkrimtarëve e artistëve Durrësak

Edhe pak ditë na ndajnë ku shkrimtarët e artistët Durrësak do festojnë ditëlindjen e klubit të tyre . Ishte një qërshori i vitit 2007, që me inisiativën e një grupi nismëtar shkrimtarë e artistë së bashku themeluan KLUBIN e tyre. Në "sofrën" e kësaj shtëpie, në "folenë e saj u grumbulluan shkrimtarë e artistë. Duke qënë qyteti numër dy i Shqipërisë dhe nyja lidhëse me botën e jashtme perëndimore, shkrimtarët e artistët Durrësak , nuk mund të qëndronin indiferent. Ata i kanë dhënë e po i japin frymarrje qytetit dhe vlerave kulturore e artistike brenda vendit dhe me botën e jashtme. Shkrimtarët e artistët në Durrës tani kanë KLUBIN e tyre nën shembullin e Pen Klubeve që veprojnë në Evropë.

Njohja zyrtare e KLUBIT të Shkrimtarëve dhe Artistëve Durrësak, u bë me vendim 2068 datë 19. 07. 2007 të Gjykatës së Rrethit Tiranë. Me këtë vendim KLUBI u njoh zyrtarisht si person juridik, dhe u regjistrua në librin e madh të organizatave jo qeveritare të Republikës së Shqipërisë. Organet drejtuese të KLUBIT veprojnë në mënyrë aktive e në lëvizje. Kryetari i këtij klubi z. Nikolla Spathari, na flet me plot pasion për mbarëvajtjen e punëve të KLUBIT. Klubi ka dy nënkryetarë: Shpëtim Myshketa e Daut Hoxha, si dhe sekretar Etleva Xhibrakuun. Kryesia ka ndarë detyrat sipas degëve përkatëse. Shpëtim Myshketa, - marrdhëniet me biznesin, Daut Hoxha, - marrdhëniet me pushtetin lokak, Etleva Xhibraku, - dokumentacionin dhe financat, Aishe Stari, - artin skenik dhe aktivitetet artistike., - Enton Bido, problemet e prozës, Merita Thartori, - poezinë, - Qazim Kërtusha, - pikturën e skulpturën, - Fatmir Minguli, - kritikën letrare, - Kejdi Sejдини, - talentet e reja, - Arjola Zani, - muzikën, Janaq Pano, - letërsinë për fëmijë. Këtë inisiativë e kanë mirëpritur edhe Bashkia e Durrësit. Kryebashkiaku Vangjush Dako e konkretizoi me faktin e dhënies së sallëll për Klubin e Shkrimtarëve pranë Pallatit të Kulturës "A. Moisiu". Kjo i ka bërë me krah shkrimtarët e artistët sepse, ata aty zhvillojnë në kushte normale

aktivitetin artistik e kulturor. Është një kohë e shkurtër e këtij klubi, por veprimtaritë artistike janë të shumta. Nga Klubi u organizua 85 vjetori i lindjes së Artistit të Merituar Ramazan Njala, të cilit me vendim të kryesisë iu dha titulli “ Anëtar Nderi” i Klubit të Shkrimtarëve dhe Artistëve Durrës. Gjatë kësaj kohe janë organizuar edhe veprimtari promovimesh të librave, por edhe përvjetor lindjeje të krijuesve. Si: 55 – vjetori i lindjes së poetes e shkrimtares Myzejen Konduri, e cila u nderua me titullin “ Krijuese e Vlerave Letrare”. Me propozimin e Aishe Starit, muaji maj do të jetë për çdo vit Festivali Mbarëkomëtar “ Nikolin Xhoja” me aktorë të humorit e të satirës nga të gjitha qytetet e vendit e viset ku jetojnë shqiptarët në trojet e veta. Ky aktivitet do të bëhet traditë e përvitshme e Klubit të Shkrimtarëve në bashkëpunim me Teatrin “A. Moisiu”. Projekti tjetër është ai i paraqitur nga Shpëtim Myshketa për kremtimin e 80 – vjetorit të Artistit të Popullit Gjergj Vlasi, si regjisor, shkrimtar e përkthyes.

Edhe poezia po e thotë fjalën. Janë përkrahur talentet e reja që vijnë nga shkolla 9 – vjeçare e ato të mesme të qytetit. Për këtë qëllim Etleva Xhibraku është duke punuar për “Konkursin e poezisë së shkollave të mesme”. Në prill të këtij viti Q.K. F. Durrës me drejtor Naim Kërçuku u zhvillua “ Krosi e fjala poetike Ballkanike”. I pa lodhuri poeti Agim Bajrami dha ndihmesën e vet në organizimin e këtij aktiviteti. Salla e e KLUBIT do shërbejë edhe për ekspozitat e pikëtorëve. Po kështu, janë duke përgatitur antologjinë e prozës e poezisë të autorëve Durrsak. Të gjitha këto, apo edhe aktivitetet e tjera që do zhvillohen janë në të mirën e kulturës qytetare Durrsake e të gjithë shoqërisë. Në përvjetorin e lindjes së Klubit të Shkrimtarëve e Artistëve , do jepen edhe kartat e antarisë. Shkrimtarët, poetët e artistët janë “ profetët” e shoqërisë njerëzore. Ata përcjellin mendimin e dashurinë në mes njerëzve. Ju urojmë suksese në këtë përvjetor.

Shënim: Shkrimi është botuar në gazetën e pavarur të përditshme “Ndryshe” nr. 626, e diel, qërshor 2008. (shkruar nga Xhevahir Cirongu)

Kënga Përmetare Kaludhjote, buqetë trëndafilash

Xh. Cirongu

Të shkruash për këngët e bukura popullore të Përmetit duhet jo një shkrim , por disa të tillë e prapë nuk ja ke arritur qëllimit për t'i thënë të gjitha . Ato janë thesare që vijnë deri sot nga shekujt me një ritëm e timbër të vaçant disi ndryshe nga krahinat e tjera të Shqipërisë. Aty gjen atmosferë gëzimesh, i këndohet natyrës, dashurisë, mërgimit, por edhe kërrabës së bariut, syskave e bejkave,gjahtarëve , maleve me borë, trëndafilave, bukurisë së vajzave, bilbilit e thëllëzës, pëllumbave , trimërisë e zgjuarsisë. Me pak fjalë ato rrokin çdo ndjenjë njerëzore dhe e shprehin me forcën e tingullit plotë melodioz që ta mbush shpirtin kur i dëgjon. Nëpër udhën e tyre të gjatë të shekujve ato u trashëguan për 200 e ca vjet ashtu siç kishin kënduar të parët e tyre. Me kalimin e viteve këngët erdhën duke u profesionalizuar e morën trajta të ndryshme në stilin e të kënduarit në gjithë krahinat e Përmetit. Këto ndikuan që vetë këngët të kishin ngjyrimë e kolor nga një këngë te tjetra, deri në timbrin zanor polifonik e folklorik. Edhe në fshatin Kaludh pati ndikim ky transformim polifonik i këngës tradicionale folklorike. Në fshatin Kaludh gjysh nga viti 1750 deri në 1800-ën, u vendosën fiset Prokollarë, Lipellarë, Defellarë e Thederllarë. Kështu me shtimin e fiseve, bashkë me to u shtuan edhe traditat e mënyrës së këngëve që këndoheshin prej trevave të tyre. Si rezultat i prurjeve të reja të këngëve e melodive, por edhe të martesave midis fiseve të ardhur e vendas, iu shtua edhe shumëllojshmërisë të vetë këngëve që bënë emër jo vetëm në krahinën e Përmetit, por në gjithë trevat e Shqipërisë. Këngët e fshatit Kaludh janë pjesë e kulturës sonë kombëtare. Kënga Kaludhjote ka ngjyrimin e luleve të trëndafilave aq të bukur të Përmetit, ndaj ato kanë aromë e janë skalitur në varg duke i kënduar lumit,dhëndrit, nuses, nënës e babës,por edhe patriotizmit, vendlindjes, atdheut, patriotëve e dëshmorëve etj. Një ndikim të madh ka patur në këto zakone edhe tradita të këngës së qyteti të Përmetit me një bashkëpunim midis fshatrave të Rrëzës e të Shqërisë.

Kaludhi dhe dasmat

Në fillim të viteve 1800-1900, madje edhe më vonë, këndohej motivi dyshe: Një ia merrte, tjetri ia priste të shoqëruar me iso të fortë nga mbrapa, pra pa vegla muzikore. Dasmat e fejesat kishin organizim të përsosur me një rregull e disiplinë të qartë shoqërore e miqësore. Vitet 1912- 1915 në fshatin Kaludh pati shumë fejesa e dasma . Kështu, mrtesa e Illi Lekës me Uraninë në Bënjë të Shqërisë, Argjir Prokos në Zerec, Pandeli Sotirit në Gjinkar, Josif Thanasit, Dhoskë Lipes etj, ndikuanë në integrimin e mëtejshëm të traditës e vlerave pasurore të këngës popullore folklorike të fshatit Kaludh.Një veçori e këngës Kaludhjote është ajo e dasmës së djalit dhe e vajzës. Sipas traditës para 15-20 ditëve merreshin masat përgatitore, duke lyer me gërqere të bardhë avllitë, shtëpitë, muret rrethuese e rrugicat e lagjeve, fundet e pemëve, por edhe caktimi i kryetarit të dasmës, mishi i pjekur në hell, rakia e rehanja për të pirë, ëmbëlsirat e ndryshme, deri në vendin e përshtatshëm të lisat e Shën Thanasit, në përroin e Kacullaqit e në përroin e Qyngjes. Por edhe lajmëtarët e dasmave kishin vendin e tyre me shumë përgjegjësi në këto gëzime familjare. Në vendet e largëta bëhej me korierë të cilët bënin ftesat e dasmave si në fshatrat Stërmbec, Pëllumbar, Draçovë, Zhepë, Gjinkar, Petran, Bënjë etj. Këto ishin moment të veçanta e të paharrushme për të gjithë dasmorët e thirrur në gëzimet familjare të trashëguar brez pas brezi në fshatin Kaludh e në gjithë krahinën e Përmetit. Kjo traditë dasmash është e shtrirë pothuajse në gjithë krahinat jugore të Shqipërisë. Edhe sot këto vlera të kulturës sonë ruhen me fanatizëm sepse janë pasuri e madhe shpirtërore e edukative të popullit tonë. Në bisedë e sipër për

traditat e dasmës të fshatit Kaludhjote, Petraq Proko biri i këtij fshati që banon e jeton në qytetin e Durrësit , na tregon me hollësi traditat e bukura që ka fshati i lindjes së tij Kaludhi. Pavarësisht se janë larguar nga vendlindja nëpër qytetet e Shqipërisë apo edhe në vendet e tjera në emigracion si në Greqi, Itali, Gjermani, Francë, Amerikë,Kanada.etj , na thotë Petraqi,-traditat e dasmave Shqiptare mbahen gjallë edhe nga brezat e të rinjëve. Jo vetëm në Shqipëri, por edhe dasmat që bëjnë jashtë vendlindjes atje në emigracion, traditat zbatohen e kënga e vallja shqiptare buçet me forcën e saj. Në vitet 1935-1940 ishte mbrekulli të dëgjoje kur këndonte Ndreko Thanasin, me atë zë që dilte nga thellësia e shpirtit të tij me këngën :’’Penxheren e zotrisë sate/ ta zuri pema jeshile....’ Këto fjalë të drithëronin e të parafytyroje dashurinë tënde atje në dreiare të mbushur me saksi lulesh me erë borziloku etj. ‘’Hajde Leke se do t’ia marrim këngës bashkë me Kalon, Lilen, Pandeliun, Stefani i Thimos...’’.Në vitet 1935-1940 kënga Kaludhjote po merrte tjetër fytyrë e melodi e kënduar nga nipi i Ndreko Thanasit, djali 18 vjeçar Kalo Josif Mitre me atë zë melodioz e të ëmbël. Kur këndonte Kalua nga fshati Kaludh edhe gurët ,pemët, lumi, zogjtë,dëgjonin e gëzoheshin me timbrin e zërit aq domethënës deri në vitet 1960. Ai këndonte këngën e çobanit:

’’Kërraba jote pika-pika

Llaj more çoban.

Ku do t’i çosh ato syska

Llaj more çoban...’’

Kaludhjtët, siç na tregojnë të moshuarit, por e këngët që dëgjojmë edhe sot i këndonte në dasma Kalua , e ia kthente vëllai Lilja. Nuk mund të harrohet edhe këngëtari tjetër për kohën e vetë Aleksandra Pandeli Thanasi me këngën:

’’Ç’u nise, vajte tek nusja

Do t’i çosh mizinë,

Në fund të Kanistrës

Do të gjesh hajmalinë...’’

Fshati Kaludh ka nxjerrë mjaftë këngëtarë që janë shquar nëpër vite.Mbas viti 1960 del një tjetër zë me kolor të veçantë tingulli i biri i Kolo Josifit, Fore Mitre provoi me sukses konkurimin pa juri e doli i pari.Dasmorët kur i afroheshin përroit të Oselës, merrnin të përpjetën te shtëpia e bukur e Thoma Kostës të mbushur me menekshe e trëndafila dhe ia merrte këngës tradicionale përmetare që e këndonte Usta Laver Bariu (Artist i Popullit), Sulejman Lame (Artist i Popullit) së bashku me zërin e Kalo Josufit, Fore Mitres, e pritësit Lile Mitre me këngën:

’’Trëndafili fletë- fletë

Mori sokakun përpjetë,

Prapa seç e ndiqnin djemtë

Që t’i merrnin fermeletë

Fermeletë e djalërisë

T’i jepnin të dhëndërisë.’’

E bukura e dasmave shqiptare të trashëguara nëpër shekuj duhet kultivuar e ruajtur nga brezat e sotëm. Kjo pasuri shpirtërore na bën më të denjë e na afron me botën e qytetëruar, sepse kështu duke treguar vlerat tona të traditës që janë thesare të vërteta të popullit, edhe kënga është pjesë e lashtësisë e të qytetërimit të kombit tonë. Ka moment shumë prekse që në dasmat tona shqiptare rrezaton jo vetëm kultura e traditës, por edhe gëzushmëri për gjithë pjesëmarrësit në ditën e dasmës (kjo e vajzës apo e djalit). Shprehje e kësaj është marrja e këngës :

’’U nise, vajte tek nusja

Të djelën sahati tetë,

Do të vish, a të vij vetë

Të të marr të kem për jetë’’’.

Këto vargje të këngës janë shprehje e konsolidimit të pandarë të familjes së re që po krijohet me qëllim të forcimit të bërthamës së kurorës familjare shqiptare që ajo të rritet e shëndetshme dhe e pandarë. Kështu, krushqit që i afrohen shtëpisë së nuses ia marrin këngës polifonike plot melodi prekëse të klarinetës së mjeshtrit Laver Bariut e të Sazanit duke kënduar këngën:

“Ç’u mbush mali plot me rrush
plot me rrush,
Pa dil bijë ç’janë ata!...
Janë krushqë, more baba
Lërmë të vete me ta.
Në janë krushqë të dalin-o
Syzezën le ta marrin-o,
E zyzeza qan me lot
Ka babanë e se lë dot.”

Dhe kështu vazhdojnë me ritet e tjera sipas zakonit e kënga e vallja s’pushon e ndizet hareja e gëzueshme dasmore. Por ka edhe moment kur heshtet nga të gjithë pjesëmarrësit për të dëgjuar melodinë e ëmbël përmetare, kabanë me të qarë etj. Djemtë e shkathët përcjellin dasmorët me meze të përgatitur enkas për krushqit që do marrin nusen. Në këto çaste kur nusja është hipur mbi kalë e veshur me fustan të bardhë, këndohet tjetra këngë e cila thotë:

“Ndahet çupa me babanë
Si rrëke lotët i ranë,
Mallëngjeu tërë dynjanë
Babai seç e puth në ballë
Për të malli do ta marrë..!”.

Ritet e dasmës Kaludhjote janë si një gjerdan i artë të ngjizura bukur nga fonia e ndërtimi i vargut me petate trandafilash. Petraq Proko, biri i këtij fshati me ndjenjë e dashurisë për vendlindjen është i pari shkruar që ka hedhur me delikates në një libër traditat më të vyera të dasmave Kaludhjote, por edhe të krahinës së Rrëzës. Ai po shkruan edhe një libër gjithëpërfshirës për të gjithë fshatrat e kësaj krahine: “Krahina e Rrëzës foli për demokraci edhe në diktaturë”. Ai aty shkruan për vëllanë e Pandeliut, Nderkon, këngëtarin e shquar, por edhe për djalë të vet Dhionisin që të linte pa mend kur këndonte këngën :

“Ç’u thane trëndafilat-ë
S’këndojnë bilbilat-ë
Vaditi nuse trëndafilat-ë
Të këndojnë bilbilat-ë...!” etj, etj...!

Në dasmat Kaludhjote një vend të rëndësishëm zënë edhe këngët humoristike. Kjo llojë kënge folklorike që këndohet në trevën e shqipërisë së jugut, janë simbole dashamirësie me qëllimin e mirë për të krijuar atmosferë humori që të qeshin ata që janë mërziur sadopak se u largohet pjestari i familjes. Më konkretisht, ne po e japim me ilustrim disa vargje të këngës së vjetër Kaludhjote e cila thotë:

“Toteja shiti gomarë
Për të kuq e për të bardhë,
E jo moj Tote, jo moj jo
S’janë të mira këto...”
Toteja na shiti dhinë
Për një gjerdan të florinjte...” etj, etj...

Nga fshati Kaludh ka dalë edhe këngëtarja me famë që njihet jo vetëm në gjithë trevat shqiptare, por edhe në shumë vendet e Ballkanit e të Evropës. Donika Proko kjo këngëtare e këngës popullore përmetare, e cila sot ajo është në emigracion në Greqi, ka kënduar nëpër skenat të këngës folklorike në Greqi, Angli, Irlandë, Rumani, Zvicër etj. Zëri i saj ka plot kumbim të gatuar me pjalmin e luleve e të

trëndafilave të Përmetit. Kush ka dëgjuar këngën “Ti moj dardha rrumbullake”, apo “Më ike nga Vërria” e që të mbush kraharorin e shpirtin me oksigjen. Këngët e vallet janë pjesë e jetës së shqiptarëve pa të cilat jeta s’do kishte kuptim. Këngët e trevës së jugut, e ajo Përmetare në veçanti janë thesare të kulturës sonë Kombëtare. Edhe studiues të ndryshëm të huaj kur janë njohur me zakonet e traditat shqiptare janë befasuar. Edit Duhram, studiuese angleze pasi u njoh me zakonet e traditat shqiptare të shqipërisë së veriut, midis të tjerave në editorialin studiues shkroj se :”Nga zakonet e traditat shekullore shqiptare kanë se çfarë të mësojnë jo vetëm popujt ballkanas, por edhe ata evropianë”.

Botuar në portalin Zemrashqiptare dt 18/04/ 2013, po kështu në gazetën Telegraf Nr.90/20 prill 2013

Udhëtim nëpër gjurmët e historisë...

(Lëvizja "Foleja Kombëtare Shqiptare" në kuadrin e Vitit të Gjergj Kastriotit, organizoj përkujtimoren: "Rikthimi i Bijve të Shqipes në Djepin e Dardanisë")

Foto nga Xh. Cirongu : Në Kastriot, 15 qërshor 2018

Qërshor 2018! Në qiell lëvizin re të bardha. Rrezet e përflakura të fillim muajit të qërshorit, të thonë bashkë me retë e qiellit blu, mirë se vini në tokën arbërore! Vështroj detin adriatik, valët e bardha të cilat na buzëqeshin e na thonë, se brigjet e dy anëve të tij bregdetar Shqipëri – Itali shprehin atë dashuri vllazërore nëpër shekuj. Kujtojmë historinë, luftat e sakrificat e popullit tonë nëpër shekuj! Lumenj gjaku kanë përshkruar tokën tonë arbërore për të qenë të lirë e sovran shqiptarët në vatrat e tyre. Pushtuesit janë munduar me çdo kusht që t’ia rrëmbejnë lirinë e vatrën shqiptarit, por s’kanë mundur dot, sepse shqiptarët kanë ditur të mbrojnë veten , por edhe kombet e tjera nga murtaja e pushtuesve armiq të tyre. Kalojnë vitet e shekujt, por historia jonë shekullore na tregon atë rrugë të sakrificës e të vetmohimit të larë me gjak përgjatë rrugëtimit historik. Heronjtë e kombit tonë janë e do mbeten të gjallë në shekuj, ata na bëjnë apel çdo ditë që ne t’i kujtojmë sot e gjithmonë...! Lirinë që gëzojmë ka në themelin e

saj gjakun e dëshmorëve të atdheut, çdo gur e plis dheu rrit lulet e jëtës sonë; prandaj krenohemi, sot e mot do i kujtojmë e nderojmë ata, sepse derdhën gjakun për atdheun arbëror.

Këto ditë, Lëvizja "Foleja Kombëtare Shqiptare" në kuadrin e Vitit të Gjergj Kastriotit, organizoj përkujtimoren: *"Rikthimi i Bijve të Shqipës në Djepin e Dardanisë"*, me rastin e 629 vjetorit të betejës, ku dhanë jetën me nder e lavdi, princat heronj, Mëhill Nikollë Kopili, Teodor Andrea II Muzaka, dhe mijëra luftëtarë Arbërorë. Shekujt ikin si lum, por kujtesa e historisë është e gjallë, sepse ajo qëndron e skalitur në çdo gur e shkëmb, në memorijen e popullit tonë. Të bashkuar si dikur, më datën 14,15, 16, qershor 2018, që Arbërorët të mbeten të pavdekshëm në kujtesën kombëtare; ishin me dhjetra pjesëmarrës të organizuar nga të gjitha trevat shqiptare e diaspora në atë aktivitet përkujtimor historik që udhëtuan drejtë Kosovës në Kastriot, Fushë – Dardani, për të nderuar princat, kryezotët e gjithë luftëtarët Arbërorë të cilët iu bashkuan ushtrive të Koalicionit Ballkanik për çlirimin e trojeve nga pushtuesi osman.

Nga Tirana drejt Prizrenit.....

Ishte mëngjesi i datës 14 qershorit 2018, shoferi i autobusit Bujari Kasa, sapo kishte mbritur te stacioni i trenit në qytetin e Durrësit. Ora shënonte 6 e mëngjesit. Një telefonatë më erdhi gëzueshëm nga Elida Jorgoni. Dhe...pas pak minutash ajo ishte e shoqëruar nga disa atdhetarë, e midis tyre u prezantua me ne te stacioni i trenit edhe me Loris Castriot Skanderbegh, pasardhësi i familjes së Heroit tonë Kombëtar Gjergj Kastrioti (Skënderbeu) i cili vinte nga kalabria e italisë. Ai shoqërohej nga atdhetari Gjergj Prenkoçaj me banin në Zvicër.

U përqaftuam si vëllezër të një gjaku , Lorisi me Kolën, Qazimin, Xhevahirin e gjithë sa ishin aty në pritje për ushëtim drejt Tiranës. Sakaq, shofer Bujari, bën me shenjë , hipim në autobus dhe nisemi drejt Tiranës. Elida shpalos flamurin kombëtar dhe e vendosi në ballore të autobusit . Ai flamur na ndezi si zjarr zemrat tona, Lorisi sakaq u përlot. Pas 30 minutash rrugëtim mbritëm te muzeu kombëtar në Tiranë. Aty na prisnin Skënder e Fiqirete Hushi , Jakup Reka, Donika Begati, Neil e Diana Ruçi, Ramadan Kollgjeri, Fatmir Greva, Dritëro e Brikena Ajasllari, Dafina Lamçe, Silva e Ervehe Xhemo, Mili Butka, Gjon e Liçela Doçi, Artur Furriku, Pëllumb e Rozeta Nexhipi, Ilir Zhiti, por edhe Evloda, Tereza Marku, Flutura, Vedati e Sonja Çami, Musa e Liljana Muka, Sotir e Loreta Qiriaqi, Islam Reka, Violeta Halilaj, Nepton Mero, Perikli Shuli Avdi Begolli etj. Si shumë vendet në autobus, morëm rrugën drejt Milotit. Flamuri me shqiponjë valëvitet krenar dhe kënga ndizet si zjarr përgjat rrugëtimit. - Po Irfani ku është , pyeti dikush Elidën nga mesi i autobusit. Elida bisedonte me Lorisin duke bërë prezantimet dhe shpjegimet e saj , por përkthyesja i thotë se “shkodrani” na pret në Milot. Dhe me të vërtet ai na priste atje me flamurin e shpalosur deri në qiell! Kënga buçiste dhe jehona e saj ndizte zemrat e shumë kalimtarëve që ishin në rrugë, apo që udhëtonin me makinë në drejtime të ndryshme. Me të vërtet Irfan Domnori na gëzoj të gjithëve, ai ishte veshur me kostum kombëtar dhe flamurin se lëshonte nga dora. ...Dhe kënga buçiste, jehonte lugina e Fanit derisa mbritëm në Qafë Morinë.

Në Prizren.....

14 qershor 2018. Lamë pas Morinën, dhe autobusi merr drejtimin për në qytetin historik të Prizrenit. Ashtu në grup, me këngën “Xhamadani vija –vija” e “ Çohu Abdyl bej nga varri”, bëmë vizitë te shtëpia Lidhja Shqiptare e Prizrenit. Aty u bënë shumë foto,deri në ambjentet e brendshme të saj. Lorisi dëgjonte me vëmendje shpeguesin . Në çdo stendë qëndronte dhe nderonte figurat patriotike të kombit. Aty na nderuan edhe miqtë nga Prizreni , duke na uruar mirë se ardhjen tonë në Prizren. Interesi ishte shumë i madh, sepse shumica e vizitorëve për te Lidhja Shqiptare e Prizrenit ishin për herë të parë.

Ishte pikërisht Lidhje Shqiptare e Prizrenit e cila u mbajt më 10 qershor të vitit 1878,që i tregoi botës ekzistencën e kombit shqiptar, por njëkosisht ajo shroi edhe për zgjidhje problemin shqiptar në Ballkan. Por shtroi me forcën e saj diplomatike para shteteve më të fuqishme të Evropës njohjen ndërkombëtare të problemit shqiptar për zgjidhje, si rrjedhojë i kësaj zgjoi ndjenjën e lartë të shqiptarëve për trojet e veta . Por, babesisht e në mënyrë barbare si gjithmonë, fqinjët tanë e më gjerë, na copëtuan trojet tona. Ndaj edhe sot kjo vizitë me

pjesëmarrjen nga gjithë trojet mbarëshqiptare në Prizren, ku i pranishëm ishte edhe psardhësi i familjes së madhe të Kastriotëve të ardhur enkas nga arbëreshët e italisë, Loris Castrioti Skanderbegh, zgjoi edhe një herë atë ndjenjë të zjarrtë atdhedashuri për atdheun tonë Shqipëri! Lumbardhi na përshëndeste, Lidhja Shqiptare e Prizrenit shpaloste historinë e bashkimit të kombit tonë.

Flamuri e kënga ndezën sheshin e Prishtinës.....!

Është mbrëmje e bukur në këtë ditë qershori këtu në Prishtinë! Ora po tregonte 19.00. Dritat ishin ndezur kudo. Shiu që sapo filloj i tha vapës "largohu", por s'mundi ta prishte dot atmosferën tonë si vizitorë. Në sheshin kryesor të qytetit kishin ardhur bijtë e shqipes nga gjithë trojet shqiptare.

Foto nga Xh. Cirongu, Prishtinë, 2018.

Një parakalim mbreslënës, me flamuj kombëtar e kënga buçiste atë ditë të datës 14 qershorit 2018, duke filuar nga Nënë Tereza e deri tek monumenti i Heroit tonë Kombëtar Gjergj Kastrioti., i cili ngrihet madhështor në qendër të Prishtinës. Një nderim për gjithë figurat emblemë të kombit tonë. Grupi i këngëtarëve “Muza e polifonisë” të veshur me kostumet kombëtare, u bë si një trup i vetëm bashkë me qytetarët e shumtë që gjendeshin në atë mbrëmje festive në qytetin e Prishtinës. Dhe kënga buçiste me vargjet aq domethënëse:

O Kombi jonë i coptuar,
Kur do vij dita e bashkimit?
Historia që është shkruar,
Kërkon mëndjet e kthjellimit.....!

Bijtë e shqipes s’e ndalin këngën e tyre. U këndon zemra e shpirti për trojet shqiptare. Kënga buçet në qendër të Dardanisë. Ne shkëputëm edhe këto vargje që ndezën mijra zemra atë ditë në qytetin e Prishtinës.

...Si kemi hyrë kujt në hak’
Këto troje ne i duam
Sepse janë larë me gjak’...

Në këtë manifestim atdhetar e historik pranë monumetit të Gjergj Kastriotit u bënë shumë foto nga pjesmarrësit, por bashkë me ata edhe qytetarë të ndryshëm që falnderonin grupin e vizitorëve pjesmorrës për këtë event në kujtim të figurave historike të kombit tonë. Aty na pritën edhe dy poetët Adem Zaplluzha me origjinë nga Prizreni, por banon në Prishtinë, ndërsa Halil Preniqi kishte ardhur nga komuna Kastriot enkas për të na thënë mire se erdhët në Dardani! Falnderimet s’kishin të mbaruara, por edhe këngët që këndoheshin ishin të shumëllojshme në

tematikën e tyre. Kënga është pjesë e jetës sonë, sepse tek kënga është gdhendur vetë historia, në vargjet e tingullin e saj gjendet gjaku i heronjve e sakrificat e popullit tonë në shekuj.

Mikëpritje, këngë e lot në Ministrinë e Jashtme të Kosovës

Në mëngjesin e datës 15 qershor ora 11.00, ngjitemi në grup për një vizitë në zyrën e zv/Ministrit të Punëve të Jashtme të Kosovës z. Gjergj Dedaj. Kjo ishte ora e takimit, por Gjergji erdhi më shpejt, e takimin e filloi me ne aty në qendër të qytetit të Prishtinës. Një takim që do mbahet shumë mend gjatë për gjithë pjesmarrësit në këtë maratonë historike përkujtimore. Një burrë fisnik, i thjeshtë, i dashur e që dinte të respektonte të tjerët me thjeshtësi e dashuri njerëzore. Zyra ishte e vogël, por priti atë ditë mbi 50 vizitorë.

Foto Xh. Cirongu, Prishtinë 2018

Bsashkëbiseduam gjatë, saqë e thyem edhe orën e takimit. Pyetje e përgjigje miqësore e vllazërore, prezantime me njëri –tjetrin, si në shtëpinë tonë. Elida Jorgoni prezantoi Lorisin. Gjergj Dedaj u befasua, shtangu për një çast. Kjo qe e papritur për atë dhe...nga sytë u derdhën lot! Të gjithë ne lotuam atë çast. Ishin lot malli, por edhe gëzimi, sepse në zyrën e Ministrisë së Jashtme të Kosovës ishte prezent pasardhësi i familjes së Kastriotëve. Shtërngim duarsh e përqaftime pafund. Të veshur me kostumet kombëtare grupi “Muza e polifonisë” ia merr këngës “Moj Kosova jonë martire”. Ajo këngë merr udhën e historisë e takohet me shekujt,

me heronjtë e dëshmorët që derdhën gjakun për lirinë e kombiti tonë. Aty mësuam se nga familja e tij i falën gjakun atdheut 12 anëtarë. Dhe tregon se, brenda një dite varrosëm 4 antarë të familjas sonë të vararë nga serbi në vitin 1999. Kujtimet ishin të shumta, por gjatë këtyre 30 vjetëve të jetës time si aktivist e luftëtar për çeshtjen kombëtare, ky takim me ju sot do mbetet i paharruar, sepse këtu takoj shqiptarë të bashkuar nga gjithë trojet tona. Ju jeni ambasadorët e vërtetë të historisë që përkujtoni figurat e kombit tonë. Takimi me pasardhsin e familjes së Kastrioti, Loris Castriot Skanderbeg, më lumturon e jep forcë në besimin tim për të ecur gjithmonë përpara për të luftuar për çeshtjen kombëtare. Kam për të thënë shumë, por ardhja e takimi me ju sot i thotë të gjitha. Në fund të takimit e merr fjalën edhe Loris Castrioti, duke e falnderuar për mikpritjen vllazërore, sepse tha ai, ne jemi një gjak, e gjaku nuk harrohet kurrë! Sërisht përlozet, nga ky takim u përlozëm të gjithë, ishin lot malli e gëzimi, ashtu siç na do zemra, ashtu siç na bën apel historia! Në fund të takimit u bënë shumë fotografi në shenjë kujtimi

Homazhe në fshatin Mazgit, Komuna Kastriot

Mbasditen e 15 qërshorit 2018 u bënë homazhe në nderim të princave shqiptarë që u flijuan për trojet shqiptare 329 vjet më pare, Mëhill Nikoll Kopili e Teodor Andrea II Muzaka, e mijra luftëtarë të tjerë. U mbajt një minut heshteje në nderim të tyre, u vendosën tufa me lule, dhe pas kësaj prap gjëmon kënga "Kapedan o Skënderbe". Lëvizja "Foleja kombëtare Shqiptare" ka bërë një sublim historik në nderim të figurave historike të kombit tonë, sepse figura të tilla s'mund t'i harrojnë pluhri i historisë dhe i tradhëtisë së kohrave. Gjaku i të parëve tanë na thërret më shumë se kurrë sot. Prandaj aty në këtë vend u vendos guri i themelit të obeliskut që do vendoset me rastin e 630 vjetorit të betejës, të Fushë – Kosovës. Nën tingujt e këngës "Kapedan o Skënderbe" që e këndonte "Muza polifonike" dhe valvitja e flamurit tonë kombëtar me shqiponjën që fluturonte drejt qiellit blu të shqipes, Fatmir Greva kishte sjellë dy gurë me ngjyrë të bardhë e grit të sjellë nga malin Tomorr, pra nga ish pricipata e Muzakajve, dhe këta gurë u vendosën pikërisht aty në vendin ku do vendoset obelisku. Gurin e bardhë e vendosi Loris Kastrioti.

Nga pjesëmarrësi e këtij eventit përkujtimor historik të cilët vinin nga Çamëria, Gjirokastra, Kolonja, Korça, Pogradeci, Berati, Kavaja, Durrësi, Berati e Kuçova, Elbasani, Shkodra, Skrapari, Mirdita, Dibra, Tirana etj, Mbollën farën e grurit të mirësisë, por ndezën edhe qirinj për të dhënë dritë, simbolikën e përjetësisë heronjve të kombit. Në këtë rrugëtim historik përkujtimor në nderim të heronjve të kombit, merre pjesë edhe atdhetari Gjergj Prenkoçaj që jeton në Zvicër. Një djalë fjalëpak, energjik, por edhe fisnik, i cili ndoqi deri në fund aktivitetin e organizuar nga Lëvizja "Foleja Shqiptare Kombëtare". Veprimtaria atdhetare vazhdoi duke vizituar e bërë homazhe edhe në Prekaz të varrezat e Jasharëve, në kullën e Heroit të UÇK, Adem Jashari. Tufa me lule u vendosën në shenjë nderimi edhe te varri Ibrahim Rugova në Prishtinë.

Drejtë Shkupit....

Ishte dita e tretë e kësaj veprimtarie atdhetare e kulturore, lëm pas atë mëngjes të datës 16 qershor 2018 qytetin e Prishtinës duke marrë me vete shumë mbresa kujtimesh, e nisemi drejt Shkupit për në Maqedoni. Pas verifikimeve të dokumentacionit në doganën Hani i Elezit, autobusi merr rrugën drejt Shkupit. Nga Prishtina e deri sa mbritëm në Shkup. Kënga nuk pushoj, por jehona e saj ngjalli shumë interes te ata që shikonin flamurin kombëtar që i cili falvitej krenar e dëgjonin ata këngë atdhetarie.

Foto nga Xh. Cirongu Shkup , 16 qërshor 2018

Sa bukur,shpreheshin qytetarë të ndryshëm në gjuhën shqipe e atë maqedonase.Kjo tregonte atë bashkëjetesë midis dy kombësive shqiptare e maqedinase, shqiptarët kanë ditur në shekuj që të përcjellin dashuri e miqësi te kombet e tjera.U bën shumë vizita në Shkupin e shumë Statujave madhështore. Ne shkuam atje te Filipi, Aleksandri i Madh, te Gjergj Kastrioti (Skënderbeu) te shtëpia e Nënë Terezëz. Kënga e vallja për rreth një ore vazhdoi te Nënë Tereza."Këngët tona shqipëtare/ I bekoftë perëndia...!" . Marrim këtë bekim e nisem për në Tetovë.Pas këtij në mbrëmje von, ora 11.00 ,mbrijmë në qytetin e Strugës. Liqeni i Ohrit, dhe valët e bardha të Lumit Drin, na përshëndesnin duke na thënë "mirseardhjen" tonë. Shëtitëm atë mbrëmje deri në ora 1.00 të mesnatës të datës 16 qërshor 2018 në qytetin e bukur e piktoresk të Strugës. Këtu përfundon udhëtimi jonë tre ditor në përkujtim të fgurave historike të kombit tonë.Sigurisht, të tjera manifeste të tilla na presin në të ardhmen. Lëm pas qytein e Strugës e nisemi drejt Tiranës.

Shqipëri, 17 /06/ 2018

Ese

Xh. Cirongu

Pentagrame shpirtërore me ngjyra ylberi qiellore

Do vijë një ditë kur ti do flasësh, por e do prekësh ngjyrat e ylberit deri në skutat e shpirtit tënd. E pse jo!? Mos u çudit! E vërteta egziston. Ajo ndodhet midis nesh. – Pse udhëton me heshtjen tënde drejt hapsirës qiellore, e diçka kërkon atje nëpër kozmos të fshehtat e shpirtit ...! Thuaj jo, po deshe! E, pra rreth teje qëndron vala magnetike, dhe të ka pushtuar qënien tënde në çdo qelizë, ashtu si ngjyrat e ylberit. Kjo s’është çudia e vetvetes, ajo rrjedh në shpirtin tonë me gjithë bukurinë e forcën e ngjyrave qiellore, pastaj dalngadalë e një e nga një, ato ngjyra të ylberit shtrohen si një qyлим në trupin tonë; na japin oksigjenin e jetës sonë.

Pastaj, instikti i ngjyrave të ylberit i shtyn në vena gjaku e do qëndrojnë fushës shpirtërore mbushur me petalet e luleve të globit, ku merr jetë jeta jonë. Sa bukur ylberi në qiell! Sa margaritarë ngyrash në shpirtin tonë njerëzor! Bota, kjo lozanjare që ka frymarrje, jep gjallesa të shumëllojshme, por edhe unë jam pjesë e kësaj bote të madhe, ku lind gëzime, dhe..., te vdekja, prapë lind jeta si më parë me gjithë ngjyrat e ylberit në kozmos!? Kushdo e ndjen këtë ngjyrim ngyrash, të cilat tek ne ky gravitet kozmik jep shtysat e dimisioneve jetësore jetës sonë.

Ne jemi thërmija të vogëla, sa edhe të padukshme ndaj kësaj bote të madhe, dhe do vijë ajo ditë si re qiellore e cila shkëlqen e jep shtatë ngjyra që ne i quajmë ngjyra të ylberit; ku do ndriçojnë shpirtin tonë, do japin dritë, do japin ëmbëlsi, do buzëqeshin gëzimet tona. Ato do të ndalin e takojnë mua, ty, të gjithëve do na përqafojnë me urimin e emëruesit tonë të përbashkët: Jetë!

Tek ylberi e rreth tij janë kujtimet tona, janë ëndrrat jetëdhënëse, aty qëndron e dëshmjia, e sotmja, por edhe stolia e së nesërme zbukuruar me ngjyrat e ylberit qiellor. Falë Zotit, atje gjen ngrohtësi e qetësi shpirti ynë!

Vrapoj drejtë liqenit shpirtëror me varkën e ngjyrosur të dritës së ylberit, e cila ecën duke lundruar hapsirës së shpirtit në pafundësinë e jetës. Unë ndal pak çaste, dhe përqafohem me iluzionet e humbura të dallgëve hapsionore, e më thërret ndjenja e shpirtit, e dëgjoj zërin e ngjyrave atje në qiell që është i përzierë me këngën e lejlekëve që shtegëtojnë nga një kontinent tek një tjetër. Me vete ata marrin edhe ngjyrat e ylberit, por ngjyrat e shpirtit tim s’mund t’i marrin dot e t’i shtegëtojnë, sepse ato kanë rrënjët në vendin tim, aty nga kam lindur me ato ngjyra e thërmija dheu të pavdekshme.

Kush tha se dashuritë e vërteta fluturojnë s’bashku me fluturimin e ngjyrave të ylberit!? Jo, ato kanë ngjyrat e aromën e luleve, kristalet e bardha të borës, këngën e bilbilave, oshëtimën e burimeve, por edhe shtatë ngjyrat e ylberit të qiellit. Tek unë, ato ngjyra janë skalitur me daltën e dashurisë së shpirtit, prandaj edhe qëndron statuja më e bukur në botë, sepse janë derdhur ngjyrat e ylberit e që vezullojnë drejtë përjetësisë. I pashë atë ditë vizimet e atij ylberi atje lart në qiell. Vetja m’u duk sikur edhe unë isha aty tek ato ngjyra, e s’bashku me ato vallzoja vallen e jetës sime! Vrepoj, e prap vrapoj për t’i “puthur” ato ngjyra magjepse! Zgjata duartë drejt ngjyrave të ylberit për t’i prekur, për t’i përqaftuar, për t’u thënë: “Edhe unë do vij me ju!”. Por...ato ngjyra të ylberit nuk mund t’i prekja dot me duar, i zgjta, e prap i zgjta drejt qiellit, por.....! Ato ngjyra kishin lënë gjurmët e ngjyrave thellë në shpirtin tim. Atëherë kuptova s’e bota qënka plot mistere, ajo paska helm e ëmbëlsi si hoje mjalti. Prandaj, ajo duhet jetuar që gonxhja të çeli vetëm frutat e ëmbla jetësore. Shpirti jonë duhet të këndojë, të na buzëqesh me vlagun e shpirtit, me ato ngjyra të argjenta ylberi qiellor. Vetëm zoti na gjykon, si për mirë, ashtu edhe na largon të keqen e shpirtit tonë. Ndalo pak çaste e vështro ylberin e

ngjyrave atje lart në qiell! Medito, o njeri i mirë! ...Dhe vjen dita të flasësh, të lundrosh me yjet e ngjyrat e ylberit, t'i flasësh ndjenjës, të buzëqeshësh , të vallëzosh e të prekësh ngjyrat e shpirtit qiellor. Frakuencat e valëve të shpirtit, gatuen me ngjyrën e kuqe të ylberit e me gjakun e trupit tonë. Kam shumë për të thënë. Ato s'kanë fund, por udhëtojnë në infinit..... Sytë e mi takojnë ngjyrat e ylberit që janë atje në qiell, kurse pentagrami i shpirtit tim është i ngjyrosur me dashurinë vezullimeve të dritës së ngjyrave të jetës. Tek ylberi qiellor "flenë" ëndrrat e mija. Atje janë stinët e jetës sonë, atje është zëri im i çiltër, emocioni njerëzor. Prandaj i them ngjyrave të ylberit: "Ejani ngjyrosni shpirtin tim, ejani të këndojmë e vallzojmë bashkë këngën e jetës!".

Durrës, 05.06.2015

"Duaje dhe mos e harro mikun e vjetër edhe pse të ka kritikuar, ai rrënjët e miqësisë i ka në det, kurse miku i ri, bën sikur të "do", sepse rrënjët e tij janë te verbëria që ka emrin interes!"

Autori Xh. Cirongu

Përmbajtja

Faqe

Hyrje	5
Lura ,zambak i bardhë me rrënjë gjaku në historinë e kombit tonë.....	17
Kongresi i Lushnjes ngjarje madhore në historinë e Shqipërisë...27	
Fan S. Noli ideolog dhe pishtar udhërrëfyes I përjetshëm për kombin	32
Avni Kondi kishte bërë betimin: “Për lirinë e atdheut”	35
Fjala e invalidit ka lindur nga gjaku i dëshmorëve.....	42
Rrëfimtari i luftës dhe i punës.....	46
Guri i vendlindjes.....	54
Antigona Fazliu përjetësisht në gonxhen e lirisë së Kosovës.....	57
Artur Dane pasardhës veterani i cili udhëton me shkronjat.....	68
Kohët i gdhendi në këngë.....	70
Satira e Nebi Dragotit dhe në haik.....	76
Manjola Hoxholli mjeshtre e pikturë së ngjyrave të ndezura.....	79
Poezia e Myrteza Baboçi është e shkruar me pjalmin e shpirtit.....	88
Gazetari Bashkim Koçi sjell para lexuesve libra cilësorë, i ngjajnë detit.....	90
Poet që shtegëton brigjeve të kujtesës.....	94
Plagët e shekujve u kthyenë në këngë lirie.....	103
Zëri i poezive kanë kurorë mëndafshin e tokës arbërore.....	110
Promovim libri dhe lule te busti Tomson.....	119
Histori e dhimbje, kujtime e krenari historie.....	124
Ismail Simnica, poet i vargut të dhimbjes e dashurisë.....	128
Poet I vargut të atdhedashurisë.....	130
Valbona Sulçe befason lexuesin me librin” Shqipëria në pallat”	130
Poezitë janë derdhur si ngjyrat e ylberit e frymojnë deri në qiell.....	132
Tregimet e shkrimtarit Izet Hoti vijnë para lexuesve të vegjël.....	138
Zeqir Lushaj publiçist e poet.....	146
Poezia është këngë që këndohet evlexohet në çdo kohë.....	152
Në gjurmët e kohëve histori e krenari që shkruhet sot.....	158
Vilhelme Vranari Haxhiraj princesha e fjalës së ëndrrave dritëdhënëse.....	162
Në durrës përkujtohet 110 vjetori I themelimit të shoqatës “Tomorri”	164
Këngëtari popullor Demir Zyko mbeti si lule maji.....	170
Asllan Ibro këngëtari nga Vëndresha e Skraparit në skenat folklorike.....	172
Këngëtari Fatmir Ajasllari (Greva) kënga i gurgëllon si krojet e Popçes...181	
Intelektuali e këngëtari i ujvarës së këngëve nëpër vite.....	187
Portrete mjekësh të cilët u gëdhendën nëpër kohë.....	197
Homazh.....	207
Mësuesi Picariot Shezair Koko ecën i sigurt shtigjeve të jetës.....	214
Aktori Nikolin Xhoja “ngjitet” në skenën e teatrit “A. Moisiu” Durrës...221	

Të lexosh lotin në vargje.....	228
Vështrim rreth vëllimit me tregime "Misteri i një gruaje"	233
Një bisedë e hapur, e domosdoshme.....	235
Lotët e pafajsisë së një këpuce gruaje.....	249
Xhevahir Cirongu – krijues gjithëkombëtar.....	253
Tomorri qiell perëndie.....	255
Befasia e një libri me përralla për fëmijë.....	256
Rrëfenja dhe përralla për fëmijë.....	257
Një përrim ndryshe.....	260
"Dielli i Tomorrit" rrezaton edhe në Vushtrri.....	263
Dyrrahut të lashtë e të bukur ia rrisin vlerat edhe takimet dinjitoze...	269
Përjetësia e ullirit në shpirtin e vargjeve të poetëve (Antologji).....	285
Hajde Fahri hajde.....	295
Qemal Kazaferi s'iu nda asnjëherë Poliçanit, sepse u rrit në atë qytet....	297
Lirilidhuri Gëzim Çela një arkiv i gjallë i shpirtit të virgjër.....	307
Shoqata Tomorri dhe "Dielli i Tomorrit" në Durrës.....	312
Ulliri dhe "magjia" e tij vlerësuese nga njerëzimi nëpër shekuj.....	317
Poeti i jep oksigjen vargut të poezisë "Kërko yllin e fatit"	327
Delvinjoti Xhelal Berberi "Mësuesi i Popullit"	333
70 vjetori i gazetarit Zylyftar Hoxha.....	339
Pasioni dhe inflacioni.....	346
Polikani dhe kripa.....	349
Bashkia e re Maliq, shembull edhe për bashkitë e tjera.....	352
Një qërshori, ditëlindja e shkrimtarëve e artistëve Durrsak.....	357
Kënga Përmetare Kaludhjote, buqetë trëndafilash.....	360
Udhëtim nëpër gjurmët e historisë.....	368
Pentagrame shpirtërore me ngjyra ylberi qiellore.....	385

Autobiografia e autorit

Ka lindur në fshatin Leskovë, Tomorricë-Skrapar në vitin 1959. Arsimin fillor e të mesëm e kryen në vendlindje, viti 1981. Vazhdoi për Kulturën Masive (Degën e Librit) në Korçë, e kryen atë shkëlqyeshëm në vitin 1990. Pranë gazetës "Jehona e Skraparit" ka kryer kursin e gazetarisë. Nga viti 1978 deri më 1987, ai ka bashkëpunuar me Kabinetin e Gjuhësisë së rrethit skrapar, (sektorin e leksikologjisë dhe leksikografisë). Krijimtarinë e ka nisur herët, që kur ishte nxënës në bangat e shkollës 8- vjeçare. Fillimisht ka botuar në revistat "Fatosi" e "Pionieri". Më vonë, prej vitit 1976 e deri sot,

shkruan e boton në gjithë medien e shkruar dhe atë elektronike. Në vitin 1984, merr çmim të parë në festivalin kombëtar të këngës për fëmijë që u organizua në qytetin e Shkodrës; me titullin e këngës "Ligjëron nëna për djalë" të kompozuar nga Hajri Xhamëni. Po kështu, ka shkruar tekste këngësh folklorike. Kënga me motive të dasmës së krahinës së Skraparit "Moj nuse, faqe simite" merr çmimin e dytë në festivalin folklorik të Gjirokastrës. Është autor i katër këngëve, që janë hedhur në disk të kënduara nga këngëtarët popullorë Asllan Ibro e Bajram Haxhillari, në vitin 2009 dhe 2013 -ën. Tekstet e këngëve iu kushtohen dëshmorëve të Vlushës (të vrarë në luftën e Dytë Botërore- 1944); si dhe Astrit Suli, - Dëshmor i Kombit, i cili dha jetën për çlirimin e Kosovës në vitin 1999.

Në vitin 2009 merr pjesë në konkursin letrar për tregimin më të mirë të organizuar nga shtëpia botuese "Ada" dhe revista "Obelisk", ku tregimi me titull "Hijet e harresës" hyn në antologjinë "Tapeti i tregimit". Me poezinë "Nëna" merr pjesë në antologjinë "Lotët e Virgjër" me autor Agim Mato – Fatmir Terziu, botuar nga "APCO" 8 mars 2012 në Londër. Ku midis 143 poetëve nga gjithë trojet shqiptare është edhe emri i poetit Xhevahir Cirongu. Ka marrë pjesë me poezitë e tija të botuara në 10 antologjitë me poezi që ka botuar shtëpia botuese "Muzgu" në Tiranë. Po kështu, autori Xhevahir Cirongu është edhe redaktor e korrektor i mbi 80 librave. Poezitë e Xh. Cirongut janë vlerësuar edhe nga kritikë e studiues të ndryshëm. Të tillë janë Faik Xhani – Tiranë e Pjetër Cara – Durrës, i cili vlerëson poezitë të libri me titullin "Bisedë me poezinë" midis autorëve të tjerë edhe krijuesin e trevës së Skraparit, poetin nga Leskova e Tomorricës, Xhevahir Cirongu.

Ka punuar në Kulturë e telekom deri në vitin 1990. sot shkruan në mediat e shkruara dhe ato elektronike në të gjitha fushat gazetareske e letrare. Deri tani është autor i 12 librave. Ka në proces botimi edhe 4 të tjerë me tematikë të ndryshme. Deri më sot, publicisti, poeti e shkrimtari Xhevahir Cirongu, në fushën e gazetarisë ka botuar mbi 4 mijë artikuj të fushave të ndryshme në publicistikë e letërsi.

Jo vetëm kaq, Xhevahiri është edhe një kritik e vlerësues i mirë letrar. Janë me dhjetra kritika vlerësuese që u ka bërë shumë autorëve rreth librave të tyre, në Shqipëri e Kosovë. Ai di të qëndis bukur fjalën e shkruar dhe të bëjë vlerësim real që mirëpritet nga lexuesi i mirëfilltë letrar.

Ka bashkëpunuar dhe është bashkëpunëtor i shumë gazetave e revistave brenda dhe jashtë vendit. Ka botuar e boton shkrime në revistat: "Fatosi", "Pionieri", "Shqiptarja e re", "Hosteni", "Obelisk", "Dituria", "Metafora", "Vegime letrar", "Pavdekësia", "Krahu i shqiponjës" etj. Por edhe në gazetat "Jehona e skraparit", "Luftëtari", "Puna", "Zëri i rinisë", "Bulevard", "E vërteta", "Ndryshe", "Zëri i popullit", "Republika", "Kushtrim brezash", "Telegraf", po edhe të "Drita", "Muzgu", "Dielli i Tomorrit", "Nacional", "Dëshnica", "Zëri i Gollobordës", "Tirana observër", "Fryme e Re" por gjithashtu tek "Lajmi", "Bota sot" në Kosovë, etj. Në vitin 1986 vlerësohet me Medalien "Naim Frashëri". Gjithashtu, Xhevahiri merr pjesë në "Ditët Naimiane" që organizohet për

çdo vit në Përmet, i cili përfshihet me një poezi në këtë antologji. Po kështu merr pjesë në antologjinë ndërkombëtare për mesdheun me dy poezi kushtuar pemës së ullirit , i cili përfaqëson Shqipërinë. Njëra poezi vlerësohet si poezia më e mirë e kësaj antologjie që botohet në Itali në vitin 2017 në gjuhët italisht, fërngjisht dhe shqip. Poezitë e këtij autori, përveç përkthimit në gjuhët, Anglisht, Italisht, Fërngjisht, janë përkthyer edhe në gjuhën Arabe e Kineze.

Eshtë antar i Klubit të Shkrimtarëve e Artistëve - Durrës.

Botime të autorit:

- 1.Kush ia shkeli syrin Ildës, poezi (2005)
- 2.Tomorrica zemra jonë (bashkëautor) ,monografi (2009)
- 3.Shpirtit i thërres, poezi (2009)
- 4.Mall nga oqeani, publicistik, poezi, tregime (2010)
- 5.Misteri i një graje, tregime (2010)
- 6.Bisqet e gjakut, monografi histori (2013)
- 7.Kosmogonia e një poeti kosovar (bashkëautor)
përmbledhje kritika vlerësuese letrare (2014)
8. Pena e Bedri Tahirit përjetëson lavdinë
tonë kombëtare , histori (Bashkëautor) (2015)
9. Kënga e lotit, poezi (2016)
10. Livadhi në mal , tregime për fëmijë (2017)
11. Tomorri qiell perëndie (publicistikë) (2018)
- 12 . Udhë në kohë... (publicistikë) Mars, 2019

Fund

Durrës, Maj 2018

